

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про ринок електричної енергії

(Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 27-28, ст.312)

{Із змінами, внесеними згідно із Законами

№ 2189-VIII від 09.11.2017, ВВР, 2018, № 1, ст.1

№ 2581-VIII від 02.10.2018, ВВР, 2018, № 46, ст.371

№ 2628-VIII від 23.11.2018, ВВР, 2018, № 49, ст.399

№ 2712-VIII від 25.04.2019, ВВР, 2019, № 23, ст.89

№ 107-IX від 18.09.2019, ВВР, 2019, № 40, ст.220

№ 124-IX від 20.09.2019, ВВР, 2019, № 46, ст.295

№ 145-IX від 02.10.2019, ВВР, 2019, № 46, ст.302

№ 264-IX від 31.10.2019, ВВР, 2020, № 2, ст.6

№ 330-IX від 04.12.2019, ВВР, 2020, № 11, ст.64

№ 394-IX від 19.12.2019, ВВР, 2020, № 26, ст.172

№ 719-IX від 17.06.2020, ВВР, 2020, № 47, ст.407

№ 738-IX від 19.06.2020

№ 810-IX від 21.07.2020, ВВР, 2020, № 50, ст.456

№ 832-IX від 01.09.2020, ВВР, 2020, № 50, ст.462

№ 1396-IX від 15.04.2021

№ 1639-IX від 14.07.2021

№ 1657-IX від 15.07.2021, ВВР, 2021, № 44, ст.354 - окремі положення набувають чинності з 20.02.2023

№ 1818-IX від 21.10.2021, ВВР, 2022, № 2, ст.8

№ 1909-IX від 18.11.2021, ВВР, 2023, №№ 12-13, ст.28

№ 1931-IX від 02.12.2021, ВВР, 2022, № 3, ст.13

№ 2046-IX від 15.02.2022, ВВР, 2023, № 14, ст.41

№ 2371-IX від 08.07.2022

№ 2465-IX від 27.07.2022, ВВР, 2023, №№ 18-19, ст.81

№ 2479-IX від 29.07.2022, ВВР, 2023, №№ 19-20, ст.83

№ 2486-IX від 29.07.2022

№ 2801-IX від 01.12.2022, ВВР, 2023, № 54, ст.159

№ 2849-IX від 13.12.2022, ВВР, 2023, №№ 47-50, ст.120

№ 2956-IX від 24.02.2023, ВВР, 2023, № 61, ст.203

№ 3141-IX від 10.06.2023, ВВР, 2023, № 77, ст.270

№ 3220-IX від 30.06.2023, ВВР, 2023, № 82, ст.301

№ 3293-IX від 28.07.2023, ВВР, 2023, № 88, ст.333

№ 3484-IX від 21.11.2023, ВВР, 2023, № 134, ст.785

№ 3577-IX від 07.02.2024

№ 3764-IX від 04.06.2024

№ 3915-IX від 21.08.2024

№ 4017-IX від 10.10.2024}

{У тексті Закону слова "балансуюча група виробників за "зеленим" тарифом" в усіх відмінках замінено словами "балансуюча група гарантованого покупця" у відповідному відмінку згідно із Законом № 2712-VIII від 25.04.2019}

{У тексті Закону слова "та нормативних документів", "і нормативних документів" та "нормативні документи" у всіх відмінках виключено згідно із Законом № 124-IX від 20.09.2019}

{У тексті Закону слова "засоби масової інформації" у всіх відмінках і числах замінено словом "медіа" згідно із Законом № 2849-IX від 13.12.2022}

{У тексті Закону, крім розділу XVII "Прикінцеві та перехідні положення", слова "порядок розподілу пропускної спроможності міждержавних перетинів" в усіх відмінках замінено словами "правила розподілу пропускної спроможності міждержавних перетинів" у відповідному відмінку згідно із Законом № 3141-IX від 10.06.2023}

{У тексті Закону слово "анулювання" замінено словами "припинення дії" згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

Цей Закон визначає правові, економічні та організаційні засади функціонування ринку електричної енергії, регулює відносини, пов'язані з виробництвом, передачею, розподілом, купівлею-продажем, постачанням електричної енергії для забезпечення надійного та безпечного постачання електричної енергії споживачам з урахуванням інтересів споживачів, розвитку ринкових відносин, мінімізації витрат на постачання електричної енергії та мінімізації негативного впливу на навколишнє природне середовище.

Розділ I

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

1. У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

1) адміністратор комерційного обліку електричної енергії (далі - адміністратор комерційного обліку) - юридична особа, яка забезпечує організацію та адміністрування комерційного обліку електричної енергії на ринку електричної енергії, а також виконує функції центральної агрегації даних комерційного обліку;

2) адміністратор розрахунків - юридична особа, яка забезпечує організацію проведення розрахунків на балансуючому ринку та ринку допоміжних послуг;

3) алгоритм розподілу коштів - порядок розподілу уповноваженими банками коштів з поточних рахунків із спеціальним режимом використання без платіжних доручень, що встановлюється Регулятором відповідно до цього Закону;

3¹) аукціонний офіс - оператор системи передачі або інша юридична особа, визначена відповідно до цього Закону, що забезпечує розподіл пропускної спроможності міждержавних перетинів;

{Частина першу статті 1 доповнено пунктом 3¹ згідно із Законом № 1396-IX від 15.04.2021}

3²) активний споживач - споживач, у тому числі приватне домогосподарство, енергетичний кооператив та споживач, який є замовником енергосервісу (як до, так і після переходу до замовника за енергосервісним договором права власності на майно, утворене (встановлене) за енергосервісним договором), що споживає електричну енергію та виробляє електричну енергію, та/або здійснює діяльність із зберігання енергії, та/або продає надлишки виробленої та/або збереженої електричної енергії, або бере участь у заходах з енергоефективності та управління попитом відповідно до вимог закону, за умови що ці види діяльності не є його основною господарською або професійною діяльністю;

{Частина першу статті 1 доповнено пунктом 3² згідно із Законом № 3220-IX від 30.06.2023; із змінами, внесеними згідно із Законом № 3484-IX від 21.11.2023}

4) баланс між попитом та пропозицією - задоволення прогнозованого попиту споживачів на електричну енергію без необхідності вжиття заходів для зменшення обсягу споживання;

4¹) балансування - усі дії та процеси, що здійснюються в будь-який період часу, за допомогою яких оператор системи передачі забезпечує постійне підтримання частоти в об'єднаній енергетичній системі України в межах попередньо визначеного діапазону стабільності та забезпечує підтримання необхідних обсягів резервів необхідної якості;

{Частина першу статті 1 доповнено пунктом 4¹ згідно із Законом № 2046-IX від 15.02.2022}

5) балансуєча група - об'єднання учасників ринку, що створюється на підставі договору про створення балансуєчої групи, у межах якого визначений договором учасник ринку, який входить до такого об'єднання, несе відповідальність за баланс електричної енергії всіх інших учасників ринку, що входять до такого об'єднання;

6) балансуєча група гарантованого покупця - балансуєча група, в якій стороною, відповідальною за баланс, є гарантований покупець, у межах якої гарантований покупець несе відповідальність за баланс електричної енергії, за включені до такої групи об'єкти електроенергетики або черги їх будівництва (пусковий комплекс) суб'єктів господарювання, що виробляють електричну енергію з альтернативних джерел енергії;

{Пункт 6 частини першої статті 1 в редакції Закону № 3141-IX від 10.06.2023}

7) балансуєчий ринок електричної енергії (далі - балансуєчий ринок) - ринок, організований оператором системи передачі електричної енергії з метою забезпечення достатніх обсягів електричної потужності та енергії, необхідних для балансування в реальному часі обсягів виробництва та імпорту електричної енергії і споживання та експорту електричної енергії, врегулювання системних обмежень в об'єднаній енергетичній системі України, а також фінансового врегулювання небалансів електричної енергії;

8) безпека постачання електричної енергії - спроможність електроенергетичної галузі забезпечувати потреби споживачів в електричній енергії відповідно до вимог цього Закону;

9) вертикально інтегрований суб'єкт господарювання - юридична особа незалежно від організаційно-правової форми та форми власності, фізична особа, у тому числі яка здійснює контроль над іншою юридичною чи фізичною особою, що провадить діяльність з передачі та/або розподілу електричної енергії і щонайменше одну з функцій з виробництва або постачання електричної енергії, або група таких осіб, пов'язаних між собою безпосередньо чи опосередковано відносинами контролю, що провадять діяльність з передачі та/або розподілу електричної енергії і щонайменше одну з функцій з виробництва або постачання електричної енергії;

10) виробник електричної енергії (далі - виробник) - суб'єкт господарювання, який здійснює виробництво електричної енергії;

11) виробництво електричної енергії - діяльність, пов'язана з перетворенням енергії з енергетичних ресурсів будь-якого походження в електричну енергію за допомогою технічних засобів, крім діяльності із зберігання енергії;

{Пункт 11 частини першої статті 1 в редакції Закону № 2046-IX від 15.02.2022}

12) відповідальність за баланс - зобов'язання учасників ринку повідомляти і виконувати погодинні графіки електричної енергії відповідно до обсягів купленої та проданої електричної енергії та нести фінансову відповідальність за врегулювання небалансів;

13) вільна пропускна спроможність міждержавного перетину (далі - вільна пропускна спроможність) - доступна пропускна спроможність міждержавного перетину за вирахуванням розподіленої на аукціонах величини пропускної спроможності та пропускної спроможності, на яку не поширюється дія вимог [статей 38, 39](#) цього Закону. У розрахунку добової вільної пропускної спроможності враховується невикористана величина пропускної спроможності, розподіленої на попередніх аукціонах;

14) внутрішньодобовий ринок електричної енергії (далі - внутрішньодобовий ринок) - сегмент ринку електричної енергії, на якому купівля-продаж електричної енергії здійснюється безперервно після завершення торгів на ринку "на добу наперед" та впродовж доби фізичного постачання електричної енергії;

15) вразливі споживачі - побутові споживачі, визначені у встановленому Кабінетом Міністрів України порядку, які мають право на передбачені законом підтримку для відшкодування витрат на оплату спожитої електричної енергії та/або захист від відключення у певні періоди;

15¹) встановлена потужність об'єкта електроенергетики - сумарна номінальна активна електрична потужність електрогенеруючого обладнання, призначеного для виробництва електричної енергії або комбінованого виробництва електричної та теплової енергії, що входить до складу об'єкта електроенергетики, яка підтверджена технічною документацією або технічним паспортом електрогенеруючого обладнання;

{Частину першу статті 1 доповнено пунктом 15¹ згідно із Законом № 3220-IX від 30.06.2023}

16) гарантований покупець електричної енергії (далі - гарантований покупець) - суб'єкт господарювання, що відповідно до цього Закону зобов'язаний купувати електричну енергію у виробників, яким встановлено "зелений" тариф, об'єкти електроенергетики або черги будівництва (пускові комплекси) яких включені до балансуєчої групи гарантованого покупця, та придбавати послугу із забезпечення підтримки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел за механізмом ринкової премії (послуга за механізмом ринкової премії) у виробників, які уклали з ним договір про надання послуги із забезпечення підтримки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел за механізмом ринкової премії (договір про надання послуги за механізмом ринкової премії), а також виконувати інші функції, визначені законодавством;

{Пункт 16 частини першої статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2712-VIII від 25.04.2019; в редакції Закону № 3220-IX від 30.06.2023}

16¹) гарантованість - гарантія того, що надане фізичне право на використання міждержавного перетину залишиться доступним для використання і що відшкодування буде виплачено відповідно до правил розподілу пропускнуої спроможності міждержавних перетинів, якщо таке право буде зменшено;

{Частину першу статті 1 доповнено пунктом 16¹ згідно із Законом № 1396-IX від 15.04.2021}

17) двосторонній договір - договір купівлі-продажу електричної енергії, укладений між двома учасниками ринку поза організованими сегментами ринку, крім договору постачання електричної енергії споживачу;

18) диспетчерське управління - оперативно-технологічне управління об'єднаною енергетичною системою України із забезпеченням надійного і безперебійного постачання електричної енергії споживачам з додержанням вимог енергетичної безпеки;

19) договір купівлі-продажу електричної енергії на внутрішньодобовому ринку - договір, укладений в електронній формі між оператором ринку та учасником внутрішньодобових торгів на купівлю-продаж електричної енергії за результатами внутрішньодобових торгів, відповідно до якого здійснюється одночасне прийняття учасниками внутрішньодобових торгів прав та зобов'язань з купівлі-продажу електричної енергії за результатами проведення відповідних внутрішньодобових торгів;

20) договір купівлі-продажу електричної енергії на ринку "на добу наперед" (далі - договір на ринку "на добу наперед") - договір, укладений в електронній формі між оператором ринку та учасником торгів "на добу наперед" на купівлю-продаж електричної енергії за результатами торгів "на добу наперед", відповідно до якого здійснюється одночасне прийняття учасником торгів "на добу наперед" і оператором ринку прав та зобов'язань з купівлі-продажу електричної енергії за результатами проведення відповідних торгів "на добу наперед";

20¹) договір про участь у розподілі пропускнуої спроможності - договір, який врегульовує відносини в процесі набуття, використання, продажу, оплати та припинення фізичного права на використання міждержавного перетину;

{Частину першу статті 1 доповнено пунктом 20¹ згідно із Законом № 1396-IX від 15.04.2021}

21) дозволена потужність - максимальна величина потужності, дозволена до використання в будь-який час за кожним об'єктом споживача відповідно до умов договору, набути на підставі виконання договору про приєднання або у результаті набуття права власності чи користування на об'єкт (об'єкти);

22) допоміжні послуги - послуги, визначені цим Законом та правилами ринку, які оператор системи передачі закуповує у постачальників допоміжних послуг для забезпечення сталої і надійної роботи об'єднаної енергетичної системи України та якості електричної енергії відповідно до встановлених вимог;

{Пункт 22 частини першої статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законом № 124-IX від 20.09.2019}

23) фізичне право на передачу - набуте право на використання пропускної спроможності міждержавних перетинів між двома енергетичними системами суміжних держав (торговими зонами) у визначеному напрямку та протягом визначеного періоду часу;

{Пункт 23 частини першої статті 1 в редакції Закону № 1396-IX від 15.04.2021}

24) доступ третіх сторін - право будь-якого користувача системи використовувати систему передачі електричної енергії та системи розподілу електричної енергії на заздалегідь і публічно оголошених умовах відповідно до принципів прозорості і недискримінаційності;

25) доступна пропускна спроможність міждержавного перетину (далі - доступна пропускна спроможність) - величина максимальної потужності електричної енергії, що може бути передана з енергетичної системи однієї держави до енергетичної системи іншої держави у відповідному напрямку, за умови гарантованого забезпечення безпеки і надійності функціонування ОЕС України;

26) електрична енергія - енергія, що виробляється на об'єктах електроенергетики і є товаром, призначеним для купівлі-продажу;

27) електрична мережа - сукупність електроустановок для передачі та/або розподілу електричної енергії;

28) електроенергетика - галузь економіки України, що забезпечує споживачів електричною енергією;

29) електроенергетичне підприємство - суб'єкт господарювання, який здійснює одну з таких функцій: виробництво, передачу, розподіл, постачання електричної енергії споживачу, зберігання енергії або трейдерську діяльність;

{Пункт 29 частини першої статті 1 в редакції Закону № 2046-IX від 15.02.2022}

29¹) електронний аукціон з купівлі-продажу електричної енергії - аукціон, що проводиться за допомогою програмного забезпечення організатора такого аукціону;

{Частину першу статті 1 доповнено пунктом 29¹ згідно із Законом № 1639-IX від 14.07.2021}

30) електропостачальник - суб'єкт господарювання, який здійснює продаж електричної енергії за договором постачання електричної енергії споживачу;

31) електростанція - електроустановка або група електроустановок, призначених для виробництва електричної енергії або комбінованого виробництва електричної та теплової енергії;

32) електроустановка - комплекс взаємопов'язаних устаткування і споруд, що призначаються для виробництва або перетворення, передачі, розподілу, споживання електричної енергії чи зберігання енергії;

{Пункт 32 частини першої статті 1 в редакції Закону № 2046-IX від 15.02.2022}

33) управління попитом - всеохоплюючий або інтегрований підхід, спрямований на здійснення впливу на обсяг та графік споживання електричної енергії з метою зменшення споживання первинної енергії та максимальних (пікових) навантажень, при цьому перевага надається залученню інвестицій, спрямованих на підвищення енергоефективності, інші заходи, зокрема укладення контрактів на переривчасте постачання, та засоби регулювання навантаження, порівняно з інвестиціями у разі збільшення генеруючих потужностей, якщо перший із зазначених заходів є більш ефективним та економічно доцільним варіантом, враховуючи позитивний вплив на навколишнє природне середовище в результаті скорочення споживання енергії та аспекти, пов'язані з безпекою постачання, і пов'язані з ними витрати на розподіл, а також процес впливу на обсяги або моделі (технологічні, організаційні, економічні) споживання електричної енергії кінцевими споживачами;

{Пункт 33 частини першої статті 1 в редакції Закону № 3915-IX від 21.08.2024}

34) заборонена зона гідротехнічних споруд - територія, що прилягає до основної огорожі з внутрішнього боку території гідроелектротехнічної споруди, обладнана інженерно-технічними засобами та позначена попереджувальними знаками, а також ділянка водного об'єкта, б'єфу на відстані 500 метрів від греблі гідроелектростанції, позначена знаками, що попереджають про заборону доступу на цю територію сторонніх осіб, суден та плавучих об'єктів;

35) захищені споживачі - споживачі, до яких застосовується особливий режим відключення та/або обмеження електропостачання для запобігання виникненню надзвичайних ситуацій техногенного характеру;

36) заходи управління попитом - комплекс організаційних, технічних та інших заходів, спрямованих на підвищення ефективності функціонування енергосистеми за рахунок керованої тимчасової (обмеженої у часі) зміни споживання електричної енергії на договірних засадах;

36¹) зменшення фізичного права на передачу - зменшення обсягу набутого фізичного права на передачу у разі перевантаження такого міждержавного перетину, дії обставин непереборної сили або через неможливість забезпечення дотримання стандартів операційної безпеки;

{Частину першу статті 1 доповнено пунктом 36¹ згідно із Законом № 1396-IX від 15.04.2021}

36²) інсайдерська інформація на ринку електричної енергії - неоприлюднена інформація точного характеру, що прямо чи опосередковано стосується одного або декількох оптових енергетичних продуктів на ринку електричної енергії, розкриття або

оприлюднення якої може значно вплинути на ринкову ціну відповідно до одного або декількох оптових енергетичних продуктів;

{Частина першу статті 1 доповнено пунктом 36² згідно із Законом № 3141-IX від 10.06.2023}

37) розрахунки на ринку електричної енергії - процес виконання взаємних фінансових вимог та зобов'язань учасників ринку за договорами купівлі-продажу електричної енергії і послуг, що надаються на ринку електричної енергії, у тому числі шляхом нетінгу та за рахунок відповідних фінансових гарантій;

{Пункт 37 частини першої статті 1 в редакції Закону № 738-IX від 19.06.2020}

38) комерційний облік електричної енергії - сукупність процесів та процедур із забезпечення формування даних щодо обсягів виробленої, відпущеної, переданої, розподіленої, спожитої, імпортованої та експортованої електричної енергії у визначений проміжок часу з метою використання таких даних для здійснення розрахунків між учасниками ринку;

39) контрольована зона гідротехнічних споруд - позначена попереджувальними знаками територія бетонних та земельних гребель гідроелектротехнічних споруд і земельних ділянок, розташованих між водосховищами і дренажними каналами;

40) користувачі системи передачі/розподілу (далі - користувачі системи) - фізичні особи, у тому числі фізичні особи - підприємці, або юридичні особи, які відпускають або приймають електричну енергію до/з системи передачі/розподілу або використовують системи передачі/розподілу для передачі/розподілу електричної енергії;

40¹) критична енергетична інфраструктура - об'єкти енергетичної інфраструктури, що є необхідними для забезпечення життєво важливих для суспільства функцій, безпеки та добробуту населення, виведення з ладу або руйнування яких матиме суттєвий вплив на національну безпеку та оборону, навколишнє природне середовище та може призвести до значних фінансових збитків і людських жертв, віднесені до критичної інфраструктури в порядку, визначеному законодавством;

{Частина першу статті 1 доповнено пунктом 40¹ згідно із Законом № 3141-IX від 10.06.2023}

41) лінійна частина приєднання - електрична мережа для потреб замовника при нестандартному приєднанні від найближчої точки в існуючих (діючих) електричних мережах (повітряна лінія, трансформаторна підстанція або розподільний пункт) оператора системи розподілу відповідного ступеня напруги до точки приєднання електроустановок замовника;

41¹) мала система розподілу - система ліній, допоміжного обладнання, обладнання для трансформації та перемикачів від точки приєднання до мереж оператора системи розподілу або оператора системи передачі до точок приєднання електроустановок користувачів, розташованих на обмеженій території об'єктів та/або земельних ділянок, які є власністю оператора малої системи розподілу і використовуються для розподілу електричної енергії користувачам, що відповідають вимогам, визначеним цим Законом;

{Частина першу статті 1 доповнено пунктом 41¹ згідно із Законом № 3220-IX від 30.06.2023}

42) малий побутовий споживач - споживач, який не є побутовим споживачем і купує електричну енергію для власного споживання, електроустановки якого приєднані до електричних мереж з договірною потужністю до 50 кВт;

{Пункт 42 частини першої статті 1 в редакції Закону № 2628-VIII від 23.11.2018}

43) міждержавна лінія електропередачі - лінія електропередачі, що перетинає кордон між Україною та іншою державою і з'єднує об'єднану енергетичну систему України з системою передачі суміжної держави;

44) міждержавний перетин - сукупність міждержавних ліній електропередачі та електричних установок, що використовуються для з'єднання об'єднаної енергетичної системи України з системою передачі суміжної держави;

45) надзвичайна ситуація в об'єднаній енергетичній системі України - ситуація, за якої виникає загроза порушення режиму роботи об'єднаної енергетичної системи України або її окремих частин, зокрема, внаслідок дефіциту електричної енергії та/або потужності, зниження частоти нижче гранично допустимих меж, порушення режиму допустимих перетоків і перевантаження мережевих елементів, зниження напруги в контрольних точках енергосистеми до аварійного рівня;

46) небаланс електричної енергії - розрахована відповідно до правил ринку для кожного розрахункового періоду різниця між фактичними обсягами відпуску або споживання, імпорту, експорту електричної енергії сторони, відповідальної за баланс, та обсягами купленої і проданої електричної енергії, зареєстрованими відповідно до правил ринку;

47) побутовий споживач - фізична особа - підприємець або юридична особа, яка купує електричну енергію, що не використовується нею для власного побутового споживання;

48) неявний аукціон - механізм міждержавної купівлі-продажу електричної енергії, що передбачає одночасний розподіл фізичного права на передачу і купівлю-продаж електричної енергії та визначення відповідної сукупної ціни;

{Пункт 48 частини першої статті 1 в редакції Закону № 1396-IX від 15.04.2021}

49) нова міждержавна лінія електропередачі - міждержавна лінія електропередачі, будівництво якої не завершено на день набрання чинності цим Законом;

50) нормативно-технічний документ - норми, правила та інструкції, прийняті та зареєстровані в порядку, встановленому законодавством, щодо забезпечення належного технічного стану і експлуатації електричних установок та мереж;

{Пункт 50 частини першої статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законом № 124-IX від 20.09.2019}

51) об'єднана енергетична система України (далі - ОЕС України) - сукупність електростанцій, електричних мереж, інших об'єктів електроенергетики, що об'єднані

спільним режимом виробництва, передачі та розподілу електричної енергії при централізованому управлінні цим режимом;

52) об'єкт електроенергетики - електрична станція (крім ядерної частини атомної електричної станції), електрична підстанція, електрична мережа;

53) перевантаження - ситуація, за якої міждержавний перетин через недостатність його пропускної спроможності та/або система передачі електроенергії не може прийняти всі фізичні потоки електричної енергії;

{Пункт 53 частини першої статті 1 в редакції Закону № 1396-IX від 15.04.2021}

53¹) оператор малої системи розподілу - суб'єкт господарювання, що відповідає за безпечну, надійну та ефективну експлуатацію, технічне обслуговування малої системи розподілу і забезпечення спроможності малої системи розподілу щодо задоволення обґрунтованого попиту на розподіл електричної енергії її користувачам з урахуванням вимог щодо охорони навколишнього природного середовища та забезпечення енергоефективності;

{Частина першу статті 1 доповнено пунктом 53¹ згідно із Законом № 3220-IX від 30.06.2023}

54) оператор ринку - юридична особа, що забезпечує функціонування ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку та організацію купівлі-продажу електричної енергії на цих ринках, а також має право організовувати та проводити електронні аукціони з купівлі-продажу електричної енергії за двосторонніми договорами на підставі відповідних ліцензій, що видаються Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку;

{Пункт 54 частини першої статті 1 в редакції Закону № 1639-IX від 14.07.2021}

55) оператор системи передачі - юридична особа, відповідальна за експлуатацію, диспетчеризацію, забезпечення технічного обслуговування, розвиток системи передачі та міждержавних ліній електропередачі, а також за забезпечення довгострокової спроможності системи передачі щодо задоволення обґрунтованого попиту на передачу електричної енергії;

56) оператор системи розподілу - юридична особа, відповідальна за безпечну, надійну та ефективну експлуатацію, технічне обслуговування та розвиток системи розподілу і забезпечення довгострокової спроможності системи розподілу щодо задоволення обґрунтованого попиту на розподіл електричної енергії з урахуванням вимог щодо охорони навколишнього природного середовища та забезпечення енергоефективності;

57) операційна безпека - спроможність електричних станцій, системи передачі та системи розподілу функціонувати в нормальному режимі або якнайшвидше повертатися до нормального режиму роботи, що характеризується гранично допустимими показниками температури, рівнів напруги, струмів короткого замикання, частоти і стійкості;

{Пункт 57 частини першої статті 1 в редакції Закону № 1396-IX від 15.04.2021}

57¹) організатор електронного аукціону - суб'єкт господарювання, що забезпечує організацію та проведення аукціонів з продажу електричної енергії;

{Частина першу статті 1 доповнено пунктом 57¹ згідно із Законом № 1639-IX від 14.07.2021}

58) організований сегмент ринку електричної енергії - ринок "на добу наперед", внутрішньодобовий ринок та балансуючий ринок;

59) особливо важливі об'єкти електроенергетики - об'єкти, що забезпечують стале функціонування ОЕС України, руйнація або пошкодження яких призведе до порушення електропостачання суб'єктів господарювання і побутових споживачів, можливих людських жертв і значних матеріальних збитків;

60) передача електричної енергії (далі - передача) - транспортування електричної енергії електричними мережами оператора системи передачі від електричних станцій до пунктів підключення систем розподілу та електроустановок споживання (не включаючи постачання електричної енергії), а також міждержавними лініями;

61) перспективне планування - здійснення планування необхідності майбутніх інвестицій у генеруючу потужність, потужність системи передачі та/або потужність системи розподілу на довгострокову перспективу (на п'ять років та більше) для задоволення потреб системи в електроенергії, а також забезпечення постачання електричної енергії споживачам;

61¹) планова недоступність установок - планове виведення об'єктів електроенергетичної інфраструктури та установок з роботи внаслідок запланованого ремонту, технічного обслуговування та з інших причин;

{Частина першу статті 1 доповнено пунктом 61¹ згідно із Законом № 3141-IX від 10.06.2023}

62) побутовий споживач - індивідуальний побутовий споживач (фізична особа, яка використовує електричну енергію для забезпечення власних побутових потреб, що не включають професійну та/або господарську діяльність) або колективний побутовий споживач (юридична особа, створена шляхом об'єднання фізичних осіб - побутових споживачів, яка розраховується за електричну енергію за показами загального розрахункового засобу обліку в обсязі електричної енергії, спожитої для забезпечення власних побутових потреб таких фізичних осіб, що не включають професійну та/або господарську діяльність);

{Пункт 62 частини першої статті 1 в редакції Закону № 2628-VIII від 23.11.2018}

62¹) позапланова недоступність установок - виведення об'єктів електроенергетичної інфраструктури та установок в аварійний ремонт, а також внаслідок інших непередбачуваних обставин;

{Частина першу статті 1 доповнено пунктом 62¹ згідно із Законом № 3141-IX від 10.06.2023}

63) послуга із забезпечення розвитку генеруючої потужності - заходи з будівництва нової генеруючої потужності, проведення реконструкції (модернізації) діючої генеруючої потужності, що здійснюються учасниками ринку, визначеними за результатами конкурсу, проведеного відповідно до цього Закону;

64) постачальник допоміжних послуг - учасник ринку, який відповідає встановленим правилами ринку вимогам щодо надання допоміжних послуг та зареєстрований відповідно до правил ринку для надання таких послуг;

65) постачальник послуг комерційного обліку - суб'єкт господарювання, який надає послуги комерційного обліку на ринку електричної енергії відповідно до вимог цього Закону;

66) постачальник "останньої надії" - визначений відповідно до цього Закону електропостачальник, який за обставин, встановлених цим Законом, не має права відмовити споживачу в укладенні договору постачання електричної енергії на обмежений період часу;

67) постачальник універсальної послуги - визначений відповідно до цього Закону електропостачальник, який виконує зобов'язання щодо надання універсальної послуги;

68) постачання електричної енергії - продаж, включаючи перепродаж, електричної енергії;

69) поточний рахунок із спеціальним режимом використання - рахунок, відкритий в уповноваженому банку і призначений для забезпечення проведення розрахунків відповідно до цього Закону;

{Пункт 69 частини першої статті 1 в редакції Закону № 1396-IX від 15.04.2021}

70) приєднання електроустановки (далі - приєднання) - надання замовнику оператором системи передачі або оператором системи розподілу послуги із створення технічної можливості для передачі (прийняття) у місце приєднання електроустановки замовника відповідної потужності до електричних мереж системи передачі або системи розподілу (у тому числі новозбудованих) електричної енергії необхідного обсягу з дотриманням показників її якості та надійності;

70¹) пропонувана пропускна спроможність міждержавного перетину (далі - пропонувана пропускна спроможність) - пропускна спроможність відповідного напрямку міждержавного перетину, яку аукціонний офіс має запропонувати для розподілу на відповідному аукціоні згідно з правилами розподілу пропускної спроможності міждержавних перетинів;

{Частину першу статті 1 доповнено пунктом 70¹ згідно із Законом № 3141-IX від 10.06.2023}

71) пряма лінія - лінія електропередачі, що з'єднує генеруючий об'єкт виробника з електроустановками споживача та використовується виключно ними;

72) Регулятор - Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг;

73) ринок допоміжних послуг - система відносин, що виникають у зв'язку з придбанням оператором системи передачі допоміжних послуг у постачальників допоміжних послуг;

74) ринок електричної енергії - система відносин, що виникають між учасниками ринку під час здійснення купівлі-продажу електричної енергії та/або допоміжних послуг, передачі та розподілу, постачання електричної енергії споживачам;

75) ринок електричної енергії "на добу наперед" (далі - ринок "на добу наперед") - сегмент ринку електричної енергії, на якому здійснюється купівля-продаж електричної енергії на наступну за днем проведення торгів добу;

76) розвиток ОЕС України - нове будівництво, реконструкція або технічне переоснащення об'єктів електроенергетики;

77) роздрібний ринок електричної енергії (далі - роздрібний ринок) - система відносин, що виникають між споживачем електричної енергії та електропостачальником у процесі постачання електричної енергії, а також іншими учасниками ринку, які надають пов'язані з постачанням електричної енергії послуги;

78) розподіл електричної енергії (далі - розподіл) - транспортування електричної енергії від електроустановок виробників електричної енергії або електроустановок оператора системи передачі мережами оператора системи розподілу, крім постачання електричної енергії;

79) розподілена генерація - електростанція встановленої потужності 20 МВт та менше, приєднана до системи розподілу електричної енергії;

80) сертифікація оператора системи передачі - підтвердження рішенням Регулятора виконання суб'єктом господарювання вимог щодо відокремлення та незалежності оператора системи передачі, передбачених цим Законом;

81) система передачі електричної енергії (далі - система передачі) - система ліній, допоміжного обладнання, обладнання для трансформації та перемикачів, що використовується для передачі електричної енергії;

82) система розподілу електричної енергії (далі - система розподілу) - система ліній, допоміжного обладнання, обладнання для трансформації та перемикачів, що використовується для розподілу електроенергії;

83) системні обмеження - обставини, обумовлені необхідністю забезпечення функціонування ОЕС України в межах гранично допустимих значень, за яких можливе відхилення від оптимального розподілу навантаження генеруючих потужностей відповідно до їх договірних обсягів відпуску електричної енергії та/або оптимального розподілу навантаження генеруючих потужностей відповідно до пропозицій (заявок) на балансуєчому ринку та/або за межами балансуєчого ринку у вигляді придбання оператором системи передачі послуги із зменшення навантаження виробником, який здійснює продаж електричної енергії за "зеленим" тарифом";

{Пункт 83 частини першої статті 1 в редакції Закону № 3220-IX від 30.06.2023}

84) споживач - фізична особа, у тому числі фізична особа - підприємець, або юридична особа, що купує електричну енергію для власного споживання;

85) ставка плати за лінійну частину приєднання - вартість створення одиниці довжини електричної мережі від найближчої точки в існуючих (діючих) електричних мережах (повітряна лінія, трансформаторна підстанція або розподільний пункт) оператора системи розподілу відповідного ступеня напруги, від якої необхідно здійснювати будівництво електричних мереж, до точки приєднання електроустановок замовника;

86) ставка плати за нестандартне приєднання потужності - встановлене Регулятором для кожного оператора системи розподілу значення складової вартості послуги з приєднання 1 кВт потужності, яке диференціюється за такими показниками:

тип електроустановки, що приєднується (електроустановка, призначена для виробництва електричної енергії, електроустановка, призначена для споживання електричної енергії);

категорія надійності електропостачання;

ступінь напруги у точці приєднання (110/35/10(6)/0,4 кВ);

замовлена потужність;

місцезнаходження електроустановки заявника (міська або сільська місцевість);

завантаженість трансформаторної підстанції;

87) ставка плати за стандартне приєднання - встановлене Регулятором на визначений строк для кожного оператора системи розподілу значення вартості послуги з приєднання 1 кВт потужності;

88) стандартне приєднання - приєднання електроустановки замовника до діючих мереж оператора системи розподілу на відстань, що не перевищує 300 метрів по прямій лінії від місця забезпечення потужності до місця приєднання, яке диференціюється за ступенем потужності:

перший ступінь - до 16 кВт включно;

другий ступінь - від 16 кВт до 50 кВт включно;

89) сторона, відповідальна за баланс, - учасник ринку, зобов'язаний повідомляти та виконувати свої погодинні графіки електричної енергії (та/або балансуєної групи) відповідно до обсягів купленої та/або проданої електричної енергії та фінансово відповідальний перед оператором системи передачі за свої небаланси (та/або небаланси балансуєної групи);

90) торги електричною енергією на внутрішньодобовому ринку (далі - торги на внутрішньодобовому ринку) - процес визначення обсягів та ціни на електричну енергію після завершення торгів на ринку "на добу наперед" та впродовж доби фізичного постачання електричної енергії відповідно до правил внутрішньодобового ринку;

91) торги електричною енергією на ринку "на добу наперед" (далі - торги "на добу наперед") - процес визначення обсягів та ціни на електричну енергію для розрахункових періодів наступної за днем проведення торгів доби відповідно до правил ринку "на добу наперед";

92) трейдер - суб'єкт господарювання, що здійснює купівлю електричної енергії виключно з метою її перепродажу, крім продажу за договором постачання електричної енергії споживачу;

93) універсальна послуга - постачання електричної енергії побутовим та малим непобутовим споживачам, що гарантує їхні права бути забезпеченими електричною

енергією визначеної якості на умовах, визначених відповідно до цього Закону, на всій території України;

94) уповноважений банк ринку електричної енергії (уповноважений банк) - будь-який банк, у статутному капіталі якого не менше 75 відсотків акцій (часток) належать державі, що відповідає визначеним Кабінетом Міністрів України вимогам та віднесений Кабінетом Міністрів України до переліку уповноважених банків і має право здійснювати обслуговування поточних рахунків із спеціальним режимом використання учасників ринку;

{Пункт 94 частини першої статті 1 в редакції Закону № 2712-VIII від 25.04.2019}

95) постачальник послуг з балансування - учасник ринку, який відповідає вимогам правил ринку щодо участі у балансуванні обсягів виробництва (відпуску), імпорту та споживання, експорту електричної енергії, що здійснюється на балансуючому ринку, та зареєстрований для участі у балансуванні;

{Пункт 95¹ частини першої статті 1 виключено на підставі Закону № 3220-IX від 30.06.2023}

95²) установка зберігання енергії - електроустановка, де відбувається зберігання енергії;

{Частину першу статті 1 доповнено пунктом 95² згідно із Законом № 2046-IX від 15.02.2022}

96) учасник ринку електричної енергії (далі - учасник ринку) - виробник, електропостачальник, трейдер, оператор системи передачі, оператор системи розподілу, оператор малої системи розподілу, оператор ринку, гарантований покупець, оператор установки зберігання енергії та споживач, які провадять свою діяльність на ринку електричної енергії в порядку, передбаченому цим Законом;

{Пункт 96 частини першої статті 1 в редакції Законів № 2046-IX від 15.02.2022, № 3220-IX від 30.06.2023}

96¹) третя держава - держава, що не є членом (стороною) Європейського Союзу чи Енергетичного Співтовариства;

{Частину першу статті 1 доповнено пунктом 96¹ згідно із Законом № 1396-IX від 15.04.2021}

96²) зареєстрований учасник - суб'єкт господарювання, в тому числі нерезидент, який відповідає вимогам, визначеним правилами розподілу пропускної спроможності міждержавних перетинів, та уклав договір про участь у розподілі пропускної спроможності з аукціонним офісом;

{Частину першу статті 1 доповнено пунктом 96² згідно із Законом № 1396-IX від 15.04.2021}

96³) чутлива інформація щодо захисту критичної інфраструктури (далі - чутлива інформація) - інформація, несанкціоноване розкриття якої може призвести до пошкодження або знищення об'єктів критичної інфраструктури;

{Частина першу статті 1 доповнено пунктом 96³ згідно із Законом № 3141-IX від 10.06.2023}

97) явний аукціон - механізм розподілу пропускної спроможності, за яким набувається фізичне право на передачу та визначається ціна за таке право, крім купівлі-продажу електричної енергії;

{Пункт 97 частини першої статті 1 в редакції Закону № 1396-IX від 15.04.2021}

98) оператор установки зберігання енергії - фізична особа, у тому числі фізична особа - підприємець, або юридична особа (крім гідроакумуючих електростанцій), яка здійснює діяльність із зберігання енергії з метою продажу електричної енергії, що відпускається з установки зберігання енергії, та/або з метою надання допоміжних послуг чи надання послуг з балансування за допомогою установки зберігання енергії;

{Частина першу статті 1 доповнено пунктом 98 згідно із Законом № 2046-IX від 15.02.2022}

99) зберігання енергії - діяльність, пов'язана з відбором електричної енергії з метою відкладення її кінцевого використання на момент пізніший, ніж коли вона була вироблена, її перетворенням в інший вид енергії, в якому вона може зберігатися, зберіганням та подальшим перетворенням такої енергії в електричну енергію з метою її відпуску в систему передачі, систему розподілу, мережу електростанцій або мережу споживача;

{Частина першу статті 1 доповнено пунктом 99 згідно із Законом № 2046-IX від 15.02.2022}

100) повністю інтегровані елементи мережі - елементи мережі, які інтегровано в систему передачі чи систему розподілу, у тому числі установка зберігання енергії, та які використовуються виключно з метою забезпечення безпечного та надійного функціонування відповідної системи передачі чи системи розподілу, але не використовуються для балансування або управління перевантаженнями;

{Частина першу статті 1 доповнено пунктом 100 згідно із Законом № 2046-IX від 15.02.2022}

101) агрегатор - незалежний агрегатор або інший учасник ринку електроенергії, який здійснює діяльність з агрегації;

{Частина першу статті 1 доповнено пунктом 101 згідно із Законом № 3220-IX від 30.06.2023}

102) агрегація - діяльність на ринку електричної енергії, що здійснює суб'єкт господарювання, пов'язана з об'єднанням електроустановок, призначених для виробництва та/або споживання, та/або зберігання електричної енергії з метою купівлі-продажу електричної енергії, надання допоміжних послуг та/або послуг з балансування на ринку електричної енергії;

{Частина першу статті 1 доповнено пунктом 102 згідно із Законом № 3220-IX від 30.06.2023}

103) агрегована група - учасники ринку електричної енергії, електроустановки яких входять до однієї одиниці агрегації та агрегуються агрегатором;

{Частина першу статті 1 доповнено пунктом 103 згідно із Законом № 3220-IX від 30.06.2023}

104) одиниця агрегації - сукупність електроустановок, призначених для агрегації;

{Частина першу статті 1 доповнено пунктом 104 згідно із Законом № 3220-IX від 30.06.2023}

105) незалежний агрегатор - учасник ринку, що здійснює діяльність з агрегації та який неафілійований з електропостачальником та/або постачальником універсальних послуг споживача, електроустановки якого агрегуються таким учасником ринку;

{Частина першу статті 1 доповнено пунктом 105 згідно із Законом № 3220-IX від 30.06.2023}

106) реагування на попит - зміни у споживанні електричної енергії (електричного навантаження) кінцевими споживачами порівняно з їхніми звичайними або поточними моделями споживання у відповідь на ринкові сигнали, у тому числі на змінні у часі ціни на електричну енергію або заохочувальні виплати, або на прийняття заявки кінцевого споживача на продаж зменшення або збільшення попиту за ціною на організованому ринку окремо чи через агрегацію, а також зміни, що виникають у результаті управління попитом на електричну енергію у відповідь на зміни умов постачання електричної енергії;

{Частина першу статті 1 доповнено пунктом 106 згідно із Законом № 3915-IX від 21.08.2024}

107) користувач мікромережі - фізична особа, у тому числі фізична особа - підприємець, та/або юридична особа, яка відпускає (постачає) електричну енергію або отримує електричну енергію через мікромережу;

{Частина першу статті 1 доповнено пунктом 107 згідно із Законом № 3915-IX від 21.08.2024}

108) мікромережа - група взаємозв'язаних навантажень і розподіленої генерації із визначеними електричними межами, що утворюють локальну електроенергетичну систему на рівні системи розподілу електричної енергії, яка діє як єдиний керований об'єкт і здатна працювати паралельно з ОЕС України (паралельний режим мікромережі) або в острівному режимі мікромережі;

{Частина першу статті 1 доповнено пунктом 108 згідно із Законом № 3915-IX від 21.08.2024}

109) острівний режим мікромережі - режим роботи, за якого мікромережа працює ізольовано в результаті від'єднання або невідключення до ОЕС України.

{Частина першу статті 1 доповнено пунктом 109 згідно із Законом № 3915-IX від 21.08.2024}

2. Терміни "оптовий енергетичний ринок", "оптові енергетичні продукти", "особа, яка професійно організовує операції з оптовими енергетичними продуктами", "учасник

оптового енергетичного ринку" вживаються в цьому Законі у значеннях, наведених у Законі України "Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг".

Інші терміни вживаються в цьому Законі у значеннях, наведених у Господарському кодексі України, Цивільному кодексі України, законах України "Про альтернативні джерела енергії", "Про комбіноване виробництво теплової та електричної енергії (когенерацію) та використання скидного енергопотенціалу", "Про захист економічної конкуренції" та інших законах України.

Термін "пов'язані особи" вживається в цьому Законі у значенні, наведеному в Податковому кодексі України.

{Частина другу статті 1 доповнено абзацом згідно із Законом № 3220-IX від 30.06.2023}

Під терміном "об'єкти критичної інфраструктури" для цілей цього Закону розуміються об'єкти, включені до Реєстру об'єктів критичної інфраструктури згідно із Законом України "Про критичну інфраструктуру".

{Частина другу статті 1 доповнено абзацом четвертим згідно із Законом № 3577-IX від 07.02.2024}

{Частина друга статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1657-IX від 15.07.2021; в редакції Закону № 3141-IX від 10.06.2023}

Стаття 2. Правові основи функціонування ринку електричної енергії

1. Правову основу функціонування ринку електричної енергії становлять Конституція України, цей Закон, закони України "Про альтернативні джерела енергії", "Про комбіноване виробництво теплової та електричної енергії (когенерацію) та використання скидного енергопотенціалу", "Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг", "Про природні монополії", "Про захист економічної конкуренції", "Про охорону навколишнього природного середовища", "Про енергетичну ефективність", міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, та інші акти законодавства України.

{Абзац перший частини першої статті 2 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1818-IX від 21.10.2021}

На виконання зобов'язань України за Договором про заснування Енергетичного Співтовариства та Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, цей Закон спрямований на імплементацію актів законодавства Енергетичного Співтовариства у сфері енергетики, а саме Директиви 2009/72/ЄС про спільні правила внутрішнього ринку електричної енергії та про скасування Директиви 2003/54/ЄС, Регламенту (ЄС) 714/2009 про умови доступу до мережі транскордонного обміну електроенергією та скасування Регламенту (ЄС) 1228/2003, Директиви 2005/89/ЄС про заходи для забезпечення безпеки інвестування до системи електропостачання та інфраструктури, Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 1227/2011 від 25

жовтня 2011 року про доброчесність та прозорість на оптовому енергетичному ринку та рішеннями Ради міністрів Енергетичного Співтовариства.

{Абзац другий частини першої статті 2 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3141-IX від 10.06.2023}

2. Основні умови діяльності учасників ринку електричної енергії та взаємовідносин між ними визначаються нормативно-правовими актами, що регулюють впровадження цього Закону, зокрема:

- 1) правилами ринку, які, в тому числі, визначають правила функціонування балансуючого ринку та ринку допоміжних послуг;
- 2) правилами ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку;
- 3) кодексом системи передачі, кодексом систем розподілу;
- 4) кодексом комерційного обліку;
- 5) правилами роздрібного ринку;
- 6) іншими нормативно-правовими актами.

Правила ринку, кодекс системи передачі та кодекс комерційного обліку розробляються і адмініструються оператором системи передачі та затверджуються Регулятором.

Правила ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку розробляються і адмініструються оператором ринку та затверджуються Регулятором.

Кодекс систем розподілу та правила роздрібного ринку затверджуються Регулятором.

Проекти правил ринку, правил ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку, кодексів системи передачі та систем розподілу, кодексу комерційного обліку, правил роздрібного ринку, інших нормативно-правових актів, що можуть вплинути на конкуренцію, підлягають погодженню з Антимонопольним комітетом України.

{Абзац одинадцятий частини другої статті 2 в редакції Закону № 394-IX від 19.12.2019}

Антимонопольний комітет України надає Регулятору інформацію про результати розгляду проектів зазначених нормативно-правових актів протягом 10 днів, а в разі повторного погодження - протягом п'яти днів з дня їх надходження до Антимонопольного комітету України.

{Абзац дванадцятий частини другої статті 2 із змінами, внесеними згідно із Законом № 394-IX від 19.12.2019}

Якщо відповідно до цього Закону передбачається надання державної допомоги суб'єктам господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів у будь-якій формі, надавачі державної допомоги повинні отримати рішення Антимонопольного комітету України у порядку, встановленому [Законом України "Про державну допомогу суб'єктам господарювання"](#).

3. Правила ринку визначають, зокрема, порядок реєстрації учасників ринку, порядок та вимоги до забезпечення виконання зобов'язань за договорами про врегулювання небалансів електричної енергії, правила балансування, правила агрегації, правила функціонування ринку допоміжних послуг, порядок проведення розрахунків на балансуєчому ринку та ринку допоміжних послуг, порядок надання послуг із зменшення навантаження виробником, якому встановлено "зелений" тариф, якщо об'єкт електроенергетики або черга його будівництва (пусковий комплекс) такого виробника включений до балансуєчої групи гарантованого покупця, порядок виставлення рахунків, порядок внесення змін до правил ринку, положення щодо функціонування ринку при виникненні надзвичайної ситуації в ОЕС України.

{Частина третя статті 2 в редакції Законів № 810-IX від 21.07.2020, № 3220-IX від 30.06.2023}

4. Правила ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку визначають, зокрема, порядок реєстрації учасників ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку, порядок та вимоги до забезпечення виконання зобов'язань за договорами купівлі-продажу електричної енергії на цих ринках, порядок організації та проведення торгів, порядок визначення ціни на електричну енергію, у тому числі у разі неконкурентної поведінки, порядок проведення розрахунків на цих ринках, порядок визначення вартості послуг оператора ринку та порядок її оплати, порядок розкриття інформації та оприлюднення інформації, порядок врегулювання спорів між оператором ринку та учасниками ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку, порядок внесення змін до правил ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку.

5. Правила роздрібного ринку передбачають, зокрема, загальні умови постачання електричної енергії споживачам, систему договірних відносин між учасниками роздрібного ринку, права та обов'язки учасників ринку, процедуру заміни споживачем постачальника електричної енергії, умови та порядок припинення та відновлення постачання електричної енергії споживачу, процедуру розгляду скарг споживачів, особливості постачання електричної енергії постачальником універсальної послуги, постачальником "останньої надії".

6. Кодекс системи передачі та кодекс систем розподілу визначають, зокрема, порядок планування розвитку системи передачі та систем розподілу; умови та порядок доступу до системи передачі/розподілу, умови та порядок приєднання до системи передачі/розподілу, характеристики та порядок надання допоміжних послуг оператору системи передачі, порядок оперативного планування; порядок управління та експлуатації системи в нормальних та аварійних режимах; стандарти операційної безпеки, критерії, що застосовуються оператором системи передачі для диспетчеризації генеруючих потужностей та використання міждержавних перетинів, порядок диспетчеризації розподіленої генерації та умови надання пріоритетності об'єктам електроенергетики, що використовують альтернативні джерела енергії.

Кодекс системи передачі має відповідати вимогам нормативно-правових актів Енергетичного Співтовариства.

7. Кодекс комерційного обліку визначає, зокрема, основні положення щодо організації комерційного обліку електричної енергії на ринку електричної енергії, права та обов'язки

учасників ринку, постачальників послуг комерційного обліку та адміністратора комерційного обліку щодо забезпечення комерційного обліку електричної енергії, отримання точних і достовірних даних комерційного обліку та їх агрегації (об'єднання), порядок проведення реєстрації постачальників послуг комерційного обліку, точок комерційного обліку та реєстрації автоматизованих систем, що використовуються для комерційного обліку електричної енергії.

8. Вимоги щодо надання, захисту, розкриття та оприлюднення інформації на ринку електричної енергії визначаються цим Законом, правилами ринку, правилами ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку, правилами роздрібного ринку, кодексом системи передачі, кодексом систем розподілу, кодексом комерційного обліку та іншими нормативно-правовими актами, що регулюють впровадження цього Закону.

9. Учасникам ринку дозволяється обробка персональних даних для здійснення функцій та повноважень, передбачених цим Законом. Захист персональних даних здійснюється учасниками ринку відповідно до [Закону України "Про захист персональних даних"](#).

10. Учасники ринку мають право подавати пропозиції щодо внесення змін до правил ринку, правил ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку, кодексу системи передачі, кодексу систем розподілу, кодексу комерційного обліку та інших нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії, до відповідних державних органів та операторів, що здійснюють розроблення, затвердження та/або адміністрування відповідних актів.

Проекти зазначених нормативно-правових актів та проекти змін до них оприлюднюються для проведення консультацій з учасниками ринку не менш як за один місяць до їх прийняття.

11. Суб'єкти владних повноважень, а також суди при застосовуванні норм цього Закону беруть до уваги правозастосовну практику Енергетичного Співтовариства та Європейського Союзу, зокрема рішення Суду Європейського Союзу (Європейського Суду, Загального Суду), практику Європейської Комісії та Секретаріату Енергетичного Співтовариства щодо застосовування положень актів законодавства Європейського Союзу, зазначених у цій статті.

12. Рішення (заходи) суб'єктів владних повноважень, прийняті на виконання норм цього Закону, мають прийматися на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що передбачені [Конституцією](#) і законами України, з урахуванням права особи на участь у процесі прийняття рішення, відповідати меті, з якою повноваження надані, бути обґрунтованими, відповідати принципам неупередженості, добросовісності, розсудливості, пропорційності, прозорості, недискримінації та своєчасності.

Згідно з принципом пропорційності рішення (заходи) суб'єктів владних повноважень повинні бути необхідними і мінімально достатніми для досягнення мети - задоволення загальносуспільного інтересу.

Згідно з принципом прозорості рішення (заходи) суб'єктів владних повноважень мають бути належним чином обґрунтовані та повідомлені суб'єктам, яких вони стосуються, у належний строк до набрання ними чинності або введення в дію.

Згідно з принципом недискримінації рішення, дії, бездіяльність суб'єктів владних повноважень не можуть призводити:

до юридичного або фактичного обсягу прав та обов'язків особи, який є відмінним від обсягу прав та обов'язків інших осіб у подібних ситуаціях, якщо лише така відмінність не є необхідною та мінімально достатньою для задоволення загальносуспільного інтересу;

до юридичного або фактичного обсягу прав та обов'язків особи, який є таким, як і обсяг прав та обов'язків інших осіб у неподібних ситуаціях, якщо така однаковість не є необхідною та мінімально достатньою для задоволення загальносуспільного інтересу.

Дія принципів пропорційності, прозорості і недискримінації поширюється також на учасників ринку електричної енергії у випадках, передбачених цим Законом.

Стаття 3. Принципи функціонування ринку електричної енергії

1. Ринок електричної енергії функціонує на конкурентних засадах, крім діяльності суб'єктів природних монополій, з обмеженнями, встановленими цим Законом.

2. Функціонування ринку електричної енергії здійснюється на принципах:

- 1) забезпечення енергетичної безпеки України;
- 2) забезпечення безпеки постачання електричної енергії споживачам, захисту їхніх прав та інтересів;
- 3) створення умов безпечної експлуатації об'єктів електроенергетики;
- 4) збереження цілісності, забезпечення надійного та ефективного функціонування ОЕС України, єдиного диспетчерського (оперативно-технологічного) управління нею;
- 5) забезпечення балансу між попитом та пропозицією електричної енергії;
- 6) розвитку міждержавних перетинів з енергосистемами суміжних держав;
- 7) енергоефективності та захисту навколишнього природного середовища;
- 8) сприяння розвитку альтернативної та відновлюваної енергетики;
- 9) добросовісної конкуренції;
- 10) рівності прав на продаж та купівлю електричної енергії;
- 11) вільного вибору електропостачальника споживачем;
- 12) недискримінаційного і прозорого доступу до системи передачі та систем розподілу;
- 13) недискримінаційної участі в ринку електричної енергії;
- 14) незалежного державного регулювання;
- 15) недискримінаційного ціно- та тарифоутворення, що відображає економічно обґрунтовані витрати;
- 16) відповідальності учасників ринку за недотримання правил ринку, правил ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку, кодексу системи передачі, кодексу систем розподілу, кодексу комерційного обліку, правил роздрібного ринку, інших нормативно-

правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії, та умов договорів, що укладаються на цьому ринку;

17) співробітництва та інтеграції ринку електричної енергії на регіональному та загальноєвропейському рівнях.

3. Обов'язковою умовою участі в ринку електричної енергії (крім споживачів, які купують електроенергію за договором постачання електричної енергії споживачу) є укладення договору про врегулювання небалансів з оператором системи передачі.

Стаття 4. Договірне забезпечення функціонування ринку електричної енергії

1. Учасники ринку електричної енергії провадять свою діяльність на ринку електричної енергії на договірних засадах. Для забезпечення функціонування ринку електричної енергії укладаються такі види договорів:

- 1) двосторонній договір купівлі-продажу електричної енергії (двосторонній договір);
- 2) про участь у ринку "на добу наперед" та/або внутрішньодобовому ринку;
- 3) про купівлю-продаж електричної енергії на ринку "на добу наперед";
- 4) про купівлю-продаж електричної енергії на внутрішньодобовому ринку;
- 5) про участь у балансуючому ринку;
- 6) про врегулювання небалансів;
- 7) про надання послуг з розподілу;
- 8) про надання послуг з передачі;
- 9) про надання допоміжних послуг;
- 10) про надання послуг з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління;
- 11) про приєднання до системи передачі;
- 12) про приєднання до системи розподілу;
- 13) про участь у розподілі пропускної спроможності;
{Пункт 13 частини першої статті 4 в редакції Закону № 1396-IX від 15.04.2021}
- 14) про постачання електричної енергії споживачу;
{Пункт 14 частини першої статті 4 в редакції Закону № 3220-IX від 30.06.2023}
- 15) про постачання електричної енергії постачальником універсальних послуг;
{Пункт 15 частини першої статті 4 в редакції Закону № 3220-IX від 30.06.2023}
- 16) про постачання електричної енергії постачальником "останньої надії";
- 17) про надання послуг комерційного обліку електричної енергії;
- 18) про купівлю-продаж електричної енергії за "зеленим" тарифом;

18¹) про надання послуги із забезпечення підтримки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел за механізмом ринкової премії;

{Частина першу статті 4 доповнено пунктом 18¹ згідно із Законом № 2712-VIII від 25.04.2019; в редакції Закону № 3220-IX від 30.06.2023}

18²) про надання послуги із забезпечення стабільності ціни на електричну енергію, вироблену з альтернативних джерел енергії;

{Частина першу статті 4 доповнено пунктом 18² згідно із Законом № 2479-IX від 29.07.2022; в редакції Закону № 3220-IX від 30.06.2023}

19) інші договори, передбачені відповідно до нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;

20) договір про участь у балансуючій групі гарантованого покупця;

{Частина першу статті 4 доповнено пунктом 20 згідно із Законом № 3220-IX від 30.06.2023}

21) договір про купівлю-продаж електричної енергії за механізмом самовиробництва.

{Частина першу статті 4 доповнено пунктом 21 згідно із Законом № 3220-IX від 30.06.2023}

Розділ II

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА, РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКИ ТА БЕЗПЕКА ПОСТАЧАННЯ

Стаття 5. Державна політика в електроенергетиці

1. Державна політика в електроенергетиці спрямована на:

- 1) забезпечення надійного, безпечного постачання електричної енергії;
- 2) створення умов для ефективного функціонування ліквідного ринку електричної енергії та його розвитку;
- 3) забезпечення умов та застосування заходів для розвитку енергоефективності в електроенергетиці, управління попитом та енергозаміщення;
- 4) сприяння виробництву електричної енергії з альтернативних джерел енергії та розвитку розподіленої генерації і обладнання для зберігання енергії;

{Пункт 4 частини першої статті 5 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3220-IX від 30.06.2023}

- 5) захист навколишнього природного середовища;
- 6) створення умов для залучення інвестицій в електроенергетику, спрощення доступу до інформації та адміністративних процедур;
- 7) стимулювання застосування інноваційних технологій;
- 8) захист прав споживачів;

9) інтеграцію ринку електричної енергії на регіональному та загальноєвропейському рівнях.

2. Формування та реалізацію державної політики в електроенергетиці здійснюють Кабінет Міністрів України, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в галузі електроенергетики, та інші органи державної влади відповідно до законодавства.

3. До повноважень Кабінету Міністрів України у сфері електроенергетики належить:

- 1) затвердження [Енергетичної стратегії України](#);
- 2) визначення [вимог до уповноваженого банку](#) та переліку уповноважених банків ринку електричної енергії;
- 3) утворення оператора ринку, гарантованого покупця;
- 3¹) затвердження [принципів торговельної політики гарантованого покупця](#);

{Частина третю статті 5 доповнено пунктом 3¹ згідно із Законом № 3220-IX від 30.06.2023}

4) прийняття рішення про покладення спеціальних обов'язків для забезпечення загальносуспільних інтересів та умов (порядку) виконання таких спеціальних обов'язків;

5) затвердження порядку проведення конкурсу з визначення постачальників універсальних послуг, постачальників "останньої надії";

6) затвердження порядку надання звільнення, передбаченого [статтею 24](#) цього Закону;

7) затвердження порядку забезпечення постачання електричної енергії захищеним споживачам;

8) затвердження річного прогнозного паливно-енергетичного балансу;

9) затвердження порядку проведення конкурсу на будівництво генеруючої потужності та заходів з енергоефективності/управління попитом;

10) затвердження особливостей регулювання правових, економічних та організаційних відносин, пов'язаних з продажем електричної енергії на тимчасово окуповану територію, а також відносин, пов'язаних з виробництвом, передачею, розподілом, постачанням, купівлею, продажем і використанням електричної енергії на тимчасово окупованій території України;

10¹) затвердження порядку проведення аукціону з розподілу квот підтримки, встановлення річних квот підтримки;

{Частина третю статті 5 доповнено пунктом 10¹ згідно із Законом № 2712-VIII від 25.04.2019}

10²) затвердження порядку видачі, обігу та погашення гарантій походження електричної енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії, та порядку визначення екологічної цінності електричної енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії;

{Частина третю статті 5 доповнено пунктом 10² згідно із Законом № 3220-IX від 30.06.2023}

11) інші повноваження, визначені законами.

4. До повноважень центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, у сфері електроенергетики належать:

1) формування та реалізація державної політики в електроенергетичному комплексі з урахуванням положень [Енергетичної стратегії України](#);

2) формування державної політики з нагляду (контролю) у сфері електроенергетики;

3) розроблення державних цільових програм;

4) розроблення і затвердження правил безпеки постачання електричної енергії та здійснення моніторингу безпеки постачання електричної енергії;

5) розроблення і затвердження галузевих технічних регламентів відповідно до [Закону України "Про технічні регламенти та оцінку відповідності"](#);

6) затвердження нормативних характеристик технологічних витрат електричної енергії на її передачу та розподіл електричними мережами;

{Пункт 7 частини четвертої статті 5 виключено на підставі Закону № 1396-IX від 15.04.2021}

8) розроблення порядку формування прогнозного балансу електричної енергії ОЕС України;

9) формування та затвердження прогнозного балансу електричної енергії ОЕС України;

10) здійснення в межах своєї компетенції науково-технічної політики в електроенергетичному комплексі;

10¹) забезпечення в межах повноважень, передбачених законом, організації та проведення аукціонів з розподілу квот підтримки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії;

{Частина четверту статті 5 доповнено пунктом 10¹ згідно із Законом № 3220-IX від 30.06.2023}

10²) розроблення порядку визначення екологічної цінності електричної енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії;

{Частина четверту статті 5 доповнено пунктом 10² згідно із Законом № 3220-IX від 30.06.2023}

10³) формування та реалізація державної політики у сфері відновлюваних джерел енергії;

{Частина четверту статті 5 доповнено пунктом 10³ згідно із Законом № 3220-IX від 30.06.2023}

11) здійснення інших повноважень, визначених цим Законом, іншими законами України та покладених на нього Кабінетом Міністрів України.

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, має право отримувати від учасників ринку інформацію, необхідну для виконання ним своїх повноважень відповідно до вимог цього Закону.

5. З метою удосконалення політики у сфері електроенергетики всі суб'єкти господарювання, що здійснюють виробництво, передачу, розподіл, постачання, експорт, імпорт електричної енергії, зберігання енергії, агрегацію, повинні надавати відомості про свою діяльність органу державної статистики для впорядкування енергетичної статистики та публікації у щорічному енергетичному балансі.

{Абзац перший частини п'ятої статті 5 в редакції Закону № 2046-IX від 15.02.2022; із змінами, внесеними згідно із Законом № 3220-IX від 30.06.2023}

Перелік відомостей та порядок їх надання затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері державної статистики.

Стаття 6. Державне регулювання ринку електричної енергії

1. Державне регулювання ринку електричної енергії здійснює Регулятор у межах повноважень, визначених цим Законом та іншими актами законодавства.

2. До основних завдань Регулятора на ринку електричної енергії належить:

1) сприяння співпраці з Радою регуляторних органів Енергетичного Співтовариства та національними регуляторами у сфері енергетики інших держав - сторін Енергетичного Співтовариства, становленню конкурентного єдиного ринку електричної енергії в рамках Енергетичного Співтовариства з урахуванням інтересів забезпечення безпеки постачання електричної енергії та сталості навколишнього природного середовища, ефективному відкриттю ринку електричної енергії для всіх покупців держав - сторін Енергетичного Співтовариства;

2) забезпечення належних умов для ефективного і надійного функціонування електричних мереж з огляду на довгострокові цілі розвитку;

3) розвиток конкуренції та забезпечення належного функціонування регіональних (міжнародних) ринків у рамках Енергетичного Співтовариства, зокрема єдиного ринку Енергетичного Співтовариства, з метою досягнення цілей, зазначених у пункті 1 цієї частини;

4) усунення перешкод та обмежень для торгівлі електричною енергією між учасниками ринків держав - сторін Енергетичного Співтовариства;

{Пункт 4 частини другої статті 6 в редакції Закону № 1396-IX від 15.04.2021}

5) сприяння розвитку безпечної, надійної та ефективно функціонуючої ОЕС України, орієнтованої на потреби покупців, що дозволить забезпечити недискримінаційний доступ до неї існуючих та потенційних користувачів системи, достатність потужності для потреб ринку електричної енергії та її енергоефективність, а також інтеграцію до систем розподілу розподіленої генерації та виробників, що здійснюють виробництво електричної енергії з використанням альтернативних джерел енергії;

6) забезпечення простих і необтяжливих умов приєднання та доступу до електричних мереж для нових користувачів системи, зокрема усунення бар'єрів, що можуть перешкоджати доступу нових покупців та виробників електричної енергії, у тому числі тих, що здійснюють виробництво електричної енергії з альтернативних джерел енергії, шляхом встановлення порядку формування плати за приєднання до системи передачі та систем розподілу відповідно до цього Закону;

7) забезпечення короткострокових та довгострокових стимулів для оператора системи передачі, операторів систем розподілу та користувачів системи з метою підвищення ефективності експлуатації енергосистеми та інтеграції ринку електричної енергії;

8) створення передумов для отримання покупцями економічних вигод від ефективного функціонування ринку електричної енергії шляхом сприяння конкуренції на ринку електричної енергії та реалізації дієвих механізмів захисту прав споживачів;

9) сприяння досягненню високих стандартів виконання спеціальних обов'язків для забезпечення загальносуспільних інтересів на ринку електричної енергії, захисту вразливих споживачів та налагодження процесу обміну даними, необхідними для реалізації споживачами права на зміну електропостачальника;

10) моніторинг технічної співпраці між оператором системи передачі та операторами систем передачі третіх країн;

{Частина другу статті 6 доповнено пунктом 10 згідно із Законом № 1396-IX від 15.04.2021}

11) забезпечення функціонування реєстру гарантій походження електричної енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії, і видачі гарантій походження електричної енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії;

{Частина другу статті 6 доповнено пунктом 11 згідно із Законом № 3220-IX від 30.06.2023}

12) розроблення порядку видачі, обігу та погашення гарантій походження електричної енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії;

{Частина другу статті 6 доповнено пунктом 12 згідно із Законом № 3220-IX від 30.06.2023}

13) забезпечення інтеграції реєстру гарантій походження електричної енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії, з реєстрами країн Енергетичного Співтовариства, Європейського Союзу та Організації економічного співробітництва та розвитку;

{Частина другу статті 6 доповнено пунктом 13 згідно із Законом № 3220-IX від 30.06.2023}

14) сприяння набуттю Україною повноправного членства в Асоціації органів-емітентів (The Association of Issuing Bodies).

{Частина другу статті 6 доповнено пунктом 14 згідно із Законом № 3220-IX від 30.06.2023}

3. До повноважень Регулятора на ринку електричної енергії належать:

1) ліцензування господарської діяльності у сфері електроенергетики відповідно до вимог цього Закону та контроль за додержанням ліцензіатами ліцензійних умов провадження господарської діяльності;

1¹) реєстрація учасників ринку електричної енергії, які здійснюють або мають намір здійснювати діяльність на оптовому енергетичному ринку, у порядку, затвердженому Регулятором;

{Частина третю статті 6 доповнено пунктом 1¹ згідно із Законом № 3141-IX від 10.06.2023}

2) затвердження ліцензійних умов провадження певних видів господарської діяльності у сфері електроенергетики, ліцензування яких належить до повноважень Регулятора;

3) прийняття рішення про сертифікацію оператора системи передачі або про відмову у сертифікації;

4) затвердження [правил ринку](#), [правил ринку "на добу наперед"](#) та [внутрішньодобового ринку](#), [кодексу системи передачі](#), [кодексу систем розподілу](#), [кодексу комерційного обліку](#), [правил роздрібного ринку](#), інших нормативно-правових актів та нормативних документів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;

{Пункт 4 частини третьої статті 6 в редакції Законів № 1396-IX від 15.04.2021, № 3141-IX від 10.06.2023}

4¹) затвердження порядку проведення оператором системи передачі публічних консультацій при розробленні правил розподілу пропускної спроможності міждержавних перетинів та визначенні структури розподілу пропускної спроможності;

{Частина третю статті 6 доповнено пунктом 4¹ згідно із Законом № 3141-IX від 10.06.2023}

4²) прийняття рішення про погодження або непогодження правил розподілу пропускної спроможності міждержавних перетинів;

{Частина третю статті 6 доповнено пунктом 4² згідно із Законом № 3141-IX від 10.06.2023}

4³) прийняття рішення про погодження або непогодження структури розподілу пропускної спроможності;

{Частина третю статті 6 доповнено пунктом 4³ згідно із Законом № 3141-IX від 10.06.2023}

5) затвердження та моніторинг виконання плану розвитку системи передачі на наступні 10 років та планів розвитку систем розподілу, оцінки достатності генеруючих потужностей для покриття прогнозованого попиту та забезпечення необхідного резерву;

6) затвердження:

методики (порядку) формування цін на універсальні послуги;

методики розрахунку ціни (тарифу) на послуги постачальника універсальних послуг;

методики (порядку) формування кошторису гарантованого покупця;

методики (порядку) формування ціни, за якою здійснюється постачання електричної енергії споживачам постачальником "останньої надії";

методики розрахунку ціни (тарифу) на послуги постачальника "останньої надії";

методик (порядків) формування цін на допоміжні послуги;

методик (порядків) встановлення (формування) тарифів на послуги з передачі електричної енергії;

методик (порядків) встановлення (формування) тарифів на послуги з розподілу електричної енергії;

методики (порядку) формування тарифу на послуги з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління;

методик (порядків) формування плати за приєднання до системи передачі та системи розподілу;

порядку розкриття інформації споживачам електричної енергії про джерела енергії, у загальній структурі балансу електричної енергії, придбаної електропостачальником та/або виробленої на його власних електроустановках;

{Пункт 6 частини третьої статті 6 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 3220-IX від 30.06.2023}

ставок плати за приєднання потужності та ставок плати за лінійну частину приєднання;

переліку поточних рахунків із спеціальним режимом використання;

правил, порядків та умов, визначених цим Законом;

типових та примірних договорів, визначених цим Законом;

форм звітності учасників ринку (крім споживачів, що не є учасниками оптового енергетичного ринку);

{Абзац пункту 6 частини третьої статті 6 в редакції Закону № 3141-IX від 10.06.2023}

7) встановлення (зміна):

{Абзац перший пункту 7 частини третьої статті 6 із змінами, внесеними згідно із Законом № 394-IX від 19.12.2019}

цін (тарифів) на послуги постачальника універсальної послуги, постачальника "останньої надії" у випадках, передбачених статтями 63 та 64 цього Закону;

тарифу на послуги з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління;

тарифів на послуги з передачі електричної енергії;

тарифів на послуги з розподілу електричної енергії;

алгоритму розподілу коштів з поточних рахунків із спеціальним режимом використання;

граничних нижніх меж обсягів обов'язкового продажу та купівлі електричної енергії на ринку "на добу наперед" відповідно до цього Закону;

економічних коефіцієнтів нормативних технологічних витрат електричної енергії в електричних мережах;

8) визначення:

необхідності та вимог щодо проведення обов'язкового аудиту роботи ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку, балансуючого ринку, ринку допоміжних послуг, а також розрахунків на цих ринках;

визначення вимог щодо захисту, надання, розкриття та оприлюднення інформації учасниками ринку електричної енергії (учасниками оптового енергетичного ринку), а також особами, які професійно організовують операції з оптовими енергетичними продуктами;

{Абзац третій пункту 8 частини третьої статті 6 в редакції Закону № 3141-IX від 10.06.2023}

9) забезпечення виконання оператором системи передачі, операторами систем розподілу, а також іншими учасниками ринку (крім споживачів, що не є учасниками оптового енергетичного ринку) їхніх зобов'язань згідно з цим Законом, у тому числі щодо співпраці та взаємодії з учасниками ринків електричної енергії іноземних держав - сторін Енергетичного Співтовариства;

{Пункт 9 частини третьої статті 6 в редакції Закону № 3141-IX від 10.06.2023}

10) здійснення моніторингу:

функціонування ринку електричної енергії та його сегментів;

рівня та ефективності відкриття ринку електричної енергії, прозорості та конкуренції на ринку електричної енергії (у тому числі цін за двосторонніми договорами та цін на організованих сегментах ринку, цін для побутових споживачів, включаючи практику застосування умови попередньої оплати), показників зміни електропостачальника, практики відключень, рівня цін та якості робіт з технічного обслуговування, скарг споживачів, у тому числі побутових споживачів, а також будь-яких практик, що призводять до спотворення або обмеження конкуренції на ринку електричної енергії;

рівня прозорості діяльності учасників ринку, у тому числі дотримання учасниками ринку (крім споживачів, що не є учасниками оптового енергетичного ринку) зобов'язань щодо розкриття (оприлюднення) інформації;

{Абзац четвертий пункту 10 частини третьої статті 6 в редакції Закону № 3141-IX від 10.06.2023}

системних обмежень, впровадження правил управління перевантаженнями та дій оператора системи передачі щодо управління перевантаженнями;

{Абзац п'ятий пункту 10 частини третьої статті 6 в редакції Закону № 1396-IX від 15.04.2021}

дотримання правил розподілу пропускної спроможності міждержавних перетинів;

виконання оператором системи передачі та операторами систем розподілу вимог щодо недискримінаційного доступу до електричних мереж, строків виконання приєднання та ремонтних робіт;

застосування тарифів, інших платежів, пов'язаних з доступом до електричних мереж, а також моніторинг застосування та забезпечення дотримання методик (порядків) визначення таких тарифів та платежів;

використання оператором системи передачі доходів, отриманих від розподілу пропускної спроможності міждержавних перетинів;

технічного співробітництва оператора системи передачі з Європейською мережею операторів системи передачі (ENTSO-E) та запровадження механізмів компенсації між операторами систем передачі в рамках такого співробітництва;

виконання спеціальних обов'язків для забезпечення загальносупільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії на відповідність вимогам, встановленим цим Законом та іншими актами законодавства;

застосування положень договорів, що обмежують конкуренцію на ринку електричної енергії (зокрема умов договорів, що перешкоджають укладенню непобутовими споживачами декількох двосторонніх договорів одночасно або обмежують їх у праві вибору електропостачальника);

дотримання електропостачальниками вимог щодо розгляду звернень та претензій споживачів електричної енергії з питань, що стосуються надання послуг з постачання електричної енергії;

достатності інвестицій у розвиток генеруючих потужностей для цілей забезпечення безпеки постачання електричної енергії;

виконання функцій та обов'язків учасниками ринку електричної енергії відповідно до положень цього Закону та інших нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;

поведінки на ринку та господарсько-торговельної діяльності учасників ринку електричної енергії щодо операцій, які стосуються оптових енергетичних продуктів, з метою виявлення та запобігання зловживанням на ринку електричної енергії;

{Пункт 10 частини третьої статті 6 доповнено абзацом шістнадцятим згідно із Законом № 3141-IX від 10.06.2023}

10¹) визначення вимог та надання рекомендацій щодо забезпечення доброчесності та прозорості на оптовому енергетичному ринку відповідно до вимог нормативно-правових актів Енергетичного Співтовариства та рекомендацій Агентства з питань співробітництва енергетичних регуляторів, виявлення в діях учасників оптового енергетичного ринку ознак зловживання на оптовому енергетичному ринку;

{Частина третю статті 6 доповнено пунктом 10¹ згідно із Законом № 3141-IX від 10.06.2023}

11) нагляд за дотриманням оператором системи передачі, операторами систем розподілу, вертикально інтегрованими суб'єктами господарювання вимог щодо відокремлення і незалежності, встановлених цим Законом;

11¹) у разі обрання моделі відокремлення ISO Регулятор:

здійснює нагляд за дотриманням власником системи передачі та оператором системи передачі обов'язків, установлених цим Законом, в установленому законодавством порядку проводить перевірки та накладає штрафи за їх недотримання на власника системи передачі або оператора системи передачі;

здійснює моніторинг відносин між власником системи передачі та оператором системи передачі з метою забезпечення дотримання ними своїх обов'язків, а також затверджує договори і вирішує спори між власником системи передачі і оператором системи передачі за запитом щонайменше одного із цих суб'єктів;

забезпечує, щоб рівень тарифу на послуги з передачі електричної енергії та інших платежів, пов'язаних з доступом або приєднанням до системи передачі, для такого оператора враховував винагороду власнику системи передачі за право користування системою передачі, у тому числі складовими системи передачі, які були реконструйовані або поліпшені за рахунок власника системи передачі, за умови, що такі роботи здійснені в економічно обґрунтований спосіб;

встановлює тарифи на послуги з передачі електричної енергії, диспетчерського (оперативно-технологічного) управління та інші платежі, пов'язані з доступом або приєднанням до системи передачі, з урахуванням забезпечення покриття витрат на погоджені Регулятором інвестиції та узгодженої норми прибутку;

{Частина третю статті 6 доповнено пунктом 11 згідно із Законом № 1396-IX від 15.04.2021}

12) затвердження, перегляд та здійснення контролю за виконанням інвестиційних програм оператора системи передачі та операторів систем розподілу;

13) повідомлення Антимонопольного комітету України про факти, що можуть свідчити про порушення законодавства про захист економічної конкуренції на ринку електричної енергії;

14) розгляд скарг і вирішення спорів, що виникають на ринку електричної енергії;

14¹) проведення розслідувань зловживань на оптовому енергетичному ринку;

{Частина третю статті 6 доповнено пунктом 14¹ згідно із Законом № 3141-IX від 10.06.2023}

15) спільно з іншими суб'єктами владних повноважень забезпечення ефективного застосування заходів захисту прав споживачів, у тому числі передбачених цим Законом;

16) встановлення показників якості послуг електропостачання, моніторинг їх дотримання, визначення умов, порядку та розмірів відшкодування (компенсації), що застосовується у разі недотримання встановлених показників якості послуг;

17) забезпечення доступу до інформації про обсяги та інші показники споживання електричної енергії споживачем у порядку та на умовах, встановлених цим Законом та іншими актами законодавства;

18) участь у забезпеченні захисту вразливих споживачів, зокрема шляхом врахування у відповідних нормативно-правових актах особливостей взаємовідносин учасників ринку з такими споживачами;

19) сприяння налагодженню процесу обміну даними для забезпечення розвитку ринку електричної енергії;

19¹) здійснення аналізу діяльності оптового постачальника електричної енергії в частині погашення його кредиторської та дебіторської заборгованостей за електричну енергію;

{Частина третю статті 6 доповнено пунктом 19¹ згідно із Законом № 719-IX від 17.06.2020}

20) здійснення інших повноважень, передбачених законом.

4. Регулятор має право:

1) отримувати інформацію, необхідну для належного виконання ним своїх функцій, від будь-якого суб'єкта владних повноважень, учасників ринку електричної енергії (крім споживачів, що не є учасниками оптового енергетичного ринку), осіб, які професійно організовують операції з оптовими енергетичними продуктами на ринку електричної енергії, інших учасників оптового енергетичного ринку;

{Пункт 1 частини четвертої статті 6 в редакції Закону № 3141-IX від 10.06.2023}

2) ініціювати консультації та громадські обговорення;

3) ініціювати та проводити розслідування зловживань на оптовому енергетичному ринку відповідно до [Закону України "Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг"](#);

{Пункт 3 частини четвертої статті 6 в редакції Закону № 3141-IX від 10.06.2023}

3¹) вживати заходів для сприяння ефективній конкуренції на ринку електричної енергії та забезпечення його належного функціонування, а у випадку встановлення граничних цін приймати рішення, які враховували б, що рівень граничних цін має впливати на формування вільної (ринкової) ціни у мінімальний спосіб;

{Частина четверту статті 6 доповнено пунктом 3¹ згідно із Законом № 3141-IX від 10.06.2023}

4) приймати рішення, що є обов'язковими до виконання учасниками ринку (крім споживачів, що не є учасниками оптового енергетичного ринку);

{Пункт 4 частини четвертої статті 6 в редакції Закону № 3141-IX від 10.06.2023}

5) накладати санкції на учасників ринку (крім споживачів, що не є учасниками оптового енергетичного ринку), які порушили свої зобов'язання, передбачені цим Законом та іншими актами законодавства;

{Пункт 5 частини четвертої статті 6 в редакції Закону № 3141-IX від 10.06.2023}

6) вживати заходів для запобігання неефективному функціонуванню ринку електричної енергії, зокрема внаслідок дій та будь-якої поведінки учасників ринку, спрямованих на завищення цін та заподіяння економічної шкоди споживачам;

7) вимагати від відповідних операторів підготовки змін до правил ринку, правил ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку, кодексу системи передачі, кодексу комерційного обліку, правил розподілу пропускної спроможності міждержавних перетинів з метою дотримання принципу пропорційності і недискримінаційності, усунення перешкод та обмежень для торгівлі електричною енергією між ринками суміжних держав та їх відповідності основним засадам законодавства Європейського Союзу тощо;

{Пункт 7 частини четвертої статті 6 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1396-IX від 15.04.2021; в редакції Закону № 3141-IX від 10.06.2023}

8) встановлювати тимчасові тарифи на передачу та розподіл електричної енергії, у разі якщо оператор системи передачі, оператор системи розподілу у строк, визначений законодавством, не надав розрахунки відповідних тарифів для їх встановлення Регулятором, а також приймати рішення про механізм надання компенсації, якщо остаточні тарифи відрізняються від тимчасових;

9) запроваджувати регуляторний облік для встановлення тарифів, визначення регуляторної бази активів, врахування фінансових та капітальних інвестицій, проведення регуляторного аудиту;

10) розглядати скарги і вирішувати спори відповідно до цього Закону;

11) проводити перевірки учасників ринку електричної енергії (крім споживачів) відповідно до цього Закону;

12) отримувати інформацію, необхідну для належного виконання повноважень, передбачених законом, від оптового постачальника електричної енергії.

{Частина четверту статті 6 доповнено пунктом 12 згідно із Законом № 719-IX від 17.06.2020}

5. Регулятор здійснює повноваження, визначені цією статтею, також щодо суб'єкта управління об'єктами державної власності, що використовуються у процесі провадження діяльності з передачі електричної енергії.

{Статтю 6 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом № 1396-IX від 15.04.2021}

Стаття 7. Ціноутворення (тарифоутворення) на ринку електричної енергії

1. На ринку електричної енергії державному регулюванню підлягають:

- 1) тарифи на послуги з передачі електричної енергії;
- 2) тарифи на послуги з розподілу електричної енергії;
- 3) тарифи на послуги з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління;
- 4) ціни на універсальні послуги, ціни, за якими здійснюється постачання електричної енергії споживачам постачальником "останньої надії", в частині методик (порядків) їх формування;
- 5) ціни (тарифи) на послуги постачальника універсальних послуг, постачальника "останньої надії" у випадках, передбачених [статтями 63 та 64](#) цього Закону;
- 6) ціни на допоміжні послуги у випадках, передбачених [статтею 69](#) цього Закону;
- 7) ставки плати за приєднання потужності та ставки плати за лінійну частину приєднання;
- 8) "зелені" тарифи;
- 9) інші тарифи та ціни в рамках покладення спеціальних обов'язків для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії відповідно до цього Закону.

2. Ціни та тарифи на ринку електричної енергії, що регулюються державою (зокрема плата за приєднання), повинні бути:

- 1) недискримінаційними;
- 2) прозорими;
- 3) встановленими з урахуванням вимог цілісності ОЕС України, економічно обґрунтованих та прозорих витрат відповідного учасника ринку електричної енергії та належного рівня норми прибутку.

3. Ціни та тарифи на ринку електричної енергії, що підлягають державному регулюванню, та методики (порядки) їх формування повинні:

- 1) сприяти ефективній торгівлі електричною енергією та розвитку конкуренції на ринку електричної енергії;
- 2) створювати економічні стимули для здійснення інвестицій та підтримання у належному стані системи передачі та систем розподілу;
- 3) стимулювати учасників ринку електричної енергії до підвищення ефективності функціонування ОЕС України, інтеграції ринку електричної енергії і забезпечення безпеки постачання електричної енергії, а також впровадження новітніх технологій у виробничу та управлінську діяльність таких суб'єктів;
- 4) стимулювати споживачів електричної енергії до ефективного її використання.

Ціни та тарифи на ринку електричної енергії, що регулюються державою, не повинні:

- допускати перехресного субсидіювання між користувачами системи;
- обмежувати ліквідність ринку електричної енергії;
- перешкоджати міждержавній торгівлі електричною енергією.

4. Тарифи на послуги з передачі та розподілу електричної енергії розраховуються незалежно від відстані, на яку вона передається та розподіляється. Тарифи на послуги з передачі та розподілу можуть складатися з декількох ставок, зокрема ставки за користування потужністю електричних мереж.

5. У разі якщо відмінності у структурі тарифів на послуги з передачі електричної енергії або у правилах балансування перешкоджають міждержавній торгівлі електричною енергією, Регулятор вживає заходів для гармонізації структур тарифів і правил балансування, що застосовуються, з тарифами та правилами енергосистеми (енергосистем) суміжних держав - сторін Енергетичного Співтовариства.

6. Методики (порядки) встановлення (формування) тарифів на послуги з передачі електричної енергії та на послуги з розподілу електричної енергії мають забезпечувати справедливі норми прибутку на інвестований капітал, а також короткострокові та довгострокові стимули оператору системи передачі та операторам систем розподілу до підвищення ефективності, але не мають стимулювати збільшення обсягів передачі та розподілу електричної енергії.

7. Методики (порядки) встановлення (формування) цін, тарифів та ставок на ринку електричної енергії, що регулюються державою (зокрема плати за приєднання), затверджуються Регулятором не менш як за 30 днів до дати, з якої починають застосовуватися ціни, тарифи та ставки, визначені відповідно до таких методик (порядків).

Рішення Регулятора про встановлення таких цін, тарифів та ставок підлягають оприлюдненню шляхом розміщення на офіційному веб-сайті Регулятора.

8. Суб'єкт господарювання, що здійснює діяльність з передачі електричної енергії, має право на відшкодування понесених ним витрат на здійснення інвестицій, погоджених Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, за рахунок регульованих тарифів на послуги передачі електричної енергії, що надаються ним з використанням державного майна. Майно (необоротні активи), створене та/або набуто в результаті здійснення інвестицій, належить державі.

{Статтю 7 доповнено частиною восьмою згідно із Законом № 264-IX від 31.10.2019}

Стаття 8. Ліцензування господарської діяльності на ринку електричної енергії

1. Господарська діяльність з виробництва, передачі, розподілу електричної енергії, розподілу електричної енергії малими системами розподілу, постачання електричної енергії споживачам, зберігання енергії, агрегації, трейдерська діяльність, здійснення функцій оператора ринку та гарантованого покупця провадяться на ринку електричної енергії, за умови отримання відповідної ліцензії, якщо інше не передбачено цим Законом.

2. Ліцензійні умови провадження господарської діяльності з виробництва, передачі, розподілу електричної енергії, розподілу електричної енергії малими системами розподілу, постачання електричної енергії споживачу, зберігання енергії, агрегації, трейдерської діяльності, здійснення функцій оператора ринку та гарантованого покупця затверджуються Регулятором.

3. Ліцензія на провадження господарської діяльності з виробництва, передачі, розподілу електричної енергії, розподілу електричної енергії малими системами розподілу, постачання електричної енергії споживачу, зберігання енергії, агрегації, трейдерської діяльності, здійснення функцій оператора ринку та гарантованого покупця видається Регулятором у встановленому законодавством порядку.

4. У видачі ліцензії на провадження певного виду господарської діяльності на ринку електричної енергії може бути відмовлено виключно з підстав, передбачених законом, а також у недискримінаційний спосіб та на підставі повної і об'єктивної оцінки документів, поданих заявником.

Регулятор повинен повідомити заявника про причини відмови у видачі ліцензії.

{Стаття 8 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2046-IX від 15.02.2022; в редакції Закону № 3220-IX від 30.06.2023}

Стаття 8¹. Реєстрація учасників ринку електричної енергії

1. Операції з оптовими енергетичними продуктами мають право здійснювати виключно особи, які зареєстровані як учасники оптового енергетичного ринку в порядку, затвердженому Регулятором.

{Закон доповнено статтею 8¹ згідно із Законом № 3141-IX від 10.06.2023}

Стаття 9. Державний енергетичний нагляд в електроенергетиці

1. Державний нагляд (контроль) в електроенергетиці здійснює центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в галузі електроенергетики, діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через відповідного міністра згідно із законодавством.

Для цілей цього Закону особливою групою споживачів вважаються юридичні особи, які здійснюють господарську діяльність, використовуючи струмоприймачі першої категорії з надійності електропостачання, або які є споживачами та/або власниками електричних мереж і не є операторами системи розподілу, електричні мережі яких використовуються для розподілу електричної енергії іншим споживачам, та/або активними споживачами (крім побутових споживачів), які встановили генеруючі установки, призначені для виробництва електричної енергії, та/або установки зберігання енергії відповідно до статті 58¹ цього Закону.

{Частина першу статті 9 доповнено абзацом другим згідно із Законом № 3220-IX від 30.06.2023}

2. Предметом державного енергетичного нагляду в електроенергетиці є господарська діяльність, пов'язана з виробництвом, передачею, розподілом електричної енергії, зберіганням енергії, а також з використанням енергії для власних потреб учасниками ринку

(крім споживачів, не віднесених до особливої групи споживачів) в частині технічної експлуатації електричних станцій і мереж, енергетичного обладнання, випробування та ремонту електроустановок і мереж, виконання робіт з проектування електроустановок і мереж.

{Частина друга статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3220-IX від 30.06.2023}

3. Способом здійснення державного енергетичного нагляду в електроенергетиці є проведення центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в галузі електроенергетики, відповідних обстежень, перевірок, оглядів щодо обладнання електричних мереж учасників ринку електричної енергії (крім споживачів, не віднесених до особливої групи споживачів) у порядку, визначеному [Законом України "Про основні засади державного нагляду \(контролю\) у сфері господарської діяльності"](#).

{Частина третя статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3220-IX від 30.06.2023}

4. На центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в галузі електроенергетики, покладається:

1) здійснення державного енергетичного нагляду за електричними установками і мережами учасників ринку (крім споживачів, не віднесених до особливої групи споживачів);

{Пункт 1 частини четвертої статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3220-IX від 30.06.2023}

2) здійснення державного енергетичного нагляду за дотриманням учасниками ринку (крім споживачів, не віднесених до особливої групи споживачів) вимог правил та інших нормативно-правових актів з питань технічної експлуатації електричних станцій і мереж, технічного стану електричних установок і мереж, а саме за:

{Абзац перший пункту 2 частини четвертої статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3220-IX від 30.06.2023}

забезпеченням надійного та безпечного постачання електричної енергії споживачам;

відповідністю схем електропостачання (зовнішніх та внутрішніх) категорійності споживачів та їхніх струмоприймачів;

наявністю та станом резервних автономних джерел живлення на об'єктах споживачів електричної енергії першої категорії і особливої групи першої категорії з надійності електропостачання;

організацією та періодичністю проведення спеціальної підготовки працівників, які забезпечують оперативно-технологічне управління і технічне обслуговування обладнання на об'єктах електроенергетики, періодичністю перевірки рівня знань зазначених працівників щодо вимог відповідних нормативно-правових актів з питань технічної експлуатації електричних станцій і мереж, технічного стану електричних установок і мереж;

дотриманням встановленого нормативно-правовими актами з питань електроенергетики порядку застосування оператором системи передачі, оператором системи розподілу та електропостачальником заходів з обмеження та/або припинення постачання електричної енергії споживачам;

{Абзац шостий пункту 2 частини четвертої статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом № 124-IX від 20.09.2019}

дотриманням особливого режиму відключення та/або обмеження електропостачання захищених споживачів;

забезпеченням належного технічного стану елементів обладнання системної протиаварійної автоматики, встановлених у учасників ринку (у тому числі споживачів);

3) участь у роботі комісій з розслідування причин і наслідків аварій і пожеж на обладнанні електричних мереж учасників ринку, які призвели до порушення режимів роботи інших учасників ринку;

4) надання центральному органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, результатів перевірок здійснення учасниками ринку реконструкції та модернізації енергетичного обладнання електричних станцій;

{Пункт 4 частини четвертої статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1396-IX від 15.04.2021}

4¹) надання Регулятору висновку щодо пріоритетності технічних рішень для розвитку систем розподілу, передбачених проектами інвестиційних програм операторів систем розподілу;

{Частину четверту статті 9 доповнено пунктом 4 згідно із Законом № 1396-IX від 15.04.2021}

5) виконання інших функцій відповідно до цього Закону.

5. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в галузі електроенергетики, під час здійснення державного енергетичного нагляду має право:

1) вимагати від учасників ринку усунення виявлених порушень вимог відповідних нормативно-правових актів з питань технічної експлуатації електричних станцій і мереж, технічного стану електричних установок і мереж;

2) видавати учасникам ринку обов'язкові для виконання розпорядчі документи щодо усунення порушень вимог нормативно-правових актів з питань технічної експлуатації електричних станцій і мереж, технічного стану електричних установок і мереж;

3) фіксувати процес проведення державного енергетичного нагляду чи кожну окрему дію за допомогою засобів аудіо- та відеотехніки;

4) застосовувати відповідно до законодавства штрафні санкції до учасників ринку за порушення вимог нормативно-правових актів з питань технічної експлуатації електричних станцій і мереж, технічного стану електричних установок і мереж;

5) складати протоколи та розглядати справи про адміністративні правопорушення у випадках, передбачених законом;

6) ініціювати зупинення експлуатації електричних установок і мереж шляхом подання відповідного позову до суду на підставі акта, складеного за результатами здійснення заходу, в ході якого виявлено їх незадовільний технічний стан та/або організацію їх експлуатації;

7) вимагати від учасників ринку, їх посадових осіб припинення дій, що перешкоджають здійсненню державного енергетичного нагляду;

8) одержувати від учасників ринку, їх посадових осіб на письмовий запит безоплатно відповідно до законодавства необхідну для виконання покладених на нього завдань інформацію з питань, що виникають під час здійснення державного енергетичного нагляду;

9) надавати учасникам ринку консультаційну допомогу та розглядати спірні питання, що виникають між учасниками ринку, у межах своєї компетенції;

10) надавати висновок щодо технічного обґрунтування вимог технічних умов на приєднання за письмовим зверненням заявника;

11) одержувати в установленому законодавством порядку від центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, суб'єктів електроенергетики та споживачів інформацію, необхідну для виконання покладених на нього завдань;

12) користуватися відповідними інформаційними базами даних державних органів, державними, у тому числі урядовими, системами зв'язку і комунікацій, мережами спеціального зв'язку та іншими технічними засобами;

13) здійснювати у встановленому законодавством порядку претензійну та позовну роботу, спрямовану на реалізацію його повноважень відповідно до [Конституції](#) та законів України.

6. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в галузі електроенергетики, забезпечує конфіденційність отриманої інформації, що використовується ним для здійснення своїх функцій та становить комерційну таємницю, відповідно до вимог законодавства.

7. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в галузі електроенергетики, здійснює й інші повноваження відповідно до закону.

8. Фінансування центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в галузі електроенергетики, здійснюється за рахунок коштів загального та спеціального фондів Державного бюджету України у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Стаття 10. Повноваження місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у відносинах із суб'єктами електроенергетики

1. До повноважень місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у відносинах із суб'єктами електроенергетики належить:

1) погодження питань розміщення на підпорядкованій їй території об'єктів електроенергетики виходячи з інтересів територіальної громади;

2) участь у розробленні планів розвитку систем розподілу електричної енергії на підпорядкованій їй території;

3) участь у розробленні і реалізації системи заходів щодо роботи об'єктів електроенергетики у разі виникнення надзвичайної ситуації в ОЕС України;

4) сприяння розвитку електроенергетики в регіоні.

2. Місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування не мають права втручатися в оперативне регулювання режимів споживання електричної енергії.

Стаття 11. Антимонопольні обмеження

1. Суб'єктам господарювання, відносини яких регулюються цим Законом, згідно із [Законом України](#) "Про захист економічної конкуренції" забороняється зловживати монопольним (домінуючим) становищем у будь-якій формі.

2. Суб'єкти господарювання, що здійснюють виробництво, передачу, розподіл, постачання електричної енергії, виконують функції оператора ринку або гарантованого покупця і визнані в установленому порядку такими, що займають монопольне (домінуюче) становище на ринку електричної енергії, не можуть припиняти свою діяльність або зменшувати її обсяг з метою створення дефіциту електричної енергії, якщо необхідність такого обмеження не встановлена законодавством України.

Стаття 11¹. Обмеження поведінки з інсайдерською інформацією на ринку електричної енергії

1. Інсайдерською інформацією на ринку електричної енергії, зокрема, є:

1) інформація, яка має бути оприлюднена відповідно до вимог цього Закону, кодексу системи передачі, кодексу систем розподілу, правил ринку, правил ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку, інших нормативно-правових актів, прийнятих відповідно до цього Закону, та згідно з умовами договорів на оптовому енергетичному ринку, оскільки вона може справляти вплив на ринкові ціни;

2) інформація про потужності та використання потужностей установок з виробництва, зберігання, споживання, передачі або розподілу електричної енергії, включаючи планову або позапланову недоступність цих об'єктів (для установок із встановленою потужністю, визначеною Регулятором);

3) інша інформація, що може бути використана учасниками ринку електричної енергії для прийняття рішень щодо вчинення правочинів або подання пропозиції про вчинення правочинів, пов'язаних з оптовими енергетичними продуктами на ринку електричної енергії, перелік якої визначається Регулятором.

Інформація вважається точною, якщо вона визначає набір обставин, які існують або існування яких можна обґрунтовано очікувати, або подію, яка настала або настання якої можна обґрунтовано очікувати, та є достатньо конкретною, щоб давати змогу робити

висновки про можливий вплив такого набору обставин або події на ціни відповідно до оптових енергетичних продуктів.

2. Особам, які володіють інсайдерською інформацією, забороняється:

1) вчиняти або робити спробу вчинення на власну користь або на користь інших осіб, прямо чи опосередковано пов'язаних відносинами контролю, правочини, які є оптовими енергетичними продуктами на ринку електричної енергії, яких стосується зазначена інформація, з використанням інсайдерської інформації;

2) розголошувати, передавати інсайдерську інформацію або надавати доступ до неї іншим особам (крім розкриття інсайдерської інформації в межах виконання професійних, трудових (службових) обов'язків та в інших випадках, передбачених законом);

3) на основі інсайдерської інформації надавати рекомендації щодо вчинення правочинів, пов'язаних з оптовими енергетичними продуктами на ринку електричної енергії, яких стосується така інформація.

3. Обмеження, встановлені частиною другою цієї статті, поширюються на осіб, які володіють інсайдерською інформацією, а саме на:

1) осіб, які входять до складу органів управління учасника оптового енергетичного ринку;

2) осіб, які є власниками акцій або часток (паїв) у статутному капіталі учасника оптового енергетичного ринку;

3) осіб, які мають доступ до такої інформації у зв'язку з виконанням професійних, трудових (службових) обов'язків;

4) осіб, які отримали доступ до інсайдерської інформації внаслідок вчинення неправомірних дій;

5) осіб, які знають або повинні знати, що інформація є інсайдерською;

6) осіб, які беруть участь у прийнятті рішень про здійснення господарсько-торговельних операцій, які стосуються оптових енергетичних продуктів, від імені юридичної особи, що володіє інсайдерською інформацією.

4. Учасники оптового енергетичного ринку зобов'язані ефективно та своєчасно оприлюднювати (розкривати) наявну в них інсайдерську інформацію про господарську діяльність чи об'єкти, що належать чи підконтрольні відповідному учаснику ринку, його материнській компанії чи пов'язаному з ним суб'єкту господарювання, або про об'єкти, за операційну діяльність яких повністю чи частково відповідає такий учасник ринку чи суб'єкт господарювання. Таке оприлюднення (розкриття) повинно включати інформацію про потужності та використання потужностей електроустановок, призначених для виробництва, зберігання, передачі та споживання електричної енергії, у тому числі планову або позапланову недоступність таких електроустановок.

Вимоги до оприлюднення (розкриття) інсайдерської інформації визначаються Регулятором.

5. Оператор системи передачі та оператор ринку зобов'язані забезпечити функціонування платформи інсайдерської інформації для розкриття інсайдерської інформації про ринок електричної енергії відповідно до порядку, затвердженого Регулятором.

6. Положення частин другої і третьої цієї статті не застосовуються до:

1) правочинів (операцій), здійснених під час виконання зобов'язань із купівлі/продажу відповідно до оптових енергетичних продуктів, якщо ці правочини (операції) є результатом укладення торговельних операцій з купівлі-продажу або подання пропозицій на купівлю-продаж відповідно до оптових енергетичних продуктів до моменту отримання доступу (володіння) до інсайдерської інформації. Учасник оптового енергетичного ринку зобов'язаний не здійснювати будь-яких змін у таких правочинах (операціях) щодо ціни, умов розрахунків та штрафних санкцій, обсягу, строків та інших умов переходу права власності на електричну енергію або вибіркове відкликання заявок на купівлю-продаж відповідно до оптових енергетичних продуктів після отримання доступу до інсайдерської інформації;

2) правочинів (операцій), здійснених виробниками електричної енергії, за умови існування хоча б одного з таких випадків:

правочини (операції) здійснені виключно з метою покриття фізичних втрат внаслідок незапланованих збоїв у системах/одиницях виробництва, які можуть призвести до неможливості виконання учасниками оптового енергетичного ринку своїх договірних зобов'язань, і лише в обсязі таких фізичних втрат. Таке звільнення застосовується, якщо в учасника оптового енергетичного ринку відсутні інші активи, за рахунок яких можливо покрити такі фізичні втрати, або можливість їх покриття на ринку "на добу наперед", внутрішньодобовому або балансуєчому ринку;

правочини (операції) здійснені за погодженням (у рамках договорів) з оператором системи передачі з метою дотримання вимог безпечної та надійної роботи системи.

У таких випадках відповідна інформація, що стосується зазначених правочинів (операцій), невідкладно, але не пізніше наступного робочого дня після вчинення (здійснення), надсилається Регулятору учасниками оптового енергетичного ринку. Таке звільнення застосовується на період неможливості виконання учасниками оптового енергетичного ринку своїх договірних зобов'язань унаслідок незапланованих збоїв у системах/одиницях виробництва;

3) учасників оптового енергетичного ринку, які діють відповідно до законодавства у разі виникнення надзвичайної ситуації або якщо відповідальні органи державної влади втрутилися в ринкові механізми з метою забезпечення безпеки постачання, а ринкові механізми були повністю чи частково тимчасово призупинені. Відповідна інформація оприлюднюється органом, уповноваженим на прийняття рішень у разі виникнення надзвичайних ситуацій, у тому числі на офіційному веб-сайті такого органу державної влади.

7. Не забороняється поширення інсайдерської інформації з метою здійснення професійної журналістської або творчої діяльності, за умови дотримання вимог законодавства у сфері медіа, крім випадків:

1) якщо особа прямо чи опосередковано отримує перевагу або матеріальну вигоду від поширення такої інформації;

2) якщо розкриття (оприлюднення) або поширення такої інформації здійснюється з метою введення в оману учасників оптового енергетичного ринку щодо попиту та пропозиції або цін, які сформувалися на оптовому енергетичному ринку.

8. Інформація про власні торговельні стратегії та/або торговельні плани учасника ринку електричної енергії (учасника оптового енергетичного ринку) не вважається інсайдерською інформацією, крім випадків, якщо така інформація підлягає оприлюдненню згідно з цим Законом.

9. Учасник оптового енергетичного ринку виключно під свою відповідальність може відтермінувати опублікування інсайдерської інформації з метою уникнення шкоди, яка може бути заподіяна законним інтересам такого учасника, якщо одночасно виконуються такі умови:

1) таке відтермінування не вводить в оману громадськість та учасників ринку;

2) конфіденційність такої інформації належним чином забезпечена;

3) на основі такої інформації не приймаються рішення щодо здійснення торговельних операцій на оптовому енергетичному ринку.

У такому разі учасник оптового енергетичного ринку має невідкладно надати Регулятору таку інсайдерську інформацію з обґрунтуванням відтермінування її опублікування.

10. Учасник оптового енергетичного ринку може відтермінувати розкриття інсайдерської інформації щодо захисту критичної енергетичної інфраструктури, а також оцінки необхідності посилення її захисту, якщо вона класифікується як чутлива інформація щодо захисту критичної енергетичної інфраструктури. У такому разі учасник оптового енергетичного ринку має невідкладно надати Регулятору таку інформацію разом з обґрунтуванням відтермінування розкриття.

{Закон доповнено статтею 11¹ згідно із Законом № 3141-IX від 10.06.2023}

Стаття 11². Маніпулювання на ринку електричної енергії

1. Здійснення маніпулювання чи спроби маніпулювання на ринку електричної енергії забороняється.

2. Маніпулюванням на ринку електричної енергії є:

1) вчинення правочинів, надання розпоряджень та/або доручень іншим учасникам ринку на вчинення правочинів з оптовими енергетичними продуктами на ринку електричної енергії, які:

створюють оманливі сигнали для попиту та/або для пропозиції, або щодо цін для оптових енергетичних продуктів; або

формують ціни для оптових енергетичних продуктів на ринку електричної енергії на штучному рівні, крім випадків, якщо особа або особи, які діють спільно, що уклали угоду

(договір) з купівлі-продажу або подали пропозицію на купівлю-продаж відповідно до оптового енергетичного продукту, доведуть, що вони діють на законних підставах, або якщо операція чи заявка на торгівлю відповідає загальноприйнятим практикам на оптовому енергетичному ринку; або

передбачають використання чи спробу використання фіктивного засобу або будь-якої іншої форми введення в оману чи зловживання довірою, що створюють або можуть створити оманливі сигнали для попиту та/або для пропозиції, або щодо ціни на оптові енергетичні продукти на ринку електричної енергії;

2) розкриття або поширення недостовірної інформації через медіа, у тому числі електронні, або в будь-який інший спосіб, яке дає неправдиві або оманливі сигнали для попиту та/або для пропозиції, або для формування цін відповідно до оптових енергетичних продуктів.

3. Спробою маніпулювання на ринку електричної енергії є дії, вчинені з наміром:

1) вчинення правочинів, надання розпоряджень та/або доручень іншим учасникам ринку на вчинення правочинів, пов'язаних з оптовими енергетичними продуктами, а також вчинення будь-яких інших дій з метою:

створення оманливих сигналів для попиту та/або для пропозиції, або щодо цін для оптових енергетичних продуктів; або

формування ціни для оптових енергетичних продуктів на штучному рівні, крім випадків, якщо особа, яка уклала угоду (договір) з купівлі-продажу або подала пропозицію на купівлю-продаж відповідно до оптового енергетичного продукту, доведе, що вона діє на законних підставах, або якщо операція чи заявка на торгівлю відповідає загальноприйнятим практикам на оптовому енергетичному ринку; або

використання фіктивного засобу або будь-якої іншої форми введення в оману чи зловживання довірою, що створюють або можуть створити оманливі сигнали, як для попиту, так і для пропозиції, або щодо цін відповідно до оптових енергетичних продуктів;

2) поширення інформації через медіа, у тому числі електронні, або в будь-який інший спосіб, що створює або може створити оманливі сигнали для попиту та/або для пропозиції, або щодо цін відповідно до оптових енергетичних продуктів.

4. Регулятор затверджує невичерпний перелік практик, які можуть бути маніпулюванням або спробою маніпулювання на оптовому енергетичному ринку.

{Закон доповнено статтею 11² згідно із Законом № 3141-IX від 10.06.2023}

Стаття 12. Особливості умов праці в електроенергетиці

1. Підприємства, установи та організації електроенергетики зобов'язані забезпечувати комплектування робочих місць висококваліфікованими кадрами, постійно підвищувати їхню кваліфікацію, гарантувати надійний соціальний захист.

2. Працівники, які забезпечують виробничі процеси в електроенергетиці, зобов'язані проходити спеціальну підготовку і перевірку знань (атестацію) згідно із законодавством, включаючи нормативно-правові акти центрального органу виконавчої влади, що забезпечує

формування державної політики в електроенергетичному комплексі, інших центральних органів виконавчої влади, що забезпечують формування державної політики у відповідних сферах.

3. Перелік таких спеціальностей і посад затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері промислової безпеки та охорони праці, за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі.

4. Допуск до роботи працівників електроенергетики, які не пройшли відповідної підготовки, забороняється.

5. Витрати на підготовку та перепідготовку кадрів, утримання спеціалізованих навчально-тренувальних та галузево-координаційних центрів відносяться на валові витрати виробництва та обігу.

6. Перевірка знань (атестація) персоналу проводиться за рахунок коштів власників об'єктів електроенергетики.

7. Персонал енергетичних установок, який перебуває в зоні впливу радіаційного, теплового чи електромагнітного випромінювання, інших шкідливих і небезпечних факторів, підлягає спеціальному медичному обстеженню за рахунок коштів підприємства. Життя, здоров'я та працездатність такого персоналу можуть бути застраховані за рахунок коштів підприємства за класами страхування 1 та/або 2, визначеними статтею 4 Закону України "Про страхування";

{Частина сьома статті 12 в редакції Закону № 1909-IX від 18.11.2021}

8. З метою профілактики і запобігання виробничому травматизму на підприємствах електроенергетики можуть вводитися особливі умови безпечного виконання робіт. Положення про введення особливих умов безпечного виконання робіт розробляється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, та затверджується у встановленому законодавством порядку.

9. Підприємства електроенергетики створюють робочі місця для працевлаштування осіб з інвалідністю в розмірі 4 відсотків загальної чисельності працівників, зайнятих у непромисловому виробництві.

{Частина дев'ята статті 12 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2581-VIII від 02.10.2018}

Стаття 13. Страйки на підприємствах електроенергетики

1. Страйки на підприємствах електроенергетики забороняються у випадках, якщо вони можуть призвести до порушення сталості ОЕС України.

Стаття 14. Охорона навколишнього природного середовища

1. Підприємства електроенергетики повинні дотримуватися вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища, здійснювати технічні та організаційні

заходи, спрямовані на зменшення шкідливого впливу об'єктів електроенергетики на навколишнє природне середовище, а також несуть відповідальність за порушення вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища.

2. У разі порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища рішення про обмеження, тимчасову заборону (зупинення) чи припинення діяльності електричних станцій, об'єктів системи передачі приймається Кабінетом Міністрів України.

3. Рішення про обмеження, тимчасову заборону (зупинення) чи припинення діяльності інших об'єктів електроенергетики приймають відповідні місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування та центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, у межах їхніх повноважень, передбачених законом.

4. Для забезпечення безпеки населення, що мешкає в районі розташування об'єктів електроенергетики, встановлюються санітарно-захисні зони, розміри та порядок використання яких визначаються в нормативно-правових актах і проектах цих об'єктів, затверджених у встановленому порядку.

5. Усі види господарської діяльності в санітарно-захисних зонах, дозволені режимом їх використання, можуть провадитися виключно за погодженням з власником об'єкта електроенергетики або уповноваженим ним органом відповідно до [Закону України](#) "Про землі енергетики та правовий режим спеціальних зон енергетичних об'єктів".

Стаття 15. Регіональне співробітництво

1. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, та Регулятор співпрацюють з відповідними органами інших держав - сторін Енергетичного Співтовариства та установами Енергетичного Співтовариства з метою інтеграції національних ринків електричної енергії на регіональному рівні.

Регіональне співробітництво має сприяти гармонізації нормативної бази та розвитку обмінів електричною енергією між державами, координованому розподілу пропускної спроможності міждержавних перетинів на основі недискримінаційних ринкових рішень, регіональній інтеграції ринку "на добу наперед", механізмів балансування та резервування потужності.

2. Регулятор має сприяти співпраці оператора системи передачі з операторами систем передачі держав - сторін Енергетичного Співтовариства на регіональному рівні, включаючи співпрацю з питань міждержавних перетинів, з метою узгодженості їхньої правової, регуляторної та нормативно-технічної бази.

3. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, та Регулятор повинні сприяти оператору системи передачі у процесі інтеграції ОЕС України на регіональному рівні з однією або більше енергосистемами суміжних держав - сторін Енергетичного Співтовариства з метою розподілу пропускної спроможності та перевірки стану безпеки мережі.

Стаття 16. Безпека постачання електроенергії

1. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, розробляє та затверджує правила про безпеку постачання електричної енергії, які є обов'язковими для виконання всіма учасниками ринку. Правила про безпеку постачання електричної енергії встановлюють мінімальні критерії безпеки постачання електричної енергії та повинні визначати:

- 1) критерії/види порушень безпеки постачання електричної енергії;
- 2) заходи із забезпечення безпеки постачання електричної енергії;
- 3) заходи, що вживатимуться у випадках ризику порушення безпеки постачання електричної енергії;
- 4) заходи, що вживатимуться у разі порушення безпеки постачання електричної енергії;
- 5) заходи, обов'язкові до вжиття учасниками ринку (крім споживачів) для забезпечення безпеки постачання електричної енергії захищеним споживачам;
- 6) процедуру ініціювання вжиття необхідних заходів;
- 7) порядок застосування необхідних заходів і строк їх дії;
- 8) порядок інформування про вжиття необхідних заходів;
- 9) обов'язки та відповідальність суб'єктів владних повноважень та учасників ринку щодо забезпечення безпеки постачання електричної енергії.

2. Під час розроблення правил, передбачених частиною першою цієї статті, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, зобов'язаний враховувати економічний вплив відповідних заходів, їх ефективність, наслідки для функціонування ринку електричної енергії та вплив на навколишнє природне середовище і споживачів.

Такі правила повинні бути прозорими, такими, що заздалегідь не передбачають неможливість їх виконання, не спотворюють конкуренцію на ринку електричної енергії та впливають на торгівлю на ринку електричної енергії лише тією мірою, що необхідна для відновлення безпеки постачання електричної енергії. Такі правила повинні не створювати надмірних зобов'язань для учасників ринку та мінімізувати негативні наслідки для функціонування ринку електричної енергії.

3. Учасники ринку повинні планувати і вживати заходів відповідно до правил безпеки постачання електричної енергії, зазначених у цій статті, та нести відповідальність за безпеку постачання електричної енергії в межах сфери своєї діяльності.

4. При застосуванні заходів, що вживаються у разі порушення безпеки постачання електричної енергії, не має допускатися дискримінація між договорами купівлі-продажу електричної енергії в межах України та договорами експорту-імпорту електричної енергії.

5. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, невідкладно повідомляє Секретаріат Енергетичного Співтовариства про застосування заходів, що вживаються у разі

порушення безпеки постачання електричної енергії, а також про зміст заходів, що плануються, та причини вжиття таких заходів.

У разі якщо вжиття відповідних заходів на національному рівні не забезпечить відновлення безпеки постачання електричної енергії, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, зобов'язаний повідомити Секретаріат Енергетичного Співтовариства для вжиття необхідних заходів на міжнародному рівні.

6. У разі якщо порушення безпеки постачання електричної енергії призвело до виникнення надзвичайної ситуації в ОЕС України, оператор системи передачі оголошує про виникнення надзвичайної ситуації в ОЕС України. Критерії настання надзвичайної ситуації в ОЕС України та порядок її оголошення визначаються у кодексі системи передачі.

Протягом дії режиму надзвичайної ситуації в ОЕС України оператору системи передачі надаються повноваження із застосування надзвичайних заходів відповідно до кодексу системи передачі.

У разі виникнення надзвичайної ситуації в ОЕС України електроенергетичні підприємства зобов'язані діяти відповідно до кодексу системи передачі та виконувати оперативні команди і розпорядження оператора системи передачі.

7. У разі введення надзвичайного стану відповідно до [Закону України](#) "Про правовий режим надзвичайного стану" підприємства, установи та організації електроенергетики, розташовані у місцевостях, де введено надзвичайний стан, зобов'язані виконувати розпорядження органів, що здійснюють заходи надзвичайного стану на відповідній території, щодо енергопостачання споживачів незалежно від умов укладених договорів.

8. У разі введення особливого періоду електроенергетичні підприємства діють згідно із [Законом України](#) "Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію" і нормативно-правовими актами центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, які регулюють функціонування електроенергетики в умовах особливого періоду.

Стаття 17. Операційна безпека постачання

1. Стандарти операційної безпеки визначаються у кодексі системи передачі.

Під час розроблення зазначених стандартів оператор системи передачі має провести громадські обговорення та консультації із зацікавленими сторонами в Україні та за кордоном, якщо такі стандарти мають вплив на енергосистеми суміжних держав.

Стандарти операційної безпеки встановлюють положення щодо:

- 1) забезпечення надійності електричних мереж і зв'язків між ОЕС України та енергетичними системами інших держав;
- 2) планування розвитку ОЕС України;
- 3) визначення технічних параметрів експлуатації обладнання електричних мереж;
- 4) обміну інформацією про функціонування електричних мереж, у тому числі з операторами систем передачі суміжних держав.

Оператор системи передачі здійснює моніторинг за дотриманням стандартів операційної безпеки.

2. Оператор системи передачі має підтримувати необхідний рівень технічного резерву пропускної спроможності міждержавних електричних мереж для підтримання операційної безпеки мережі та з цією метою співпрацювати з операторами систем передачі суміжних держав.

3. Оператор системи передачі та оператори систем розподілу мають своєчасно та ефективно здійснювати обмін інформацією про функціонування електричних мереж згідно із стандартами операційної безпеки.

4. Оператор системи передачі та оператори систем розподілу мають дотримуватися стандартів операційної безпеки.

Стаття 18. Якість електропостачання

1. Регулятор визначає перелік показників якості електропостачання, які характеризують рівень надійності (безперервності) електропостачання, комерційної якості надання послуг з передачі, розподілу та постачання електричної енергії, а також якість електричної енергії, та затверджує їх величини.

2. Регулятор визначає порядок компенсації за недотримання показників якості електропостачання та розмір компенсації.

3. Показники якості електропостачання, порядок та розмір компенсації за їх недотримання підлягають оприлюдненню у порядку, визначеному Регулятором.

Стаття 19. Баланс попиту та пропозиції на електричну енергію

1. З метою підтримання балансу між попитом та пропозицією на електричну енергію:

1) правила ринку та правила ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку мають створювати умови для забезпечення об'єктивних цінових сигналів для виробників та споживачів електричної енергії;

2) оператор системи передачі має забезпечити необхідний резерв генеруючих потужностей для цілей балансування та/або застосувати еквівалентні ринкові заходи.

2. З метою підтримання балансу між попитом на електричну енергію та пропозицією Кабінет Міністрів України може приймати заходи, спрямовані на:

1) створення умов для спрощення будівництва нових генеруючих потужностей та виходу на ринок нових виробників;

2) неперешкоджання укладенню договорів з умовою переривчастого постачання;

3) неперешкоджання укладанню договорів з різними строками виконання для виробників і покупців;

4) заохочення використання технологій управління попитом у режимі реального часу;

5) заохочення заходів з енергозбереження;

6) застосування тендерних процедур для залучення нових інвестицій в генеруючі потужності на засадах прозорості та недискримінаційності.

3. Оператор системи передачі щороку розробляє звіт з оцінки відповідності (достатності) генеруючих потужностей для покриття прогнозованого попиту на електричну енергію та забезпечення необхідного резерву (звіт з оцінки відповідності (достатності) генеруючих потужностей) з урахуванням вимог безпеки постачання.

Порядок підготовки, зміст та методологічні засади підготовки звіту з оцінки відповідності (достатності) генеруючих потужностей визначаються кодексом системи передачі.

Звіт з оцінки відповідності (достатності) генеруючих потужностей охоплює сценарну оцінку прогнозних балансів потужності та електроенергії ОЕС України на короткострокову, середньострокову та довгострокову перспективу з урахуванням, зокрема, структурних, економічних, ринкових, екологічних умов, заходів з управління попитом та енергоефективності, з дотриманням стандартів операційної безпеки.

Такий звіт має включати:

- 1) опис сценаріїв розвитку;
- 2) методологію моделювання попиту/пропозиції на електричну енергію та роботи ОЕС України;
- 3) аналіз основних тенденцій розвитку генеруючих потужностей та навантаження;
- 4) оцінку ризиків ОЕС України у разі настання критичних умов з використанням відповідних критеріїв оцінки;
- 5) результати розрахунків режимів роботи ОЕС України за найгіршими сценаріями та заходи із запобігання дефіциту генеруючої та передавальної потужності.

Органи державної влади, Регулятор, суб'єкти ринку відповідно до своїх повноважень повинні надавати на запит оператора системи передачі інформацію, необхідну для підготовки звіту з оцінки відповідності (достатності) генеруючих потужностей.

Оператор системи передачі повинен забезпечити нерозголошення комерційної інформації, отриманої при підготовці звіту з оцінки відповідності (достатності) генеруючих потужностей.

Звіт з оцінки відповідності (достатності) генеруючих потужностей затверджується Регулятором та підлягає оприлюдненню на офіційному веб-сайті оператора системи передачі.

Стаття 20. Моніторинг безпеки постачання

1. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, спільно з Регулятором, оператором системи передачі та іншими відповідними установами здійснюють моніторинг безпеки постачання електричної енергії в Україні. Такий моніторинг має охоплювати:

- 1) баланс попиту та пропозиції на ринку електричної енергії;

2) рівень очікуваного попиту на електричну енергію та передбачених додаткових генеруючих потужностей, запланованих або що будуються;

3) якість та рівень технічного обслуговування електричних мереж;

4) заходи щодо покриття максимального навантаження та недопущення дефіциту генеруючих потужностей.

2. Звіт про результати моніторингу безпеки постачання електричної енергії оприлюднюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, кожні два роки до 31 липня.

Цей звіт має включати інформацію про:

1) результати моніторингу питань відповідно до частини першої цієї статті, а також прийняті або заплановані заходи, спрямовані на вирішення цих питань;

2) загальну спроможність енергосистеми із забезпечення поточного та прогнозованого попиту на електричну енергію;

3) безпеку мережі та якість електропостачання;

4) прогнозний баланс попиту та пропозиції електричної енергії на наступні п'ять років;

5) прогнози щодо безпеки постачання на період від 5 до 15 років;

6) заплановані оператором системи передачі або іншими сторонами інвестиції на п'ять або більше років щодо забезпечення пропускної спроможності міждержавних перетинів;

7) принципи управління перевантаженнями;

{Пункт 7 частини другої статті 20 в редакції Закону № 1396-IX від 15.04.2021}

8) існуючі та заплановані лінії електропередачі;

9) очікувану структуру виробництва, постачання, торгівлі, міждержавного обміну та споживання для визначення заходів з управління попитом;

10) національні, регіональні та загальноєвропейські цілі сталого розвитку, у тому числі пріоритетні проекти електроенергетичної інфраструктури Енергетичного Співтовариства.

3. З метою моніторингу безпеки постачання та підготовки відповідного звіту центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, співпрацює з відповідними органами державної влади, у тому числі Регулятором, оператором системи передачі, іншими установами.

4. Органи державної влади, Регулятор, оператор системи передачі, інші установи надають на запит центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, інформацію, отриману ними в результаті своєї діяльності, необхідну для підготовки звіту.

5. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, забезпечує нерозголошення

комерційної інформації, отриманої під час здійснення моніторингу безпеки постачання та підготовки відповідного звіту.

6. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, направляє звіт про результати моніторингу безпеки постачання до Секретаріату Енергетичного Співтовариства та розміщує його на своєму офіційному веб-сайті.

Розділ III

БУДІВНИЦТВО ТА ПРИЄДНАННЯ ОБ'ЄКТІВ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКИ

Стаття 21. Приєднання електроустановок до електричних мереж

{Стаття 21 набирає чинності через дев'ять місяців з дня опублікування Закону № 2019-VIII від 13.04.2017 - див. пункт 1 розділу XVII Закону № 2019-VIII від 13.04.2017}

1. Оператор системи передачі та оператори систем розподілу не мають права відмовити в приєднанні електроустановок замовника до системи передачі або системи розподілу за умови дотримання замовником кодексу системи передачі та кодексу систем розподілу, процедури приєднання, визначеної в кодексі системи передачі та кодексі систем розподілу.

Відмова у приєднанні електроустановок замовника до системи передачі або системи розподілу з підстав, не передбачених цим Законом, не допускається.

{Частину першу статті 21 доповнено абзацом другим згідно із Законом № 1657-IX від 15.07.2021}

Відмова у приєднанні електроустановок замовника до системи передачі та системи розподілу має містити посилання на конкретну норму цього Закону, що не дотримана замовником та перешкоджає чи унеможливорює надання оператором системи передачі або оператором системи розподілу відповідної послуги з приєднання електроустановок замовника.

{Частину першу статті 21 доповнено абзацом третім згідно із Законом № 1657-IX від 15.07.2021}

Залишення оператором системи передачі або оператором системи розподілу заяви про приєднання електроустановки замовника до системи передачі або системи розподілу з будь-яких підстав без розгляду, повернення такої заяви, залишення її без руху, відмова у її прийнятті не допускається.

{Частину першу статті 21 доповнено абзацом четвертим згідно із Законом № 1657-IX від 15.07.2021}

За порушення вимог, визначених абзацами другим - четвертим цієї частини, посадові особи оператора системи передачі та оператора системи розподілу несуть відповідальність, встановлену законом";

{Частину першу статті 21 доповнено абзацом п'ятим згідно із Законом № 1657-IX від 15.07.2021}

{Частина перша статті 21 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1657-IX від 15.07.2021}

2. Приєднання електроустановок до електричних мереж не має призводити до порушення нормативних вимог щодо надійності електропостачання та якості електричної енергії для користувачів електричної системи.

3. Послуга з приєднання електроустановок замовника до системи передачі та системи розподілу є платною послугою та надається оператором системи передачі або оператором системи розподілу відповідно до договору про приєднання.

4. Порядок приєднання до електричних мереж оператора системи передачі та операторів систем розподілу визначається кодексом системи передачі та кодексом систем розподілу і має бути прозорим, забезпечувати ефективне та недискримінаційне приєднання до системи передачі та систем розподілу.

Порядок приєднання має визначати, у тому числі, процедурні питання, умови приєднання, типові форми договорів про приєднання.

Кодексом системи розподілу визначаються умови приєднання електроустановок замовників до електричних мереж власників, які не є операторами системи розподілу.

5. Оператор системи розподілу надає послугу із стандартного приєднання відповідно до умов договору про приєднання, а саме готує технічне завдання на проектування, забезпечує розроблення та узгодження з іншими заінтересованими сторонами проектної документації на будівництво, реконструкцію та/або технічне переоснащення електричних мереж зовнішнього електрозабезпечення електроустановок замовника (до точки приєднання електроустановок замовника), здійснює заходи щодо відведення земельних ділянок для розміщення об'єктів електроенергетики, забезпечує виконання будівельно-монтажних та пусконаладжувальних робіт, а також здійснює первинне підключення об'єкта замовника у строки, визначені кодексом системи розподілу.

6. Оператор системи розподілу надає послугу з нестандартного приєднання "під ключ" відповідно до умов договору про приєднання, а саме готує технічне завдання на проектування, забезпечує розроблення та узгодження з іншими заінтересованими сторонами проектної документації на будівництво, реконструкцію та/або технічне переоснащення електричних мереж зовнішнього електрозабезпечення електроустановок замовника (до точки приєднання електроустановок замовника), здійснює заходи щодо відведення земельних ділянок для розміщення об'єктів електроенергетики, забезпечує виконання будівельно-монтажних та пусконаладжувальних робіт, а також здійснює первинне підключення об'єкта замовника.

Приєднання електростанцій, що не підпадає під критерії стандартного приєднання, на вимогу замовника здійснюється оператором системи розподілу за процедурою отримання послуги з нестандартного приєднання "під ключ".

{Частина шоста статті 21 доповнено абзацом другим згідно із Законом № 2956-IX від 24.02.2023}

На вимогу замовника приєднання електростанції може бути виконано у межах існуючої потужності споживання (визначеної за проектною документацією та добовим

виміром) житлового будинку/будівлі на напрузі приєднання власних струмоприймачів такого будинку/будівлі. Таке приєднання здійснюється за умови споживання електрозарядними станціями електричної енергії у відповідний період/періоди доби, можливості безумовного повного або часткового обмеження режиму споживання потужності електрозарядною станцією та встановлення за рахунок власника зарядної станції обладнання, яке здійснює автоматичне регулювання та обмеження споживання електричної енергії електрозарядною станцією в часі та потужності, що споживається. Порядок та правила такого приєднання визначаються [Кодексом систем розподілу](#).

{Частину шосту статті 21 доповнено абзацом третім згідно із Законом № 2956-IX від 24.02.2023}

7. З метою узгодження із заінтересованими особами, зокрема з органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями, проектної документації на будівництво та/або технічне переоснащення електричних мереж зовнішнього електрозабезпечення електроустановок замовника (до точки приєднання електроустановок замовника), проектної документації на будівництво електричних мереж лінійної частини приєднання (далі - проектної документації), отримання від заінтересованих осіб, зокрема від органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій інформації, документів і відомостей, вихідних даних, у тому числі про наявні та раніше запроектовані інженерні та транспортні мережі, умов та обмежень, необхідних дозволів для розроблення та подальшого узгодження проектної документації, виконання будівельно-монтажних та пусконаладжувальних робіт, обміну відповідною інформацією, документами та відомостями запроваджується механізм "єдиного вікна".

Механізм "єдиного вікна" надає можливість взаємодії розробників проектної документації, її замовників, операторів систем розподілу, виконавців будівельно-монтажних та пусконаладжувальних робіт із заінтересованими особами, зокрема з органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями, шляхом подання в електронному вигляді через Єдиний державний інформаційний веб-портал "Єдине вікно замовників та розробників проектної документації" проектної документації, документів та відомостей, інформаційних повідомлень, звернень, заяв, запитів та отримання необхідної інформації, документів, відомостей, узгоджень, дозволів, передбачених законодавством.

Порядок функціонування Єдиного державного інформаційного веб-порталу "Єдине вікно замовників та розробників проектної документації" затверджується [Законом України "Про регулювання містобудівної діяльності"](#) та іншими нормативно-правовими актами.

{Статтю 21 доповнено новою частиною згідно із Законом № 1657-IX від 15.07.2021}

8. Замовник має право обрати серед суб'єктів господарювання, які мають право на здійснення відповідного виду діяльності згідно з вимогами законодавства, виконавця проектних робіт для проектування електричних мереж лінійної частини приєднання у разі будівництва електроустановок замовника потужністю 400 кВт і більше. При цьому сума витрат замовника, пов'язаних з виконанням проектних робіт, виключається із загальної величини плати за нестандартне приєднання.

{Абзац перший частини восьмої статті 21 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1657-IX від 15.07.2021}

У такому разі замовник на підставі отриманих технічних умов на нестандартне приєднання забезпечує розроблення та узгодження з оператором системи розподілу та іншими заінтересованими сторонами проектної документації на будівництво електричних мереж лінійної частини приєднання та здійснює заходи щодо відведення земельних ділянок для розміщення відповідних об'єктів електроенергетики, а оператор системи розподілу забезпечує виконання будівельно-монтажних та пусконаладжувальних робіт щодо будівництва електричних мереж зовнішнього електрозабезпечення електроустановок замовника (до точки приєднання електроустановок замовника), у тому числі електричних мереж лінійної частини приєднання, а також здійснює первинне підключення об'єкта замовника.

Розроблення та узгодження з іншими заінтересованими сторонами проектної документації на будівництво та/або технічне переоснащення електричних мереж зовнішнього електрозабезпечення електроустановок замовника (до точки приєднання електроустановок замовника) потужністю до 400 кВт, а також заходи щодо відведення земельних ділянок для розташування відповідних об'єктів електроенергетики здійснюються виключно оператором системи розподілу.

{Частину восьму статті 21 доповнено абзацом третім згідно із Законом № 1657-IX від 15.07.2021}

9. Закупівля товарів, робіт і послуг з проектування, будівництва, реконструкції та/або технічного переоснащення об'єктів електроенергетики (до точки приєднання електроустановок замовника) під час надання послуг з приєднання здійснюється оператором системи розподілу на конкурентних засадах (крім розроблення проектної документації на будівництво електричних мереж лінійної частини приєднання згідно з частиною шостою цієї статті).

10. У випадках, визначених кодексом систем розподілу, у разі якщо приєднання електроустановок замовника до електричних мереж оператора системи розподілу потребує здійснення будівництва та/або технічного переоснащення електричних мереж оператора системи передачі (або суміжного оператора системи розподілу), така послуга з приєднання надається двома операторами відповідно до кодексу системи передачі та кодексу систем розподілу на підставі багатостороннього договору про приєднання.

У такому разі оператор системи розподілу надає замовнику технічні умови на приєднання, що мають включати окремо вимоги (технічні заходи) до електричних мереж системи передачі (суміжного оператора системи розподілу), виконання яких в електричних мережах оператора системи передачі (суміжного оператора системи розподілу) необхідне для забезпечення технічної можливості приєднання.

Замовник на підставі отриманих технічних умов на приєднання забезпечує розроблення проектної документації на будівництво та/або технічне переоснащення електричних мереж оператора системи передачі (суміжного оператора системи розподілу) та її узгодження з оператором системи передачі (суміжним оператором системи розподілу) і за необхідності здійснює заходи щодо відведення земельних ділянок для розміщення відповідних об'єктів електроенергетики.

Оператор системи передачі (суміжний оператор системи розподілу) забезпечує виконання будівельно-монтажних та пусконаладжувальних робіт у своїх електричних мережах. Послуга з приєднання надається оператором системи розподілу у порядку, передбаченому частинами шостою або восьмою цієї статті (за вибором замовника), на підставі багатостороннього договору про приєднання. Закупівля товарів, робіт і послуг з будівництва та/або технічного переоснащення об'єктів електроенергетики під час надання послуги з приєднання здійснюється оператором системи передачі та операторами систем розподілу на конкурентних засадах.

{Статтю 21 доповнено новою частиною згідно із Законом № 1657-IX від 15.07.2021}

11. Інформацію про результати закупівлі обладнання, матеріалів, послуг з будівництва та/або технічного переоснащення об'єктів оператор системи передачі та оператор системи розподілу мають оприлюднити на офіційних веб-сайтах відповідно до вимог, визначених кодексом системи передачі та кодексом системи розподілу.

{Абзац другий частини одинадцятої статті 21 виключено на підставі Закону № 2046-IX від 15.02.2022}

{Абзац третій частини одинадцятої статті 21 виключено на підставі Закону № 2046-IX від 15.02.2022}

12. Приєднання електроустановок замовника може здійснюватися до електричних мереж системи передачі оператором системи передачі у встановленому цим Законом порядку та у випадках, передбачених кодексом системи передачі.

{Абзац перший частини дванадцятої статті 21 в редакції Закону № 1657-IX від 15.07.2021}

У такому разі оператор системи передачі надає замовнику технічні умови на приєднання, а замовник обирає виконавця проектних робіт з приєднання серед суб'єктів господарювання, які мають право на здійснення відповідного виду діяльності згідно з вимогами законодавства. Замовник на підставі отриманих технічних умов на приєднання забезпечує розроблення та узгодження з оператором системи передачі та іншими заінтересованими сторонами проектної документації на будівництво, реконструкцію та/або технічне переоснащення електричних мереж зовнішнього електрозабезпечення електроустановок замовника (до точки приєднання електроустановок замовника) та здійснює заходи щодо відведення земельних ділянок для розміщення відповідних об'єктів електроенергетики, а оператор системи передачі забезпечує виконання будівельно-монтажних та пусконаладжувальних робіт та здійснює первинне підключення об'єкта замовника.

Закупівля товарів, робіт і послуг з будівництва, реконструкції та/або технічного переоснащення об'єктів електроенергетики (до точки приєднання електроустановок замовника) під час надання послуг з приєднання здійснюється оператором системи передачі на конкурентних засадах.

13. За зверненням замовника оператор системи розподілу або оператор системи передачі забезпечує безоплатну видачу технічних умов на приєднання, що містять вимоги щодо:

проектування будівництва та/або технічного переоснащення електричних мереж зовнішнього електрозабезпечення електроустановок замовника (до точки приєднання електроустановок замовника);

проектування електричних мереж внутрішнього електрозабезпечення електроустановок замовника (у межах земельної ділянки замовника);

безпеки електропостачання та влаштування вузла обліку електричної енергії;

проектування будівництва електричних мереж лінійної частини приєднання (окремо, у випадку, передбаченому частиною восьмою цієї статті);

проектування будівництва електричних мереж оператора системи передачі або суміжного оператора системи розподілу (у випадку, передбаченому частинами десятою та одинадцятою цієї статті).

{Частина тринадцята статті 21 в редакції Закону № 1657-IX від 15.07.2021}

14. Плата за приєднання до електричних мереж оператора системи розподілу визначається на підставі методики (порядку) формування плати за приєднання до системи передачі та системи розподілу, затвердженої Регулятором після консультацій з Секретаріатом Енергетичного Співтовариства. Методика (порядок) формування плати за приєднання до системи передачі та системи розподілу має бути недискримінаційною і прозорою та підлягає оприлюдненню Регулятором, оператором системи передачі і операторами систем розподілу.

Плата за приєднання до електричних мереж оператора системи передачі визначається згідно з кошторисом, який є невід'ємною частиною відповідної проектної документації, розробленої з урахуванням вимог частини дев'ятої цієї статті.

15. Розрахунок плати за стандартне приєднання до електричних мереж оператора системи розподілу передбачає складову плати за приєднання потужності (враховуючи потужність, що створюється), яка визначається як добуток величини замовленої до приєднання потужності та ставки плати за стандартне приєднання.

Розрахунок плати за нестандартне приєднання до електричних мереж оператора системи розподілу передбачає:

складову плати за приєднання потужності (враховуючи потужність, що створюється), яка визначається як добуток величини замовленої до приєднання потужності та ставки плати за нестандартне приєднання потужності;

складову плати за створення електричних мереж лінійної частини приєднання.

У разі надання оператором системи розподілу послуги з приєднання відповідно до вимог частини сьомої цієї статті складова плати за створення електричних мереж лінійної частини приєднання визначається згідно з кошторисом, який є невід'ємною частиною відповідної проектної документації, розробленої з урахуванням вимог частини сьомої цієї статті.

16. Ставки плати за стандартне та нестандартне приєднання потужності щорічно розраховуються та затверджуються Регулятором для всіх операторів систем розподілу

відповідно до методики (порядку) формування плати за приєднання до системи передачі та системи розподілу.

Ставки плати за лінійну частину приєднання розраховуються та затверджуються Регулятором для всіх операторів систем розподілу відповідно до методики (порядку) формування плати за приєднання до системи передачі та системи розподілу з урахуванням укрупнених показників вартості будівництва електричних мереж, затверджених центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі.

Ставки плати за нестандартне приєднання генеруючих потужностей повинні стимулювати оптимальне розміщення генеруючих потужностей та враховувати вплив таких генеруючих потужностей на розвантаження в точці приєднання наявних трансформаторних потужностей.

{Частина статті 21 доповнено абзацом третім згідно із Законом № 2712-VIII від 25.04.2019}

17. Послуга з приєднання до електричних мереж оператора системи передачі та операторів систем розподілу не включає послугу із забезпечення влаштування комерційного обліку електричної енергії, яка надається постачальниками послуг комерційного обліку відповідно до вимог [статті 74](#) цього Закону.

18. Строк надання оператором системи передачі та/або оператором системи розподілу послуги з приєднання електроустановок замовника до електричних мереж не має перевищувати нормативні строки проектування та будівництва без урахування строку, необхідного для розроблення та узгодження замовником проектної документації (у випадках, передбачених частинами шостою та сьомою цієї статті) та для здійснення заходів щодо відведення земельних ділянок для розміщення об'єктів електроенергетики.

19. Кошти, отримані оператором системи передачі, операторами систем розподілу як плата за приєднання на створення (будівництво) електричних мереж лінійної частини приєднання, підлягають поверненню замовнику за умови, що такі активи створені після переходу відповідного оператора системи передачі, оператора системи розподілу до стимулюючого регулювання та віднесені відповідним оператором системи передачі, оператором системи розподілу до регуляторної бази активів, на яку нараховується встановлена регуляторна норма доходу на регуляторну базу активів, яка створена після переходу до стимулюючого регулювання.

Повернення оператором системи передачі, операторами систем розподілу коштів, залучених як плата за приєднання на створення (будівництво) електричних мереж лінійної частини приєднання, здійснюється у порядку, визначеному Регулятором.

{Частина дев'ятнадцята статті 21 в редакції Закону № 1657-IX від 15.07.2021}

20. Оператор системи передачі, оператори систем розподілу у порядку, встановленому Регулятором, формують та надають Регулятору розширений звіт з обґрунтуванням витрат за результатами надання послуг з приєднання електроустановок замовників до електричних мереж упродовж попереднього календарного року для врахування дефіциту або профіциту коштів щодо надходжень та витрат, пов'язаних з наданням послуг з приєднання, під час перегляду відповідної складової тарифів на передачу та розподіл електричної енергії.

{Абзац перший частини двадцятої статті 21 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1657-IX від 15.07.2021}

Регулятор в обов'язковому порядку здійснює перевірку обґрунтованості та достовірності відображених у зазначеному звіті розмірів фактичних витрат оператора системи передачі та оператора системи розподілу на приєднання електроустановок замовників до електричних мереж.

{Частину двадцятую статті 21 доповнено абзацом другим згідно із Законом № 1657-IX від 15.07.2021}

21. У разі якщо замовник має намір спорудити або реконструювати будівлі, дороги, мости, інші об'єкти архітектури, що потребує перенесення повітряних і підземних електричних мереж та інших об'єктів електроенергетики, послуги з перенесення електричних мереж та інших об'єктів електроенергетики надаються оператором системи передачі та/або операторами систем розподілу у порядку, визначеному кодексом системи передачі та кодексом систем розподілу. Плата за надані послуги визначається згідно з кошторисом, який є невід'ємною частиною відповідної проектної документації, розробленої замовником.

22. За письмовим зверненням замовника центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в галузі електроенергетики, надає висновок щодо технічної обґрунтованості вимог технічних умов на приєднання, їх відповідності чинним нормам та правилам.

{Частина статті 21 із змінами, внесеними згідно із Законом № 124-IX від 20.09.2019}

23. Оператор системи передачі, оператори систем розподілу оприлюднюють та оновлюють всю необхідну інформацію про умови приєднання до системи передачі та систем розподілу, а також інформацію про елементи своїх систем з прив'язкою до географічних даних згідно з вимогами кодексу системи передачі, кодексу систем розподілу. Оператор системи передачі, оператори систем розподілу несуть відповідальність за достовірність оприлюдненої інформації. Оператор системи передачі, оператори систем розподілу несуть відповідальність за неоприлюднення зазначеної інформації, а також за достовірність оприлюдненої інформації.

{Частина двадцять третя статті 21 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1657-IX від 15.07.2021}

24. У разі якщо земельна ділянка або електроустановки замовника, які потрібно приєднати, знаходиться на території, електрифікованій (або території, що планується до електрифікації) іншим замовником (замовниками), оператор системи розподілу не має права відмовити у приєднанні на цій підставі.

{Статтю 21 доповнено частиною двадцять четвертою згідно із Законом № 1657-IX від 15.07.2021}

25. У разі якщо інформацію та/або документи, необхідні для розроблення проектної документації на будівництво та/або технічне переоснащення електричних мереж зовнішнього електрозабезпечення електроустановок замовника (до точки приєднання електроустановок замовника) та проектної документації на будівництво електричних мереж

лінійної частини приєднання (у тому числі інформації та документів про існуючі та запроектовані інженерні та транспортні мережі), можна отримати із загальнодоступних національних електронних інформаційних ресурсів, електронних інформаційних ресурсів органів місцевого самоврядування, суб'єктів природних монополій, юридичних осіб публічного права або якщо така інформація, документи оприлюднені на офіційних веб-сайтах таких осіб та така інформація та/або документи є достатніми для розроблення відповідної проектної документації, узгодження проектної документації із заінтересованими особами не вимагається.

{Статтю 21 доповнено частиною двадцять п'ятою згідно із Законом № 1657-IX від 15.07.2021}

26. Узгодження проектної документації на будівництво та/або технічне переоснащення електричних мереж зовнішнього електрозабезпечення електроустановок замовника (до точки приєднання електроустановок замовника) та проектної документації на будівництво електричних мереж лінійної частини приєднання із заінтересованими особами (суб'єктами природних монополій, юридичними особами публічного права) здійснюється відповідно до цієї статті виключно через електронний кабінет користувача Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва або іншу інформаційну систему, інтегровану з електронною системою, у порядку, визначеному [Законом України "Про регулювання містобудівної діяльності"](#).

{Статтю 21 доповнено частиною двадцять шостою згідно із Законом № 1657-IX від 15.07.2021 - набирає чинності з 20.02.2022}

Стаття 22. Доступ до електричних мереж

1. Оператор системи передачі та оператори систем розподілу мають надавати доступ до своїх електричних мереж на недискримінаційній та прозорій основі всім користувачам системи передачі/розподілу. Доступ до електричних мереж надається за тарифами на передачу та розподіл електричної енергії, що затверджуються Регулятором та оприлюднюються оператором системи передачі та операторами систем розподілу у встановленому порядку.

2. Оператор системи передачі та оператори систем розподілу можуть відмовити в доступі до електричних мереж у разі недостатньої пропускної спроможності електричних мереж з наданням обґрунтування причини такої відмови, яка має базуватися на об'єктивних і технічно та економічно обґрунтованих критеріях, а також інформації про обґрунтований строк, необхідний для створення резерву пропускної спроможності мереж відповідно до затвердженого Регулятором плану розвитку системи передачі або системи розподілу. У разі відсутності плану розвитку системи передачі або плану розвитку системи розподілу, обґрунтованих строків створення резерву пропускної спроможності електричних мереж відмова оператора системи передачі, оператора системи розподілу в доступі до електричних мереж вважається необґрунтованою.

3. Користувачі системи передачі/розподілу, яким відмовлено в доступі до електричних мереж, мають право подати скаргу Регулятору відповідно до порядку розгляду скарг та вирішення спорів, визначеного цим Законом та іншими нормативно-правовими актами.

4. У разі відмови у доступі до електричних мереж оператор системи передачі та оператори систем розподілу мають відповідно до кодексу системи передачі та кодексу систем розподілу на запит відповідного потенційного або існуючого користувача системи надати відповідну інформацію про заходи, необхідні для підсилення електричної мережі.

Стаття 23. Зв'язки з іншими енергосистемами

1. Оператор системи передачі розвиває зв'язки ОЕС України з енергосистемами суміжних держав шляхом будівництва міждержавних ліній електропередачі відповідно до інвестиційних програм, затверджених Регулятором.

2. Будівництво міждержавних ліній може здійснюватися іншими, крім оператора системи передачі, інвесторами у порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України відповідно до цього Закону.

3. Управління ОЕС України під час паралельної роботи з енергосистемами суміжних держав здійснюється з урахуванням договорів з операторами системи передачі енергосистем суміжних держав та з дотриманням технічних вимог, вимог стандартів операційної безпеки.

Стаття 24. Нові міждержавні лінії електропередачі

1. Нові міждержавні лінії електропередачі постійного струму та їх пропускна спроможність, а також додаткова пропускна спроможність реконструйованих існуючих міждержавних ліній постійного струму можуть за поданням відповідного запиту від інвесторів звільнятися від дії положень [статей 38, 39](#) цього Закону у разі одночасного виконання таких умов:

- 1) інвестиція підвищить рівень конкуренції на ринку електричної енергії;
- 2) рівень ризику, пов'язаний з інвестуванням у будівництво міждержавної лінії електропередачі, такий, що інвестиція не відбудеться, якщо звільнення не буде надано;
- 3) міждержавна лінія перебуває у власності особи, яка є окремою юридичною особою щодо операторів системи передачі держав, між якими планується будівництво міждержавної лінії;
- 4) за використання пропускної спроможності міждержавної лінії її користувачами здійснюється оплата;
- 5) жодна частина капітальних або експлуатаційних витрат на створення нової міждержавної лінії та/або її експлуатацію не покривалася за рахунок тарифу на послуги з передачі або розподілу електричної енергії оператора системи передачі або оператора системи розподілу України, або оператора системи передачі енергосистеми держави, з якою будується міждержавна лінія;
- 6) звільнення не зашкодить конкуренції або ефективному функціонуванню ринку електричної енергії та енергосистеми держави, з якою будується міждержавна лінія.

2. Звільнення, передбачене частиною першою цієї статті, може застосовуватися також до вставки постійного струму, а у виняткових випадках - до нових міждержавних ліній змінного струму та їх пропускної спроможності, а також додаткової пропускної

спроможності реконструйованих міждержавних ліній змінного струму за умови, що витрати і ризики, пов'язані з інвестиціями в їх будівництво або реконструкцію, значно вищі порівняно з витратами і ризиками, які, як правило, можуть бути понесені у разі з'єднання двох енергосистем суміжних держав за допомогою лінії змінного струму.

3. Звільнення може охоплювати весь обсяг чи частину обсягу пропускної спроможності нової міждержавної лінії електропередачі або реконструйованої існуючої міждержавної лінії, пропускна спроможність якої була значно збільшена.

4. Невикористана пропускна спроможність міждержавних ліній, щодо яких застосовано звільнення, повинна виставлятися на аукціон з розподілу пропускної спроможності.

5. Рішення про звільнення приймається Регулятором у кожному окремому випадку та оприлюднюється на офіційному веб-сайті Регулятора з відповідним обґрунтуванням.

У разі прийняття рішення про звільнення Регулятор має визначити обсяг пропускної спроможності, яка звільняється, строк дії такого звільнення, враховуючи пропускну спроможність лінії, що буде побудована, або збільшення обсягу пропускної спроможності існуючої лінії, строк реалізації проекту та інвестиційні ризики.

Рішення про звільнення приймається після консультацій з органом регулювання держави, з енергосистемою якої будується міждержавна лінія. У разі досягнення впродовж шести місяців згоди між органами регулювання про надання звільнення відповідне рішення має бути повідомлено Раді регуляторних органів Енергетичного Співтовариства.

6. Якщо Регулятор та орган регулювання держави, з енергосистемою якої планується будівництво міждержавної лінії, протягом шести місяців з дня отримання відповідного запиту на звільнення останнім з органів регулювання не дійшли згоди щодо звільнення, Регулятор має право звернутися до Ради регуляторних органів Енергетичного Співтовариства для прийняття рішення про звільнення.

Регулятор спільно з органом регулювання держави, з енергосистемою якої планується будівництво міждержавної лінії, має право звернутися до Ради регуляторних органів Енергетичного Співтовариства для прийняття рішення про звільнення до закінчення шестимісячного строку.

7. Регулятор надає копію кожного запиту про звільнення Раді регуляторних органів Енергетичного Співтовариства та Секретаріату Енергетичного Співтовариства.

Рішення Регулятора про звільнення разом з усією відповідною інформацією надається Секретаріату Енергетичного Співтовариства. Така інформація має містити, зокрема:

1) підстави, з яких надано звільнення або відмовлено у наданні звільнення, у тому числі фінансова інформація, яка обґрунтовує необхідність звільнення;

2) проведений аналіз впливу на конкуренцію та ефективне функціонування ринку електричної енергії в результаті надання звільнення;

3) обґрунтування строку та обсягу пропускної спроможності міждержавної лінії, на які надається звільнення;

4) результати консультацій із зацікавленими органами регулювання.

8. Регулятор повинен взяти до відома рекомендації Секретаріату Енергетичного Співтовариства про внесення змін до рішення про звільнення або про його скасування. У разі прийняття рішення, що не узгоджується з рекомендаціями Секретаріату Енергетичного Співтовариства, Регулятор повинен надати та оприлюднити разом з цим рішенням своє обґрунтування.

9. Рішення про звільнення втрачає чинність через два роки з дня його прийняття, якщо інвестор не розпочав будівельні роботи, або через п'ять років, якщо міждержавна лінія не була введена в експлуатацію.

10. Порядок надання звільнення, передбаченого цією статтею, затверджується Кабінетом Міністрів України.

11. Експлуатацію нових (реконструйованих) міждержавних ліній, збудованих за рахунок інвестора, здійснює оператор системи передачі за договором із власником/інвестором. Диспетчерське (оперативно-технологічне) управління новими (реконструйованими) міждержавними лініями здійснюється оператором системи передачі як складовою ОЕС України.

Стаття 25. Пряма лінія

1. Виробники можуть забезпечувати живлення електричною енергією власні приміщення, дочірні компанії та споживачів по прямій лінії.

Споживачі можуть отримувати електричну енергію від виробників по прямій лінії.

Електроустановки споживача можуть бути приєднані до прямої лінії та до системи передачі або розподілу, але мають бути електрично роз'єднані та мати окремі точки комерційного обліку.

2. Будівництво та експлуатація прямої лінії відбуваються за погодженням з Регулятором відповідно до кодексу системи передачі, кодексу систем розподілу.

У погодженні будівництва прямої лінії може бути відмовлено, якщо будівництво та експлуатація прямої лінії перешкоджатимуть виконанню спеціальних обов'язків для забезпечення загальносуспільних інтересів та/або положень про захист прав споживачів відповідно до цього Закону. Відмова у будівництві прямої лінії має бути обґрунтована.

3. Живлення електричною енергією споживача по прямій лінії не обмежує його право укласти договір про постачання електричної енергії споживачу з електропостачальником за своїм вибором.

4. Витрати на будівництво та експлуатацію прямої лінії покриваються стороною, яка отримала погодження на будівництво прямої лінії, якщо інше не визначено договором між сторонами, електроустановки яких з'єднує пряма лінія.

5. Виробники електричної енергії з альтернативних джерел енергії (а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями) мають право здійснювати електрозабезпечення електроустановок власного споживання, не пов'язаних з виробництвом електричної енергії, що розташовані з ними на одній земельній ділянці чи

земельних ділянках, що мають спільні між собою межі, електричними мережами внутрішнього електрозабезпечення, за умови організації комерційного обліку та об'єднання їх однією площадкою вимірювання. Вимоги щодо організації комерційного обліку електричної енергії на об'єктах, що об'єднані однією площадкою вимірювання, у межах цієї площадки вимірювання, визначення обсягів спожитої/відпущеної електричної енергії (сальдування) на таких площадках вимірювання встановлюються кодексом комерційного обліку. Електричні мережі внутрішнього електрозабезпечення, що з'єднують генеруючий об'єкт виробника з альтернативних джерел енергії (а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями) з електроустановками власного споживання, не пов'язаними з виробництвом електричної енергії, що розташовані з ним на одній земельній ділянці чи земельних ділянках, що мають спільні між собою межі, не вважаються прямою лінією. Електрична енергія, спожита електроустановками власного споживання, не пов'язаними з виробництвом електричної енергії, через електричні мережі внутрішнього електрозабезпечення, у відносинах із гарантованим покупцем вважається спожитою на власні потреби таким об'єктом електроенергетики. Особливості приєднання електроустановок власного споживання виробників електричної енергії з альтернативних джерел енергії (а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями) та особливості й обмеження щодо приєднання до таких електроустановок інших споживачів визначаються Регулятором.

{Статтю 25 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом № 3220-IX від 30.06.2023}

6. Виробники електричної енергії з альтернативних джерел енергії (а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями) мають право здійснювати електрозабезпечення електроустановок пов'язаних осіб, що розташовані з ними на одній земельній ділянці чи земельних ділянках, що мають спільні між собою межі, за умови організації комерційного обліку та відсутності встановлених на об'єктах таких пов'язаних осіб генеруючих установок. Електричні мережі, що з'єднують генеруючий об'єкт виробника з альтернативних джерел енергії (а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями) з такими електроустановками пов'язаних осіб, не вважаються прямою лінією. Такі електроустановки пов'язаних осіб виробників електричної енергії з альтернативних джерел енергії (а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями) можуть бути приєднані до електричних мереж оператора системи передачі або оператора системи розподілу та повинні мати окремі точки комерційного обліку. Одночасне живлення таких електроустановок пов'язаних осіб виробників електричної енергії з альтернативних джерел енергії (а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями) від об'єкта генерації таких виробників та мереж оператора системи передачі або оператора системи розподілу не допускається. Зміна джерела живлення таких електроустановок пов'язаних осіб виробників електричної енергії з альтернативних джерел енергії (а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями) дозволяється з початку наступної розрахункової доби, якщо така зміна не пов'язана з обмеженням та/або аварійним припиненням розподілу або передачі електричної енергії оператором системи протягом поточної доби чи з аварійними зупинками такого об'єкта генерації протягом поточної доби. Технічні вимоги щодо відокремлення електричних мереж пов'язаних осіб виробників електричної енергії з альтернативних джерел енергії (а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями), у тому числі вимоги щодо встановлення

автоматичного обладнання щодо такого відокремлення, від мереж оператора системи передачі та/або мереж оператора системи розподілу встановлюються відповідним оператором системи передачі або оператором системи розподілу згідно з кодексом системи передачі або кодексом систем розподілу. Електрична енергія, спожита з електричних мереж виробника електричної енергії з альтернативних джерел енергії (а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями) пов'язаними особами, що розташовані з ними на одній земельній ділянці чи земельних ділянках, що мають спільні між собою межі, у відносинах із гарантованим покупцем вважається спожитою на власні потреби такого виробника. Не дозволяється здійснювати електрозабезпечення таких електроустановок пов'язаних осіб виробників електричної енергії з альтернативних джерел енергії (а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями): без технічних засобів, що унеможливають одночасне живлення електроустановок пов'язаних осіб виробників електричної енергії з альтернативних джерел енергії від об'єкта генерації таких виробників та мереж оператора системи передачі або оператора системи розподілу; без організації комерційного обліку електричної енергії. Порядок приєднання таких електроустановок пов'язаних осіб виробників електричної енергії з альтернативних джерел енергії (а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями) до електричних мереж таких виробників, порядок обліку та продажу електричної енергії, виробленої такими виробниками, порядок зміни джерела живлення таких електроустановок, особливості й обмеження щодо приєднання до таких електроустановок інших споживачів визначаються Регулятором.

{Статтю 25 доповнено частиною шостою згідно із Законом № 3220-IX від 30.06.2023}

7. Виробники електричної енергії, що здійснюють виробництво електричної енергії на когенераційних установках потужністю до 20 МВт, мають право здійснювати електрозабезпечення електроустановок власних об'єктів критичної інфраструктури мережами внутрішнього електрозабезпечення, за умови організації комерційного обліку електричної енергії та об'єднання їх однією площадкою вимірювання. Вимоги щодо організації комерційного обліку електричної енергії на об'єктах критичної інфраструктури, що заживлені від власних когенераційних установок потужністю до 20 МВт, визначення обсягів спожитої/відпущеної електричної енергії на таких площадках вимірювання встановлюються кодексом комерційного обліку. Електричні мережі внутрішнього електрозабезпечення, що з'єднують когенераційну установку потужністю до 20 МВт з електроустановками власних об'єктів критичної інфраструктури, не пов'язаними з виробництвом електричної енергії, не вважаються прямою лінією. Особливості приєднання до когенераційних установок потужністю до 20 МВт електроустановок власних об'єктів критичної інфраструктури та особливості і обмеження щодо приєднання до таких електроустановок інших споживачів визначаються Регулятором.

{Статтю 25 доповнено частиною сьомою згідно із Законом № 3220-IX від 30.06.2023}

8. Виробники електричної енергії, що здійснюють виробництво електричної енергії на когенераційних установках потужністю до 20 МВт, мають право здійснювати електрозабезпечення електроустановок об'єктів критичної інфраструктури за погодженням з органами місцевого самоврядування, за умови організації комерційного обліку згідно з вимогами кодексу комерційного обліку. При цьому відпуск електричної енергії, виробленої генеруючими установками, встановленими на об'єктах критичної інфраструктури, в мережі

таких виробників електричної енергії на когенераційних установках забороняється. Відносини споживача, що є об'єктом критичної інфраструктури, і виробника електричної енергії, що здійснює виробництво електричної енергії на когенераційних установках потужністю до 20 МВт, щодо продажу електричної енергії споживачу (електрозабезпечення електроустановок об'єкта критичної інфраструктури) не є постачанням електричної енергії споживачу в розумінні цього Закону та не потребує від виробника отримання ліцензії на провадження господарської діяльності з постачання електричної енергії споживачу. Електричні мережі, що з'єднують генеруючий об'єкт виробника електричної енергії, що здійснює виробництво електричної енергії на когенераційних установках потужністю до 20 МВт, з електроустановками об'єктів критичної інфраструктури, не вважаються прямою лінією. Такі електроустановки об'єктів критичної інфраструктури та генеруючих об'єктів виробників електричної енергії, що здійснюють виробництво електричної енергії на когенераційних установках потужністю до 20 МВт, можуть бути приєднані до електричних мереж оператора системи передачі або оператора системи розподілу та повинні мати окремі точки комерційного обліку. Одночасне живлення таких електроустановок об'єктів критичної інфраструктури від генеруючих об'єктів виробників електричної енергії, що здійснюють виробництво електричної енергії на когенераційних установках потужністю до 20 МВт, та мереж оператора системи передачі або оператора системи розподілу не допускається. Зміна джерела живлення електроустановок об'єктів критичної інфраструктури дозволяється з початку наступної розрахункової доби, якщо така зміна не пов'язана з обмеженням та/або аварійним припиненням розподілу або передачі електричної енергії оператором системи протягом поточної доби чи з аварійними зупинками такої когенераційної установки потужністю до 20 МВт протягом поточної доби. Технічні вимоги щодо відокремлення електричних мереж об'єктів критичної інфраструктури, в тому числі вимоги щодо встановлення автоматичного обладнання щодо такого відокремлення, від мереж оператора системи передачі та/або мереж оператора системи розподілу встановлюються відповідним оператором системи передачі або оператором системи розподілу згідно з кодексом системи передачі або кодексом систем розподілу. Не дозволяється здійснювати живлення об'єктів критичної інфраструктури від когенераційних установок потужністю до 20 МВт: без технічних засобів, що унеможливають одночасне живлення об'єктів критичної інфраструктури від когенераційних установок потужністю до 20 МВт та мереж оператора системи передачі або оператора системи розподілу; без організації комерційного обліку електричної енергії. Порядок приєднання електроустановок об'єктів критичної інфраструктури від електричних мереж виробника електричної енергії, що здійснює виробництво електричної енергії на когенераційних установках потужністю до 20 МВт, порядок обліку та продажу електричної енергії, виробленої такими об'єктами електроенергетики, визначаються Регулятором.

{Статтю 25 доповнено частиною восьмою згідно із Законом № 3220-IX від 30.06.2023; із змінами, внесеними згідно із Законом № 3577-IX від 07.02.2024}

Стаття 26. Вимоги до ведення бухгалтерського обліку

1. Оператор системи передачі та оператори систем розподілу з метою уникнення дискримінаційної поведінки, перехресного субсидювання та спотворення конкуренції на ринку електричної енергії ведуть бухгалтерський облік окремо для діяльності з передачі та окремо для діяльності з розподілу електричної енергії.

Бухгалтерські рахунки для господарської діяльності на ринку електричної енергії, крім діяльності з передачі та розподілу електричної енергії, можуть бути консолідованими, крім випадків, визначених цим Законом.

Бухгалтерські рахунки для інших видів господарської діяльності, не пов'язаних з діяльністю на ринку електричної енергії, також можуть бути консолідованими.

2. Оператор системи передачі та оператори систем розподілу, що провадять інші види господарської діяльності на ринку електричної енергії та/або будь-які інші види господарської діяльності, складають та надають Регулятору окрему звітність для кожного виду діяльності у затверджених Регулятором порядку та формі згідно з вимогами, визначеними частиною першою цієї статті.

3. Електроенергетичні підприємства зобов'язані надавати Регулятору на його вимогу фінансову звітність разом з незалежним аудиторським висновком, зокрема в частині перевірки дотримання вимог щодо уникнення дискримінаційної поведінки та перехресного субсидювання.

Стаття 27. Охоронні зони об'єктів електроенергетики та охорона об'єктів електроенергетики

1. Особливо важливі об'єкти електроенергетики, [перелік](#) яких визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, і затверджується Кабінетом Міністрів України, у тому числі територія забороненої зони та контрольованої зони гідротехнічних споруд, охороняються відомчою воєнізованою охороною із залученням, за потреби, працівників відповідних структурних підрозділів органів державної влади.

Охорона інших об'єктів електроенергетики здійснюється відповідно до законодавства.

2. На об'єктах електроенергетики встановлюється особливий режим допуску. На території забороненої зони гідротехнічних споруд діє особливий (внутрішньооб'єктовий та пропускний) режим.

3. Особовий склад відомчої воєнізованої охорони об'єктів електроенергетики забезпечується вогнепальною зброєю і спеціальними засобами самооборони. Застосування вогнепальної зброї, а також спеціальних засобів самооборони регулюється законодавством.

Особовий склад відомчої воєнізованої охорони забезпечується форменим одягом за рахунок підприємств електроенергетики.

4. В охоронних зонах електричних мереж, а також інших особливо важливих об'єктів електроенергетики діють обмеження, передбачені [Законом України "Про землі енергетики та правовий режим спеціальних зон енергетичних об'єктів"](#).

5. Розміщення споруд та інших об'єктів в охоронних зонах електричних мереж без здійснення передбачених нормативно-технічними документами технічних заходів безпеки не допускається.

6. На території забороненої зони та контрольованої зони гідротехнічних споруд встановлюється особливий режим охорони.

Доступ сторонніх осіб та всіх видів транспорту на цю територію можливий лише в порядку, встановленому власником гідротехнічних споруд або уповноваженим ним органом.

Виконання сторонніми особами робіт на території забороненої зони гідротехнічних споруд здійснюється в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, а на території контрольованої зони гідротехнічних споруд - у порядку, встановленому власником гідротехнічних споруд або уповноваженим ним органом.

Особливості режиму території забороненої зони та контрольованої зони гідротехнічних споруд визначаються Кабінетом Міністрів України.

Положення цієї статті не поширюються на мікро-, міні- та малі гідроелектростанції. Суб'єкти мікро-, міні- та малої гідроелектроенергетики самостійно забезпечують необхідні заходи з охорони об'єктів мікро-, міні- та малої гідроелектроенергетики та самостійно здійснюють на прилеглий території необхідні заходи безпеки.

7. Атомні електростанції охороняються відповідно до законів України "Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку" та "Про фізичний захист ядерних установок, ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання".

Стаття 28. Порядок будівництва генеруючих потужностей

1. Проектування та будівництво (нове будівництво, реконструкція, капітальний ремонт), технічне переоснащення генеруючих потужностей здійснюються відповідно до законодавства у сфері містобудівної діяльності.

{Частина перша статті 28 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1657-IX від 15.07.2021}

2. Під час розроблення проектної документації для будівництва генеруючих потужностей мають дотримуватися, зокрема, вимоги щодо:

- 1) безпеки та надійності ОЕС України, електроустановок і допоміжного устаткування;
- 2) захисту здоров'я та безпеки населення;
- 3) охорони навколишнього природного середовища;
- 4) вибору майданчика, цільового використання землі;
- 5) пріоритетного використання земель комунальної та державної власності;
- 6) використання енергоефективних технологій;
- 7) типу первинних джерел енергії (палива);
- 8) впливу генеруючих потужностей на розвиток виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії;
- 9) впливу генеруючих потужностей на скорочення викидів парникових газів.

3. Проектування та будівництво генеруючих потужностей здійснюються за рахунок коштів замовника (власника) таких об'єктів відповідно до затвердженої проектно-кошторисної документації.

4. Приєднання електроустановок, призначених для виробництва електричної енергії або комбінованого виробництва електричної та теплової енергії, до системи передачі або системи розподілу здійснюється в порядку, встановленому [статтею 21](#) цього Закону.

5. Будівництво атомних електростанцій здійснюється з урахуванням особливостей, встановлених законами України ["Про порядок прийняття рішень про розміщення, проектування, будівництво ядерних установок і об'єктів, призначених для поводження з радіоактивними відходами, які мають загальнодержавне значення"](#) та ["Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку"](#).

Стаття 29. Конкурсні процедури на будівництво генеруючої потужності та виконання заходів з управління попитом

1. Якщо для покриття прогнозованого попиту на електричну енергію наявних генеруючих потужностей, у тому числі тих, що отримали право на будівництво, та заходів з управління попитом недостатньо, для забезпечення безпеки постачання електричної енергії застосовуються конкурсні процедури на будівництво генеруючої потужності та на виконання заходів з управління попитом, які, зокрема, включають заходи з будівництва нової генеруючої потужності, проведення реконструкції (модернізації) діючої генеруючої потужності, подовження строку експлуатації енергоблоків атомних електростанцій.

Величина необхідної генеруючої потужності визначається на основі оцінки достатності генеруючих потужностей для покриття прогнозованого попиту та забезпечення необхідного резерву за результатами здійснення моніторингу безпеки постачання.

2. Рішення про проведення конкурсу на будівництво генеруючої потужності та виконання заходів з управління попитом, [умови](#) проведення такого конкурсу приймаються Кабінетом Міністрів України за поданням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі.

3. Умови проведення конкурсів на будівництво генеруючої потужності та на виконання заходів з управління попитом мають враховувати вимоги щодо охорони навколишнього природного середовища та потребу в заохоченні інновацій.

4. Інформація та умови проведення конкурсів на будівництво генеруючої потужності та на виконання заходів з управління попитом оприлюднюються на офіційних веб-сайтах центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, оператора системи передачі та Секретаріату Енергетичного Співтовариства не пізніше як за три місяці до дня завершення подання конкурсних пропозицій. Конкурсна документація має бути доступною будь-якій зацікавленій особі.

{Частина четверта статті 29 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3764-IX від 04.06.2024}

5. Конкурсна документація має містити детальний опис умов договору, процедури, яких повинні дотримуватися всі учасники конкурсу, а також вичерпний перелік критеріїв, за якими проводяться відбір учасників конкурсу та визначення переможця, у тому числі стимули, що передбачаються конкурсом.

6. Як стимули можуть застосовуватися, зокрема:

- 1) встановлення плати за послугу із забезпечення розвитку генеруючої потужності;
- 2) сприяння відведенню земельної ділянки/виділенню майданчика для будівництва нової генеруючої потужності;
- 3) застосування механізмів державно-приватного партнерства;
- 4) надання державної допомоги суб'єктам господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів.

У разі застосування як стимулу плати за послугу із забезпечення розвитку генеруючої потужності придбання такої послуги здійснюється оператором системи передачі.

Плата за послугу із забезпечення розвитку генеруючої потужності сплачується оператором системи передачі поетапно після введення в експлуатацію нових генеруючих потужностей протягом періоду, визначеного умовами конкурсу.

7. **Порядок проведення конкурсів на будівництво генеруючої потужності та виконання заходів з управління попитом** затверджується Кабінетом Міністрів України та має, зокрема, містити:

- 1) порядок ініціювання конкурсу;
- 2) процедури проведення конкурсу;
- 3) перелік критеріїв, за якими проводяться відбір учасників конкурсу та визначення переможця;
- 4) вимоги до мінімальної та максимальної величини пропозиції додаткової потужності;
- 5) порядок застосування стимулів, визначених цим Законом;
- 6) порядок розрахунку платежів (у разі застосування);
- 7) порядок формування конкурсної комісії.

8. Моніторинг виконання інвестором зобов'язань щодо забезпечення розвитку генеруючої потужності, визначених за результатами конкурсу, здійснюється оператором системи передачі.

9. У разі якщо умовами проведення конкурсу на будівництво генеруючої потужності та на виконання заходів з управління попитом передбачається надання державної підтримки суб'єктам господарювання за рахунок держави чи місцевих ресурсів, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, до внесення проекту рішення на розгляд Кабінету Міністрів України отримує рішення Антимонопольного комітету України щодо державної

допомоги в порядку, передбаченому [Законом України](#) "Про державну допомогу суб'єктам господарювання".

Розділ IV ВИРОБНИЦТВО

Стаття 30. Права та обов'язки виробників

1. Діяльність з виробництва електричної енергії підлягає ліцензуванню відповідно до законодавства.

Виробник має право використовувати установку зберігання енергії у місці провадження ліцензованої діяльності з виробництва без отримання ліцензії на провадження господарської діяльності із зберігання енергії, за умови відбору електричної енергії установкою зберігання виключно від генеруючих установок виробника, якщо в будь-який момент у часі сумарна потужність, з якою здійснюється відпуск електричної енергії з мереж виробника в ОЕС України, не перевищує встановлену потужність електроустановок такого виробника в місці провадження ліцензованої діяльності відповідно до ліцензії на провадження господарської діяльності з виробництва електричної енергії.

{Частину першу статті 30 доповнено абзацом другим згідно із Законом [№ 2046-IX від 15.02.2022](#)}

2. Виробники продають та купують електричну енергію на ринку електричної енергії відповідно до положень цього Закону, правил ринку, правил ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку, інших нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії.

Особливості купівлі-продажу електричної енергії виробників, потужність та/або обсяг відпуску яких менше за граничні показники, визначені Регулятором, визначаються правилами ринку.

Діяльність з виробництва електричної енергії без ліцензії на провадження господарської діяльності з виробництва електричної енергії дозволяється, якщо величина встановленої потужності чи відпуск електричної енергії менші за показники, визначені у відповідних ліцензійних умовах з виробництва електричної енергії.

3. Виробники мають право на:

- 1) вільний вибір контрагента за двостороннім договором;
- 2) своєчасне та у повному обсязі отримання коштів за продану ними електричну енергію відповідно до укладених договорів на ринку електричної енергії та за допоміжні послуги;
- 3) недискримінаційний доступ до електричних мереж у разі дотримання відповідних вимог кодексу системи передачі, кодексу систем розподілу;
- 4) доступ до інформації щодо діяльності на ринку електричної енергії у порядку та обсягах, визначених правилами ринку та іншими нормативно-правовими актами, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;
- 5) здійснення експорту та імпорту електричної енергії.

Виробники мають й інші права, передбачені законодавством та укладеними ними договорами на ринку електричної енергії.

4. Виробники зобов'язані:

1) дотримуватися ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва електричної енергії, інших нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;

2) укладати договори, які є обов'язковими для здійснення діяльності на ринку електричної енергії, та виконувати умови цих договорів;

3) надавати повідомлення про договірні обсяги купівлі-продажу електричної енергії за укладеними двосторонніми договорами, у тому числі імпортованої та експортованої електричної енергії, у порядку, визначеному правилами ринку;

4) бути постачальником послуг з балансування у випадках, визначених правилами ринку;

5) пропонувати генеруючу потужність на балансуючому ринку згідно з правилами ринку;

6) пропонувати та надавати допоміжні послуги оператору системи передачі у випадках та порядку, визначених правилами ринку;

7) складати добові графіки електричної енергії згідно з обсягами купленої та проданої електричної енергії та надавати їх оператору системи передачі відповідно до правил ринку;

8) виконувати акцептовані оператором системи передачі добові графіки електричної енергії;

9) нести фінансову відповідальність за небаланси електричної енергії за цінами, визначеними відповідно до правил ринку, у разі невиконання ними акцептованих оператором системи передачі погодинних графіків електричної енергії з урахуванням особливостей, встановлених **частиною шостою** статті 71 цього Закону для виробників за "зеленим" тарифом;

{Пункт 9 частини четвертої статті 30 із змінами, внесеними згідно із Законами № 2712-VIII від 25.04.2019, № 810-IX від 21.07.2020, № 3220-IX від 30.06.2023}

10) своєчасно та в повному обсязі сплачувати за електричну енергію, куплену на ринку електричної енергії, та за послуги, що надаються на ринку електричної енергії;

11) надавати учасникам ринку інформацію, необхідну для виконання ними їхніх функцій на ринку електричної енергії в обсягах та порядку, визначених правилами ринку, кодексом системи передачі, кодексом систем розподілу, кодексом комерційного обліку та іншими нормативно-правовими актами, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;

12) у визначеному Регулятором порядку публікувати на своєму веб-сайті інформацію про частку кожного джерела енергії, використаного для виробництва електричної енергії, та про вплив на навколишнє природне середовище, спричинений виробництвом електричної енергії, за попередній рік;

13) для об'єктів генерації, визначених кодексом системи передачі, включених до балансуєної групи гарантованого покупця, надавати оператору системи передачі послуги із зменшення навантаження виробником, який здійснює продаж електричної енергії за "зеленим" тарифом, згідно з правилами ринку;

{Частина четверту статті 30 доповнено пунктом 13 згідно із Законом № 3220-IX від 30.06.2023}

14) здійснювати відповідно до цього Закону відшкодування гарантованому покупцю частки вартості врегулювання небалансу електричної енергії балансуєної групи гарантованого покупця за відхилення фактичних погодинних обсягів відпуску електричної енергії (які не пов'язані з виконанням команд оператора системи передачі на зменшення навантаження та командами з операційної безпеки) об'єктами електроенергетики або чергами будівництва (пусковими комплексами) виробників за "зеленим" тарифом, які включені до балансуєної групи гарантованого покупця, від їхніх прогнозних погодинних графіків відпуску електричної енергії.

{Частина четверту статті 30 доповнено пунктом 14 згідно із Законом № 3220-IX від 30.06.2023}

5. Виробники, які мають у власності та/або експлуатують енергогенеруюче обладнання встановленою потужністю понад 200 МВт включно, мають зберігати впродовж п'яти років інформацію, необхідну для перевірки оперативно-диспетчерських рішень та поведінки під час подання заявок (пропозицій) на ринку "на добу наперед", внутрішньодобовому ринку, балансуєному ринку, ринку допоміжних послуг та при розподілі пропускнує спроможності, яка включає, зокрема, погодинні дані по кожній електростанції щодо доступних генеруючих потужностей та обов'язкових резервів, включаючи постанційний розподіл таких резервів на момент подачі заявок/пропозицій, та фактичні дані.

Виробники зобов'язані надавати відповідні дані на запит Регулятора, Антимонопольного комітету України.

6. Виробники, які виробляють електричну енергію з використанням вуглеводнів, зобов'язані мати необхідні резерви відповідного палива з метою забезпечення безпеки постачання електричної енергії.

Тип та обсяги резервів палива для певних типів електростанцій затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі. Такі рішення мають відповідати правилам про безпеку постачання електричної енергії.

7. Виробники електричної енергії з відновлюваних джерел енергії мають право отримувати гарантії походження електричної енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії, продавати та передавати такі гарантії походження іншій особі на підставі цивільно-правових договорів, у тому числі на електронних аукціонах торговельних площадок, з урахуванням особливостей, встановлених [статтею 97](#) Закону України "Про альтернативні джерела енергії" для виробників, яким встановлено "зелений" тариф, якщо об'єкти електроенергетики або черги їх будівництва (пускові комплекси) таких виробників включені до балансуєної групи гарантованого покупця, та виробників, які за результатами аукціону набули право на підтримку, виробників, яким встановлено "зелений" тариф, якщо

такі об'єкти електроенергетики або черги їх будівництва (пускові комплекси) виробника не перебувають у балансуєчій групі гарантованого покупця та щодо них укладено договір виробника про надання послуги за механізмом ринкової премії.

{Статтю 30 доповнено частиною сьомою згідно із Законом № 3220-IX від 30.06.2023; в редакції Закону № 3764-IX від 04.06.2024}

Розділ IV¹ **ЗБЕРІГАННЯ ЕНЕРГІЇ**

Стаття 30¹. Права та обов'язки оператора установки зберігання енергії

1. Діяльність із зберігання енергії підлягає ліцензуванню відповідно до законодавства, крім випадків, встановлених цим Законом.

Діяльність із зберігання енергії без ліцензії на провадження господарської діяльності із зберігання енергії дозволяється, якщо величина встановленої потужності чи відпуск електричної енергії менші за показники, визначені у відповідних ліцензійних умовах провадження господарської діяльності із зберігання енергії.

2. Оператору установки зберігання енергії забороняється здійснювати діяльність з передачі та розподілу електричної енергії, транспортування та розподілу природного газу, виконання функцій оператора ринку, крім випадків, встановлених цим Законом. Центральний орган виконавчої влади, що здійснює прямий або опосередкований контроль за діяльністю з передачі та розподілу електричної енергії, транспортування та розподілу природного газу, не може здійснювати координацію та контроль за діяльністю операторів установок зберігання енергії.

{Частина друга статті 30¹ із змінами, внесеними згідно із Законом № 3220-IX від 30.06.2023}

3. Оператор установки зберігання енергії здійснює купівлю-продаж електричної енергії на ринку електричної енергії відповідно до положень цього Закону, правил ринку, правил ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку, інших нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії. Оператор установки зберігання енергії має право надавати послуги з балансування та/або допоміжні послуги відповідно до положень цього Закону та правил ринку.

4. Оператор установки зберігання енергії має право:

- 1) здійснювати купівлю-продаж електричної енергії на ринку електричної енергії;
- 2) своєчасно та у повному обсязі отримувати кошти за продану ним електричну енергію відповідно до укладених договорів на ринку електричної енергії, за допоміжні послуги та послуги з балансування;
- 3) отримувати доступ до системи передачі та систем розподілу на справедливих, недискримінаційних і прозорих засадах відповідно до вимог кодексу системи передачі, кодексу систем розподілу;
- 4) отримувати доступ до інформації щодо діяльності на ринку електричної енергії у порядку та обсягах, визначених правилами ринку, правилами ринку "на добу наперед" та

внутрішньодобового ринку та іншими нормативно-правовими актами, що регулюють функціонування ринку електричної енергії.

5. Оператор установки зберігання енергії має інші права, передбачені законодавством.

6. Оператор установки зберігання енергії зобов'язаний:

1) дотримуватися ліцензійних умов провадження господарської діяльності із зберігання енергії, інших нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;

2) надавати повідомлення про договірні обсяги купівлі-продажу електричної енергії за двосторонніми договорами, в тому числі імпортованої та експортованої електричної енергії, у порядку, передбаченому правилами ринку;

3) складати добові графіки електричної енергії згідно з обсягами купленої та проданої електричної енергії та надавати їх оператору системи передачі відповідно до правил ринку;

4) виконувати акцептовані оператором системи передачі добові графіки електричної енергії;

5) нести фінансову відповідальність за небаланси електричної енергії за цінами, визначеними відповідно до правил ринку, у разі невиконання ним акцептованих оператором системи передачі погодинних графіків електричної енергії;

6) своєчасно та в повному обсязі сплачувати кошти за електричну енергію, куплену на ринку електричної енергії, та за послуги, що надаються на ринку електричної енергії;

7) надавати Регулятору інформацію, необхідну для здійснення ним функцій і повноважень, встановлених законодавством;

8) надавати учасникам ринку інформацію, необхідну для виконання ними своїх функцій на ринку електричної енергії, в обсягах та порядку, визначених правилами ринку, правилами ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку, кодексом системи передачі, кодексом систем розподілу, кодексом комерційного обліку та іншими нормативно-правовими актами, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;

9) забезпечити комерційний облік електричної енергії, перетікання якої здійснено як до, так і з установки зберігання енергії, відповідно до вимог кодексу комерційного обліку;

10) укладати договори, які є обов'язковими для провадження діяльності на ринку електричної енергії, та виконувати умови цих договорів.

7. Експлуатація установки зберігання енергії без наявності окремого комерційного обліку забороняється.

8. Оператор установки зберігання енергії сплачує плату за послуги з передачі електричної енергії, розподілу електричної енергії, плату за послуги з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління, яка розраховується на обсяг абсолютної величини різниці між місячним відбором та місячним відпуском електричної енергії установкою зберігання енергії за відповідними тарифами, на умовах, визначених кодексом системи передачі, кодексом систем розподілу та правилами роздрібного ринку електричної енергії.

{Закон доповнено розділом IV¹ згідно із Законом № 2046-IX від 15.02.2022}

Розділ IV²

АГРЕГАЦІЯ

Стаття 30². Агрегація

1. Діяльність із агрегації на ринку електричної енергії підлягає ліцензуванню відповідно до законодавства, крім випадків наявності у суб'єкта господарювання - учасника ринку електричної енергії ліцензії з виробництва та/або зберігання, та/або постачання електричної енергії споживачам, та/або на провадження господарської діяльності із здійснення функцій гарантованого покупця.

Незалежний агрегатор не має права здійснювати діяльність з постачання електричної енергії споживачу за договором постачання електричної енергії споживачу.

2. Відносини між агрегатором та іншими учасниками агрегованої групи регулюються договором про участь в агрегованій групі. Істотні умови договору про участь в агрегованій групі визначаються правилами ринку.

Агрегатор може агрегувати одну або декілька одиниць агрегації.

Агрегатор є стороною, відповідальною за баланс усіх електроустановок, що входять до складу його одиниці агрегації, за виключенням електроустановок, призначених для споживання споживачів, які купують електроенергію в іншого учасника ринку, що здійснює діяльність з постачання електроенергії споживачу.

3. Агрегатору забороняється здійснювати діяльність з передачі та/або розподілу електричної енергії, транспортування та розподілу природного газу та виконання функцій оператора ринку.

4. Агрегатор здійснює купівлю-продаж електричної енергії на ринку електричної енергії відповідно до положень цього Закону, правил ринку, правил ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку, інших нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії. Агрегатор надає послуги з балансування та/або допоміжні послуги відповідно до положень цього Закону та правил ринку.

5. Агрегатор має право:

- 1) здійснювати купівлю-продаж електричної енергії на ринку електричної енергії;
- 2) своєчасно та в повному обсязі отримувати кошти за продану ним електричну енергію відповідно до укладених договорів на ринку електричної енергії, за допоміжні послуги та послуги з балансування;
- 3) отримувати доступ до інформації щодо діяльності на ринку електричної енергії у порядку та обсягах, визначених правилами ринку, правилами ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку та іншими нормативно-правовими актами, що регулюють функціонування ринку електричної енергії.

Агрегатор має інші права, передбачені законодавством.

6. Агрегатор зобов'язаний:

1) дотримуватися ліцензійних умов провадження господарської діяльності із агрегації, інших нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;

2) надавати повідомлення про договірні обсяги купівлі-продажу електричної енергії у порядку, передбаченому правилами ринку;

3) складати добові графіки електричної енергії згідно з обсягами купленої та проданої електричної енергії та надавати їх оператору системи передачі відповідно до правил ринку;

4) виконувати акцептовані оператором системи передачі добові графіки електричної енергії;

5) нести фінансову відповідальність за небаланси електричної енергії за цінами, визначеними відповідно до правил ринку, у разі невиконання ним акцептованих оператором системи передачі погодинних графіків електричної енергії з урахуванням особливостей, визначених частиною другою цієї статті;

6) своєчасно та в повному обсязі сплачувати кошти за електричну енергію, куплену на ринку електричної енергії, та за послуги, що надаються на ринку електричної енергії;

7) надавати Регулятору інформацію, необхідну для здійснення ним функцій і повноважень, встановлених законодавством;

8) надавати учасникам ринку інформацію, необхідну для виконання ними своїх функцій на ринку електричної енергії, в обсягах та порядку, визначених правилами ринку, правилами ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку, кодексом системи передачі, кодексом систем розподілу, кодексом комерційного обліку та іншими нормативно-правовими актами, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;

9) укладати договори, які є обов'язковими для провадження діяльності на ринку електричної енергії, та виконувати умови цих договорів;

10) бути постачальником послуг з балансування у випадках, визначених правилами ринку;

11) пропонувати генеруючу потужність на балансуєчому ринку згідно з правилами ринку;

12) пропонувати та надавати допоміжні послуги оператору системи передачі у випадках та порядку, визначених правилами ринку;

13) надавати повну інформацію про умови договорів суб'єктам, які бажають приєднатися до агрегованої групи;

14) інформувати учасників агрегованої групи щонайменше один раз за розрахунковий період про результати діяльності агрегованої групи (обсяги і вартість купленої та/або проданої електроенергії та/або послуг на ринку електроенергії тощо).

7. Споживач має право входити до агрегованої групи без згоди електропостачальника такого споживача.

8. Електроустановка, призначена для виробництва та/або споживання електричної енергії, та/або установка зберігання енергії може входити до складу лише однієї одиниці агрегації. До складу одиниці агрегації не може входити електроустановка, що призначена для виробництва електричної енергії, встановлена потужність якої перевищує 20 МВт.

Вимоги щодо комерційного обліку електроустановок, які входять до одиниці агрегації, визначаються кодексом комерційного обліку електричної енергії.

Технічні вимоги до електроустановок, що входять до складу одиниці агрегації, та порядок здійснення діяльності з агрегації визначаються правилами ринку, кодексом системи передачі та кодексом систем розподілу.

9. Одиниця агрегації функціонує на ринку електричної енергії як єдина електроустановка з інтегрованими технічними параметрами.

Агрегатор управляє та несе відповідальність перед оператором системи передачі за виконання графіка та команд оператора системи передачі щодо його одиниці агрегації.

Агрегатор має забезпечувати можливість управління електроустановками, що входять до складу однієї одиниці агрегації, окремо по кожній області комерційного обліку мережі.

10. Оплату послуг передачі та розподілу електроенергії для електроустановок, що агрегуються, здійснюють власники цих електроустановок або їх постачальники електроенергії.

11. Учасники ринку мають право безперешкодно входити до агрегованої групи, змінювати її або не входити до жодної агрегованої групи. Вихід з агрегованої групи має здійснюватися в найкоротший можливий строк при дотриманні умов договору, але такий строк не може перевищувати 21 календарний день. При цьому в договорах про участь в агрегованій групі допускається передбачати штрафні санкції (плату) за вихід електроустановки з агрегованої групи. Такі штрафні санкції (плата) повинні бути пропорційними, не повинні перевищувати прямі збитки та/або витрати агрегатора внаслідок розірвання договору, включаючи вартість вже наданих за договором послуг. Штрафні санкції (плата) не можуть застосовуватися до побутових та малих непобутових споживачів.

{Закон доповнено розділом IV² згідно із Законом № 3220-IX від 30.06.2023}

Розділ V ПЕРЕДАЧА

Стаття 31. Оператор системи передачі

1. Оператором системи передачі є суб'єкт господарювання, який отримав ліцензію на провадження діяльності з передачі електричної енергії.

2. Ліцензія на провадження діяльності з передачі електричної енергії видається після прийняття остаточного рішення про сертифікацію оператора системи передачі відповідно до цього Закону.

3. Організаційно-правовою формою оператора системи передачі є акціонерне товариство.

Державі належать 100 відсотків акцій (часток) у статутному капіталі оператора системи передачі, які не підлягають приватизації або відчуженню в інший спосіб.

{Статтю 31 доповнено частиною четвертою згідно із Законом № 264-IX від 31.10.2019}

4. Забороняється:

1) приватизація оператора системи передачі та вчинення інших правочинів, що можуть призвести до відчуження акцій та часток у статутному капіталі оператора системи передачі;

2) приватизація об'єктів державної власності, що використовуються оператором системи передачі у процесі провадження діяльності з передачі електричної енергії, а також підприємствами, установами, організаціями, утвореними внаслідок його реорганізації, та вчинення інших правочинів, що можуть призвести до відчуження таких об'єктів;

3) передача об'єктів державної власності, що використовуються оператором системи передачі у процесі провадження діяльності з передачі електричної енергії, а також підприємствами, установами, організаціями, утвореними внаслідок його реорганізації, в управління, в тому числі в концесію, оренду, господарське відання, до статутного капіталу інших юридичних осіб, крім випадків, якщо така передача здійснюється уповноваженому суб'єкту управління об'єктами державної власності або суб'єкту господарювання, власником корпоративних прав у статутному капіталі якого є виключно держава.

Стаття 32. Відокремлення оператора системи передачі

{Стаття 32 набирає чинності через шість місяців з дня опублікування Закону № 2019-VIII від 13.04.2017 - див. пункт 1 розділу XVII Закону № 2019-VIII від 13.04.2017}

1. Оператор системи передачі є юридичною особою, яка не є складовою частиною вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання та яка здійснює господарську діяльність, що не залежить від діяльності з виробництва, розподілу, постачання електричної енергії та трейдерської діяльності.

2. Оператор системи передачі не має права провадити діяльність з виробництва, розподілу, постачання електричної енергії та трейдерську діяльність.

Оператору системи передачі забороняється здійснювати діяльність із зберігання енергії, крім випадків, передбачених **статтею 33** цього Закону.

{Частину другу статті 32 доповнено абзацом згідно із Законом № 2046-IX від 15.02.2022}

3. Оператором системи передачі може бути виключно власник системи передачі або суб'єкт господарювання, 100 відсотків корпоративних прав у статутному капіталі якого належать державі чи суб'єкту господарювання, 100 відсотків корпоративних прав у статутному капіталі якого належать державі, якому на підставі рішення суб'єкта управління та відповідної угоди передано на праві господарського відання об'єкти державної власності, що використовуються для провадження діяльності з передачі електричної енергії, крім випадку, визначеного частиною першою статті 36¹ цього Закону.

{Частина третя статті 32 в редакції Закону № 1396-IX від 15.04.2021}

4. З метою забезпечення незалежності оператора системи передачі будь-яка фізична або юридична особа не має права одночасно:

1) прямо або опосередковано здійснювати одноосібний або спільний контроль над принаймні одним суб'єктом господарювання (у тому числі іноземним), який провадить діяльність з виробництва (видобутку) та/або постачання електричної енергії (природного газу), та прямо чи опосередковано здійснювати одноосібний або спільний контроль над оператором системи передачі (у тому числі бути власником системи передачі) або користуватися будь-яким правом щодо оператора системи передачі (у тому числі будь-якими правами щодо самої системи передачі);

2) прямо або опосередковано здійснювати одноосібний або спільний контроль над оператором системи передачі (у тому числі бути власником системи передачі) та прямо або опосередковано здійснювати одноосібний або спільний контроль над принаймні одним суб'єктом господарювання (у тому числі іноземним), який провадить діяльність з виробництва (видобутку) та/або постачання електричної енергії (природного газу), або користуватися будь-яким правом щодо принаймні одного суб'єкта господарювання (у тому числі іноземного), який провадить діяльність з виробництва (видобутку) та/або постачання електричної енергії (природного газу);

3) призначати принаймні одну посадову особу оператора системи передачі та прямо або опосередковано здійснювати одноосібний або спільний контроль над принаймні одним суб'єктом господарювання (у тому числі іноземним), який провадить діяльність з виробництва та/або постачання електричної енергії, або користуватися будь-яким правом щодо принаймні одного суб'єкта господарювання, який провадить діяльність з виробництва та/або постачання електричної енергії;

4) бути посадовою особою оператора системи передачі і принаймні одного суб'єкта господарювання (у тому числі іноземного), який провадить діяльність з виробництва та/або постачання електричної енергії.

5. Якщо особа чи особи, зазначені в частині четвертій цієї статті, є державними органами, то два різні державні органи, що здійснюють контроль за оператором системи передачі або системою передачі, з одного боку, та контроль за суб'єктом господарювання, який провадить діяльність з виробництва (видобутку) та/або постачання електричної енергії (природного газу), з другого боку, мають розглядатися як різні особи.

6. Для цілей частини четвертої цієї статті під терміном "право" розуміється:

1) право голосу в органах юридичної особи, якщо утворення такого органу передбачено статутом або іншим установчим документом такої юридичної особи;

2) право призначати посадових осіб органів юридичної особи;

3) володіння 50 відсотками і більше корпоративних прав юридичної особи.

Стаття 33. Функції, права та обов'язки оператора системи передачі

1. Оператор системи передачі:

1) забезпечує недискримінаційний доступ до системи передачі;

2) забезпечує недискримінаційне ставлення до користувачів системи передачі;

3) надає послуги з передачі електричної енергії та диспетчерського (оперативно-технологічного) управління на недискримінаційних засадах відповідно до вимог, встановлених цим Законом, кодексом системи передачі, кодексом комерційного обліку, з дотриманням встановлених показників якості надання послуг;

{Пункт 3 частини першої статті 33 в редакції Закону № 3220-IX від 30.06.2023}

4) надає послуги з приєднання до системи передачі відповідно до цього Закону та кодексу системи передачі;

5) забезпечує технічне обслуговування системи передачі, підтримання її в експлуатаційній готовності та розвиток з метою забезпечення довгострокового попиту на передачу електричної енергії з урахуванням вимог щодо надійності та ефективності системи передачі, охорони навколишнього природного середовища;

6) забезпечує достатню потужність передачі та надійність системи передачі;

7) здійснює диспетчерське (оперативно-технологічне) управління режимами роботи ОЕС України відповідно до цього Закону, кодексу системи передачі та інших нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;

8) забезпечує операційну безпеку ОЕС України;

9) планує режими роботи ОЕС України відповідно до правил ринку та кодексу системи передачі;

10) приймає та акцептує добові графіки електричної енергії учасників ринку;

11) придбаває послуги з балансування на ринкових недискримінаційних і прозорих засадах та забезпечує функціонування балансуючого ринку у порядку, визначеному цим Законом, правилами ринку та кодексом системи передачі, а також здійснює купівлю-продаж небалансів електричної енергії;

12) проводить аналіз системних перевантажень та врегульовує їх шляхом застосування недискримінаційних методів, що базуються на ринкових механізмах, відповідно до правил ринку та кодексу системи передачі;

{Пункт 12 частини першої статті 33 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1396-IX від 15.04.2021}

13) забезпечує роботу ринку допоміжних послуг та придбаває допоміжні послуги з метою дотримання операційної безпеки ОЕС України;

14) здійснює моніторинг виконання постачальниками допоміжних послуг зобов'язань з їх надання;

15) забезпечує розподіл пропускної спроможності міждержавного перетину у порядку, визначеному цим Законом та правилами розподілу пропускної спроможності міждержавних перетинів;

{Пункт 15 частини першої статті 33 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1396-IX від 15.04.2021; в редакції Закону № 3141-IX від 10.06.2023}

16) взаємодіє з операторами систем передачі суміжних держав, здійснює координацію дій та обмін інформацією з ними;

17) розробляє правила ринку, кодекс системи передачі, кодекс комерційного обліку, правила розподілу пропускної спроможності міждержавних перетинів та подає їх на затвердження Регулятору;

{Пункт 17 частини першої статті 33 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1396-IX від 15.04.2021}

17¹) проводить публічні консультації з усіма заінтересованими сторонами при розробленні правил розподілу пропускної спроможності міждержавних перетинів та визначенні структури розподілу пропускної спроможності відповідно до затвердженого Регулятором порядку;

{Частину першу статті 33 доповнено пунктом 17¹ згідно із Законом № 3141-IX від 10.06.2023}

18) готує план розвитку системи передачі на наступні 10 років, оцінку достатності генеруючих потужностей для покриття прогнозованого попиту та забезпечення необхідного резерву та подає їх на затвердження Регулятору;

19) забезпечує управління режимами паралельної роботи ОЕС України з енергосистемами суміжних держав;

20) забезпечує комерційний облік електричної енергії та обмін даними комерційного обліку відповідно до цього Закону, правил ринку та кодексу комерційного обліку, інших нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;

21) надає учасникам ринку інформацію, необхідну для ефективного доступу до системи передачі та виконання ними їхніх функцій на ринку електричної енергії, в обсягах та порядку, визначених правилами ринку, кодексом системи передачі, кодексом комерційного обліку та іншими нормативно-правовими актами, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;

22) здійснює аналіз витрат електричної енергії на її передачу електричними мережами та заходи щодо їх зменшення;

23) виконує покладені на нього спеціальні обов'язки для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії;

24) здійснює інші функції, передбачені цим Законом та іншими нормативно-правовими актами, що регулюють функціонування ринку електричної енергії.

2. Оператор системи передачі має право:

1) надавати відповідно до кодексу системи передачі, правил ринку та стандартів операційної безпеки суб'єктам господарювання, об'єкти електроенергетики яких підключені до ОЕС України, обов'язкові для виконання оперативні команди та розпорядження;

2) отримувати від учасників ринку інформацію, необхідну для виконання своїх функцій, у формі та порядку, визначених правилами ринку та кодексом системи передачі;

3) своєчасно та в повному обсязі отримувати плату за надані послуги з передачі та послуги з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління;

4) своєчасно та в повному обсязі отримувати плату за продану електричну енергію на балансуєчому ринку;

5) проводити необхідні перевірки та/або випробування обладнання постачальників допоміжних послуг та постачальників послуг з балансування у порядку, визначеному кодексом системи передачі;

6) інші права, передбачені законодавством.

3. Оператор системи передачі зобов'язаний:

1) дотримуватися ліцензійних умов провадження господарської діяльності з передачею електричної енергії та інших нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;

2) надавати повідомлення про договірні обсяги купівлі-продажу електричної енергії за укладеними двосторонніми договорами у порядку, визначеному правилами ринку;

3) складати добові графіки електричної енергії з метою компенсації технологічних витрат електричної енергії на її передачу електричними мережами на добу постачання на підставі зареєстрованих повідомлень про договірні обсяги купівлі-продажу електричної енергії відповідно до правил ринку;

4) купувати/продавати небаланси електричної енергії за цінами, визначеними за правилами ринку, у разі невиконання ним погодинних графіків електричної енергії з метою компенсації технологічних витрат електричної енергії на її передачу електричними мережами;

5) при застосуванні процедури зміни/заміни електропостачальника надавати новому електропостачальнику інформацію про споживачів, приєднаних до системи передачі, яким здійснював постачання попередній електропостачальник, в обсягах та порядку, визначених Регулятором;

6) укладати договори, які є обов'язковими для провадження діяльності на ринку електричної енергії, та виконувати умови цих договорів;

7) оприлюднювати на своєму офіційному веб-сайті інформацію відповідно до цього Закону, правил ринку, кодексу системи передачі та іншу інформацію, передбачену законодавством;

8) зберігати інформацію, необхідну для аналізу якості послуг з електропостачання, зокрема інформацію щодо надійності електропостачання, якості електричної енергії, комерційної якості надання послуг, у порядку, встановленому Регулятором;

9) здійснювати відшкодування (компенсацію) користувачу системи у разі недотримання оператором системи передачі показників якості послуг, визначених договором про надання послуг з передачі та Регулятором;

10) надавати Регулятору інформацію, необхідну для здійснення ним законодавчо встановлених функцій та повноважень;

10¹) мати систему спостереження за роботою ринку допоміжних послуг та балансуючого ринку, розподілом пропускної спроможності міждержавних перетинів та виконанням інших функцій, передбачених цим Законом, за результатами функціонування якої повідомляти Регулятора у визначеному ним порядку невідкладно, але не пізніше наступного робочого дня, у разі появи обґрунтованих підстав вважати, що операції з оптовими енергетичними продуктами здійснювалися з порушенням встановлених обмежень щодо поводження з інсайдерською інформацією або такі операції мають ознаки маніпулювання чи спроби маніпулювання на ринку електричної енергії, про такі операції у визначеному Регулятором порядку.

Оператор системи передачі є особою, яка професійно організовує операції з оптовими енергетичними продуктами на ринку електричної енергії, а також є адміністратором передачі даних та адміністратором платформи інсайдерської інформації.

Оператор системи передачі призупиняє виконання функцій адміністратора передачі даних та адміністратора платформи інсайдерської інформації у разі невідповідності вимогам, встановленим Регулятором до таких адміністраторів, на підставі рішення Регулятора про таку невідповідність. Поновлення виконання функцій адміністратора передачі даних та адміністратора платформи інсайдерської інформації здійснюється після усунення невідповідностей, що стали підставою для призупинення виконання функцій;

{Частина третю статті 33 доповнено пунктом 10¹ згідно із Законом № 3141-IX від 10.06.2023}

11) відкрити в уповноваженому банку поточний рахунок із спеціальним режимом використання для здійснення розрахунків відповідно до цього Закону;

{Пункт 11 частини третьої статті 33 в редакції Закону № 1396-IX від 15.04.2021}

12) вести окремий облік витрат та доходів від провадження діяльності з передачі електричної енергії та діяльності з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління;

13) вести окремий облік витрат та доходів щодо виконання спеціальних обов'язків для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії;

14) надавати інформацію, необхідну для впровадження механізму компенсації у відносинах між операторами систем передачі, до організації, відповідальної за функціонування такого механізму;

15) забезпечувати уникнення конфлікту інтересів при виконанні функцій диспетчерського (оперативно-технологічного) управління, передачі електричної енергії, адміністратора розрахунків та адміністратора комерційного обліку згідно з програмою заходів з недопущення конфлікту інтересів, розробленою ним та погодженою Регулятором;

16) виконувати обов'язкові для виконання розпорядчі документи центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) у галузі електроенергетики;

17) припиняти електроживлення споживача за зверненням електропостачальника у порядку, визначеному кодексом системи передачі;

18) відновлювати електроживлення споживача за зверненням електропостачальника у порядку, визначеному кодексом системи передачі;

19) надавати інформацію для реєстрації приєднаних до системи передачі генеруючих установок активних споживачів, які продають електричну енергію за "зеленим" тарифом гарантованому покупцю або постачальнику універсальних послуг, для отримання гарантій походження електричної енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії, а також здійснювати перевірки таких генеруючих установок у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

{Частина третю статті 33 доповнено пунктом 19 згідно із Законом № 3220-IX від 30.06.2023}

4. Оператор системи передачі надає послуги з передачі електричної енергії та послуги з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління учасникам ринку на підставі договорів, укладених на основі типових договорів про надання послуг з передачі електричної енергії та про надання послуг з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління.

Типові договори про надання послуг з передачі електричної енергії та про надання послуг з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління затверджуються Регулятором.

Порядок укладання таких договорів визначається кодексом системи передачі.

5. Оплата послуг з передачі електричної енергії та послуг з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління здійснюється за тарифами, які визначаються Регулятором відповідно до затвердженої ним методики.

Тариф на послуги з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління, зокрема, включає витрати оператора системи передачі на закупівлю допоміжних послуг та врегулювання системних обмежень в ОЕС України.

Тариф на послуги з передачі електричної енергії, зокрема, включає як окремі складові витрати оператора системи передачі, що здійснюються ним у разі покладення на нього спеціальних обов'язків для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії, та витрати на послугу із зменшення навантаження виробником, якому встановлено "зелений" тариф, якщо об'єкт електроенергетики або черга його будівництва (пусковий комплекс) такого виробника включений до балансувальної групи гарантованого покупця.

{Абзац третій частини п'ятої статті 33 в редакції Закону № 810-IX від 21.07.2020; із змінами, внесеними згідно із Законом № 3220-IX від 30.06.2023}

Тарифи на послуги з передачі електричної енергії та на послуги з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління оприлюднюються оператором системи передачі у порядку та строки, визначені нормативно-правовими актами, що регулюють функціонування ринку електричної енергії.

Підставами встановлення Регулятором тарифу на передачу підприємству "зеленої" електрометалургії в порядку, передбаченому абзацами п'ятим - тридцять першим цієї частини, є:

{Частина п'яту статті 33 доповнено абзацом п'ятим згідно із Законом № 810-IX від 21.07.2020; в редакції Закону № 1639-IX від 14.07.2021}

довідка центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної промислової політики, про підтвердження статусу підприємства "зеленої" електрометалургії.

{Частина п'яту статті 33 доповнено абзацом шостим згідно із Законом № 810-IX від 21.07.2020; в редакції Закону № 4017-IX від 10.10.2024}

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної промислової політики, надає юридичній особі довідку про підтвердження статусу підприємства "зеленої" електрометалургії або надсилає лист про відмову у видачі довідки протягом 10 календарних днів з дня отримання звернення.

{Частина п'яту статті 33 доповнено абзацом сьомим згідно із Законом № 810-IX від 21.07.2020; в редакції Закону № 1639-IX від 14.07.2021}

Для одержання такої довідки юридична особа подає до центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної промислової політики (надсилає засобами поштового зв'язку в паперовій формі або через Єдиний державний портал адміністративних послуг "Портал Дія" в електронній формі), письмову заяву.

{Частина п'яту статті 33 доповнено абзацом восьмим згідно із Законом № 810-IX від 21.07.2020; в редакції Закону № 1639-IX від 14.07.2021; із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

Вимоги до змісту заяви, порядок її подання, реєстрації, залишення без руху, надсилання за належністю, її розгляду, прийняття рішення про надання довідки або відмову в її наданні, порядок набрання чинності прийнятим рішенням, його оскарження, виконання та припинення дії у сфері електроенергетики регулюються Законом України "Про адміністративну процедуру" з урахуванням особливостей, визначених цим Законом.

{Частина п'яту статті 33 доповнено абзацом згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

До заяви додаються такі документи:

{Абзац частини п'ятої статті 33 в редакції Законів № 1639-IX від 14.07.2021, № 4017-IX від 10.10.2024}

1) технічна документація, що підтверджує використання у господарській діяльності обладнання для виробництва сталі електродувовим методом:

{Абзац частини п'ятої статті 33 в редакції Законів № 1639-IX від 14.07.2021, № 4017-IX від 10.10.2024}

а) виписка з переліку основних фондів підприємства, підписану головним бухгалтером підприємства, підтверджену незалежним аудитором, що підтверджує наявність на балансі

юридичної особи електродугової сталеплавильної печі і відсутність на балансі агрегатів, спроможних виробляти сталь альтернативними способами, а саме мартенівських та/або конверторних печей, та/або комплексів "доменна піч - мартенівська/конверторна піч";

{Абзац частини п'ятої статті 33 в редакції Закону № 1639-IX від 14.07.2021; із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

б) один із таких документів:

{Абзац частини п'ятої статті 33 в редакції Закону № 1639-IX від 14.07.2021}

документ про готовність до експлуатації електросталеплавильного комплексу/цеху/заводу з проектним обсягом виплавки сталі не менше 50 тисяч тонн сталі на рік;

{Абзац частини п'ятої статті 33 в редакції Закону № 1639-IX від 14.07.2021}

затверджену у встановленому порядку проектну документацію на будівництво сталеплавильного цеху (комплексу, заводу), що включатиме електродугову сталеплавильну піч;

{Абзац частини п'ятої статті 33 в редакції Закону № 1639-IX від 14.07.2021}

затверджену на підприємстві технологічну інструкцію на виробництво сталі в електродуговій печі;

{Абзац частини п'ятої статті 33 в редакції Закону № 1639-IX від 14.07.2021}

2) довідка незалежного аудитора, що підтверджує виробництво підприємством "зеленої" електрометалургії за минулий календарний рік сталевих продукції електродуговим методом в обсязі не менше 50 тисяч тонн, із зазначенням фактичного обсягу виробництва сталі електродуговим методом;

{Абзац частини п'ятої статті 33 в редакції Закону № 1639-IX від 14.07.2021; із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

3) розрахунок прямих викидів діоксиду вуглецю під час виробництва сталі електродуговим способом, за минулий календарний рік, здійснений відповідно до методики рівня 1 оцінки прямих викидів CO₂ при електродуговому способі виплавки металу (том 3 "Промислові процеси і використання продуктів" Керівних принципів національних інвентаризацій парникових газів, Міжурядова група експертів з питань зміни клімату, 2006, (IPCC Guidelines for National Greenhouse Gas Inventories 2006, Chapter 4: Metal Industry Emissions) (далі – розрахунок прямих викидів діоксиду вуглецю відповідно до методики рівня 1 оцінки прямих викидів CO₂).

{Абзац частини п'ятої статті 33 в редакції Закону № 1639-IX від 14.07.2021; із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

{Положення абзацу частини п'ятої статті 33 не застосовуються з 1 квітня 2022 року}

За підтвердженням розрахунку прямих викидів діоксиду вуглецю відповідно до методики рівня 1 оцінки прямих викидів CO₂ центральний орган виконавчої влади, що

забезпечує формування державної промислової політики, може звернутися до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, в порядку міжвідомчого обміну інформацією. Якщо центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, не висловив своєї позиції щодо розрахунку прямих викидів діоксиду вуглецю відповідно до методики рівня 1 оцінки прямих викидів CO₂ протягом семи календарних днів з дати подання юридичною особою заяви для одержання довідки про підтвердження статусу підприємства "зеленої" електрометалургії, такий розрахунок вважається підтвердженням;

{Абзац частини п'ятої статті 33 в редакції Закону № 1639-IX від 14.07.2021}

{Положення абзацу частини п'ятої статті 33 не застосовуються з 1 квітня 2022 року}

4) звіт про викиди парникових газів, підготовлений відповідно до Закону України "Про засади моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів", з підтвердженням центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, у сфері моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів, про його прийняття;

{Абзац частини п'ятої статті 33 в редакції Закону № 1639-IX від 14.07.2021; із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

{Положення абзацу частини п'ятої статті 33 не застосовуються до 1 квітня 2022 року}

5) розрахунок прямих викидів діоксиду вуглецю на 1 тону сталевих продукції під час виробництва електродуговим методом за минулий календарний рік, який підтверджує, що прямі викиди діоксиду вуглецю під час виробництва сталі не перевищують 250 кілограмів на 1 тону сталевих продукції. Розрахунок здійснюється шляхом ділення обсягу прямих викидів діоксиду вуглецю під час виробництва сталі електродуговим методом за минулий календарний рік, визначеного відповідно до положень цієї статті, на фактичний обсяг виробництва сталі електродуговим методом за минулий календарний рік.

{Абзац частини п'ятої статті 33 в редакції Закону № 1639-IX від 14.07.2021; із змінами, внесеними згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

Відповідальність за достовірність інформації, наданої в заяві та доданих до неї документах, несе юридична особа, яка звернулася за одержанням довідки про підтвердження статусу підприємства "зеленої" електрометалургії.

{Абзац частини п'ятої статті 33 в редакції Закону № 1639-IX від 14.07.2021}

Видача довідки здійснюється безоплатно.

{Абзац частини п'ятої статті 33 в редакції Закону № 1639-IX від 14.07.2021}

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної промислової політики, відмовляє у видачі довідки про підтвердження статусу підприємства "зеленої" електрометалургії, якщо:

{Абзац частини п'ятої статті 33 в редакції Закону № 1639-IX від 14.07.2021}

у поданих юридичною особою документах виявлено недостовірну інформацію;

{Абзац частини п'ятої статті 33 в редакції Закону № 1639-IX від 14.07.2021}

підприємством не усунуто недоліки, зазначені у повідомленні про залишення заяви без руху, у встановлений строк;

{Абзац частини п'ятої статті 33 в редакції Закону № 1639-IX від 14.07.2021; в редакції Закону № 4017-IX від 10.10.2024}

{Абзац двадцять сьомий частини п'ятої статті 33 виключено на підставі Закону № 4017-IX від 10.10.2024}

підприємство не відповідає вимогам, встановленим цим Законом.

{Абзац частини п'ятої статті 33 в редакції Закону № 1639-IX від 14.07.2021}

Рішення про відмову у видачі довідки про підтвердження статусу підприємства "зеленої" електрометалургії приймається, за умови забезпечення права особи на участь в адміністративному провадженні відповідно до [Закону України "Про адміністративну процедуру"](#);

{Частину п'яту статті 33 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024}

у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань відсутні відомості про юридичну особу або наявні відомості про її припинення.

{Абзац частини п'ятої статті 33 в редакції Закону № 1639-IX від 14.07.2021}

Довідка про підтвердження статусу підприємства "зеленої" електрометалургії видається юридичній особі в паперовому вигляді. У разі оформлення довідки в електронній формі її видача здійснюється шляхом надсилання через Єдиний державний портал адміністративних послуг "Портал Дія" до електронного кабінету юридичної особи (за наявності), зазначеного у заяві на одержання довідки, протягом одного робочого дня з дня видачі довідки.

{Абзац частини п'ятої статті 33 в редакції Закону № 1639-IX від 14.07.2021}

Строк дії довідки про підтвердження статусу підприємства "зеленої" електрометалургії становить один рік, який обчислюється з дня її видачі.

{Абзац частини п'ятої статті 33 в редакції Закону № 1639-IX від 14.07.2021}

Форма довідки про підтвердження статусу підприємства "зеленої" електрометалургії затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної промислової політики.

{Абзац частини п'ятої статті 33 в редакції Закону № 1639-IX від 14.07.2021}

6. Оператор системи передачі не має права провадити діяльність з купівлі-продажу електричної енергії, крім купівлі-продажу електричної енергії з метою компенсації

технологічних витрат електричної енергії на її передачу електричними мережами, балансування, у тому числі з метою надання/отримання аварійної допомоги операторам системи передачі суміжних держав, та врегулювання небалансів.

Купівля електричної енергії для забезпечення діяльності оператора системи передачі, крім електричної енергії для компенсації технологічних витрат електричної енергії на її передачу електричними мережами, балансування та врегулювання небалансів, здійснюється ним як споживачем за договором постачання електричної енергії споживачу.

Вартість електричної енергії, придбаної з метою компенсації технологічних витрат електричної енергії на її передачу електричними мережами, враховується при визначенні тарифів на передачу електричної енергії.

7. Оператор системи передачі забезпечує конфіденційність інформації, отриманої від учасників ринку, що використовується ним для здійснення своїх функцій на ринку електричної енергії та становить комерційну таємницю відповідно до законодавства.

Оператор системи передачі також забезпечує конфіденційність інформації щодо своєї діяльності, розкриття якої може надавати комерційні переваги учасникам ринку.

8. Оператор системи передачі відповідно до цього Закону виконує функції, пов'язані з покладенням на нього спеціальних обов'язків для забезпечення загальносуспільного інтересу із збільшення частки виробництва енергії з альтернативних джерел, підвищення ефективності комбінованого виробництва електричної та теплової енергії, інших спеціальних обов'язків.

Оператор системи передачі для забезпечення загальносуспільних інтересів придбаває послуги, які надаються йому на обов'язковій основі суб'єктами ринку, визначеними відповідно до цього Закону, на підставі договору про надання послуг для забезпечення загальносуспільних інтересів, типова форма якого затверджується Регулятором.

9. Оператор системи передачі зобов'язаний розробити та подати на погодження Регулятору програму заходів з недопущення конфлікту інтересів при наданні послуг з передачі електричної енергії, здійсненні диспетчерського (оперативно-технологічного) управління режимами роботи ОЕС України, виконанні функцій адміністратора розрахунків та адміністратора комерційного обліку (далі - програма заходів), що, зокрема, включає:

1) забезпечення незалежності у прийнятті рішень посадовими особами структурних підрозділів, що забезпечують надання послуг з передачі електричної енергії, здійснення диспетчерського (оперативно-технологічного) управління режимами роботи ОЕС України, виконання функцій адміністратора розрахунків та адміністратора комерційного обліку, пов'язаних з їхньою операційною діяльністю та з кадрових питань;

2) недопущення сумісництва та суміщення (прямого і прихованого);

3) обмеження доступу до комерційної інформації, забезпечення фізичної та інформаційно-технологічної безпеки інформації, розмежування доступу до різних категорій даних в інформаційних системах, визначення кола осіб та випадків доступу до інформації, здійснення належного контролю за діяльністю працівників, яким надано доступ до інформації з обмеженим доступом;

4) розмежування підпорядкування посадових осіб, які виконують суміжні функції;

5) забезпечення формалізації взаємовідносин посадових осіб структурних підрозділів, що забезпечують надання послуг з передачі електричної енергії, здійснення диспетчерського (оперативно-технологічного) управління режимами роботи ОЕС України, виконання функцій адміністратора розрахунків та адміністратора комерційного обліку, реєстрацію та зберігання відповідних документів.

Звіт про виконання програми заходів готується оператором системи передачі щокварталу та підлягає оприлюдненню на офіційному веб-сайті оператора системи передачі.

10. Оператор системи передачі не має права мати у власності, володіти, користуватися, розробляти, управляти (крім здійснення диспетчерського (оперативно-технологічного) управління), експлуатувати установки зберігання енергії, крім випадків, передбачених цим Законом.

{Статтю 33 доповнено частиною десятою згідно із Законом № 2046-IX від 15.02.2022}

11. Оператор системи передачі має право мати у власності, володіти, користуватися, розробляти, управляти чи експлуатувати установки зберігання енергії, якщо:

вони є повністю інтегрованими елементами мережі оператора системи передачі і Регулятор надав на це свою згоду;

у разі дотримання таких умов (сукупно):

а) інші сторони, за результатами відкритої, прозорої та недискримінаційної тендерної процедури, яка підлягає попередньому перегляду та затвердженню Регулятором, не набули права власності, володіння, користування, права розробляти, управляти або експлуатувати такі установки зберігання енергії чи є неспроможними надавати допоміжні послуги, не пов'язані з регулюванням частоти, за обґрунтованою вартістю та своєчасно;

б) такі установки зберігання енергії необхідні оператору системи передачі для виконання своїх зобов'язань щодо забезпечення ефективної, надійної та безпечної роботи системи передачі, і вони не використовуються для купівлі та/або продажу електричної енергії на ринку електричної енергії чи для надання послуг з балансування та/або допоміжних послуг;

в) Регулятор на запит оператора системи передачі провів оцінку необхідності надання оператору системи передачі права мати у власності, володіти, користуватися, розробляти, управляти чи експлуатувати установки зберігання енергії, виконав попередню перевірку тендерної процедури та прийняв рішення про надання такого права.

З метою забезпечення справедливої тендерної процедури для закупівлі установок зберігання енергії Регулятор затверджує (погоджує) керівні принципи закупівлі оператором системи передачі установок зберігання енергії.

{Статтю 33 доповнено частиною одинадцятою згідно із Законом № 2046-IX від 15.02.2022}

12. Рішення про надання згоди оператору системи передачі набути у власність, володіння, користування або розробляти, управляти чи експлуатувати установки зберігання енергії повідомляється Регулятором Секретаріату Енергетичного Співтовариства разом з відповідною інформацією про запит оператора системи передачі та необхідність надання такого права.

{Статтю 33 доповнено частиною дванадцятю згідно із Законом № 2046-IX від 15.02.2022}

13. Оператор системи передачі має право використовувати власні установки зберігання енергії виключно у разі, якщо система передачі знаходиться у передаварійному режимі, аварійному режимі, режимі системної аварії або режимі відновлення, визначених кодексом системи передачі.

Оператор системи передачі здійснює диспетчерське управління установками зберігання енергії у порядку, передбаченому законодавством.

{Статтю 33 доповнено частиною тринадцятю згідно із Законом № 2046-IX від 15.02.2022}

14. Регулятор забезпечує не рідше ніж один раз на п'ять років проведення публічних консультацій щодо існуючих установок зберігання енергії з метою оцінки потенційної наявності та зацікавленості інших сторін в інвестуванні в такі установки.

У разі якщо публічні консультації, за оцінкою Регулятора, підтверджують спроможність інших сторін мати у власності, володіти, користуватися, розробляти, експлуатувати або управляти такими установками на економічно вигідних умовах, Регулятор повинен забезпечити поступове припинення діяльності оператора системи передачі, зазначеної у **частинах одинадцятій та тринадцятій** цієї статті, протягом періоду, що не перевищує 18 місяців.

Як частина умов цієї процедури Регулятор може дозволити оператору системи передачі отримати обґрунтовану компенсацію, зокрема, щоб відшкодувати залишкову вартість своїх інвестицій в набуття установок зберігання енергії.

Дія цієї частини не поширюється на випадки, коли установки зберігання енергії є повністю інтегрованими елементами мережі оператора системи передачі та не використовуються для балансування або управління перевантаженнями.

{Статтю 33 доповнено частиною чотирнадцятю згідно із Законом № 2046-IX від 15.02.2022}

Стаття 34. Сертифікація оператора системи передачі

{Стаття 34 набирає чинності через шість місяців з дня опублікування Закону № 2019-VIII від 13.04.2017 - див. пункт 1 розділу XVII Закону № 2019-VIII від 13.04.2017}

1. Під час здійснення сертифікації Регулятор перевіряє відповідність суб'єкта господарювання, який є власником системи передачі, після подання ним запиту на сертифікацію, вимогам щодо відокремлення і незалежності оператора системи передачі, передбаченим цим Законом.

Якщо запит на сертифікацію подає суб'єкт господарювання, контроль над яким здійснює особа (особи) з держави (держав), що не є стороною Енергетичного Співтовариства, або сама держава (держави), що не є стороною Енергетичного Співтовариства, сертифікація здійснюється відповідно до вимог цієї статті з урахуванням особливостей, передбачених [статтею 36](#) цього Закону.

2. Порядок здійснення сертифікації, який містить вимоги до повідомлень, документів, даних та інформації, що надаються суб'єктом, який подає запит на сертифікацію, строк їх подання, розмір та порядок оплати за здійснення сертифікації, строк дії рішення про сертифікацію, затверджуються Регулятором.

3. Під час здійснення процедури сертифікації Регулятор має право вимагати всю необхідну інформацію, що стосується виконання функцій Регулятора згідно із цією статтею, від суб'єкта господарювання, який подав запит на сертифікацію, а також суб'єктів господарювання, які провадять діяльність з виробництва та/або постачання електричної енергії. Регулятор зобов'язаний зберігати конфіденційність отриманої інформації.

4. Протягом чотирьох місяців з дня отримання Регулятором запиту на сертифікацію відповідно до порядку здійснення сертифікації Регулятор приймає попереднє рішення про сертифікацію або про відмову у сертифікації.

5. Регулятор невідкладно доводить до відома Секретаріату Енергетичного Співтовариства:

- 1) інформацію про отримання запиту на сертифікацію;
- 2) попереднє рішення Регулятора про сертифікацію або про відмову у сертифікації разом з усією інформацією, що стосується прийнятого рішення.

6. Регулятор протягом двох місяців з дати отримання висновку Секретаріату Енергетичного Співтовариства щодо попереднього рішення про сертифікацію розглядає такий висновок та приймає остаточне рішення про сертифікацію або про відмову у сертифікації. У разі відсутності висновку Секретаріату Енергетичного Співтовариства протягом чотирьох місяців Регулятор приймає остаточне рішення про сертифікацію.

7. Якщо Регулятор приймає остаточне рішення про сертифікацію або про відмову у сертифікації, яке враховує висновок Секретаріату Енергетичного Співтовариства щодо попереднього рішення про сертифікацію або про відмову у сертифікації, таке остаточне рішення разом з висновком Секретаріату Енергетичного Співтовариства підлягає оприлюдненню шляхом розміщення на веб-сайті Регулятора.

Якщо Регулятор приймає остаточне рішення про сертифікацію або про відмову у сертифікації, яке не враховує висновок Секретаріату Енергетичного Співтовариства щодо попереднього рішення про сертифікацію або про відмову у сертифікації, таке остаточне рішення разом з висновком Секретаріату Енергетичного Співтовариства та обґрунтуванням Регулятора причин неврахування такого висновку підлягає оприлюдненню шляхом розміщення на веб-сайті Регулятора.

Стаття 35. Моніторинг виконання вимог щодо відокремлення і незалежності оператора системи передачі

{Стаття 35 набирає чинності через шість місяців з дня опублікування Закону № 2019-VIII від 13.04.2017 - див. пункт 1 розділу XVII Закону № 2019-VIII від 13.04.2017}

1. Регулятор здійснює регулярний моніторинг виконання оператором системи передачі вимог щодо відокремлення і незалежності оператора системи передачі, передбачених цим Законом.

2. Регулятор ініціює проведення перевірки виконання оператором системи передачі вимог щодо відокремлення і незалежності оператора системи передачі, передбачених цим Законом, у разі:

1) отримання повідомлення від оператора системи передачі відповідно до частини третьої цієї статті;

2) наявності обґрунтованого припущення про те, що запланована зміна контролю або прав інших осіб щодо оператора системи передачі може призвести або призвела до порушення вимог щодо відокремлення і незалежності оператора системи передачі, передбачених цим Законом;

3) надходження вмотивованої вимоги від Секретаріату Енергетичного Співтовариства.

3. Оператор системи передачі зобов'язаний повідомляти Регулятора про будь-які заплановані заходи, які можуть призвести до порушення вимог щодо відокремлення і незалежності оператора системи передачі, передбачених цим Законом.

4. Перевірка виконання оператором системи передачі вимог щодо відокремлення і незалежності оператора системи передачі, передбачених цим Законом, здійснюється відповідно до вимог **статті 32** цього Закону з урахуванням особливостей, передбачених цією статтею.

5. Регулятор проводить перевірку виконання оператором системи передачі вимог щодо відокремлення і незалежності оператора системи передачі, передбачених цим Законом, протягом чотирьох місяців з дня:

1) отримання відповідного повідомлення від оператора системи передачі - у випадку, визначеному пунктом 1 частини другої цієї статті;

2) надходження повідомлення оператору системи передачі про початок проведення перевірки за ініціативою Регулятора - у випадку, визначеному пунктом 2 частини другої цієї статті;

3) надходження відповідної вимоги від Секретаріату Енергетичного Співтовариства - у випадку, визначеному пунктом 3 частини другої цієї статті.

6. Регулятор повідомляє оператора системи передачі про виявлення порушень вимог щодо відокремлення і незалежності оператора системи передачі, передбачених цим Законом.

Оператор системи передачі зобов'язаний усунути виявлені порушення протягом строку, визначеного Регулятором, що не може перевищувати двох місяців, та надати документи, дані та інформацію про усунення таких порушень.

7. Якщо оператор системи передачі не усунув виявлені Регулятором порушення вимог щодо відокремлення і незалежності оператора системи передачі, передбачених цим Законом, Регулятор приймає рішення про невідповідність оператора системи передачі вимогам щодо відокремлення і незалежності, передбачених цим Законом. У такому разі Регулятор приймає рішення про припинення дії ліцензії на провадження діяльності з передачі електричної енергії або про застосування фінансових санкцій (штрафів), передбачених законодавством.

У разі припинення дії ліцензії на провадження діяльності з передачі електричної енергії суб'єкт господарювання не звільняється від обов'язку виконувати в повному обсязі і належної якості функції та зобов'язання оператора системи передачі до отримання ліцензії новим оператором системи передачі. У цей період до суб'єкта господарювання, щодо якого прийнято рішення про припинення дії ліцензії, не застосовуються штрафні санкції, передбачені **підпунктом "а"** пункту 6 частини четвертої статті 77 цього Закону.

8. Регулятор зобов'язаний невідкладно повідомити Секретаріат Енергетичного Співтовариства про будь-які обставини, що можуть призвести до переходу контролю над оператором системи передачі до особи (осіб) з держави (держав), що не є стороною Енергетичного Співтовариства, або до самої держави (держав), що не є стороною Енергетичного Співтовариства.

Оператор системи передачі зобов'язаний повідомити Регулятора про будь-які обставини, що можуть призвести до переходу контролю над оператором системи передачі до особи (осіб) з держави (держав), що не є стороною Енергетичного Співтовариства, або до самої держави (держав), що не є стороною Енергетичного Співтовариства.

Стаття 36. Сертифікація суб'єкта господарювання, контроль над яким здійснює особа (особи) з держави (держав), що не є стороною Енергетичного Співтовариства, або сама держава (держави), що не є стороною Енергетичного Співтовариства

*{Стаття 36 набирає чинності через шість місяців з дня опублікування Закону № 2019-VIII від 13.04.2017 - див. **пункт 1** розділу XVII Закону № 2019-VIII від 13.04.2017}*

1. Якщо запит на сертифікацію подає суб'єкт господарювання, контроль над яким здійснює особа (особи) з держави (держав), що не є стороною Енергетичного Співтовариства, або сама держава (держави), що не є стороною Енергетичного Співтовариства, Регулятор повідомляє про це Секретаріат Енергетичного Співтовариства.

2. Регулятор приймає попереднє рішення про відмову у сертифікації суб'єкта господарювання, контроль над яким здійснює особа (особи) з держави (держав), що не є стороною Енергетичного Співтовариства, або сама держава (держави), що не є стороною Енергетичного Співтовариства, у таких випадках:

1) такий суб'єкт не виконує вимоги щодо відокремлення і незалежності оператора системи передачі, передбачені цим Законом;

2) прийняття рішення про сертифікацію такого суб'єкта зашкодить безпеці постачання електричної енергії в Україні або в Енергетичному Співтоваристві з урахуванням:

а) прав та обов'язків Енергетичного Співтовариства щодо відповідної держави, що не є стороною Енергетичного Співтовариства, на підставі норм міжнародного права, зокрема

міжнародних угод з питань безпеки постачання електричної енергії, сторонами яких є Енергетичне Співтовариство та відповідна держава;

б) прав та обов'язків України щодо відповідної держави, що не є стороною Енергетичного Співтовариства, на підставі міжнародних договорів, укладених з такою державою, за умови що такі права та обов'язки не суперечать [Договору про заснування Енергетичного Співтовариства](#);

в) прав та обов'язків, взятих на себе Україною на підставі [Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами](#), з іншої сторони;

г) інших фактів та обставин, що стосуються такого суб'єкта та/або держави (держав), що не є стороною Енергетичного Співтовариства, та мають значення для визначення відповідності такого суб'єкта вимогам щодо відокремлення і незалежності оператора системи передачі, передбаченим цим Законом.

3. Регулятор має право звертатися до центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, та до інших суб'єктів владних повноважень із запитом про надання висновків з питань, зазначених у частині другій цієї статті. Регулятор враховує такі висновки у процесі прийняття рішення про сертифікацію або про відмову у сертифікації.

4. Перед прийняттям рішення щодо сертифікації Регулятор має отримати висновок Секретаріату Енергетичного Співтовариства щодо:

- 1) відповідності суб'єкта господарювання вимогам щодо незалежності;
- 2) відсутності ризику для безпеки постачання електричної енергії в Енергетичному Співтоваристві.

Остаточне рішення про сертифікацію суб'єкта господарювання, контроль над яким здійснює особа (особи) з держави (держав), що не є стороною Енергетичного Співтовариства, або сама держава (держави), що не є стороною Енергетичного Співтовариства, оприлюднюється у порядку, передбаченому [статтею 34](#) цього Закону.

5. Регулятор приймає остаточне рішення про відмову у сертифікації суб'єкта господарювання, контроль над яким здійснює особа (особи) з держави (держав), що не є стороною Енергетичного Співтовариства, або сама держава (держави), що не є стороною Енергетичного Співтовариства, без врахування висновку Секретаріату Енергетичного Співтовариства, якщо прийняття рішення про сертифікацію такого суб'єкта створює загрозу для безпеки постачання електричної енергії в Україні чи становить загрозу інтересам національної безпеки України.

Стаття 36¹. Особливі вимоги про відокремлення і незалежність оператора системи передачі (модель відокремлення ISO)

1. Вимога [частини третьої](#) статті 32 цього Закону не застосовується, якщо власник системи передачі визначив суб'єкта господарювання, який має право подати запит на сертифікацію.

2. Сертифікація оператора системи передачі (модель відокремлення ISO) на умовах, визначених цим Законом, здійснюється Регулятором згідно з процедурою, передбаченою [статтями 34 і 36](#) цього Закону.

3. У разі обрання моделі відокремлення ISO оператор системи передачі (модель відокремлення ISO) зобов'язаний:

1) відповідати вимогам, встановленим [статтею 32](#) цього Закону;

2) мати у своєму розпорядженні фінансові, технічні, матеріальні та людські ресурси, необхідні для виконання покладених на нього [статтею 33](#) цього Закону функцій, зокрема взаємодії з операторами систем передачі суміжних держав;

3) здійснювати розробку та подання на схвалення/затвердження Регулятору плану розвитку системи передачі на наступні 10 років, звіту з оцінки достатності генеруючих потужностей відповідно до вимог цього Закону.

4. У разі обрання моделі відокремлення ISO власник системи передачі зобов'язаний відповідати вимогам, встановленим [частиною другою](#) статті 36³ цього Закону.

Під час процедури сертифікації власник системи передачі надає Регулятору проекти всіх договорів із суб'єктом господарювання, що подав запит на сертифікацію, та з будь-якими іншими відповідними особами.

{Закон доповнено статтею 36¹ згідно із Законом № 1396-IX від 15.04.2021}

Стаття 36². Обов'язки оператора системи передачі та власника системи передачі відповідно до моделі відокремлення ISO

1. У разі обрання моделі відокремлення ISO до функцій оператора системи передачі належать:

1) надання доступу та управління доступом до системи передачі, включаючи отримання плати за послуги з передачі електричної енергії, а також інших платежів за доступ або приєднання до системи передачі, плати за перевантаження системи передачі, платежів за механізмом компенсації системних операторів внутрішніх передач електроенергії;

2) експлуатація, підтримання у належному стані і розвиток системи передачі, а також забезпечення довгострокової здатності системи передачі задовольняти обґрунтований попит шляхом інвестиційного планування відповідно до [статті 37](#) цього Закону. У процесі розвитку системи передачі незалежний оператор системи передачі є відповідальним за планування (включаючи отримання необхідних документів дозвільного характеру), будівництво і введення в експлуатацію нових об'єктів інфраструктури системи передачі або їх складових. З цією метою до незалежного оператора системи передачі застосовуються положення [статей 31 і 33](#) цього Закону;

3) розробка та подання на схвалення/затвердження Регулятору плану розвитку системи передачі на наступні 10 років, звіту з оцінки достатності генеруючих потужностей відповідно до вимог цього Закону.

2. Власник системи передачі, де призначено незалежного оператора системи передачі, зобов'язаний:

1) забезпечувати необхідну співпрацю і підтримку незалежному оператору системи передачі для виконання його функцій, включно з усією необхідною інформацією;

2) фінансувати інвестиції, передбачені планом розвитку системи передачі на наступні 10 років та затверджені Регулятором, або надавати згоду на фінансування такої інвестиції будь-якою зацікавленою стороною, у тому числі незалежним оператором системи передачі;

3) забезпечувати виконання фінансових зобов'язань оператором системи передачі, пов'язаних з активами мережі, крім зобов'язань, пов'язаних з функціями незалежного оператора системи передачі;

4) надавати гарантії для сприяння фінансування розвитку системи передачі, крім інвестицій, коли відповідно до пункту 2 цієї частини власник надав згоду на її фінансування за рахунок кредитних коштів або коштів, отриманих з інших джерел, не заборонених законодавством.

3. Регулятор здійснює моніторинг виконання вимог про відокремлення і незалежність оператора системи передачі та власника системи передачі.

{Закон доповнено статтею 36² згідно із Законом № 1396-IX від 15.04.2021}

Стаття 36³. Незалежність власника системи передачі

1. У разі відокремлення оператора системи передачі за моделлю відокремлення ISO власник системи передачі не повинен мати права здійснювати управління (включаючи управління корпоративними правами) або безпосередній контроль за суб'єктами господарювання, що здійснюють діяльність з виробництва (видобутку) та/або постачання електричної енергії (природного газу) та/або трейдерську діяльність.

2. З метою забезпечення незалежності власника системи передачі відповідно до частини першої цієї статті:

1) керівник та заступники керівника власника системи передачі, особи, що здійснюють функції управління від імені власника системи передачі, не можуть брати участі в діяльності органів (у тому числі здійснювати повноваження одноосібного органу) суб'єкта господарювання, який провадить діяльність з виробництва (видобутку) та/або постачання електричної енергії (природного газу) та належить до сфери управління власника системи передачі або в якому йому належать корпоративні права;

2) власник системи передачі зобов'язаний розробити і запровадити програму відповідності, яка визначає заходи для уникнення дискримінаційних дій та впливу на діяльність оператора системи передачі та забезпечення моніторингу виконання таких заходів. Програма відповідності має визначати функціональні обов'язки працівників власника системи передачі для досягнення цих цілей. Річний звіт, у якому викладаються вжиті заходи, має бути представлений Регулятору уповноваженою особою з питань відповідності і опублікований на веб-сайті Регулятора.

{Закон доповнено статтею 36³ згідно із Законом № 1396-IX від 15.04.2021}

Стаття 36⁴. Програма відповідності та уповноважена особа з питань відповідності оператора системи передачі

1. Оператор системи передачі має розробити і запровадити програму відповідності, в якій визначаються заходи для забезпечення унеможливлення дискримінаційних дій та забезпечення моніторингу виконання таких заходів. Програма відповідності повинна визначати чіткі обов'язки працівників оператора системи передачі для досягнення цих цілей та затверджується Регулятором. Моніторинг виконання програми відповідності здійснюється уповноваженою особою з питань відповідності оператора системи передачі в порядку, визначеному Регулятором.

2. Уповноважена особа з питань відповідності оператора системи передачі призначається:

- 1) наглядовою радою оператора системи передачі;
- 2) у разі відсутності наглядової ради - виконавчим органом оператора системи передачі.

Уповноваженою особою з питань відповідності оператора системи передачі може бути фізична особа, яка має вищу освіту (технічну, юридичну або економічну) за освітньо-кваліфікаційним рівнем магістра або спеціаліста, високі професійні та моральні якості, досвід роботи у сфері електроенергетики не менше п'яти років, володіє державною мовою, має освітній і професійний рівні, необхідні для виконання своїх обов'язків. Не може бути уповноваженою особою з питань відповідності оператора системи передачі фізична особа, яка є громадянином (підданим) держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором або державою-окупантом.

Особа, яка претендує на посаду уповноваженої особи з питань відповідності оператора системи передачі, протягом останніх трьох років до дня призначення не може обіймати посади у вертикально інтегрованому суб'єкті господарювання та/або суб'єктах господарювання, що входять до складу такого вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання, мати прямий чи опосередкований інтерес або відносини з вертикально інтегрованим суб'єктом господарювання та/або суб'єктами господарювання, що входять до складу такого вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання, та/або власниками контрольних пакетів акцій вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання та/або суб'єктів господарювання, що входять до складу такого вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання.

Кандидатура уповноваженої особи з питань відповідності оператора системи передачі підлягає попередньому погодженню з Регулятором.

Регулятор має право відмовити в погодженні кандидатури уповноваженої особи з питань відповідності оператора системи передачі тільки з причин недостатнього рівня її незалежності або професійних якостей.

3. Уповноваженою особою з питань відповідності оператора системи передачі може бути юридична особа за умови, що в її штаті є працівники, які відповідають вимогам, визначеним цією статтею. Не може бути уповноваженою особою з питань відповідності оператора системи передачі юридична особа, учасниками (акціонерами, членами) або кінцевими бенефіціарними власниками якої є громадяни держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором або державою-окупантом.

4. З метою забезпечення незалежності уповноваженої особи з питань відповідності оператора системи передачі така особа не може:

1) під час виконання своїх обов'язків займати посади або мати повноваження, мати економічний інтерес (отримувати фінансову винагороду тощо) чи ділові відносини, безпосередньо або опосередковано, з будь-яким суб'єктом господарювання, який провадить діяльність з виробництва (видобутку) та/або постачання електричної енергії (природного газу), або з власником (власниками) контрольного пакета корпоративних прав такого суб'єкта господарювання, або з будь-яким іншим суб'єктом господарювання, який провадить господарську діяльність на ринку природного газу або електричної енергії, крім передачі електричної енергії;

2) займати посади, мати повноваження, економічний інтерес (отримувати фінансову винагороду тощо) чи ділові відносини, безпосередньо або опосередковано, з будь-яким суб'єктом господарювання, який провадить діяльність на ринку природного газу або електричної енергії, або будь-якою його частиною (крім оператора системи передачі), або з власником (власниками) контрольного пакета корпоративних прав такого суб'єкта господарювання протягом трьох років до дня його призначення;

3) після припинення договірних відносин з оператором системи передачі уповноважена особа з питань відповідності не повина займати посади або мати повноваження, мати економічний інтерес чи ділові відносини, безпосередньо або опосередковано, з будь-яким суб'єктом господарювання, який провадить діяльність на ринку природного газу або електричної енергії (крім оператора системи передачі), або з власником (власниками) контрольного пакета корпоративних прав такої організації, або з будь-яким суб'єктом господарювання, який провадить діяльність на ринку природного газу або електричної енергії, не пов'язану з передачею електричної енергії, протягом не менше чотирьох років;

4) мати жодного економічного інтересу в діяльності або, безпосередньо або опосередковано, отримувати будь-яку фінансову вигоду від будь-якого суб'єкта господарювання, який провадить діяльність на ринку природного газу або електричної енергії (крім оператора системи передачі), або від будь-якого суб'єкта господарювання, який провадить діяльність на ринку електричної енергії, не пов'язану з передачею електричної енергії.

5. Оператор системи передачі повідомляє Регулятору кандидатуру уповноваженої особи з питань відповідності та запропоновані умови договору між уповноваженою особою з питань відповідності та оператором системи передачі, у тому числі умови про початок, строки та підстави припинення виконання обов'язків уповноваженої особи з питань відповідності, умови оплати її послуг, матеріальні та інші її права.

6. Протягом трьох тижнів з дня одержання інформації, зазначеної у частині п'ятій цієї статті, Регулятор може висловити свої заперечення проти запропонованої кандидатури або умов договору між уповноваженою особою з питань відповідності та оператором системи передачі, якщо не виконуються вимоги частини четвертої цієї статті або в разі дострокового припинення договірних відносин з уповноваженою особою з питань відповідності, якщо існують підстави вважати, що таке дострокове припинення було здійснено з порушенням вимог про відокремлення і незалежність оператора системи передачі, передбачених цим Законом.

Якщо в зазначений строк оператор системи передачі не отримає від Регулятора заперечень, вважається, що кандидатура уповноваженої особи з питань відповідності та/або умови договору між уповноваженою особою з питань відповідності та оператором системи передачі погоджено.

7. Уповноважена особа з питань відповідності відповідає за:

- 1) моніторинг виконання програми відповідності оператора системи передачі;
- 2) розроблення щорічного звіту, в якому викладаються заходи, вжиті з метою виконання програми відповідності, та надання його Регулятору;
- 3) звітування перед відповідними органами управління оператора системи передачі та надання рекомендацій з виконання програми відповідності та дотримання вимог щодо незалежності і відокремлення;
- 4) повідомлення Регулятора про будь-які істотні порушення у зв'язку з виконанням програми відповідності.

8. Умови договору між уповноваженою особою з питань відповідності та оператором системи передачі, що регулюють повноваження уповноваженої особи з питань відповідності, у тому числі строки виконання нею своїх обов'язків, підлягають затвердженню Регулятором. Ці умови повинні забезпечувати незалежність уповноваженої особи з питань відповідності, зокрема надання їй всіх ресурсів, необхідних для виконання нею своїх обов'язків.

9. Уповноважена особа з питань відповідності оператора системи передачі щоквартально звітує перед Регулятором у письмовій формі та має право регулярно звітувати в усній або письмовій формі перед органами оператора системи передачі, зокрема загальними зборами учасників/акціонерів, наглядовими органами, виконавчим органом.

10. Уповноважена особа з питань відповідності оператора системи передачі має право:

- 1) доступу до приміщень оператора системи передачі без попереднього повідомлення;
- 2) доступу до даних та інформації оператора системи передачі, необхідних для виконання її завдань виключно з питань виконання програми відповідності;
- 3) відвідувати всі наради керівництва оператора системи передачі, зокрема з питань доступу до системи передачі, її експлуатації, обслуговування та розвитку, умов розподілу пропускної спроможності та методів управління обмеженнями, купівлі-продажу електричної енергії та послуг, необхідних для забезпечення функціонування системи передачі, у тому числі щодо допоміжних послуг, балансування та резервів потужності;
- 4) відвідувати всі засідання органів управління оператора системи передачі, зокрема виконавчого органу, наглядової ради, та загальні збори акціонерів оператора системи передачі;
- 5) звертатися до Регулятора із скаргою на дії оператора системи передачі щодо дострокового розірвання договору між уповноваженою особою з питань відповідності та оператором системи передачі;

б) регулярно надавати виконавчому органу оператора системи передачі інформацію щодо виконання програми відповідності.

11. Уповноважена особа з питань відповідності оператора системи передачі здійснює моніторинг виконання оператором системи передачі положень цього Закону щодо конфіденційності у діяльності оператора системи передачі.

12. За погодженням із Регулятором уповноважена особа з питань відповідності оператора системи передачі може бути звільнена (припинено дію договору):

1) наглядовою радою оператора системи передачі;

2) у разі відсутності наглядової ради - виконавчим органом оператора системи передачі.

13. Оператор системи передачі за поданням Регулятора звільняє (припиняє дію договору) уповноважену особу з питань відповідності у разі порушення нею умов договору між уповноваженою особою з питань відповідності та оператором системи передачі та/або вимог цього Закону.

{Закон доповнено статтею 36⁴ згідно із Законом № 1396-IX від 15.04.2021}

Стаття 37. Розвиток системи передачі

1. Щороку до 1 травня оператор системи передачі відповідно до порядку, затвердженого Регулятором, розробляє та подає на затвердження Регулятору план розвитку системи передачі на наступні 10 років. План розвитку системи передачі на наступні 10 років має забезпечувати відповідність системи передачі потребам ринку електричної енергії та інтересам безпеки постачання електричної енергії.

2. План розвитку системи передачі на наступні 10 років має містити, зокрема:

1) заходи, спрямовані на забезпечення безпеки постачання електричної енергії;

2) основні об'єкти системи передачі, будівництво або реконструкція яких є доцільними протягом наступних 10 років;

3) інформацію про об'єкти системи передачі, які мають бути збудовані та/або реконструйовані протягом наступних 10 років, строки їх будівництва та/або реконструкції, джерела фінансування;

4) інформацію про інвестиції в об'єкти системи передачі, щодо яких вже прийняті рішення та які перебувають на стадії реалізації, із зазначенням прогнозних інвестицій, що мають бути здійснені протягом наступних трьох років.

3. План розвитку системи передачі на наступні 10 років розробляється на основі звіту з оцінки відповідності (достатності) генеруючих потужностей, а також планів розвитку суміжних систем передачі, систем розподілу електричної енергії.

4. Оператор системи передачі при підготовці плану розвитку системи передачі на наступні 10 років забезпечує проведення громадських обговорень та консультацій із заінтересованими учасниками ринку.

5. Регулятор у прозорий та недискримінаційний спосіб проводить публічні консультації з існуючими та потенційними користувачами системи передачі щодо плану розвитку системи передачі на наступні 10 років.

Регулятор розміщує на своєму офіційному веб-сайті звіт про результати проведених консультацій, у якому, зокрема, зазначаються потреби в інвестиціях.

6. Регулятор здійснює перевірку відповідності заходів, передбачених планом розвитку системи передачі на наступні 10 років, вимогам цього Закону та, за потреби, може вимагати внесення оператором системи передачі змін до цього плану.

7. Регулятор здійснює моніторинг і оцінку стану виконання плану розвитку системи передачі на наступні 10 років та щороку оприлюднює результати такого моніторингу.

8. Оператор системи передачі розробляє інвестиційну програму на підставі плану розвитку системи передачі на наступні 10 років та подає її Регулятору разом із розрахунком тарифу на послуги з передачі електричної енергії.

Стаття 38. Загальні принципи управління перевантаженнями

{Назва статті 38 в редакції Закону № 1396-IX від 15.04.2021}

1. За наявності перевантажень розподіл пропускної спроможності здійснюється за принципом першочергового задоволення заявок зареєстрованих учасників, які пропонують найвищу ціну. У разі відсутності перевантажень розподіл пропускної спроможності міждержавних перетинів здійснюється на безоплатній основі.

{Частина перша статті 38 в редакції Закону № 1396-IX від 15.04.2021}

2. Якщо заплановані комерційні обміни не відповідають безпечному функціонуванню об'єднаної енергетичної системи України, оператор системи передачі має врегулювати перевантаження відповідно до вимог операційної безпеки у найбільш економічно ефективний спосіб. Коригуюча передиспетчеризація або зустрічна торгівля застосовується в останню чергу, якщо дешевші заходи не можуть бути застосовані.

{Частина друга статті 38 в редакції Закону № 1396-IX від 15.04.2021}

3. У разі довготривалих, частих перевантажень оператором системи передачі застосовуються заздалегідь визначені та узгоджені із операторами системи передачі суміжних держав методи (принципи) управління перевантаженнями, включаючи координацію розрахунку пропускної спроможності міждержавних перетинів.

{Частина третя статті 38 в редакції Закону № 1396-IX від 15.04.2021}

4. Управління перевантаженнями має здійснюватися із застосуванням недискримінаційних ринкових механізмів, що забезпечують ефективні економічні сигнали учасникам ринку, зареєстрованим учасникам і оператору системи передачі та сприяють міждержавній торгівлі електричною енергією.

{Частина четверта статті 38 в редакції Закону № 1396-IX від 15.04.2021}

5. Оператор системи передачі розробляє, узгоджує з відповідним оператором системи передачі суміжної держави - сторони Енергетичного Співтовариства, проводить публічні

консультації з усіма заінтересованими сторонами та подає на погодження Регулятору правила розподілу пропускної спроможності міждержавних перетинів за одним або декількома міждержавними перетинами. У разі непогодження Регулятором правил розподілу пропускної спроможності міждержавних перетинів та надання відповідних зауважень і пропозицій оператор системи передачі забезпечує їх узгодження з оператором системи передачі суміжної держави, проведення публічних консультацій з усіма заінтересованими сторонами та повторне подання на погодження Регулятору.

{Частина п'ята статті 38 в редакції Законів № 1396-IX від 15.04.2021, № 3141-IX від 10.06.2023}

6. Методи управління перевантаженнями мають забезпечити відповідність перетоків електричної енергії, що виникають внаслідок розподілу пропускної спроможності, стандартам операційної безпеки.

{Частина шоста статті 38 в редакції Закону № 1396-IX від 15.04.2021}

7. При управлінні перевантаженнями не допускається дискримінація учасників комерційних обмінів.

{Частина сьома статті 38 в редакції Закону № 1396-IX від 15.04.2021}

8. Оператор системи передачі може відмовити зареєстрованому учаснику у фізичному праві на передачу в разі одночасного виникнення таких умов:

1) збільшення перетоків електричної енергії в результаті задоволення заявки зареєстрованого учасника призведе до порушення операційної безпеки;

2) ціна заявки зареєстрованого учасника в процесі управління перевантаженням є нижчою за вартість усіх інших заявок, що будуть задоволені, на ту саму послугу та за тих самих умов.

{Частина восьма статті 38 в редакції Закону № 1396-IX від 15.04.2021}

9. Зменшення фізичного права на передачу може застосовуватися оператором системи передачі як захід забезпечення стандартів операційної безпеки в ситуаціях, коли неможлива передиспетчеризація або зустрічна торгівля. Такі зменшення фізичного права на передачу повинні мати недискримінаційний характер.

{Частина дев'ята статті 38 в редакції Закону № 1396-IX від 15.04.2021}

10. Власники фізичного права на передачу отримують від оператора системи передачі відшкодування за будь-яке зменшення фізичного права на передачу відповідно до правил розподілу пропускної спроможності міждержавних перетинів, у тому числі у разі настання обставин непереборної сили або виникнення надзвичайної ситуації.

{Частина десята статті 38 в редакції Законів № 1396-IX від 15.04.2021, № 3141-IX від 10.06.2023}

11. Вся доступна пропускна спроможність міждержавного перетину має бути запропонована для розподілу з урахуванням дотримання стандартів операційної безпеки. Оператор системи передачі визначає доступну пропускну спроможність відповідно до методики, що затверджується Регулятором після консультацій із Секретаріатом

Енергетичного Співтовариства та оприлюднюється на офіційному веб-сайті оператора системи передачі.

{Частина одинадцята статті 38 в редакції Закону № 1396-IX від 15.04.2021}

12. Оператор системи передачі не може здійснювати зменшення пропускної спроможності міждержавних перетинів з метою врегулювання перевантажень в ОЕС України, крім випадків порушення операційної безпеки. Оператор системи передачі повинен інформувати зареєстрованих учасників про зменшення пропускної спроможності міждержавних перетинів та про причини такого зменшення та здійснити відшкодування відповідно до правил розподілу пропускної спроможності міждержавних перетинів.

{Частина дванадцята статті 38 в редакції Закону № 1396-IX від 15.04.2021}

13. При здійсненні балансування ОЕС України шляхом оперативних заходів та передиспетчеризації оператор системи передачі має враховувати вплив таких заходів на енергосистеми суміжних держав.

Стаття 39. Розподіл пропускної спроможності міждержавних перетинів

{Назва статті 39 в редакції Закону № 3141-IX від 10.06.2023}

1. Пропонована пропускна спроможність міждержавного перетину розподіляється на явному та/або неявному аукціонах, які проводяться за процедурою електронного аукціону з дотриманням вимог законів України "Про електронні документи та електронний документообіг" та "Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги". Обидва аукціони можуть проводитися для одного і того самого міждержавного перетину.

{Частина перша статті 39 в редакції Закону № 3141-IX від 10.06.2023; із змінами, внесеними згідно із Законом № 2801-IX від 01.12.2022}

2. Механізми управління перевантаженнями застосовуються для короткострокового, середньострокового та довгострокового періодів розподілу пропускної спроможності.

{Частина друга статті 39 в редакції Закону № 1396-IX від 15.04.2021}

3. Під час розподілу пропускної спроможності не допускається дискримінація зареєстрованих учасників, які бажають отримати фізичне право на передачу.

{Частина третя статті 39 в редакції Закону № 1396-IX від 15.04.2021}

4. Встановлення цінових обмежень під час проведення процедур розподілу пропускної спроможності забороняється, крім нових міждержавних ліній, які підлягають звільненню відповідно до **статті 24** цього Закону.

5. На кожному аукціоні має розподілятися доступна пропускна спроможність, запланована для розподілу на такому аукціоні, а також пропускна спроможність, що не була розподілена за результатами відповідного аукціону, повернута аукціонному офісу або неномінована зареєстрованим учасником.

{Частина п'ята статті 39 в редакції Закону № 3141-IX від 10.06.2023}

6. Розподіл пропускної спроможності міждержавних перетинів здійснюється відповідно до правил розподілу пропускної спроможності міждержавних перетинів.

При розробленні правил розподілу пропускної спроможності міждержавних перетинів оператор системи передачі проводить публічні консультації з усіма заінтересованими сторонами відповідно до затвердженого Регулятором порядку проведення оператором системи передачі публічних консультацій при розробленні правил розподілу пропускної спроможності міждержавних перетинів та визначенні структури розподілу пропускної спроможності.

Такий порядок повинен містити положення щодо:

оприлюднення оператором системи передачі проекту відповідних правил розподілу пропускної спроможності міждержавних перетинів;

порядку та строків прийняття та оприлюднення зауважень і пропозицій до проекту правил розподілу пропускної спроможності міждержавних перетинів, що не можуть становити менше 10 днів з дня оприлюднення;

умов та порядку проведення публічних консультацій, оформлення їх результатів із зазначенням врахованих та неврахованих зауважень і пропозицій (з обґрунтуванням), а також позицій заявника, зауважень або пропозицій щодо результатів їх розгляду.

Пропускна спроможність міждержавних перетинів, що розподілена, є гарантованою.

{Частина шоста статті 39 в редакції Законів № 1396-IX від 15.04.2021, № 3141-IX від 10.06.2023}

7. Пропускна спроможність міждержавних перетинів на короткостроковий період, що пропонується у процесі розподілу на аукціоні, може визначатися як негарантована, про що повідомляється до проведення аукціону.

Власники фізичного права на передачу на довгостроковий або середньостроковий період мають право передати або продати іншим зареєстрованим учасникам таке фізичне право на передачу або повернути його аукціонному офісу, повідомивши про це аукціонний офіс у встановленому порядку. У разі відмови у передачі, продажу або у поверненні фізичного права на передачу аукціонний офіс повинен пояснити причини такої відмови відповідним власникам фізичного права на передачу та Регулятору. Перелік підстав, з яких аукціонний офіс може відмовити у передачі, продажу або у поверненні фізичного права на передачу, визначається правилами розподілу пропускної спроможності міждержавних перетинів.

На фізичне право на передачу на довгостроковий або середньостроковий період поширюється принцип "використовуй або продай", що застосовується з урахуванням правил розподілу пропускної спроможності міждержавних перетинів.

Перед кожним розподілом фізичного права на передачу аукціонний офіс має оприлюднити інформацію щодо пропонованої пропускної спроможності, а також періоди часу, протягом яких пропускна спроможність буде скорочена або недоступна.

{Частина сьома статті 39 в редакції Законів № 1396-IX від 15.04.2021, № 3141-IX від 10.06.2023}

8. Учасники ринку у встановлені строки надають оператору системи передачі повідомлення про використання придбаної ними пропускної спроможності відповідно до правил ринку.

Аукціонний офіс розподіляє невикористану та повернуту пропускну спроможність на аукціонах на наступні періоди розподілу відповідно до правил розподілу пропускної спроможності міждержавних перетинів.

{Частина восьма статті 39 в редакції Законів № 1396-IX від 15.04.2021, № 3141-IX від 10.06.2023}

9. Оператор системи передачі визначає структуру розподілу пропускної спроможності для різних часових періодів, що може включати резервування частки пропускної спроможності для розподілу на добу наперед та внутрішньодобового розподілу.

У разі запровадження спільної скоординованої процедури розподілу пропускної спроможності структура розподілу пропускної спроможності узгоджується з оператором системи передачі суміжної держави та погоджується Регулятором.

У разі відсутності спільної скоординованої процедури розподілу пропускної спроможності структура розподілу пропускної спроможності погоджується Регулятором.

Оператор системи передачі при визначенні структури розподілу пропускної спроможності забезпечує проведення публічних консультацій з усіма заінтересованими сторонами відповідно до затвердженого Регулятором порядку проведення оператором системи передачі публічних консультацій при розробленні правил розподілу пропускної спроможності міждержавних перетинів та визначенні структури розподілу пропускної спроможності.

При складанні структури розподілу пропускної спроможності оператор системи передачі має враховувати:

характеристики ринків;

операційні умови;

рівень узгодженості часток пропускної спроможності та часових періодів, визначених для різних механізмів розподілу пропускної спроможності.

{Частина дев'ята статті 39 в редакції Закону № 3141-IX від 10.06.2023}

10. Оператор системи передачі визначає структуру розподілу пропускної спроможності для різних часових періодів, що може включати резервування частки пропускної спроможності для розподілу на добу наперед та внутрішньодобового розподілу. Структура розподілу погоджується:

оператором системи передачі суміжної держави - у разі впровадження спільної скоординованої процедури розподілу пропускної спроможності;

Регулятором - у разі відсутності спільної скоординованої процедури розподілу пропускної спроможності.

При складанні структури розподілу пропускної спроможності оператор системи передачі має враховувати:

характеристики ринків;

операційні умови;

рівень узгодженості часток пропускної спроможності та часових періодів, визначених для різних механізмів розподілу пропускної спроможності.

{Частина десята статті 39 в редакції Закону № 1396-IX від 15.04.2021}

Стаття 40. Інформація щодо пропускної спроможності міждержавних перетинів

1. Оператор системи передачі електроенергії має публікувати:

{Абзац перший частини першої статті 40 в редакції Закону № 1396-IX від 15.04.2021}

1) вимоги до безпеки, технічної експлуатації та планування режимів роботи міждержавних перетинів. Така інформація має включати методологію розрахунку пропускної спроможності міждержавних перетинів та запасу надійності системи передачі відповідно до електричних та фізичних показників мережі;

{Пункт 1 частини першої статті 40 в редакції Закону № 1396-IX від 15.04.2021}

2) дані щодо спроможності мережі, доступу до мережі та використання мережі з урахуванням інформації про наявність перевантажень пропускної спроможності, методи управління перевантаженнями та плани щодо їх усунення в майбутньому;

{Пункт 2 частини першої статті 40 в редакції Закону № 1396-IX від 15.04.2021}

3) дані щодо обсягів міждержавної торгівлі, включаючи експорт та імпорт, на основі прогнозних даних. Порядок оприлюднення такої інформації затверджується Регулятором.

Оператор системи передачі повинен оприлюднювати, зокрема:

а) інформацію про довгострокові перспективи розвитку інфраструктури системи передачі та про вплив такого розвитку на пропускну спроможність міждержавних перетинів - щороку;

б) прогноз доступної пропускної спроможності на ринку електричної енергії на наступний місяць та на наступні 12 місяців з урахуванням всієї відповідної інформації, наявної в оператора системи передачі, - щомісяця;

в) прогноз доступної пропускної спроможності на ринку електричної енергії на наступний тиждень з урахуванням усієї відповідної інформації, наявної в оператора системи передачі, - щотижня;

г) інформацію про доступну пропускну спроможність на добу наперед та упродовж доби, що доступна для ринку електричної енергії упродовж кожного розрахункового періоду з урахуванням поданих повідомлень на добу наперед та графіків виробництва на добу наперед - щодня;

г) інформацію про розподілену пропускну спроможність на кожний розрахунковий період на ринку електричної енергії та про відповідні умови використання пропускнуої спроможності з метою визначення обсягів пропонованої пропускнуої спроможності;

{Підпункт "г" пункту 3 частини першої статті 40 в редакції Закону № 3141-IX від 10.06.2023}

д) інформацію про розподілену пропускну спроможність після кожного розподілу та її ціну;

е) інформацію про всю використану пропускну спроможність для кожного розрахункового періоду на ринку електричної енергії - невідкладно після отримання повідомлень про її використання;

є) інформацію про узагальнені комерційні та фізичні перетоки електричної енергії для кожного розрахункового періоду на ринку електричної енергії, включаючи опис дій щодо управління перевантаженнями пропускнуої спроможності, здійснених оператором системи передачі з метою вирішення проблемних питань під час експлуатації мережі та/або системи, - якомога ближче до реального часу;

ж) інформацію про планові та фактичні відключення;

з) кількісні показники надійності доступної пропускнуої спроможності;

и) інформацію про позапланові та/або аварійні відключення енергоблоків, встановлена потужність яких перевищує 100 МВт";

{Пункт 3 частини першої статті 40 в редакції Закону № 1396-IX від 15.04.2021}

4) інформацію про узагальнені комерційні та фактичні перетоки електроенергії з описом дій з метою вирішення системних та мережевих проблем, планову та фактичну інформацію щодо відключень - якомога ближче до реального часу;

5) дані щодо узагальненого прогнозного та фактичного попиту, доступності та фактичного використання генеруючих потужностей та електроустановок споживання, здатних до регулювання, доступності та використання мережі та перетинів, балансууючої електричної енергії та резервів потужності;

6) відповідну інформацію для міждержавного балансууючого ринку;

7) опис процедур управління перевантаженнями та розподілу пропускнуої спроможності, що застосовуються оператором системи передачі.

{Пункт 7 частини першої статті 40 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1396-IX від 15.04.2021}

2. Відповідна інформація має бути доступна на ринку електричної енергії до укладення відповідних договорів.

3. Після оприлюднення прогнозних даних оператор системи передачі має оприлюднити відповідні фактичні дані.

4. До інформації, що оприлюднюється оператором системи передачі, здійснюється вільний доступ. Усі дані подаються за останні два роки.

Стаття 41. Обмін інформацією щодо пропускної спроможності міждержавних перетинів

1. Оператор системи передачі має забезпечити механізми координації та обміну даними для забезпечення безпеки мережі в частині управління обмеженнями.

2. Оператор системи передачі має регулярно обмінюватися даними щодо параметрів мережі та перетоків енергії з операторами систем передачі суміжних держав. За відповідним запитом такі дані надаються Регулятору.

3. При підготовці до експлуатації мережі на наступну добу оператор системи передачі має обмінюватися інформацією з операторами систем передачі суміжних держав, зокрема щодо запланованої топології мережі, доступних та планованих навантажень енергоблоків та перетоків енергії для оптимізації експлуатації мережі.

4. Учасники ринку мають надавати оператору системи передачі дані, необхідні для обміну інформацією щодо пропускної спроможності відповідно до цього Закону, правил ринку та інших нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії.

Стаття 42. Міждержавна координація розподілу пропускної спроможності

1. Розподіл пропускної спроможності міждержавних перетинів може здійснюватися скоординовано з відповідним оператором системи передачі суміжної держави із застосуванням спільних скоординованих процедур розподілу, у тому числі з можливістю застосування єдиної валюти. У разі якщо комерційні обміни між двома державами (енергосистемами) можуть впливати на фізичні перетoki інших держав (енергосистем), механізм управління обмеженнями має координуватися з усіма заінтересованими операторами системи передачі.

{Частина перша статті 42 в редакції Закону № 1396-IX від 15.04.2021}

2. Спільний скоординований механізм управління обмеженнями та процедури розподілу пропускної спроможності мають застосовуватися до міждержавних перетинів із державами - сторонами Енергетичного Співтовариства.

Проведення спільного скоординованого розподілу пропускної спроможності здійснюється оператором системи передачі або надається ним оператору системи передачі суміжної держави чи іншій юридичній особі, узгодженій оператором системи передачі та оператором системи передачі суміжної держави.

{Частина друга статті 42 в редакції Закону № 1396-IX від 15.04.2021}

3. Координація розподілу пропускної спроможності має включати, зокрема:

1) використання спільної моделі систем передачі, що охоплює взаємозалежні фізичні перетoki електричної енергії та враховує розбіжності між комерційними та фізичними перетоками;

2) розподіл та повідомлення зареєстрованими учасниками про використання пропускної спроможності;

{Пункт 2 частини третьої статті 42 в редакції Закону № 1396-IX від 15.04.2021}

3) процес розрахунку пропускної спроможності;

{Пункт 3 частини третьої статті 42 в редакції Закону № 1396-IX від 15.04.2021}

3¹) будь-які міждержавні коригувальні дії для забезпечення стандартів операційної безпеки;

{Частина третю статті 42 доповнено пунктом 3 згідно із Законом № 1396-IX від 15.04.2021}

4) однакові часові періоди, на які розподіляється пропускна спроможність, та часові регламенти проведення розподілу;

5) однакову структуру розподілу пропускної спроможності для різних часових періодів та характеристики пропускної спроможності;

6) погоджені умови договорів для розподілу пропускної спроможності;

{Пункт 6 частини третьої статті 42 в редакції Закону № 1396-IX від 15.04.2021}

7) перевірку перетоків на відповідність вимогам безпеки мережі при оперативному плануванні та веденні режиму в реальному часі;

8) порядок розрахунків внаслідок управління обмеженнями;

9) порядок обміну інформацією між операторами систем передачі.

Стаття 43. Використання доходів від управління обмеженнями

{Дію частин першої - п'ятої статті 43 зупинено на 2024 рік - див. пункт 11⁴ розділу XVII} {Дію частин першої - п'ятої статті 43 зупинено на 2023 рік згідно із Законом № 3141-IX від 10.06.2023} {Дію частин першої - п'ятої статті 43 зупинено на 2022 рік згідно із Законом № 2479-IX від 29.07.2022}

1. Будь-які доходи від розподілу пропускної спроможності міждержавного перетину можуть використовуватися для таких цілей:

1) гарантування фактичної наявності розподіленої пропускної спроможності;

2) технічного обслуговування та збільшення пропускної спроможності шляхом здійснення інвестицій у систему передачі, зокрема в будівництво нових міждержавних ліній електропередачі.

2. У разі якщо доходи не можуть бути ефективно використані для цілей, визначених частиною першою цієї статті, частина цих коштів, що належить оператору системи передачі, може враховуватися Регулятором під час затвердження тарифу на передачу електричної енергії та/чи його зміни. Про таке врахування Регулятор інформує Секретаріат Енергетичного Співтовариства.

Решта коштів, що надійшли до оператора системи передачі від розподілу пропускної спроможності міждержавного перетину, перераховуються на окремий рахунок оператора системи передачі з метою ефективного використання для цілей, визначених частиною першою цієї статті.

{Частина друга статті 43 в редакції Закону № 1396-IX від 15.04.2021}

3. Оператор системи передачі узгоджує із заінтересованими операторами енергосистем суміжних держав порядок розподілу доходів від управління обмеженнями, що погоджується з Регулятором.

4. Оператор системи передачі має заздалегідь визначити напрями використання доходів від управління обмеженнями та оприлюднювати звіт про фактичне використання таких доходів.

5. Регулятор перевіряє відповідність використання доходів від управління обмеженнями цілям, визначеним цією статтею. Щороку до 31 липня Регулятор оприлюднює звіт про отримані оператором системи передачі доходи від управління обмеженнями за 12 місяців до 30 червня поточного року, інформацію про використання доходів від управління обмеженнями та висновок щодо відповідності їх використання цьому Закону.

6. Податкові зобов'язання, що виникають внаслідок отримання доходів від розподілу пропускну́ї спроможності міждержавного перетину, сплачуються за рахунок таких доходів.

{Статтю 43 доповнено частиною шостою згідно із Законом № 1396-IX від 15.04.2021}

7. Частина чистого прибутку, що спрямовується на виплату дивідендів відповідно до статті 11 Закону України "Про управління об'єктами державної власності", зменшується на суму доходів від розподілу пропускну́ї спроможності міждержавного перетину.

{Статтю 43 доповнено частиною сьомою згідно із Законом № 1396-IX від 15.04.2021}

Стаття 44. Диспетчерське (оперативно-технологічне) управління

1. В електроенергетиці України діє єдина диспетчерська система оперативно-технологічного управління виробництвом, передачею, розподілом та споживанням електричної енергії. Функції диспетчерського (оперативно-технологічного) управління ОЕС України та організацію паралельної роботи з енергетичними системами інших держав здійснює оператор системи передачі.

Диспетчерське (оперативно-технологічне) управління поширюється на суб'єктів господарювання, об'єкти електроенергетики яких підключені до ОЕС України.

2. Диспетчерське (оперативно-технологічне) управління базується на принципах об'єктивності, прозорості та недискримінаційності і має забезпечувати належне функціонування ринку електричної енергії.

3. Диспетчеризація встановлених генеруючих потужностей та використання міждержавних перетинів мають здійснюватися відповідно до кодексу системи передачі, правил ринку та інших нормативно-правових актів, на основі економічних критеріїв та з урахуванням технічних обмежень системи.

{Частина третя статті 44 із змінами, внесеними згідно із Законом № 124-IX від 20.09.2019}

4. При диспетчеризації встановлених генеруючих потужностей оператор системи передачі має надавати перевагу виробникам, що використовують альтернативні джерела енергії, за умови дотримання операційної безпеки. Оператор системи передачі має

застосовувати відповідні технічні та ринкові заходи, спрямовані на усунення обмежень виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії.

У разі встановлення обмежень виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії з метою забезпечення операційної безпеки та безпеки електропостачання оператор системи передачі або оператор системи розподілу мають надати Регулятору інформацію про такі обмеження із зазначенням заходів, які вони планують здійснити для запобігання таким обмеженням.

5. Для забезпечення безпеки постачання центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, може прийняти рішення про пріоритетність для диспетчеризації встановлених генеруючих потужностей, що використовують первинні джерела енергії, видобуті в Україні, при цьому обсяги протягом календарного року не можуть перевищувати 15 відсотків загальної первинної енергії, яку необхідно виробити для покриття споживання електроенергії в Україні.

6. Усі оперативні команди і розпорядження оператора системи передачі підлягають беззаперечному виконанню всіма суб'єктами господарювання, об'єкти електроенергетики яких підключені до ОЕС України. Втручання в диспетчерське (оперативно-технологічне) управління ОЕС України з боку державних органів, політичних партій, рухів та громадських організацій забороняється.

7. Суб'єкти господарювання, об'єкти електроенергетики яких підключені до ОЕС України, зобов'язані подавати оператору системи передачі інформацію, передбачену правилами ринку, кодексом системи передачі та іншими нормативно-правовими актами.

Розділ VI РОЗПОДІЛ

Стаття 45. Розподіл електричної енергії

1. Розподіл електричної енергії здійснюється оператором системи розподілу. Діяльність з розподілу електричної енергії підлягає ліцензуванню відповідно до законодавства.

2. Оператор системи розподілу надає послуги з розподілу електричної енергії на недискримінаційних засадах відповідно до цього Закону, кодексу систем розподілу та інших нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії.

3. Система розподілу має бути побудована з урахуванням принципу економічної ефективності, планів розвитку міст (територій), з дотриманням режиму права власності, вимог щодо охорони навколишнього природного середовища, енергоефективності, захисту життя і здоров'я людей, а також раціонального використання енергії відповідно до технічних правил та норм безпеки, передбачених нормативно-технічними документами.

Стаття 46. Функції, права та обов'язки оператора системи розподілу

1. Оператор системи розподілу:

1) забезпечує недискримінаційний доступ до системи розподілу;

2) надає послуги з розподілу електричної енергії з дотриманням встановлених показників якості надання послуг;

3) надає послуги з приєднання до системи розподілу відповідно до кодексу систем розподілу;

4) здійснює планування розвитку системи розподілу з урахуванням заходів з енергоефективності, управління попитом та можливостей використання розподіленої генерації та установок зберігання енергії;

{Пункт 4 частини першої статті 46 в редакції Закону № 2046-IX від 15.02.2022}

5) забезпечує довгострокову спроможність систем розподілу задовольняти обґрунтований попит на розподіл за допомогою перспективного планування заходів та інвестицій для забезпечення достатньої потужності системи розподілу та надійності її функціонування;

6) забезпечує безпечне, надійне та ефективне функціонування систем розподілу з урахуванням вимог щодо охорони навколишнього природного середовища;

7) забезпечує користувачів системи інформацією, необхідною для ефективного доступу та використання системи розподілу;

8) забезпечує комерційний облік відповідно до цього Закону, правил ринку та кодексу комерційного обліку, інших нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;

9) розробляє типові графіки (профілі) навантаження для певних категорій споживачів відповідно до кодексу комерційного обліку;

10) виконує інші функції, передбачені нормативно-правовими актами, що регулюють функціонування ринку електричної енергії.

2. Оператор системи розподілу має право:

1) своєчасно та в повному обсязі отримувати плату за надані послуги з розподілу електричної енергії та інші послуги, надані на ринку електричної енергії;

2) отримувати від учасників ринку інформацію, необхідну для виконання своїх функцій, у формі та порядку, визначених правилами ринку та кодексом систем розподілу;

3) інші права, передбачені законодавством та укладеними ним договорами на ринку електричної енергії.

3. Оператор системи розподілу зобов'язаний:

1) дотримуватися ліцензійних умов провадження господарської діяльності з розподілу електричної енергії та інших нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;

2) надавати повідомлення про договірні обсяги купівлі-продажу електричної енергії за двосторонніми договорами у порядку, визначеному правилами ринку;

3) складати добові графіки електричної енергії з метою компенсації технологічних витрат електричної енергії на її розподіл електричними мережами на добу постачання та надавати їх оператору системи передачі відповідно до правил ринку;

4) нести фінансову відповідальність за небаланси електричної енергії за цінами, визначеними відповідно до правил ринку, у разі невиконання ним акцептованих оператором системи передачі погодинних графіків електричної енергії з метою компенсації технологічних витрат електричної енергії на її розподіл електричними мережами;

5) при застосуванні процедур зміни/заміни електропостачальника надавати новому електропостачальнику інформацію про споживачів, приєднаних до його системи розподілу, яким здійснював продаж попередній електропостачальник, в обсягах та порядку, визначених Регулятором;

6) зберігати інформацію, необхідну для аналізу якості послуг з електропостачання, включаючи інформацію щодо надійності електропостачання, якості електричної енергії, комерційної якості надання послуг, у порядку, встановленому Регулятором;

7) оприлюднювати на своєму офіційному веб-сайті інформацію про умови надання послуг з розподілу електричної енергії та послуг з приєднання до системи розподілу, показники якості послуг та іншу інформацію відповідно до законодавства;

8) здійснювати відшкодування (компенсацію) користувачу системи у разі недотримання оператором системи розподілу показників якості послуг, визначених договором про надання послуг з розподілу та Регулятором;

9) надавати учасникам ринку інформацію, необхідну для виконання ними функцій на ринку в обсягах та порядку, визначених правилами ринку, кодексом системи передачі, кодексом систем розподілу, кодексом комерційного обліку та іншими нормативно-правовими актами, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;

10) надавати Регулятору, центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в галузі електроенергетики, інформацію, необхідну для здійснення ними функцій і повноважень, встановлених законодавством;

11) укладати договори, які є обов'язковими для здійснення діяльності на ринку електричної енергії, та виконувати умови таких договорів;

12) вести окремий облік витрат та доходів від здійснення діяльності з розподілу електричної енергії від інших видів діяльності;

13) виконувати обов'язкові для виконання розпорядчі документи центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) у галузі електроенергетики;

14) припиняти електроживлення споживача за зверненням електропостачальника у порядку, визначеному кодексом системи розподілу;

15) відновлювати електроживлення споживача за зверненням електропостачальника у порядку, визначеному кодексом системи розподілу;

16) надавати інформацію для реєстрації приєднаних до системи розподілу генеруючих установок активних споживачів, які продають електричну енергію за "зеленим" тарифом гарантованому покупцю або постачальнику універсальних послуг, для отримання гарантій походження електричної енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії, а також здійснювати перевірки таких генеруючих установок у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

{Частина третю статті 46 доповнено пунктом 16 згідно із Законом № 3220-IX від 30.06.2023}

4. Оператор системи розподілу надає послуги з розподілу електричної енергії на підставі договорів про надання послуг з розподілу. Договори про надання послуг з розподілу є публічними договорами приєднання та укладаються на основі типових договорів, форма яких затверджується Регулятором.

{Частина четверту статті 46 доповнено абзацом першим згідно із Законом № 2628-VIII від 23.11.2018}

Оплата послуг з розподілу здійснюється за тарифами, які регулює Регулятор відповідно до затвердженої ним методики. Тарифи на послуги з розподілу електричної енергії оприлюднюються операторами систем розподілу в порядку та строки, визначені нормативно-правовими актами, що регулюють функціонування ринку електричної енергії.

5. Відносини щодо технічного забезпечення розподілу електричної енергії регулюються оператором системи розподілу із споживачем у порядку, визначеному кодексом систем розподілу, на договірних засадах.

6. Оператор системи розподілу не має права здійснювати діяльність з купівлі-продажу електричної енергії на ринку електричної енергії, крім купівлі-продажу для компенсації технологічних витрат електричної енергії на її розподіл електричними мережами та врегулювання небалансів електричної енергії.

Вартість електричної енергії, придбаної з метою компенсації технологічних витрат електричної енергії на її розподіл електричними мережами та врегулювання небалансів електричної енергії, враховується при визначенні тарифів на розподіл електричної енергії відповідно до методики формування тарифів на послуги з розподілу.

Купівля електричної енергії для забезпечення діяльності оператора системи розподілу, крім обсягів технологічних витрат електричної енергії на її розподіл електричними мережами та врегулювання небалансів електричної енергії, здійснюється ним як споживачем за договором постачання електричної енергії споживачу.

7. Оператор системи розподілу забезпечує конфіденційність інформації, отриманої від учасників ринку електричної енергії, що використовується ним для здійснення своїх функцій на ринку та становить комерційну таємницю відповідно до вимог законодавства.

Оператор системи розподілу також забезпечує конфіденційність інформації щодо своєї діяльності, розкриття якої може надавати комерційні переваги учасникам ринку електричної енергії.

8. Оператор системи розподілу не має права мати у власності, володіти, користуватися, розробляти, управляти чи експлуатувати установки зберігання енергії, крім випадків, передбачених цим Законом.

{Статтю 46 доповнено частиною восьмою згідно із Законом № 2046-IX від 15.02.2022}

9. Оператор системи розподілу має право мати у власності, володіти, користуватися, розробляти, управляти чи експлуатувати установки зберігання енергії, якщо:

вони є повністю інтегрованими елементами мережі оператора системи розподілу і Регулятор надав на це свою згоду;

у разі дотримання таких умов (сукупно):

а) інші сторони за результатами відкритої, прозорої та недискримінаційної тендерної процедури, яка підлягає попередньому перегляду та затвердженню Регулятором, не набули права власності, володіння, користування, права розробляти, управляти або експлуатувати такі установки зберігання енергії чи є неспроможними надавати допоміжні послуги, не пов'язані з регулюванням частоти, за обґрунтованою вартістю та своєчасно;

б) такі установки зберігання енергії необхідні оператору системи розподілу для виконання своїх зобов'язань щодо забезпечення ефективної, надійної та безпечної роботи системи розподілу, і вони не використовуються для купівлі та/або продажу електричної енергії на ринку електричної енергії чи для надання послуг з балансування та/або допоміжних послуг;

в) Регулятор на запит оператора системи розподілу провів оцінку необхідності надання оператору системи розподілу права мати у власності, володіти, користуватися, розробляти, управляти чи експлуатувати установки зберігання енергії, виконав попередню перевірку тендерної процедури та прийняв рішення про надання такого права.

З метою забезпечення справедливої тендерної процедури для закупівлі установок зберігання енергії Регулятор затверджує (погоджує) керівні принципи закупівлі оператором системи розподілу установок зберігання енергії.

{Статтю 46 доповнено частиною дев'ятою згідно із Законом № 2046-IX від 15.02.2022}

10. Регулятор забезпечує не рідше ніж один раз на п'ять років проведення публічних консультацій щодо існуючих установок зберігання енергії з метою оцінки потенційної наявності та зацікавленості інших сторін в інвестуванні в такі установки.

У разі якщо публічні консультації, за оцінкою Регулятора, підтверджують спроможність інших сторін мати у власності, володіти, користуватися, розробляти, експлуатувати або управляти такими установками на економічно вигідних умовах, Регулятор повинен забезпечити поступове припинення діяльності оператора системи розподілу, зазначеної у частині дев'ятій цієї статті, протягом періоду, що не перевищує 18 місяців.

Як частина умов цієї процедури, Регулятор може дозволити оператору системи розподілу отримати обґрунтовану компенсацію, зокрема, щоб відшкодувати залишкову вартість своїх інвестицій в набуття установок зберігання енергії.

Дія цієї частини не поширюється на випадки, коли установки зберігання енергії є повністю інтегрованими елементами мережі оператора системи розподілу та не використовуються для балансування або управління перевантаженнями.

{Статтю 46 доповнено частиною десятою згідно із Законом № 2046-IX від 15.02.2022}

Стаття 47. Відокремлення та незалежність оператора системи розподілу

{Частини перша, третя - одинадцята статті 47 набувають чинності через вісімнадцять місяців з дня опублікування Закону № 2019-VIII від 13.04.2017 - див. пункт 1 розділу XVII Закону № 2019-VIII від 13.04.2017}

1. Оператору системи розподілу забороняється здійснювати діяльність з виробництва та/або передачі, та/або постачання електричної енергії, крім випадків, визначених **частиною одинадцятою** цієї статті.

Оператору системи розподілу забороняється здійснювати діяльність із зберігання енергії, крім випадків, передбачених **статтею 46** цього Закону.

{Частину першу статті 47 доповнено абзацом другим згідно із Законом № 2046-IX від 15.02.2022}

2. Оператору системи розподілу забороняється мати на праві власності чи в управлінні акції (частки в статутному капіталі) суб'єкта господарювання, що здійснює діяльність з виробництва та/або постачання (у тому числі постачання споживачам) або передачі електричної енергії, а суб'єктам господарювання, що здійснюють діяльність з виробництва та/або постачання (у тому числі постачання споживачам) або передачі електричної енергії, забороняється мати на праві власності чи в управлінні акції (частки в статутному капіталі) оператора системи розподілу.

{Частина друга статті 47 набуває чинності через тридцять шість місяців з дня опублікування Закону № 2019-VIII від 13.04.2017 - див. пункт 1 розділу XVII Закону № 2019-VIII від 13.04.2017}

3. У разі якщо оператор системи розподілу входить до складу вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання, оператор системи розподілу має бути незалежним у прийнятті рішень щодо:

управління активами, необхідними для забезпечення ефективної діяльності з розподілу електричної енергії, у тому числі для експлуатації, обслуговування та розвитку системи розподілу;

приєднання до системи розподілу;

надання послуг з розподілу електричної енергії.

Незалежність оператора системи розподілу у прийнятті рішень забезпечується такими умовами:

1) посадові особи виконавчого органу та керівники всіх рівнів управління оператора системи розподілу не можуть обіймати посади в органах управління суб'єктів господарювання, що здійснюють діяльність з виробництва або постачання електричної

енергії, та в органах управління вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання, до складу якого входить такий оператор системи розподілу;

2) виконавчий орган оператора системи розподілу, його члени та керівники всіх рівнів управління не мають права отримувати матеріальну або іншу вигоду від суб'єктів господарювання, що здійснюють діяльність з виробництва або постачання електричної енергії, та від вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання, до складу якого входить такий оператор системи розподілу;

3) посадові особи, відповідальні за управління оператором системи розподілу, мають повноваження щодо прийняття управлінських рішень, пов'язаних з операційною діяльністю оператора системи розподілу, експлуатацією, обслуговуванням та розвитком системи розподілу, а також управлінням персоналом, незалежно від суб'єктів господарювання, що здійснюють діяльність з виробництва або постачання електричної енергії, та від вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання, до складу якого входить такий оператор системи розподілу.

4. Вертикально інтегрований суб'єкт господарювання відповідно до вимог цього Закону має забезпечити незалежність оператора системи розподілу, що входить до його складу, та не має права втручатися у:

1) діяльність оператора системи розподілу з питань розвитку системи розподілу, за умови що така діяльність здійснюється у межах затвердженого вертикально інтегрованим суб'єктом господарювання річного фінансового плану оператора системи розподілу;

2) операційну діяльність оператора системи розподілу;

3) діяльність оператора системи розподілу з питань експлуатації та обслуговування системи розподілу;

4) діяльність оператора системи розподілу з питань управління персоналом.

5. Вертикально інтегрований суб'єкт господарювання має право приймати рішення з питань затвердження річного фінансового плану (іншого аналогічного фінансового документа) та встановлювати загальні обмеження щодо обсягів боргових зобов'язань оператора системи розподілу, що входить до такого вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання.

6. Посадовим особам вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання та суб'єктів господарювання, що здійснюють діяльність з виробництва або постачання електричної енергії, забороняється обіймати посади у виконавчому органі оператора системи розподілу, а також керівні посади оператора системи розподілу.

7. Оператору системи розподілу при здійсненні ним своїх функцій відповідно до законодавства забороняється створювати будь-які переваги суб'єктам господарювання, що здійснюють діяльність з постачання (у тому числі постачання споживачам) та/або виробництва електричної енергії у складі вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання, порівняно з іншими суб'єктами господарювання, що здійснюють діяльність з постачання (у тому числі постачання споживачам) та/або виробництва електричної енергії.

8. У разі придбання оператором системи розподілу товарів і послуг у вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання, до складу якого він входить, чи у суб'єктів господарювання, що входять до складу або є афілійованими до такого вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання, та/або надання оператором системи розподілу товарів і послуг вертикально інтегрованому суб'єкту господарювання, до складу якого він входить, чи суб'єктам господарювання, що входять до складу або є афілійованими до такого вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання, та/або спільного використання товарів і послуг оператором системи розподілу та вертикально інтегрованим суб'єктом господарювання, до складу якого він входить, чи суб'єктами господарювання, що входять до складу або є афілійованими до такого вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання, таке придбання та/або надання, та/або використання має здійснюватися на підставі відповідних договорів з дотриманням вимог щодо:

1) відсутності конфлікту інтересів та прозорості;

2) неперешкодження конкуренції;

3) унеможливлення перехресного субсидіювання між оператором системи розподілу та вертикально інтегрованим суб'єктом господарювання (чи суб'єктами господарювання, що входять до складу або є афілійованими до такого вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання).

Умови таких договорів, у тому числі щодо цін (вартості) товарів і послуг, мають бути доступними для Регулятора.

9. Оператор системи розподілу, що входить до складу вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання, при здійсненні своєї діяльності, а також у використанні власних найменування та торговельної марки (знаку для товарів і послуг) жодним чином не має створювати враження, що він пов'язаний з електропостачальником у рамках цього вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання.

10. Вертикально інтегровані суб'єкти господарювання, оператори системи розподілу та електропостачальники зобов'язані забезпечити безперервність діяльності з розподілу та постачання електричної енергії.

Вертикально інтегровані суб'єкти господарювання мають забезпечити оператора системи розподілу достатніми майновими, технічними, фінансовими, інформаційними засобами та трудовими ресурсами для належного забезпечення діяльності з розподілу електричної енергії відповідно до вимог законодавства.

11. У разі якщо оператор системи розподілу має менше 100 тисяч приєднаних споживачів та його середньомісячний обсяг розподілу електричної енергії не перевищує 20 мільйонів кВт·год, Регулятор має право прийняти рішення про звільнення такого оператора системи розподілу від виконання вимог цієї статті.

Стаття 48. Програма відповідності та уповноважена особа з питань відповідності

{Стаття 48 набирає чинності через вісімнадцять місяців з дня опублікування Закону № 2019-VIII від 13.04.2017 - див. пункт 1 розділу XVII Закону № 2019-VIII від 13.04.2017}

1. Оператор системи розподілу, що входить до складу вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання, зобов'язаний розробити та впровадити програму відповідності, а також призначити за погодженням з Регулятором уповноважену особу з питань відповідності. Призначення здійснюється виконавчим органом оператора системи розподілу.

2. Програма відповідності має передбачати заходи, обов'язкові для виконання персоналом оператора системи розподілу при здійсненні ним своїх функцій та взаємовідносин з учасниками ринку електричної енергії. Такі заходи мають стосуватися, зокрема, забезпечення недискримінаційності, порядку поводження з конфіденційною інформацією та передбачати відповідальність персоналу за невиконання цих вимог.

3. Програма відповідності погоджується Регулятором та оприлюднюється в установленому Регулятором порядку.

4. Уповноваженою особою з питань відповідності може бути особа, яка має вищу освіту (технічну, юридичну або економічну) за освітньо-кваліфікаційним рівнем магістра або спеціаліста, високі професійні та моральні якості, досвід роботи у сфері електроенергетики не менше п'яти років, володіє державною мовою, має освітній і професійний рівні, необхідні для виконання своїх обов'язків.

Особа, яка претендує на посаду уповноваженої особи з питань відповідності, протягом останніх трьох років до дня призначення не може обіймати посади у вертикально інтегрованому суб'єкті господарювання та/або суб'єктах господарювання, що входять до складу такого вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання (крім оператора системи розподілу), мати прямий чи опосередкований інтерес або відносини з вертикально інтегрованим суб'єктом господарювання та/або суб'єктами господарювання, що входять до складу такого вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання (крім оператора системи розподілу), та/або власниками контрольних пакетів акцій вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання та/або суб'єктів господарювання, що входять до складу такого вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання (крім оператора системи розподілу).

Інформацію про особу, яка претендує на посаду уповноваженої особи з питань відповідності, та пропозиції щодо умов її трудового договору надає Регулятору оператор системи розподілу.

Умови трудового договору уповноваженої особи з питань відповідності мають забезпечувати її незалежність при здійсненні своїх функцій та повноважень від оператора системи розподілу, вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання та/або суб'єктів господарювання, що входять до складу такого вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання, та містити, зокрема, строк дії трудового договору, права, обов'язки і відповідальність сторін, умови матеріального забезпечення та організації праці, вичерпний перелік підстав для розірвання договору.

Регулятор має право не погодити запропоновану оператором системи розподілу особу на посаду уповноваженої особи з питань відповідності та умови її трудового договору виключно у разі невідповідності такої особи вимогам для призначення на посаду, визначеним частиною четвертою цієї статті, та якщо запропоновані умови трудового

договору не забезпечують виконання вимог щодо її незалежності, прав та повноважень, визначених частиною четвертою цієї статті.

5. З метою забезпечення незалежності уповноваженої особи з питань відповідності така особа не може:

1) займати посади у вертикально інтегрованому суб'єкті господарювання та/або суб'єктах господарювання, що входять до складу такого вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання (крім оператора системи розподілу), мати прямий чи опосередкований інтерес або відносини з вертикально інтегрованим суб'єктом господарювання та/або суб'єктами господарювання, що входять до складу такого вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання, та/або власниками контрольних пакетів акцій вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання та/або суб'єктів господарювання, що входять до складу такого вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання;

2) отримувати прямо чи опосередковано фінансову винагороду від вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання та/або суб'єктів господарювання, що входять до складу такого вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання, крім заробітної плати, яка не має залежати від результатів діяльності вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання та/або суб'єктів господарювання, що входять до складу такого вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання.

6. Протягом чотирьох років після завершення строку перебування уповноваженої особи з питань відповідності на посаді такій особі забороняється обіймати посади у вертикально інтегрованому суб'єкті господарювання, мати прямий чи опосередкований інтерес або відносини з вертикально інтегрованим суб'єктом господарювання та/або суб'єктами господарювання, що входять до складу такого вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання, та/або власниками контрольних пакетів акцій вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання та/або суб'єктів господарювання, що входять до складу такого вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання.

7. Виконавчий орган оператора системи розподілу після погодження з Регулятором може звільнити уповноважену особу з питань відповідності у разі порушення нею умов трудового договору та вимог цього Закону. Виконавчий орган оператора системи розподілу зобов'язаний за зверненням Регулятора звільнити уповноважену особу з питань відповідності у разі порушення нею умов трудового договору та вимог цього Закону.

8. Уповноважена особа з питань відповідності має право:

1) доступу до приміщень оператора системи розподілу без попереднього повідомлення;

2) доступу до даних та інформації оператора системи розподілу, вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання та/або суб'єктів господарювання, що входять до складу такого вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання, необхідних для виконання її завдань виключно з питань виконання програми відповідності;

3) відвідувати всі наради керівництва оператора системи розподілу, зокрема з питань доступу до системи розподілу, її експлуатації, обслуговування та розвитку, купівлі-продажу електричної енергії з метою компенсації технологічних витрат електричної енергії на її розподіл електричними мережами;

4) відвідувати всі засідання виконавчого органу, наглядової ради та загальні збори акціонерів оператора системи розподілу;

5) звертатися до Регулятора зі скаргою щодо порушення умов працевлаштування, зокрема щодо її дострокового звільнення з посади уповноваженої особи з питань відповідності;

6) регулярно надавати виконавчому органу оператора системи розподілу інформацію щодо виконання програми відповідності.

Уповноважена особа з питань відповідності зобов'язана забезпечувати конфіденційність інформації, до якої вона має право доступу, відповідно до умов трудового договору.

9. До завдань уповноваженої особи з питань відповідності належить:

1) моніторинг виконання програми відповідності;

2) надання звіту Регулятору про порушення програми відповідності, будь-які комерційні та фінансові відносини, що виникають між вертикально інтегрованим суб'єктом господарювання та оператором системи розподілу, запропоновані виконавчим органом оператора системи розподілу наглядовій раді рішення щодо здійснення інвестицій у системи розподілу та блокування таких рішень вертикально інтегрованим суб'єктом господарювання на загальних зборах або шляхом голосування членів наглядової ради;

3) регулярне надання Регулятору інформації щодо виконання програми відповідності;

4) складання щорічного звіту про виконання програми відповідності та надання його Регулятору;

5) надання виконавчому органу оператора системи розподілу щорічного звіту про виконання програми відповідності та рекомендацій щодо вдосконалення такої програми та її виконання.

10. Щорічний звіт про виконання програми відповідності підлягає оприлюдненню на офіційному веб-сайті оператора системи розподілу.

Порядок складання, подання та оприлюднення програми відповідності та звіту про її виконання затверджується Регулятором.

Стаття 49. Розподіл електричної енергії електричними мережами основних споживачів

1. Для цілей цієї статті основним споживачем вважається споживач та/або власник електричних мереж, який не є оператором системи розподілу, електричні мережі якого використовуються для розподілу електричної енергії іншим споживачам, а також для транспортування електричної енергії в мережі оператора системи розподілу.

2. Відносини між основним споживачем та користувачами, що живляться від його мереж, та оператором системи розподілу та/або оператором системи передачі регулюються кодексом систем розподілу, кодексом системи передачі, правилами роздрібного ринку та договорами, укладеними на їх основі.

3. Основний споживач зобов'язаний укласти з оператором системи розподілу, на території здійснення ліцензованої діяльності з розподілу якого розташовані його мережі, договір про спільне використання електричних мереж за типовою формою, затвердженою Регулятором.

Вартість послуг за цим договором визначається за затвердженою Регулятором методикою.

Вартість оплачених оператором системи розподілу послуг за договором про спільне використання електричних мереж включається до тарифу на розподіл відповідного оператора системи розподілу.

4. Розподіл електричної енергії малою системою розподілу здійснюється оператором малої системи розподілу. Діяльність з розподілу електричної енергії малою системою розподілу підлягає ліцензуванню відповідно до законодавства. Оператор малої системи розподілу здійснює свою діяльність, надає послуги з розподілу електричної енергії малою системою розподілу на недискримінаційних засадах відповідно до цього Закону, кодексу систем розподілу та інших нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії. Мала система розподілу має бути побудована з урахуванням принципу економічної ефективності, з дотриманням режиму права власності, вимог щодо охорони навколишнього природного середовища, енергоефективності, захисту життя і здоров'я людей, а також раціонального використання енергії відповідно до технічних правил та норм безпеки, передбачених нормативно-технічними документами. Оператори малих систем розподілу надають своїм користувачам послуги з розподілу електричної енергії на підставі договорів, примірна форма яких затверджується Регулятором.

Транзит електричної енергії своєю територією за межі малої системи розподілу заборонено.

Регулятор може класифікувати електричні мережі, що розподіляють електричну енергію на обмеженій території об'єктів та/або земельних ділянок, як малу систему розподілу, якщо одночасно виконуються такі умови:

1) розподіл такими мережами здійснюється для користувачів, електроустановки яких розташовані на обмеженій території об'єктів та/або земельних ділянок;

2) розподіл електричної енергії такими мережами не здійснюється побутовим споживачам;

3) не здійснюється транзит електричної енергії своєю територією за межі малої системи розподілу;

4) електричні мережі малої системи розподілу перебувають у власності оператора малої системи розподілу та розташовані на території об'єктів та/або земельних ділянок, на яких розташовані електроустановки користувачів малої системи розподілу, крім ліній приєднання малої системи розподілу до мереж оператора системи розподілу або оператора системи передачі, які можуть бути розташовані за межами території таких об'єктів та/або земельних ділянок;

5) приєднана потужність малої системи розподілу становить не менше 1000 кВт, яка набута за результатами отримання послуги з приєднання, що завершена після набрання чинності цим Законом.

Класифікація та критерії визначення малих систем розподілу визначаються цим Законом та кодексом систем розподілу виходячи, зокрема, з кількості та категорії користувачів малої системи розподілу, обсягів розподілу електричної енергії малою системою розподілу, потужності приєднання до системи передачі та/або системи розподілу.

{Частина четверта статті 49 в редакції Закону № 3220-IX від 30.06.2023}

4¹. Електричні мережі індустріального парку або декількох суміжних індустріальних парків, створені ініціатором створення, керуючою компанією або іншим суб'єктом індустріального парку, можуть класифікуватися як мала система розподілу, за умови виконання критеріїв, визначених частиною четвертою цієї статті, та таких додаткових критеріїв:

1) розподіл такими мережами здійснюється для ініціатора створення, керуючої компанії, учасників та/або інших суб'єктів індустріального парку або декількох суміжних індустріальних парків, електроустановки яких розташовані на території таких індустріальних парків;

2) не здійснюється транзит електричної енергії споживачам, електроустановки яких розташовані за межами території таких індустріальних парків, та між різними точками приєднання такої електричної мережі до мереж операторів систем розподілу та/або оператора системи передачі.

Мала система розподілу індустріального парку може створюватися ініціатором створення, керуючою компанією або іншими суб'єктами індустріального парку, якщо це передбачено договором про створення та функціонування індустріального парку. Договір про створення та функціонування індустріального парку має бути оприлюднений на офіційному веб-сайті керуючої компанії індустріального парку та оператора малої системи розподілу. У разі передачі іншому суб'єкту індустріального парку права створювати електричні мережі індустріального парку договір про здійснення господарської діяльності в межах індустріального парку, що укладається між ініціатором створення або керуючою компанією індустріального парку та таким суб'єктом індустріального парку - власником електричних мереж, повинен містити такі істотні умови:

1) порядок надання послуг з приєднання учасникам індустріального парку - користувачам малої системи розподілу та послуг з розподілу електричної енергії;

2) порядок забезпечення комерційного обліку електричної енергії оператором та користувачами малої системи розподілу;

3) принципи ціноутворення послуг з розподілу електричної енергії оператором малої системи розподілу на території індустріального парку;

4) покладення на іншого суб'єкта індустріального парку відповідальності за утримання електричних мереж на території індустріального парку в належному технічному стані;

5) відповідальність за недотримання власником електричних мереж на території індустріального парку основних умов надання послуг з приєднання та розподілу електричної енергії.

Умови такого договору мають відповідати вимогам чинного законодавства.

Користувачами малої системи розподілу індустріального парку можуть бути ініціатор створення, керуюча компанія, учасники та інші суб'єкти такого індустріального парку, електроустановки яких розташовані на території такого індустріального парку, а також виробники електричної енергії з відновлюваних джерел енергії та оператори установок зберігання енергії, електроустановки яких розташовані на території земельних ділянок індустріальних парків або за їх межами. Транзит електричної енергії через такі приєднані електроустановки виробників електричної енергії з відновлюваних джерел енергії та/або операторів установок зберігання енергії, які розташовані за межами земельних ділянок індустріальних парків, заборонено.

Оператори малих систем розподілу зобов'язані застосовувати до таких виробників електричної енергії з відновлюваних джерел енергії та/або операторів установок зберігання енергії, які розташовані за межами земельних ділянок індустріальних парків, аналогічні умови щодо надання послуг з приєднання та розподілу електричної енергії як до користувачів малої системи розподілу індустріального парку, визначені цим Законом. Відбір та відпуск електроенергії такими генеруючими установками та установками зберігання енергії, приєднаними до електричних мереж малої системи розподілу, які розташовані за межами земельних ділянок індустріальних парків, а також відпуск електроенергії в мережі оператора системи в точці приєднання такої малої системи розподілу до мереж оператора системи не вважаються транзитом електричної енергії. Технічні вимоги щодо забезпечення відпуску електричної енергії малою системою розподілу в точці приєднання до мереж оператора системи визначаються таким оператором системи в рамках процедури приєднання. Для декількох індустріальних парків, розташованих на земельних ділянках, які мають спільні межі або розділені земельними ділянками, на яких розташовано або передбачається розташувати відповідно до містобудівної документації виключно об'єкти інженерно-транспортної інфраструктури, може створюватися одна мала система розподілу, оператор якої повинен бути одночасно суб'єктом (ініціатором створення, керуючою компанією або іншим суб'єктом) кожного такого індустріального парку. Територією здійснення діяльності з розподілу такої малої системи розподілу є територія цих суміжних індустріальних парків, а розподіл електричної енергії користувачам таких індустріальних парків не є транзитом електричної енергії.

{Статтю 49 доповнено частиною 4¹ згідно із Законом № 3220-IX від 30.06.2023}

5. Оператори малої системи розподілу виконують функції, мають права та обов'язки оператора системи розподілу щодо користувачів малої системи розподілу з урахуванням особливостей, визначених кодексом системи розподілу та правилами роздрібного ринку.

Максимальна (гранична) плата за послуги з розподілу електричної енергії малою системою розподілу не повинна перевищувати рівень встановленого тарифу на послуги з розподілу електричної енергії оператора системи розподілу, який є власником найбільшої (за кількістю умовних одиниць енергетичного обладнання) системи розподілу електричної енергії на території області (міст Києва та Севастополя, Автономної Республіки Крим),

перелік яких розміщено на офіційному веб-сайті Регулятора, з урахуванням класу напруги на межі балансової належності між користувачем малої системи розподілу і малою системою розподілу, зазначеного в договорі про надання послуг з розподілу.

Оператор малої системи розподілу на території провадження своєї діяльності зобов'язаний застосовувати недискримінаційні умови для користувачів малої системи розподілу. Надання оператором малої системи розподілу послуг з приєднання та послуг з розподілу електричної енергії здійснюється на підставі відповідних договорів, які є публічними договорами приєднання та укладаються з урахуванням [статей 633, 634, 641, 642](#) Цивільного кодексу України. Виставлення оператором малої системи розподілу користувачам інших платежів, пов'язаних із наданням послуг з розподілу електричної енергії на території малої системи розподілу, крім плати за надання послуг з розподілу електричної енергії та штрафних санкцій, пов'язаних з виконанням умов договору, забороняється. Порядок надання оператором малої системи розподілу послуги з приєднання електроустановок осіб, які мають намір стати користувачами малої системи розподілу, перелік та порядок оприлюднення оператором малої системи розподілу інформації на власному офіційному веб-сайті, у тому числі про резерв потужності, у межах якого може бути надано послугу з приєднання електроустановок користувачам, встановлюються кодексом систем розподілу. Максимальна (гранична) плата за надання послуги з приєднання електроустановок користувачів до малої системи розподілу не повинна перевищувати величину плати за приєднання, розраховану відповідно до Методики (порядку) формування плати за приєднання до системи передачі та системи розподілу із застосуванням ставок плати за нестандартне приєднання потужності та ставок плати за створення електричних мереж лінійної частини, встановлених Регулятором для оператора системи розподілу, який є власником найбільшої (за кількістю умовних одиниць енергетичного обладнання) системи розподілу електричної енергії на території області (міст Києва та Севастополя, Автономної Республіки Крим), перелік яких розміщено на офіційному веб-сайті Регулятора, з урахуванням класу напруги точки приєднання.

Оператор малої системи розподілу індустріального парку має право приєднувати електроустановки користувачів на безоплатній основі з включенням до договору приєднання інвестиційних зобов'язань користувача, зокрема в частині зобов'язань отримання певних обсягів розподілу електроенергії в точці приєднання. Порядок забезпечення комерційного обліку електричної енергії оператором та користувачами малої системи розподілу встановлюється кодексом комерційного обліку електричної енергії. Оператори малих систем розподілу зобов'язані провадити свою діяльність з дотриманням вимог законодавства, що регулює функціонування ринку електричної енергії та діяльність операторів систем розподілу. Оператори малих систем розподілу зобов'язані надавати Регулятору, центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в галузі електроенергетики, інформацію, необхідну для здійснення ними функцій і повноважень, визначених законодавством. Оператори малих систем розподілу виконують функції, мають права та обов'язки споживачів електричної енергії щодо оператора системи передачі, операторів систем розподілу, електропостачальників. Для отримання суб'єктом господарювання ліцензії на провадження господарської діяльності з розподілу електричної енергії малою системою розподілу між оператором системи розподілу та суб'єктом господарювання укладається договір про спільне використання технологічних електричних мереж як з основним споживачем, а також між

оператором системи розподілу укладаються договори про надання послуг з розподілу з майбутніми користувачами малої системи розподілу. Після набуття статусу користувача діючої малої системи розподілу такий користувач протягом одного місяця має укласти з оператором системи розподілу договір про надання послуг з розподілу, а оператор малої системи розподілу має забезпечити внесення відповідних змін до договору про спільне використання технологічних електричних мереж. На період дії ліцензії на провадження господарської діяльності з розподілу електричної енергії малою системою розподілу дія договорів, передбачених правилами роздрібного ринку електричної енергії, укладених з оператором малої системи розподілу як з основним споживачем та із користувачами малої системи розподілу як із субспоживачами, а також договорів, укладених відповідно до цієї частини, призупиняється з дня видачі Регулятором суб'єкту господарювання ліцензії на право провадження господарської діяльності з розподілу електричної енергії малою системою розподілу. У разі виявлення Регулятором порушень оператором малої системи розподілу вимог законодавства, що регулює функціонування ринку електричної енергії, Регулятор може, зокрема, прийняти рішення про припинення дії суб'єкту господарювання ліцензії на право провадження господарської діяльності з розподілу електричної енергії малою системою розподілу. У разі припинення дії ліцензії на право провадження господарської діяльності з розподілу електричної енергії малою системою розподілу суб'єкт господарювання - власник таких електричних мереж набуває статусу основного споживача, а також розпочинають діяти договори, укладені з суб'єктом господарювання - власником таких електричних мереж як з основним споживачем та із користувачами малої системи розподілу як із субспоживачами. Особливості врегулювання договірних відносин між оператором малої системи розподілу та оператором системи розподілу (оператором системи передачі) визначаються кодексом системи розподілу, кодексом системи передачі та правилами роздрібного ринку. Порядок припинення дії та відновлення дії ліцензії на право провадження господарської діяльності з розподілу електричної енергії малою системою розподілу встановлюється Регулятором. До операторів малої системи розподілу не застосовуються вимоги, визначені частиною третьою цієї статті, та положення [статті 47](#) цього Закону.

{Частина п'ята статті 49 в редакції Закону № 3220-IX від 30.06.2023}

6. Основні споживачі, оператори малих систем розподілу забезпечують недискримінаційний доступ третіх сторін до своїх електричних мереж, безпеку та надійність їх функціонування відповідно до кодексу систем розподілу, правил роздрібного ринку та інших нормативно-правових актів.

Оператори малих систем розподілу несуть відповідальність у порядку та обсягах, передбачених цим Законом.

{Частина шоста статті 49 в редакції Закону № 3220-IX від 30.06.2023}

Стаття 50. Розвиток систем розподілу

1. Оператори систем розподілу розробляють та подають на затвердження Регулятору плани розвитку систем розподілу на наступні п'ять років з урахуванням плану розвитку системи передачі на наступні 10 років.

2. При плануванні розвитку системи розподілу оператор системи розподілу має передбачити необхідність будівництва та/або реконструкції системи розподілу для

здійснення заходів з енергоефективності, управління попитом та/або розвитку розподіленої генерації. Плани розвитку системи розподілу повинні містити обсяги фінансування та враховувати відповідні плани і схеми планування територій на державному, регіональному та місцевому рівнях, а також екологічні нормативи.

{Частина друга статті 50 із змінами, внесеними згідно із Законом № 124-IX від 20.09.2019}

3. Оператор системи розподілу розробляє інвестиційну програму з урахуванням плану розвитку системи розподілу та подає її Регулятору разом із розрахунком тарифу на послуги з розподілу.

4. Порядок розроблення та подання на затвердження планів розвитку систем розподілу та інвестиційних програм затверджується Регулятором.

Розділ VII

ОПЕРАТОР РИНКУ ЕЛЕКТРИЧНОЇ ЕНЕРГІЇ

Стаття 51. Оператор ринку електричної енергії

1. Оператор ринку забезпечує функціонування ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку, а також здійснює організацію купівлі-продажу електричної енергії для доби постачання на підставі ліцензії.

2. Оператор ринку створює організаційні, технологічні, інформаційні та інші умови для здійснення регулярних торгів за правилами ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку, укладання і виконання договорів та розрахунків за ними, зокрема визначає уповноважений банк.

{Частина друга статті 51 із змінами, внесеними згідно із Законом № 738-IX від 19.06.2020}

3. Оператор ринку:

1) забезпечує рівні умови участі на ринку "на добу наперед" та внутрішньодобовому ринку;

2) реєструє учасників ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку, забезпечує ведення та оприлюднення відповідного реєстру;

3) забезпечує дотримання учасниками ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку вимог щодо надання гарантій виконання фінансових зобов'язань відповідно до правил ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку;

4) визначає за результатами торгів на ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку обсяги купівлі-продажу електричної енергії учасників ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку, ціни на електричну енергію, фінансові зобов'язання учасників торгів на ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку;

4¹) має право організовувати та проводити електронні аукціони з купівлі-продажу електричної енергії за двосторонніми договорами на підставі відповідних ліцензій, що видаються Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку;

{Частина третю статті 51 доповнено пунктом 4¹ згідно із Законом № 1639-IX від 14.07.2021}

5) створює умови для забезпечення розрахунків за куплену/продану електричну енергію;

{Пункт 5 частини третьої статті 51 із змінами, внесеними згідно із Законом № 738-IX від 19.06.2020}

6) надає повідомлення про договірні обсяги купівлі-продажу електричної енергії для кожного розрахункового періоду відповідно до правил ринку;

7) оприлюднює інформацію щодо торгів на ринку "на добу наперед" та внутрішньодобовому ринку, зокрема про ціни та обсяги купівлі-продажу електричної енергії, та іншу інформацію в обсягах та строки, визначені правилами ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку;

8) надає учасникам ринку інформацію, необхідну для виконання ними функцій на ринку електричної енергії, в обсягах та порядку, визначених правилами ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку та іншими нормативно-правовими актами, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;

8¹) надає учасникам ринку інформаційно-консультативні та організаційні послуги, пов'язані з функціонуванням ринку електричної енергії;

{Частина третю статті 51 доповнено пунктом 8¹ згідно із Законом № 1639-IX від 14.07.2021}

9) надає Регулятору інформацію, необхідну для здійснення ним функцій і повноважень, встановлених законодавством;

10) забезпечує конфіденційність інформації, отриманої від учасників ринку, що використовується ним для виконання своїх функцій на ринку електричної енергії та становить комерційну таємницю, відповідно до вимог законодавства, а також забезпечує конфіденційність інформації щодо своєї діяльності, розкриття якої може надавати комерційні переваги учасникам ринку;

11) затверджує правила продажу гарантій походження електричної енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії, на площадці оператора ринку, забезпечує функціонування такої торгової площадки, а також встановлює ціну послуг з організації торгів гарантіями походження електричної енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії, на такій торговій площадці;

{Частина третю статті 51 доповнено новим пунктом згідно із Законом № 3220-IX від 30.06.2023}

12) здійснює інші функції, передбачені цим Законом та іншими нормативно-правовими актами.

{Пункт частини третьої статті 51 в редакції Закону № 1639-IX від 14.07.2021}

4. Оператор ринку має право провадити діяльність з організації купівлі-продажу електричної енергії на ринку електричної енергії після отримання ним відповідних ліцензій та укладення договору про врегулювання небалансів з оператором системи передачі.

{Частина четверта статті 51 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1639-IX від 14.07.2021}

5. Оператор ринку не має права здійснювати діяльність з виробництва, передачі, розподілу та постачання електричної енергії споживачу, а також трейдерську діяльність.

6. Оператор ринку зобов'язаний мати систему спостереження за роботою ринку "на добу наперед", внутрішньодобового ринку, організованими ним електронними аукціонами з купівлі-продажу електричної енергії, за результатами функціонування якої повідомляти Регулятора у визначеному ним порядку невідкладно, але не пізніше наступного робочого дня після появи обґрунтованих підстав вважати, що операції на ринку "на добу наперед" або внутрішньодобовому ринку здійснені з порушенням встановлених обмежень щодо поводження з інсайдерською інформацією або такі операції мають ознаки маніпулювання чи спроби маніпулювання на ринку електричної енергії.

Оператор ринку є особою, яка професійно організовує операції з оптовими енергетичними продуктами на ринку електричної енергії, а також є адміністратором передачі даних та адміністратором платформи інсайдерської інформації.

Оператор ринку призупиняє виконання функцій адміністратора передачі даних та адміністратора платформи інсайдерської інформації у разі невідповідності вимогам, встановленим Регулятором до таких адміністраторів, на підставі рішення Регулятора про таку невідповідність. Поновлення виконання функцій адміністратора передачі даних та адміністратора платформи інсайдерської інформації здійснюється після усунення невідповідностей, що стали підставою для призупинення виконання функцій.

{Статтю 51 доповнено новою частиною згідно із Законом № 3141-IX від 10.06.2023}

7. Фінансування діяльності оператора ринку здійснюється за рахунок учасників ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку відповідно до правил ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку, а також за рахунок надання інформаційно-консультативних та організаційних послуг на ринку електричної енергії.

{Частина статті 51 в редакції Закону № 1639-IX від 14.07.2021}

8. Оператор ринку має інші повноваження, права та обов'язки, передбачені цим Законом та іншими нормативно-правовими актами.

{Частина статті 51 в редакції Закону № 1639-IX від 14.07.2021}

9. Оператор ринку утворюється у формі акціонерного товариства, 100 відсотків акцій у статутному капіталі якого належить державі та не підлягає приватизації або відчуженню в інший спосіб.

Розділ VIII

АДМІНІСТРАТОР РОЗРАХУНКІВ

Стаття 52. Адміністратор розрахунків

1. Адміністратор розрахунків забезпечує організацію роботи ринку електричної енергії відповідно до цього Закону, правил ринку та кодексу комерційного обліку.

2. Функції адміністратора розрахунків покладаються на оператора системи передачі.

3. Адміністратор розрахунків відповідно до правил ринку:

1) реєструє учасників ринку, забезпечує ведення відповідного реєстру та оприлюднює його;

2) реєструє сторони, відповідальні за баланс, і постачальників послуг з балансування та веде відповідні реєстри;

3) забезпечує дотримання учасниками ринку вимог щодо надання гарантій виконання фінансових зобов'язань за договорами про врегулювання небалансів відповідно до правил ринку;

4) створює та веде бази даних договірних обсягів купівлі-продажу і фактичних обсягів відпуску та/або споживання, та/або експорту, та/або імпорту учасників ринку;

5) розраховує платежі за електричну енергію оператора системи передачі та постачальників послуг з балансування, ціни небалансів електричної енергії, обсяги небалансів електричної енергії і відповідні платежі за них та виставляє відповідні рахунки;

6) розраховує платежі за придбані оператором системи передачі допоміжні послуги;

7) надає Регулятору інформацію про роботу ринку електричної енергії в обсягах, межах та порядку, визначених правилами ринку та іншими нормативно-правовими актами, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;

8) надає учасникам ринку інформацію, необхідну для виконання ними функцій на ринку електричної енергії, в обсягах та порядку, визначених правилами ринку та іншими нормативно-правовими актами, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;

9) здійснює інші функції, передбачені цим Законом, правилами ринку та кодексом комерційного обліку.

4. Адміністратор розрахунків не має права здійснювати діяльність з виробництва, розподілу та постачання електричної енергії споживачу, зберігання енергії та трейдерську діяльність.

{Частина четверта статті 52 в редакції Закону № 2046-IX від 15.02.2022}

5. Відповідальність адміністратора розрахунків визначається правилами ринку та іншими нормативно-правовими актами, що регулюють функціонування ринку електричної енергії.

6. Адміністратор розрахунків забезпечує конфіденційність інформації, отриманої від учасників ринку електричної енергії, що використовується ним для виконання своїх функцій на ринку та становить комерційну таємницю, відповідно до вимог законодавства.

Адміністратор розрахунків також забезпечує конфіденційність інформації щодо своєї діяльності, розкриття якої може надавати комерційні переваги учасникам ринку електричної енергії.

7. Вартість послуг адміністратора розрахунків затверджується Регулятором та включається як окрема складова до тарифу на послуги з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління.

Оператор системи передачі зобов'язаний вести окремий від інших видів діяльності облік витрат та доходів щодо виконання функцій адміністратора розрахунків.

8. Адміністратор розрахунків має інші повноваження, права та обов'язки, передбачені цим Законом, правилами ринку та іншими нормативно-правовими актами, що регулюють функціонування ринку електричної енергії.

Розділ IX

АДМІНІСТРАТОР КОМЕРЦІЙНОГО ОБЛІКУ

Стаття 53. Адміністратор комерційного обліку

1. Функції адміністратора комерційного обліку покладаються на оператора системи передачі.

2. Адміністратор комерційного обліку на ринку електричної енергії відповідно до правил ринку, кодексу комерційного обліку та інших нормативно-правових актів:

1) здійснює адміністрування відносин щодо комерційного обліку електричної енергії шляхом забезпечення реєстрації постачальників послуг комерційного обліку, точок комерційного обліку автоматизованих систем, що забезпечують комерційний облік електричної енергії, а також контролю за дотриманням учасниками ринку електричної енергії вимог кодексу комерційного обліку;

2) координує інформаційний обмін на ринку електричної енергії шляхом визначення регламентів та протоколів інформаційної взаємодії учасників ринку щодо обміну даними комерційного обліку електричної енергії;

3) отримує від постачальників послуг комерційного обліку дані комерційного обліку електричної енергії, визначає їхню придатність до використання та забезпечує центральну агрегацію;

4) надає дані комерційного обліку електричної енергії адміністратору розрахунків та іншим учасникам ринку;

4¹) надає дані для формування гарантій походження електричної енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії, у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України;

{Частина другу статті 53 доповнено пунктом 4¹ згідно із Законом № 3220-IX від 30.06.2023}

5) створює та управляє базами даних комерційного обліку електричної енергії, а також централізованими реєстрами постачальників послуг комерційного обліку, точок комерційного обліку та автоматизованих систем, що забезпечують комерційний облік електричної енергії;

6) здійснює інші функції, передбачені правилами ринку та кодексом комерційного обліку.

3. Вартість послуг адміністратора комерційного обліку затверджується Регулятором та включається як окрема складова до тарифу на послуги з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління.

Оператор системи передачі зобов'язаний вести окремий від інших видів діяльності облік витрат та доходів щодо виконання функцій адміністратора комерційного обліку.

4. Адміністратор комерційного обліку не має права здійснювати діяльність з виробництва, розподілу, постачання електричної енергії споживачу, зберігання енергії та трейдерську діяльність.

{Частина четверта статті 53 в редакції Закону № 2046-IX від 15.02.2022}

5. Адміністратор комерційного обліку також забезпечує конфіденційність інформації щодо своєї діяльності, розкриття якої може надавати комерційні переваги учасникам ринку електричної енергії.

6. Адміністратор комерційного обліку має інші повноваження, права та обов'язки, передбачені цим Законом, правилами ринку, кодексом комерційного обліку та іншими нормативно-правовими актами, що регулюють функціонування ринку електричної енергії.

Розділ X ТРЕЙДЕРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

Стаття 54. Трейдерська діяльність на ринку електричної енергії

{Стаття 54 набирає чинності з 1 липня 2019 року - див. пункт 1 розділу XVII Закону № 2019-VIII від 13.04.2017}

1. Господарська діяльність з перепродажу електричної енергії (трейдерська діяльність) на ринку електричної енергії підлягає ліцензуванню у разі відсутності у суб'єкта господарювання інших ліцензій, обов'язкових для провадження діяльності на ринку електричної енергії.

2. Трейдери здійснюють купівлю-продаж електричної енергії за двосторонніми договорами та на організованих сегментах ринку електричної енергії, крім її продажу за договором постачання електричної енергії споживачу.

Стаття 55. Права та обов'язки трейдерів

{Стаття 55 набирає чинності з 1 липня 2019 року - див. пункт 1 розділу XVII Закону № 2019-VIII від 13.04.2017}

1. Трейдери мають право:

1) купувати та продавати електричну енергію на ринку електричної енергії, здійснювати експорт-імпорт електричної енергії за вільними цінами;

2) вільно обирати контрагента за двостороннім договором;

3) на своєчасне та у повному обсязі отримання коштів за продану електричну енергію відповідно до укладених договорів;

4) доступу до інформації щодо діяльності на ринку електричної енергії у порядку та обсягах, визначених правилами ринку та іншими нормативно-правовими актами, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;

5) інші права, передбачені нормативно-правовими актами, що регулюють функціонування ринку електричної енергії, та умовами договорів, укладеними ними на ринку електричної енергії.

2. Трейдери зобов'язані:

1) дотримуватися ліцензійних умов провадження господарської діяльності з трейдерської діяльності та інших нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;

2) укладати договори, обов'язкові для здійснення діяльності на ринку електричної енергії, та виконувати умови таких договорів;

3) надавати повідомлення про договірні обсяги купівлі-продажу електричної енергії за двосторонніми договорами, зокрема імпортованої та експортованої електричної енергії, у порядку, визначеному правилами ринку;

4) нести фінансову відповідальність за небаланси електричної енергії відповідно до правил ринку;

5) сплачувати своєчасно та в повному обсязі за електричну енергію, куплену на ринку електричної енергії, та послуги, що надаються на ринку електричної енергії;

6) надавати Регулятору інформацію, необхідну для здійснення ним функцій і повноважень, встановлених законодавством.

Розділ XI ПОСТАЧАННЯ СПОЖИВАЧАМ

Стаття 56. Постачання електричної енергії споживачам

1. Постачання електричної енергії споживачам здійснюється електропостачальниками, які отримали відповідну ліцензію, за договором постачання електричної енергії споживачу.

2. Договір постачання електричної енергії споживачу укладається між електропостачальником та споживачем та передбачає постачання всього обсягу фактичного споживання електричної енергії споживачем у певний період часу одним електропостачальником. Постачання електричної енергії споживачам здійснюється за вільними цінами.

{Частина друга статті 56 набирає чинності через вісімнадцять місяців з дня опублікування Закону № 2019-VIII від 13.04.2017 - див. пункт 1 розділу XVII Закону № 2019-VIII від 13.04.2017}

3. У разі покладення на електропостачальника зобов'язань з надання універсальних послуг або виконання функцій постачальника "останньої надії" ціни (тарифи) на послуги постачальника універсальних послуг, постачальника "останньої надії" визначаються відповідно до цього Закону.

4. Покладення зобов'язань з надання універсальних послуг та/або постачання "останньої надії" не обмежує права електропостачальника здійснювати постачання електричної енергії за вільними цінами.

5. Для забезпечення постачання електричної енергії споживачам електропостачальники здійснюють купівлю-продаж електричної енергії за двосторонніми договорами та/або на ринку "на добу наперед", внутрішньодобовому ринку і на балансуєчому ринку, а також шляхом імпорту.

6. Постачання електричної енергії електропостачальниками здійснюється з дотриманням правил роздрібного ринку.

7. Умови постачання електричної енергії, права та обов'язки електропостачальника і споживача визначаються договором постачання електричної енергії споживачу. У договорі постачання електричної енергії споживачу визначаються:

- 1) найменування та місцезнаходження електропостачальника;
- 2) перелік послуг, що надаються електропостачальником;
- 3) ціна електричної енергії та послуг, що надаються;
- 4) показники якості електропостачання, зокрема якості електричної енергії;
- 5) види послуг з технічного обслуговування, які пропонуються електропостачальником;
- 6) умови та порядок відшкодування (компенсації), що застосовується у разі недотримання електропостачальником показників якості послуг, визначених договором, зокрема у разі виставлення невірної рахунка та/або несвоєчасного виставлення рахунка;
- 7) порядок та засоби повідомлення актуальної інформації щодо чинних тарифів, вартості послуг з технічного обслуговування, очікуваних змін цін та умов постачання електричної енергії;
- 8) порядок організації комерційного обліку електричної енергії та надання даних комерційного обліку електричної енергії;
- 9) порядок подання звернень, претензій, скарг споживачем та порядок їх розгляду електропостачальником, методи ініціювання процедур вирішення спорів;
- 10) строк дії договору, умови припинення, пролонгації та розірвання договору, зокрема в односторонньому порядку споживачем у разі зміни електропостачальника, а також умови дострокового розірвання договору із зазначенням наявності чи відсутності санкції (штрафу) за дострокове розірвання договору;
- 11) зобов'язання електропостачальника щодо надання споживачу інформації про захист прав споживачів, зокрема у розрахункових документах (рахунках);
- 12) права та обов'язки електропостачальника і споживача у разі неможливості виконання своїх зобов'язань та у разі тимчасового зупинення постачання;
- 13) інші положення залежно від специфіки та виду послуг, що надаються електропостачальником.

8. До укладення договору постачання електричної енергії споживачу електропостачальник має надати споживачу інформацію про істотні умови договору та про наявний вибір порядку та форм виставлення рахунка і здійснення розрахунків.

9. Загальні положення та умови договору мають бути справедливими і прозорими, викладеними чітко і ясно, не містити процедурних перешкод, що ускладнюють здійснення прав споживача.

10. Жодне положення договору постачання електричної енергії споживачу не має створювати обмежень права споживача на зміну електропостачальника. Крім того, договір не може містити положення, що накладають додаткові фінансові зобов'язання на споживача, який здійснює зазначене право. В іншому разі таке положення вважається недійсним з моменту укладення договору.

11. Регулятор затверджує примірний договір постачання електричної енергії споживачу, типовий договір постачання електричної енергії споживачу на умовах надання універсальної послуги та типовий договір постачання електричної енергії споживачу постачальником "останньої надії".

Стаття 57. Права та обов'язки електропостачальників

1. Електропостачальники мають право:

1) купувати та продавати електроенергію на ринку електричної енергії, здійснювати експорт-імпорт електричної енергії за вільними цінами;

2) вільно обирати контрагента за двостороннім договором;

3) на своєчасне та в повному обсязі отримання коштів за продану електричну енергію та послуги з постачання електричної енергії відповідно до укладених договорів;

4) звертатися до оператора системи передачі або оператора системи розподілу щодо відключення електроживлення споживача у випадках, визначених правилами роздрібного ринку, крім випадків постачання вразливим споживачам;

5) звертатися до оператора системи передачі або оператора системи розподілу щодо відновлення електроживлення споживачу у випадках, визначених правилами роздрібного ринку;

6) на недискримінаційний доступ до системи передачі, систем розподілу на підставі договорів з оператором системи передачі, оператором системи розподілу відповідно до вимог кодексу системи передачі, кодексу системи розподілу;

7) доступу до інформації щодо діяльності на ринку електричної енергії у порядку та обсягах, визначених правилами ринку та іншими нормативно-правовими актами, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;

8) інші права, передбачені нормативно-правовими актами, що регулюють функціонування ринку електричної енергії, та договорами, укладеними ними на ринку електричної енергії.

2. Електропостачальник зобов'язаний:

1) дотримуватися ліцензійних умов провадження господарської діяльності з постачання електричної енергії споживачу та інших нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;

2) укладати договори, обов'язкові для здійснення діяльності на ринку електричної енергії, та виконувати умови таких договорів;

3) надавати повідомлення про договірні обсяги купівлі-продажу електричної енергії за двосторонніми договорами, зокрема імпортованої та експортованої електричної енергії, у порядку, визначеному правилами ринку;

4) складати добові графіки електричної енергії для доби постачання згідно з обсягами купленої та проданої електричної енергії та надавати їх оператору системи передачі відповідно до правил ринку;

5) виконувати акцептовані оператором системи передачі добові графіки електричної енергії;

6) нести фінансову відповідальність за небаланси електричної енергії за цінами, визначеними відповідно до правил ринку, у разі невиконання ним акцептованих оператором системи передачі погодинних графіків електричної енергії;

7) сплачувати своєчасно та в повному обсязі за електричну енергію, куплену на ринку електричної енергії, та послуги, що надаються на ринку електричної енергії;

8) відкрити в установах одного з уповноважених банків поточні рахунки із спеціальним режимом використання для здійснення розрахунків відповідно до вимог цього Закону;

9) надавати у виставленому споживачу електричної енергії рахунку (або у додатках до нього) у формі та порядку, визначених Регулятором, інформацію щодо:

а) частки кожного джерела енергії у загальній структурі балансу електричної енергії, купленої ним та/або виробленої на власних електроустановках за попередній рік, у тому числі з використанням гарантій походження електричної енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії (за наявності);

{Підпункт "а" пункту 9 частини другої статті 57 в редакції Закону № 3220-IX від 30.06.2023}

б) посилення на доступні джерела інформації (веб-сторінки тощо) про вплив на навколишнє природне середовище, спричинений виробництвом електричної енергії усіма джерелами енергії з балансу електричної енергії, купленої ним за попередній рік. Щодо електричної енергії, придбаної на ринку "на добу наперед" та/або внутрішньодобовому ринку, та/або балансуєчому ринку, та/або імпортованої, можуть застосовуватися зведені дані щодо балансу електричної енергії, надані відповідно оператором ринку, оператором системи передачі, імпортером;

в) адрес, телефонів, веб-сторінок для отримання інформації про подання звернень, скарг та претензій щодо якості постачання електричної енергії та надання повідомлень про загрозу електробезпеки;

10) надавати споживачам у порядку, визначеному правилами роздрібного ринку, дані про споживання ними електричної енергії;

10¹) у чіткий та прозорий спосіб інформувати активних споживачів про вартість відпущеної та спожитої ними електричної енергії за механізмом самовиробництва із зазначенням цін за відповідний розрахунковий період у порядку, затвердженому Регулятором;

{Частина другу статті 57 доповнено пунктом 10¹ згідно із Законом № 3220-IX від 30.06.2023}

11) надавати за запитом споживача інформацію, необхідну для здійснення переходу споживача до іншого електропостачальника, відповідно до правил роздрібного ринку;

12) надсилати споживачу остаточний рахунок не пізніше шести тижнів після зміни електропостачальника;

13) розглядати відповідно до порядку, визначеного Регулятором, звернення, скарги та претензії споживачів щодо надання послуг з постачання електричної енергії та надавати вмотивовані відповіді;

14) надавати послуги з постачання електричної енергії споживачам із дотриманням установлених показників якості послуг;

15) здійснювати відшкодування (компенсацію) споживачу у разі недотримання електропостачальником показників якості послуг, визначених договором та Регулятором;

16) вести окремий облік витрат та доходів від здійснення діяльності з надання універсальних послуг, послуг постачальника "останньої надії" за державними регульованими цінами та за вільними цінами;

17) не пізніше ніж за 15 днів до початку здійснення діяльності з постачання електричної енергії оприлюднювати на своєму веб-сайті правила роздрібного ринку;

18) надавати учасникам ринку інформацію, необхідну для виконання ними функцій на ринку електричної енергії, в обсягах та порядку, визначених правилами ринку, кодексом системи передачі, кодексом системи розподілу, кодексом комерційного обліку та іншими нормативно-правовими актами, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;

19) надавати Регулятору інформацію, необхідну для здійснення ним функцій і повноважень, встановлених законодавством.

3. Електропостачальник має у чіткий та прозорий спосіб інформувати своїх споживачів:

1) про вартість та умови надання послуг;

2) про методи оплати, які не повинні допускати дискримінації між споживачами. Системи попередньої оплати мають бути справедливими та адекватно відображати прогнозне споживання;

3) про право споживачів безоплатно обирати і змінювати електропостачальника;

4) про зміну будь-яких умов договору постачання електричної енергії споживачу не пізніше ніж за 20 днів до їх застосування з урахуванням інформації про право споживача

розірвати договір. Електропостачальники зобов'язані повідомляти споживачів в порядку, встановленому законом, про будь-яке збільшення ціни і про їхнє право припинити дію договору, якщо вони не приймають нові умови.

Розділ XII СПОЖИВАЧ

Стаття 58. Права та обов'язки споживача

1. Споживач має право:

1) купувати електричну енергію для власного споживання за двосторонніми договорами та на організованих сегментах ринку, за умови укладення ним договору про врегулювання небалансів та договору про надання послуг з передачі електричної енергії з оператором системи передачі, а у разі приєднання до системи розподілу - договору про надання послуг з розподілу електричної енергії з оператором системи розподілу; або купувати електричну енергію на роздрібному ринку у електропостачальників або у виробників, що здійснюють виробництво електричної енергії на об'єктах розподіленої генерації, за правилами роздрібного ринку;

2) змінювати електропостачальника на умовах, визначених цим Законом та правилами роздрібного ринку;

3) отримувати електричну енергію належної якості згідно з умовами договору та вимогами до якості електричної енергії;

{Пункт 3 частини першої статті 58 із змінами, внесеними згідно із Законом № 124-IX від 20.09.2019}

4) на компенсацію, що застосовується у разі недотримання показників якості послуг електропостачання;

5) на відшкодування збитків, завданих внаслідок невиконання його контрагентами умов договорів, укладених на ринку електричної енергії;

6) на недискримінаційний доступ до системи передачі, систем розподілу на підставі договорів з оператором системи передачі, оператором системи розподілу відповідно до вимог кодексу системи передачі, кодексу систем розподілу;

7) на доступ до інформації щодо діяльності на ринку електричної енергії у порядку та обсягах, визначених правилами ринку та іншими нормативно-правовими актами, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;

8) подавати відповідному електропостачальнику, оператору системи розподілу звернення, скарги та претензії, зокрема щодо якості електропостачання, щодо надання послуг з постачання електричної енергії та отримувати в установленому законодавством порядку вмотивовані відповіді або повідомлення про заходи щодо усунення електропостачальником причин скарги;

9) подавати Регулятору скарги відповідно до порядку розгляду скарг та вирішення спорів;

10) отримувати від відповідного електропостачальника інформацію, передбачену законодавством та умовами договору постачання електричної енергії споживачу;

11) отримувати від відповідного електропостачальника повідомлення про його наміри внести зміни до будь-яких умов договору постачання електричної енергії споживачу не пізніше ніж за 20 днів до внесення та у разі незгоди із запропонованими змінами розірвати договір з електропостачальником у визначеному договором порядку;

11¹) брати участь у ринку допоміжних послуг, надавати послуги з балансування та об'єднуватися (вступати) в агреговані групи з цією метою у порядку, визначеному правилами ринку;

{Частина першу статті 58 доповнено пунктом 11¹ згідно із Законом № 2046-IX від 15.02.2022; в редакції Закону № 3220-IX від 30.06.2023}

12) інші права відповідно до законодавства та укладених договорів.

Споживач має право встановлювати генеруючі установки, призначені для виробництва електричної енергії для покриття виключно власного споживання, без отримання ліцензії на провадження господарської діяльності з виробництва енергії, якщо такий споживач у будь-який період часу не здійснює відпуск виробленої енергії в ОЕС України або в мережі інших суб'єктів господарювання.

{Частина першу статті 58 доповнено абзацом згідно із Законом № 2712-VIII від 25.04.2019; в редакції Закону № 3220-IX від 30.06.2023}

Споживач має право встановлювати та використовувати установки зберігання енергії для забезпечення власних потреб без отримання ліцензії на провадження господарської діяльності із зберігання енергії, якщо такий споживач у будь-який період часу не здійснює відпуск раніше збереженої в установці зберігання енергії в ОЕС України або в мережі інших суб'єктів господарювання.

{Частина першу статті 58 доповнено абзацом згідно із Законом № 2712-VIII від 25.04.2019; в редакції Закону № 3220-IX від 30.06.2023}

Споживач, генеруюча установка якого виробляє електричну енергію з відновлюваних джерел енергії для покриття виключно власного споживання, має право отримати гарантію походження електричної енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії, відповідно до законодавства.

{Частина першу статті 58 доповнено абзацом згідно із Законом № 2712-VIII від 25.04.2019; в редакції Закону № 3220-IX від 30.06.2023}

Споживач, який є власником гарантії походження електричної енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії, має право відчужувати її та/або використати для підтвердження того, що відповідний обсяг спожитої ним для власних потреб електричної енергії вироблено з відновлюваних джерел енергії. Гарантія походження електричної енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії, засвідчує права її власника на екологічну цінність та позитивний ефект від виробництва електричної енергії з відновлюваних джерел енергії.

{Частина першу статті 58 доповнено абзацом згідно із Законом № 2712-VIII від 25.04.2019; в редакції Закону № 3220-IX від 30.06.2023}

Споживач має право вступати до агрегованих груп та надавати допоміжні послуги і послуги з балансування із застосуванням власних електроустановок, призначених до споживання та/або виробництва, та/або зберігання електричної енергії.

{Частина першу статті 58 доповнено абзацом згідно із Законом № 2712-VIII від 25.04.2019; в редакції Закону № 3220-IX від 30.06.2023}

Споживач має право вступати до агрегованих груп та купувати-продавати електроенергію, яка зберігається із застосуванням власних установок зберігання енергії, агрегатору. Продаж електроенергії агрегатором такому споживачу з метою її зберігання в установках зберігання енергії не вважається постачанням у розумінні цього Закону та не потребує ліцензії";

{Частина першу статті 58 доповнено абзацом згідно із Законом № 2712-VIII від 25.04.2019; в редакції Закону № 3220-IX від 30.06.2023}

2. Побутові споживачі та малі непобутові споживачі мають право на отримання універсальних послуг відповідно до цього Закону.

Споживачі колективного побутового споживача купують та здійснюють розрахунки за спожиту електричну енергію з колективним побутовим споживачем за тими самими цінами, за якими колективний побутовий споживач купує та здійснює розрахунки за електричну енергію з електропостачальником такого колективного побутового споживача.

{Частина друга статті 58 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2712-VIII від 25.04.2019; в редакції Закону № 3220-IX від 30.06.2023}

3. Споживач зобов'язаний:

1) сплачувати за електричну енергію та надані йому послуги відповідно до укладених договорів;

2) надавати постачальникам послуг комерційного обліку, з якими він уклав договір, доступ до своїх електроустановок для здійснення монтажу, технічного обслуговування та зняття показників з приладів обліку споживання електричної енергії;

3) дотримуватися правил технічної експлуатації, правил безпеки під час експлуатації власних електроустановок, нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії, та умов укладених договорів;

4) врегулювати у порядку, визначеному кодексом систем розподілу, відносини щодо технічного забезпечення розподілу електричної енергії з оператором системи розподілу;

5) надавати стороні, з якою укладено договір про постачання/купівлю-продаж електричної енергії, інформацію про сумарну номінальну потужність споживання електричної енергії своїх електроустановок, якщо технічна спроможність таких установок може забезпечити споживання в обсязі 600 ГВт·год на рік та вище.

{Частина третю статті 58 доповнено пунктом 5 згідно із Законом № 3141-IX від 10.06.2023}

4. Споживач має право без отримання ліцензії на провадження господарської діяльності із зберігання енергії використовувати установки зберігання енергії, якщо такий споживач у будь-який період часу не здійснює відпуск раніше збереженої в установці зберігання енергії в ОЕС України або в мережі інших суб'єктів господарювання.

{Статтю 58 доповнено частиною четвертою згідно із Законом № 2046-IX від 15.02.2022}

5. Діяльність з надання послуг із заряджання систем акумуляування електричної енергії (аккумуляторних батарей) електромобілів за допомогою електрозарядних станцій є споживанням електричної енергії та не є постачанням електричної енергії в розумінні цього Закону.

{Статтю 58 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом № 2046-IX від 15.02.2022; в редакції Закону № 2956-IX від 24.02.2023}

Стаття 58¹. Активний споживач

1. Активний споживач має права та обов'язки, визначені статтею 58 цього Закону, крім випадків, передбачених цією статтею.

Споживач набуває статусу активного споживача одночасно з:

укладенням договору купівлі-продажу електричної енергії за механізмом самовиробництва, що є додатком до договору про постачання електричної енергії споживачу; або

укладенням договору з гарантованим покупцем або постачальником універсальних послуг про продаж електричної енергії за "зеленим" тарифом.

Споживач також набуває статусу активного споживача у разі встановлення установки зберігання енергії з метою участі у ринку допоміжних послуг, надання послуг з балансування та купівлі-продажу електроенергії, яка використовується для зберігання енергії в установках зберігання енергії, на організованих сегментах ринку самостійно або у складі агрегованих груп.

Активний споживач із встановленою потужністю генеруючих електроустановок більше 1 МВт втрачає статус активного споживача на календарний рік у разі, якщо за попередній календарний рік обсяг відпуску електричної енергії, виробленої генеруючими електроустановками активного споживача, у мережу перевищив 50 відсотків загального обсягу споживання електричної енергії (з мережі та з генеруючих електроустановок активного споживача) такого активного споживача.

Процедура скасування статусу активного споживача та наслідки такого скасування визначаються Регулятором.

Договір купівлі-продажу електричної енергії за механізмом самовиробництва укладається між електропостачальником та активним споживачем, яким встановлено генеруючу установку. Постачання електричної енергії активним споживачам та купівля електричної енергії, відпущеної генеруючими установками таких споживачів в електричну мережу, здійснюються за вільними цінами, крім випадків, визначених законом.

2. Активний споживач та/або споживач має право встановлювати генеруючі установки, призначені для виробництва електричної енергії:

побутові споживачі у своїх приватних домогосподарствах - генеруючі установки, встановлена потужність яких не перевищує 50 кВт, призначені для виробництва електричної енергії з енергії сонячного випромінювання та/або енергії вітру та її продажу за "зеленим" тарифом відповідно до [статті 9¹](#) Закону України "Про альтернативні джерела енергії";

інші споживачі, у тому числі енергетичні кооперативи, - генеруючі установки, встановлена потужність яких не перевищує 150 кВт, призначені для виробництва електричної енергії з енергії сонячного випромінювання та/або енергії вітру, з біомаси, біогазу, гідроенергії, геотермальної енергії та її продажу за "зеленим" тарифом відповідно до [статті 9¹](#) Закону України "Про альтернативні джерела енергії";

приватні домогосподарства - генеруючі установки, приєднані до електроустановок, призначених для споживання електричної енергії напряму або через мережі такого споживача, за умови що встановлена потужність генеруючих установок не перевищує величину дозволеної (договірної) потужності електроустановок такого споживача, призначених для споживання електричної енергії, але не більше 30 кВт, та продажу виробленої, але не спожитої електричної енергії за механізмом самовиробництва відповідно до [статті 9⁶](#) Закону України "Про альтернативні джерела енергії";

малі непобутові споживачі - генеруючі електроустановки, що приєднані до електроустановок, призначених для споживання електричної енергії напряму або через мережі такого споживача, за умови що встановлена потужність таких електроустановок не перевищує величину дозволеної (договірної) потужності електроустановок такого споживача, призначених для споживання електричної енергії, але не більше 50 кВт, та продажу виробленої, але не спожитої електричної енергії за механізмом самовиробництва відповідно до [статті 9⁶](#) Закону України "Про альтернативні джерела енергії";

непобутові споживачі - генеруючі електроустановки, приєднані до електроустановок, призначених для споживання електричної енергії напряму або через мережі такого споживача, за умови що встановлена потужність таких електроустановок не перевищує величину дозволеної (договірної) потужності електроустановок такого споживача, призначених для споживання електричної енергії та продажу виробленої, але не спожитої електричної енергії за механізмом самовиробництва відповідно до [статті 9⁶](#) Закону України "Про альтернативні джерела енергії".

Потужність генеруючої установки активного споживача визначається номінальною потужністю інверторного устаткування такої генеруючої установки (у разі його наявності), що забезпечує паралельну роботу генеруючої установки з енергосистемою.

Сумарна встановлена потужність генеруючих установок та установок зберігання енергії активних споживачів (кожна окремо) не може перевищувати потужність, дозвану до споживання за договором про приєднання.

Технічні вимоги, яких має дотримуватися активний споживач, що пов'язані з приєднанням (підключенням) генеруючих установок та установок зберігання енергії такого споживача, визначаються кодексом систем розподілу та кодексом системи передачі.

3. Приватні домогосподарства, яким встановлено "зелений" тариф, здійснюють продаж виробленої електричної енергії за "зеленим" тарифом постачальнику універсальних послуг. Інші споживачі, у тому числі енергетичні кооперативи, яким встановлено "зелений" тариф, здійснюють продаж виробленої електричної енергії за "зеленим" тарифом гарантованому покупцю.

Активні споживачі здійснюють продаж відпущеної електричної енергії за механізмом самовиробництва постачальнику універсальних послуг або іншому електропостачальнику.

4. Порядок продажу та обліку електричної енергії, виробленої активними споживачами, а також розрахунків за неї затверджується Регулятором.

Приєднання генеруючих установок та/або установок зберігання активних споживачів не повинно призводити до погіршення нормативних параметрів якості електричної енергії в мережі та безпеки постачання. Вимоги щодо умов та порядку будівництва, приєднання та експлуатації таких установок визначаються кодексом системи розподілу або кодексом системи передачі.

Активний споживач, який встановлює генеруючу установку, призначену для виробництва електричної енергії, повинен додатково до комерційного обліку спожитої з електричної мережі/відпущеної в електричну мережу електричної енергії забезпечити облік виробленої власною генеруючою установкою електричної енергії відповідно до вимог кодексу комерційного обліку.

5. Активний споживач має право без отримання ліцензії на провадження господарської діяльності із зберігання енергії використовувати установки зберігання енергії, встановлена потужність яких не перевищує величину дозволеної (договірної) потужності електроустановок такого споживача, призначених для споживання електричної енергії, якщо інше не встановлено цим Законом.

Активний споживач, який встановив установку зберігання енергії, має право без отримання ліцензії на провадження господарської діяльності із зберігання енергії брати участь у ринку допоміжних послуг, надавати послуги з балансування та здійснювати купівлю-продаж електроенергії, яка використовується для зберігання енергії в установках зберігання енергії, на організованих ринках електроенергії самостійно або через агреговані групи у порядку, визначеному Регулятором.

З цією метою побутовий споживач у власному домогосподарстві має право використовувати електромобіль як установку зберігання енергії.

Активний споживач, що встановив установку зберігання енергії, повинен забезпечити окремий облік відбору/відпуску електричної енергії установкою зберігання енергії, відповідно до вимог кодексу комерційного обліку.

6. Активний споживач, генеруюча установка якого виробляє електричну енергію з відновлюваних джерел енергії, має право отримати гарантію походження електричної енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії, відповідно до законодавства.

Активний споживач, який є власником гарантії походження електричної енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії, має право відчужувати її та/або використати для підтвердження того, що відповідний обсяг спожитої ним для власних потреб

електричної енергії вироблено з відновлюваних джерел енергії. Гарантія походження електричної енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії, засвідчує права її власника на екологічну цінність та позитивний ефект від виробництва електричної енергії з відновлюваних джерел енергії.

7. Споживач має право приєднувати до власних електричних мереж генеруючі установки, що належать третім особам та призначені для виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії, та установки зберігання енергії із встановленою потужністю, кожна з яких не перевищує величину дозволеної (договірної) потужності електроустановок такого споживача за мінусом величини встановленої потужності власних генеруючих установок та установок зберігання енергії такого споживача відповідно, та за умови, що весь обсяг виробленої такими генеруючими установками, що належать третім особам, електричної енергії придбавається споживачем, та весь обсяг відбору/відпуску електричної енергії установками зберігання енергії, що належать третім особам, купується/продається таким споживачем.

Відносини між активними споживачами та третіми особами з питань, визначених цією статтею, регулюються відповідно до договору, укладеного між ними, та цивільним законодавством.

Відносини щодо продажу споживачу електричної енергії, що виробляється генеруючими установками та/або відпускається установками зберігання енергії, що належать третім особам та приєднані до електричних мереж такого споживача, не є постачанням електричної енергії споживачу в розумінні цього Закону та не потребує ліцензії, плата за розподіл та передачу такої електричної енергії активним споживачем не сплачується. Обсяг такої електричної енергії не враховується для цілей розрахунку тарифів та послуги з передачі та розподілу електричної енергії відповідного оператора системи розподілу та оператора системи передачі.

За умови виконання вимог, визначених абзацом першим цієї частини, такий споживач має укласти договір купівлі-продажу електричної енергії за механізмом самовиробництва та набути статусу активного споживача.

Електрична енергія, вироблена електроустановками третьої особи, що приєднані до електричних мереж або електроустановок споживача, та не спожита електроустановками такого споживача, реалізується активним споживачем на підставі договору купівлі-продажу електричної енергії за механізмом самовиробництва.

Установки зберігання енергії третіх осіб, що приєднані до електричних мереж або електроустановок споживача, можуть використовуватися активним споживачем для надання послуг балансування, допоміжних послуг та/або купівлі-продажу електроенергії, яка зберігається в таких установках зберігання енергії, на організованих сегментах ринку самостійно або у складі агрегованих груп.

Вимоги та обмеження, що встановлюються для генеруючих установок та/або установок зберігання енергії активних споживачів, застосовуються також до генеруючих установок третіх осіб, що приєднані до мереж, або електроустановок активного споживача.

8. Для цілей цієї статті активним споживачем також вважається об'єднання співвласників багатоквартирного будинку, за умови приєднання генеруючих установок

та/або установок зберігання енергії до електричних мереж багатоквартирного будинку, квартир та/або нежитлових приміщень.

Особливості набуття статусу активного споживача об'єднанням співвласників багатоквартирного житлового будинку встановлюються Регулятором.

9. Виробництво електричної енергії активними споживачами, третіми особами, що приєднані до електричних мереж активних споживачів, вважається виробництвом електричної енергії для власних потреб та не потребує отримання ліцензії на виробництво електричної енергії, за умови що встановлена потужність таких генеруючих електроустановок на одній площадці вимірювання не перевищує 5 МВт.

Зберігання електричної енергії активними споживачами, третіми особами, установи зберігання енергії яких приєднані до електричних мереж активних споживачів, вважається зберіганням електричної енергії для власних потреб та не потребує отримання ліцензії на зберігання електричної енергії, за умови що встановлена потужність таких установок зберігання енергії на одній площадці вимірювання не перевищує 5 МВт.

10. Активний споживач, який встановив установку зберігання енергії, сплачує плату за послуги з передачі електричної енергії та розподілу електричної енергії, що розраховується окремо на обсяг спожитої з мережі електричної енергії електроустановками, призначеними для споживання та виробництва електричної енергії, та окремо на обсяг абсолютної величини різниці між місячним відбором та місячним відпуском електричної енергії установкою зберігання енергії. В іншому випадку активний споживач сплачує плату за послуги з передачі електричної енергії та розподілу електричної енергії, яка розраховується на загальний обсяг спожитої з мережі електричної енергії.

{Закон доповнено статтею 58¹ згідно із Законом № 3220-IX від 30.06.2023}

Стаття 59. Зміна електропостачальника

1. Зміна електропостачальника споживачем здійснюється на безоплатній основі у порядку, визначеному правилами роздрібного ринку.

Порядок зміни електропостачальника має, зокрема, визначати:

- 1) умови та процедури зміни електропостачальника;
- 2) положення щодо забезпечення належного та достовірного комерційного обліку споживача при зміні електропостачальника;
- 3) положення щодо обміну інформацією при зміні електропостачальника;
- 4) права та обов'язки електропостачальників, оператора системи передачі та/або оператора системи розподілу, споживача при зміні електропостачальника.

2. Зміна електропостачальника за ініціативою споживача має бути завершена у строк не більше трьох тижнів з дня повідомлення таким споживачем про намір змінити електропостачальника.

3. Спори між споживачем та електропостачальником під час зміни електропостачальника розглядаються відповідно до порядку розгляду скарг та вирішення спорів, затвердженого Регулятором. Наявність спору між електропостачальником і

споживачем не є підставою для затримки у виконанні договору постачання електричної енергії споживачу новим електропостачальником.

4. До припинення дії договору постачання електричної енергії споживачу електропостачальник зобов'язаний забезпечувати постачання електричної енергії споживачу на умовах чинного договору.

Регулятор здійснює моніторинг практики зміни електропостачальника.

Стаття 60. Захист прав споживачів

1. З метою забезпечення захисту прав споживачів учасники ринку не застосовують недобросовісні методи конкуренції до споживача. Положення та умови договорів зі споживачами мають бути прозорими та доступними для розуміння.

2. Постачання електричної енергії здійснюється на недискримінаційних засадах.

Колективний побутовий споживач не може перешкоджати встановленню споживачами колективного побутового споживача приладів обліку, що забезпечують диференційований облік спожитої електроенергії окремо за різними періодами часу (зонами доби).

{Частина друга статті 60 в редакції Закону № 3220-IX від 30.06.2023}

3. Відключення споживачів здійснюється виключно у порядку, визначеному цим Законом та правилами роздрібного ринку.

Захист прав споживачів електричної енергії, а також механізм захисту цих прав регулюються цим Законом, законами України "Про захист прав споживачів", "Про захист економічної конкуренції", іншими нормативно-правовими актами.

4. Відключення захищених споживачів здійснюється з дотриманням вимог [порядку забезпечення постачання електричної енергії захищеним споживачам](#), затвердженого Кабінетом Міністрів України, який визначає:

- 1) порядок складення переліку захищених споживачів;
- 2) порядок обмеження, відключення електропостачання захищених споживачів;
- 3) механізми забезпечення повної поточної оплати захищеними споживачами електричної енергії шляхом забезпечення попередньої оплати прогнозованого обсягу споживання електричної енергії та/або надання фінансової гарантії оплати спожитої захищеним споживачем електричної енергії власником такого захищеного споживача або в інший спосіб, передбачений законодавством.

Стаття 61. Захист вразливих споживачів

1. Вразливі споживачі мають право на передбачену законом підтримку для відшкодування витрат на оплату спожитої електричної енергії у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Порядок захисту вразливих споживачів визначає:

- 1) категорії вразливих споживачів;

- 2) порядок обліку вразливих споживачів;
 - 3) заходи з моніторингу та державного контролю за належністю до категорії вразливих споживачів;
 - 4) спеціальні заходи захисту вразливих споживачів від відключення у певні періоди, спрямовані на задоволення потреб таких споживачів в електричній енергії;
 - 5) обсяг адресної допомоги для категорій вразливих споживачів.
2. Постачання електричної енергії вразливим споживачам здійснює постачальник універсальної послуги відповідно до цього Закону та правил роздрібного ринку.

Розділ XIII

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАГАЛЬНОСУСПІЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ У ПРОЦЕСІ ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ ЕЛЕКТРИЧНОЇ ЕНЕРГІЇ

Стаття 62. Спеціальні обов'язки для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії

1. З метою забезпечення загального економічного інтересу в електроенергетичній галузі України, необхідного для задоволення інтересів громадян, суспільства і держави, та забезпечення сталого довгострокового розвитку електроенергетичної галузі і конкурентоспроможності національної економіки України на учасників ринку відповідно до цієї статті можуть бути покладені **спеціальні обов'язки для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії.**

2. До спеціальних обов'язків, що покладаються на учасників ринку електричної енергії відповідно до цього Закону для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії, належать, зокрема:

1) забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії, включаючи забезпечення підтримки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії за механізмом ринкової премії;

{Пункт 1 частини другої статті 62 в редакції Закону № 3764-IX від 04.06.2024}

- 2) виконання функцій постачальника універсальних послуг;
- 3) виконання функцій постачальника "останньої надії";
- 4) надання послуг із забезпечення розвитку генеруючих потужностей;
- 5) підвищення ефективності комбінованого виробництва електричної та теплової енергії.

Спеціальні обов'язки із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії покладаються на:

{Абзац сьомий частини другої статті 62 в редакції Законів № 2712-VIII від 25.04.2019, № 3220-IX від 30.06.2023, № 3764-IX від 04.06.2024}

гарантованого покупця;

{Абзац частини другої статті 62 в редакції Закону № 3764-IX від 04.06.2024}

постачальників універсальних послуг;

{Абзац частини другої статті 62 в редакції Закону № 3764-IX від 04.06.2024}

оператора системи передачі;

{Абзац частини другої статті 62 в редакції Закону № 3764-IX від 04.06.2024}

виробників електричної енергії з альтернативних джерел енергії, яким встановлено "зелений" тариф, на строк застосування "зеленого" тарифу;

{Абзац частини другої статті 62 в редакції Закону № 3764-IX від 04.06.2024}

виробників електричної енергії з альтернативних джерел енергії, які за результатами аукціону набули право на підтримку, - на строк дії підтримки таких виробників.

{Абзац частини другої статті 62 в редакції Закону № 3764-IX від 04.06.2024}

Спеціальні обов'язки з підвищення ефективності комбінованого виробництва електричної та теплової енергії покладаються на виробників, що здійснюють комбіноване виробництво електричної та теплової енергії на теплоелектроцентралях, рішення щодо яких прийняте Кабінетом Міністрів України відповідно до цього Закону, та на оператора системи передачі до 1 липня 2024 року.

Для забезпечення загальносупільних інтересів відповідно до частини третьої цієї статті Кабінет Міністрів України може покладати на учасників ринку інші спеціальні обов'язки з дотриманням норм цієї статті.

Учасникам ринку, яким надавалася або надається підтримка та/або компенсація витрат, пов'язаних із будівництвом, реконструкцією, модернізацією, ремонтом та/або експлуатацією електроустановок об'єкта електроенергетики, шляхом застосування механізму покладення спеціального обов'язку щодо забезпечення загальносупільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії відповідно до цієї статті, не може бути надано підтримку та/або компенсацію витрат, пов'язаних із будівництвом, реконструкцією, модернізацією, ремонтом та/або експлуатацією електроустановок об'єкта електроенергетики, за яким надавалася або надається підтримка та/або компенсація таких витрат.

{Частину другу статті 62 доповнено абзацом згідно із Законом № 810-IX від 21.07.2020}

3. З метою забезпечення загальносупільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії Кабінетом Міністрів України у передбачених цією частиною випадках та на визначений строк на учасників ринку (крім споживачів) можуть покладатися спеціальні обов'язки. Пропозиції щодо обсягів та умов покладення спеціальних обов'язків готуються Регулятором з урахуванням вимог цієї статті та подаються до Кабінету Міністрів України після проведення консультацій із Секретаріатом Енергетичного Співтовариства.

До загальносупільних інтересів, які можуть забезпечуватися Кабінетом Міністрів України шляхом покладення спеціальних обов'язків на учасників ринку, належить:

- 1) національна безпека, а також безпека постачання електричної енергії;
- 2) стабільність, належна якість та доступність електричної енергії, у тому числі для вразливих споживачів;
- 3) захист навколишнього природного середовища, енергоефективність, збільшення частки енергії, виробленої з альтернативних джерел, та зменшення викидів парникових газів;
- 4) захист здоров'я, життя та власності населення.

4. Спеціальні обов'язки, які покладаються Кабінетом Міністрів України на учасників ринку, мають бути чітко визначеними, прозорими, недискримінаційними та мати тимчасовий характер.

Обсяг та умови виконання спеціальних обов'язків, покладених Кабінетом Міністрів України на учасників ринку, мають бути необхідними та пропорційними до мети задоволення правомірного загальносуспільного інтересу та такими, що створюють найменші перешкоди для розвитку ринку електричної енергії.

5. У рішенні Кабінету Міністрів України про покладання спеціальних обов'язків на учасників ринку визначаються:

- 1) загальносуспільний інтерес, для забезпечення якого на учасників ринку покладаються спеціальні обов'язки;
- 2) зміст та обсяг спеціальних обов'язків;
- 3) учасники ринку, на яких покладаються спеціальні обов'язки;
- 4) обсяг прав учасників ринку, на яких покладаються спеціальні обов'язки, необхідних для виконання таких обов'язків;
- 5) категорії споживачів, яких стосуються спеціальні обов'язки;
- 6) територія та строк виконання спеціальних обов'язків;
- 7) джерела фінансування та порядок визначення компенсації, що надається учасникам ринку, на яких покладаються спеціальні обов'язки, з урахуванням вимог частини сьомої цієї статті.

6. Вибір учасника або учасників ринку електричної енергії, на яких Кабінетом Міністрів України покладаються спеціальні обов'язки відповідно до частини третьої цієї статті, здійснюється у прозорий і недискримінаційний спосіб на підставі критеріїв, затверджених Кабінетом Міністрів України, та не має створювати перешкод для здійснення права споживачів на вільний вибір електропостачальника.

7. Умови виконання спеціальних обов'язків мають забезпечувати покриття економічно обґрунтованих витрат учасника ринку на виконання таких обов'язків.

8. Регулятор доводить до відома Секретаріату Енергетичного Співтовариства інформацію про заходи, вжиті на виконання цієї статті, зокрема щодо можливих наслідків таких заходів для конкуренції на ринку електричної енергії України та на ринку електричної енергії Енергетичного Співтовариства.

Інформація про заходи, вжиті на виконання цієї статті, оновлюється Регулятором та надається Секретаріату Енергетичного Співтовариства один раз на два роки.

Стаття 63. Постачальник універсальних послуг

{Стаття 63 набирає чинності через дванадцять місяців з дня опублікування Закону № 2019-VIII від 13.04.2017 - див. [пункт 1](#) розділу XVII Закону № 2019-VIII від 13.04.2017}

1. Універсальні послуги надаються постачальником таких послуг виключно побутовим та малим непобутовим споживачам.

Постачальник універсальних послуг не може відмовити побутовому та/або малому непобутовому споживачу, який знаходиться на території здійснення його діяльності, в укладенні договору постачання електричної енергії.

Постачальник універсальних послуг не може відмовити побутовому та/або малому непобутовому споживачу, який виробляє електричну енергію з альтернативних джерел енергії і знаходиться на території здійснення його діяльності, в укладенні договору купівлі-продажу електричної енергії за механізмом самовиробництва, за умови що між споживачем та таким постачальником уже укладений договір про постачання електричної енергії.

{Частина перша статті 63 в редакції Закону № 3220-IX від 30.06.2023}

2. Визначення постачальника універсальних послуг здійснюється рішенням Кабінету Міністрів України за результатами конкурсу, проведеного у [порядку](#), затвердженому Кабінетом Міністрів України.

[Порядок проведення конкурсу з визначення постачальника універсальних послуг](#) має містити, зокрема, перелік кваліфікаційних вимог до електропостачальників та критерії, за якими здійснюється визначення переможця.

Якщо конкурс не відбувся, Кабінет Міністрів України з метою забезпечення загальносуспільних інтересів може тимчасово, на строк до шести місяців, покласти обов'язки щодо надання універсальних послуг на постачальника універсальних послуг, що надавав універсальні послуги на дату проведення конкурсу, або на електропостачальника державної форми власності, який відповідає кваліфікаційним вимогам та критеріям.

Межі території здійснення діяльності постачальника універсальних послуг визначаються в умовах конкурсу. У межах території здійснення діяльності одного постачальника універсальних послуг не допускається здійснення діяльності іншими постачальниками універсальних послуг.

Побутові та малі непобутові споживачі мають право на отримання універсальних послуг на недискримінаційних засадах.

3. Постачальник надає універсальні послуги за економічно обґрунтованими, прозорими та недискримінаційними цінами, що формуються ним відповідно до методики (порядку), затвердженої Регулятором, та включають, зокрема, ціну купівлі електричної енергії на ринку електричної енергії, ціну (тариф) на послуги постачальника універсальних послуг, ціни (тарифи) на послуги оператора системи передачі та оператора системи розподілу відповідно до укладених договорів про надання відповідних послуг.

Постачальник універсальних послуг оприлюднює ціни на універсальні послуги не пізніше ніж за 20 днів до їх застосування.

Для забезпечення постачання електричної енергії споживачам постачальник універсальних послуг здійснює купівлю-продаж електричної енергії на ринку електричної енергії за вільними цінами. Методика (порядок) розрахунку ціни електричної енергії, що застосовується постачальником універсальних послуг при формуванні цін на універсальні послуги, затверджується Регулятором.

Ціна (тариф) на послуги постачальника універсальних послуг визначається за результатами проведення конкурсу з визначення постачальника універсальних послуг.

Якщо конкурс на визначення постачальника універсальних послуг не відбувся, ціна (тариф) на послуги тимчасово призначеного постачальника універсальних послуг встановлюється Регулятором відповідно до затвердженої ним методики із дотриманням вимог [статті 7](#) цього Закону.

4. Постачальник універсальних послуг здійснює постачання електричної енергії у порядку, визначеному правилами роздрібного ринку, та на умовах договору постачання універсальних послуг. Договір про постачання універсальних послуг є публічним договором приєднання та розробляється постачальником універсальної послуги на підставі типового договору, форма якого затверджується Регулятором. Постачальник універсальних послуг розміщує договір постачання універсальних послуг на своєму офіційному веб-сайті.

{Частина четверта статті 63 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2628-VIII від 23.11.2018}

5. Крім обов'язків, визначених [статтею 57](#) цього Закону, постачальник універсальних послуг зобов'язаний:

1) інформувати споживачів про їхнє право отримувати універсальні послуги та умови отримання таких послуг;

2) надавати універсальні послуги в установленому законодавством порядку;

3) вести окремий облік витрат та доходів від здійснення господарської діяльності з надання універсальних послуг;

4) купувати електричну енергію, вироблену генеруючими установками приватних домогосподарств, встановлена потужність яких не перевищує величину, визначену для відповідних категорій генеруючих установок приватних домогосподарств відповідно до [частини двадцять третьої](#) статті 9¹ Закону України "Про альтернативні джерела енергії", за "зеленим" тарифом в обсязі, що перевищує місячне споживання електричної енергії такими приватними домогосподарствами, та у кожному розрахунковому періоді здійснювати пріоритетну оплату її вартості;

{Пункт 4 частини п'ятої статті 63 в редакції Законів № 2712-VIII від 25.04.2019, № 810-IX від 21.07.2020, № 3220-IX від 30.06.2023}

4¹) купувати електричну енергію, вироблену з альтернативних джерел, яка відпущена генеруючими установками приватних домогосподарств, встановлена потужність яких не перевищує 30 кВт, та генеруючими установками малих побутових споживачів,

встановлена потужність яких не перевищує 50 кВт, за договором купівлі-продажу електричної енергії за механізмом самовиробництва;

{Частина п'яту статті 63 доповнено пунктом 4¹ згідно із Законом № 3220-IX від 30.06.2023}

4²) реєструвати у реєстрі гарантій походження електричної енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії, генеруючі установки активних споживачів, у яких він придбаває електричну енергію за "зеленим" тарифом;

{Частина п'яту статті 63 доповнено пунктом 4² згідно із Законом № 3220-IX від 30.06.2023}

5) вести реєстри споживачів, яким здійснюється постачання універсальних послуг, у тому числі вразливих споживачів;

6) продавати гарантії походження електричної енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії, передані йому в обсязі електричної енергії, купленої ним за "зеленим" тарифом.

{Частина п'яту статті 63 доповнено пунктом 6 згідно із Законом № 3220-IX від 30.06.2023}

6. Постачальник універсальних послуг одночасно з виконанням обов'язку щодо купівлі електричної енергії за "зеленим" тарифом у приватних домогосподарств, величина встановленої потужності генеруючих установок яких не перевищує 50 кВт, надає оператору системи передачі послугу із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії.

{Абзац перший частини шостої статті 63 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2712-VIII від 25.04.2019}

Така послуга надається постачальником універсальних послуг виходячи з фактичних обсягів купівлі електричної енергії за "зеленим" тарифом у приватних домогосподарств.

Вартість послуги із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії визначається у відповідні розрахункові періоди як різниця між вартістю електричної енергії, купленої ним за "зеленим" тарифом, та її вартістю, розрахованою за цінами ринку "на добу наперед". Розрахунок вартості послуги із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії здійснюється постачальником універсальних послуг відповідно до порядку купівлі електричної енергії, виробленої з альтернативних джерел енергії, з урахуванням доходу постачальника універсальних послуг від продажу гарантій походження електричної енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії. Вартість послуги із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії затверджується Регулятором.

{Абзац третій частини шостої статті 63 із змінами, внесеними згідно із Законами № 2712-VIII від 25.04.2019, № 3220-IX від 30.06.2023}

Постачальник універсальних послуг щомісяця у порядку, визначеному Регулятором, оприлюднює на офіційному веб-сайті відомості щодо обсягів купівлі електричної енергії за "зеленим" тарифом у приватних домогосподарств, величина встановленої потужності генеруючих установок яких не перевищує 50 кВт, за минулий місяць; щодо стану розрахунків за ці обсяги з такими приватними домогосподарствами; щодо вартості послуги із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії, наданої таким постачальником універсальних послуг оператору системи передачі за минулий місяць, та щодо стану розрахунків оператора системи передачі за таку послугу.

{Частина шосту статті 63 доповнено абзацом п'ятим згідно із Законом № 3220-IX від 30.06.2023}

Оператор системи передачі щомісяця у порядку, визначеному Регулятором, оприлюднює на офіційному веб-сайті відомості щодо вартості послуги із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії, наданої йому кожним з постачальників універсальних послуг за минулий місяць, та щодо стану розрахунків за таку послугу з кожним з таких постачальників універсальних послуг.

{Частина шосту статті 63 доповнено абзацом п'ятим згідно із Законом № 3220-IX від 30.06.2023}

7. Крім прав, визначених **статтею 57** цього Закону, постачальники універсальних послуг мають право отримувати компенсацію витрат на:

1) надання універсальних послуг вразливим споживачам відповідно до законодавства у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України;

2) надання оператору системи передачі послуги із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії.

Стаття 64. Постачальник "останньої надії"

*{Стаття 64 набирає чинності через дванадцять місяців з дня опублікування Закону № 2019-VIII від 13.04.2017 - див. **пункт 1** розділу XVII Закону № 2019-VIII від 13.04.2017}*

1. Постачальник "останньої надії" надає послуги з постачання електричної енергії споживачам у разі:

1) банкрутства, ліквідації попереднього електропостачальника;

2) завершення строку дії ліцензії, зупинення або припинення дії ліцензії з постачання електричної енергії споживачам попереднього електропостачальника;

3) невиконання або неналежного виконання електропостачальником правил ринку, правил ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку, що унеможливило постачання електричної енергії споживачам;

4) необрання споживачем електропостачальника, зокрема після розірвання договору з попереднім електропостачальником;

5) в інших випадках, передбачених правилами роздрібного ринку.

2. Визначення постачальника "останньої надії" здійснюється рішенням Кабінету Міністрів України за результатами конкурсу, проведеного у [порядку](#), затвердженому Кабінетом Міністрів України.

Якщо конкурс не відбувся, Кабінет Міністрів України з метою забезпечення загальносуспільних інтересів може тимчасово, на строк до шести місяців, покласти обов'язки щодо виконання функцій постачальника "останньої надії" на електропостачальника державної форми власності, який відповідає кваліфікаційним вимогам та критеріям.

Межі території здійснення діяльності постачальника "останньої надії" визначаються в умовах конкурсу. У межах території здійснення діяльності одного постачальника "останньої надії" не допускається провадження діяльності іншими постачальниками "останньої надії".

3. Порядок проведення конкурсу з визначення постачальника "останньої надії" має містити, зокрема, перелік кваліфікаційних вимог до електропостачальників та критерії, за якими здійснюється визначення переможця.

4. Постачальник "останньої надії" призначається на строк до трьох років.

5. Постачальник "останньої надії" зобов'язаний постачати електричну енергію споживачам за ціною, що формується ним відповідно до методики (порядку), затвердженої Регулятором, та включає, зокрема, ціну купівлі електричної енергії на ринку електричної енергії, ціну (тариф) на послуги постачальника "останньої надії" та ціну (тариф) на послуги оператора системи передачі. Постачальник "останньої надії" зобов'язаний повідомляти споживача на своєму веб-сайті або через медіа про зміни тарифів (цін) у строки, визначені порядком формування ціни, за якою здійснює постачання електричної енергії споживачам постачальник "останньої надії". Споживачі постачальника "останньої надії" оплачують послуги з передачі та розподілу електричної енергії оператору системи передачі та оператору системи розподілу згідно з умовами укладених договорів про надання відповідних послуг.

{Абзац перший частини п'ятої статті 64 в редакції Закону № 1639-IX від 14.07.2021}

Для забезпечення постачання електричної енергії споживачам постачальник "останньої надії" здійснює купівлю-продаж електричної енергії на ринку електричної енергії за вільними цінами. Методика (порядок) розрахунку ціни електричної енергії, що застосовується постачальником "останньої надії" при формуванні ціни постачання електричної енергії споживачам, затверджується Регулятором.

Ціни, за якими здійснюється постачання електричної енергії постачальником "останньої надії", мають бути економічно обґрунтованими, прозорими та недискримінаційними і не повинні перешкоджати конкуренції на ринку електричної енергії.

Ціна (тариф) на послуги постачальника "останньої надії" визначається за результатами конкурсу.

У разі якщо конкурс на визначення постачальника "останньої надії" не відбувся, ціна (тариф) на послуги тимчасово призначеного постачальника "останньої надії"

встановлюється Регулятором згідно із затвердженою ним методикою та має враховувати економічно обґрунтовані витрати, пов'язані з особливим режимом роботи та ризиками від провадження діяльності постачальника "останньої надії", а також норму прибутку з урахуванням особливостей діяльності такого електропостачальника.

6. Постачальник "останньої надії" здійснює постачання електричної енергії у порядку, визначеному правилами роздрібного ринку, на умовах типового договору постачання електричної енергії постачальником "останньої надії", що затверджується Регулятором, та є публічним договором приєднання. Постачальник "останньої надії" оприлюднює відповідний договір на своєму офіційному веб-сайті.

{Частина шоста статті 64 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2628-VIII від 23.11.2018}

7. Електропостачальник, неспроможний постачати електричну енергію, має повідомити про дату припинення постачання електричної енергії постачальника "останньої надії", споживачів, Регулятора, оператора системи передачі та оператора системи розподілу.

8. Постачальник "останньої надії" здійснює постачання з моменту припинення постачання електричної енергії попереднім електропостачальником. Договір постачання електричної енергії між постачальником "останньої надії" і споживачем вважається укладеним з початку фактичного постачання електричної енергії такому споживачу.

9. Постачальник "останньої надії" постачає електричну енергію споживачу протягом строку, що не може перевищувати 90 днів. Після завершення зазначеного строку постачальник "останньої надії" припиняє електропостачання споживачу.

10. Порядок заміни електропостачальника на постачальника "останньої надії" визначається правилами роздрібного ринку.

11. Постачальник "останньої надії" має повідомити споживачу умови постачання, ціни на електричну енергію, а також про право споживача на вибір електропостачальника. Постачальник "останньої надії" зобов'язаний оприлюднити зазначену інформацію на своєму офіційному веб-сайті.

12. Крім обов'язків, визначених **статтею 57** цього Закону, постачальник "останньої надії" зобов'язаний:

1) здійснювати постачання електричної енергії споживачам у випадках, визначених цією статтею, до обрання споживачами електропостачальника, але не більш як протягом 90 днів;

2) інформувати споживачів щодо умов постачання електричної енергії постачальником "останньої надії" у визначеному законодавством порядку;

3) вести окремий облік витрат та доходів від господарської діяльності з постачання "останньої надії".

Постачальник "останньої надії" зобов'язаний припинити постачання електричної енергії споживачу у разі настання однієї з таких подій:

1) здійснення постачання електричної енергії споживачу іншим електропостачальником на підставі укладеного ними договору постачання електричної енергії відповідно до правил роздрібного ринку;

2) закінчення встановленого цим Законом строку постачання електричної енергії постачальником "останньої надії".

Постачальник "останньої надії" має право припинити постачання електричної енергії до закінчення визначеного цим Законом строку у разі невиконання споживачем умов договору про постачання електричної енергії постачальником "останньої надії" щодо повної та своєчасної оплати споживачем вартості електричної енергії.

13. Постачальник "останньої надії" складає та оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті щорічний звіт про господарську діяльність постачальника "останньої надії", який має містити інформацію про кількість споживачів постачальника "останньої надії", загальний обсяг поставленої електричної енергії та середню тривалість постачання.

Стаття 65. Гарантований покупець

1. Кабінет Міністрів України з метою забезпечення загальносуспільних інтересів та виконання гарантій держави щодо купівлі всієї електричної енергії, виробленої на об'єктах електроенергетики, що використовують альтернативні джерела енергії (а з використанням гідроенергії - виробленої лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями), за встановленим "зеленим" тарифом, придбання послуги за механізмом ринкової премії, що надається суб'єктами господарювання, яким встановлено "зелений" тариф, щодо об'єктів електроенергетики або черг їх будівництва (пускових комплексів), які не перебувають у балансуючій групі гарантованого покупця, та суб'єктами господарювання, які за результатами аукціону набули право на підтримку, визначає суб'єкта господарювання державного сектору економіки для виконання функцій гарантованого покупця електричної енергії. Фінансування діяльності гарантованого покупця здійснюється в межах кошторису, що затверджується Регулятором.

{Абзац перший частини першої статті 65 в редакції Закону № 3764-IX від 04.06.2024}

Гарантований покупець при здійсненні купівлі-продажу електричної енергії на ринку електричної енергії, здійсненні експортних операцій, отриманні доступу до пропускнуої спроможності міждержавних перетинів враховує принципи торговельної політики гарантованого покупця, затвердженої Кабінетом Міністрів України.

{Частина перша статті 65 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2712-VIII від 25.04.2019; в редакції Законів № 3141-IX від 10.06.2023, № 3220-IX від 30.06.2023}

2. Гарантований покупець зобов'язаний купувати у суб'єктів господарювання, яким встановлено "зелений" тариф, всю відпущену електричну енергію, вироблену на включених до складу балансуючої групи гарантованого покупця об'єктах електроенергетики або чергах їх будівництва (пускових комплексах) з альтернативних джерел енергії (а з використанням гідроенергії - виробленої лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями), у тому числі відпущену з установки зберігання енергії у складі таких об'єктів (у разі якщо електрична енергія, що відбирається, зберігається і відпускається такою установкою, вироблена з альтернативних джерел енергії), за встановленим їм "зеленим" тарифом з урахуванням надбавки до нього протягом всього

строку застосування "зеленого" тарифу, обсяг якої не перевищує обсяг електричної енергії, який може бути відпущений відповідним об'єктом електроенергетики або чергою його будівництва (пусковим комплексом) у кожному розрахунковому періоді (годині) згідно із встановленою потужністю електрогенеруючого обладнання, зазначеною в ліцензії на виробництво електричної енергії. При цьому в кожному розрахунковому періоді (місяці) обсяг відпуску електричної енергії, виробленої на об'єкті електроенергетики або черзі його будівництва (пусковому комплексі) з альтернативних джерел енергії (а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями), визначається за вирахуванням обсягу витрат електричної енергії на власні потреби в електричній енергії відповідного об'єкта згідно з показниками приладів обліку на власні потреби.

{Абзац перший частини другої статті 65 в редакції Закону № 3764-IX від 04.06.2024}

У разі перевищення обсягу електричної енергії, який може бути відпущений об'єктом електроенергетики або чергою його будівництва (пусковим комплексом), у кожному розрахунковому періоді (годині) згідно із встановленою потужністю електрогенеруючого обладнання, зазначеною в ліцензії на виробництво електричної енергії суб'єкта господарювання, якому встановлено "зелений" тариф, гарантований покупець здійснює придбання обсягу такого перевищення за ціною вартості позитивного небалансу, яка склалася за відповідний розрахунковий період (годину), відповідно до правил ринку.

Гарантований покупець зобов'язаний купувати електричну енергію, вироблену генеруючими установками активних споживачів, у тому числі енергетичних кооперативів, встановлена потужність яких не перевищує 150 кВт, за "зеленим" тарифом в обсязі, що перевищує місячне споживання електричної енергії такими активними споживачами.

Особливості розрахунків гарантованого покупця за електричну енергію, вироблену на об'єкті електроенергетики з альтернативних джерел енергії (а з використанням гідроенергії - лише мікро, міні- та малими гідроелектростанціями), до електричних мереж внутрішнього електрозабезпечення якого приєднано електроустановки власного споживання або пов'язаних осіб відповідно до статті 25 цього Закону, встановлюються частиною одинадцятою цієї статті.

У разі перевищення обсягів споживання над обсягами відпуску електричної енергії у виробника, якому встановлено "зелений" тариф, або об'єкта електроенергетики, черги будівництва (пускового комплексу) такого виробника, що входить до балансуєної групи гарантованого покупця, за розрахунковий період (місяць) такий виробник сплачує послуги з передачі та/або розподілу електричної енергії щодо обсягів такого перевищення відповідно до кодексу системи передачі та кодексу систем розподілу.

{Частина друга статті 65 в редакції Закону № 2712-VIII від 25.04.2019; із змінами, внесеними згідно із Законом № 3141-IX від 10.06.2023; в редакції Закону № 3220-IX від 30.06.2023}

3. Купівля-продаж такої електричної енергії за "зеленим" тарифом з урахуванням надбавки до нього здійснюється на підставі двостороннього договору між виробником або споживачем, якому встановлено "зелений" тариф, та гарантованим покупцем. Такий договір укладається на підставі типового договору купівлі-продажу електричної енергії за "зеленим" тарифом. Типова форма договору купівлі-продажу електричної енергії за "зеленим" тарифом затверджується Регулятором.

Договір купівлі-продажу електричної енергії за "зеленим" тарифом укладається між гарантованим покупцем та виробником або споживачем, які виробляють електричну енергію з альтернативних джерел енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями) на весь строк дії "зеленого" тарифу.

{Частина третя статті 65 в редакції Закону № 2712-VIII від 25.04.2019}

4. Гарантований покупець зобов'язаний придбавати у суб'єктів господарювання, яким встановлено "зелений" тариф, якщо такий об'єкт електроенергетики або черга будівництва (пусковий комплекс) такого виробника не перебуває у балансуєчій групі гарантованого покупця, та у суб'єктів господарювання, які за результатами аукціону набули право на підтримку, послугу за механізмом ринкової премії протягом всього строку застосування "зеленого" тарифу суб'єктами господарювання, яким встановлено "зелений" тариф, або строку дії підтримки суб'єктів господарювання, які за результатами аукціону набули право на підтримку, за умови що такі суб'єкти господарювання уклали з гарантованим покупцем договір про надання послуги за механізмом ринкової премії. Послуга придбається за обсяг електричної енергії, відпущеної об'єктами електроенергетики з альтернативних джерел енергії (а з використанням гідроенергії - виробленої лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями) та проданої за двосторонніми договорами, на ринку "на добу наперед", на внутрішньодобовому ринку у кожному розрахунковому періоді (годині), який не перевищує обсяг електричної енергії, що може бути відпущений відповідним об'єктом електроенергетики або чергою його будівництва (пусковим комплексом) згідно із встановленою потужністю електрогенеруючого обладнання, зазначеною в ліцензії на виробництво електричної енергії. Обсяг виробленої та проданої такої електричної енергії у встановленому періоді (місяці) визначається за вирахуванням обсягу витрат електричної енергії на власні потреби в електричній енергії відповідного об'єкта електроенергетики згідно з показниками приладів обліку на власні потреби.

{Абзац перший частини четвертої статті 65 в редакції Закону № 3764-IX від 04.06.2024}

Придбання послуги за механізмом ринкової премії здійснюється гарантованим покупцем на підставі договору про надання послуги за механізмом ринкової премії.

Вартість послуги за механізмом ринкової премії за розрахунковий період (місяць) для кожного об'єкта електроенергетики або черги його будівництва (пускового комплексу) визначається в такій послідовності:

1) визначається розрахункова ціна шляхом обрання максимального значення з двох показників: середньозваженого значення індексів ціни на ринку "на добу наперед" для періоду базового навантаження за розрахунковий місяць та місяць, який йому передуює, у торговій зоні "ОЕС України" та середньозваженого значення індексів ціни за двосторонніми договорами, що укладаються на виконання **пунктів 6 і 6¹** частини другої статті 66 цього Закону, крім договорів, що укладаються для виконання спеціальних обов'язків для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії за розрахунковий місяць та місяць, який йому передуює, для періоду базового навантаження в торговій зоні "ОЕС України";

2) якщо за результатом визначення розрахункової ціни згідно з пунктом 1 цієї частини максимальним значенням виявиться середньозважене значення індексів ціни на ринку "на добу наперед" для періоду базового навантаження за розрахунковий місяць та місяць, який йому передує, у торговій зоні "ОЕС України", вартість послуги за механізмом ринкової премії за розрахунковий період (місяць) для кожного об'єкта електроенергетики або черги його будівництва (пускового комплексу) визначається як сума за розрахунковий період (місяць) добутків погодинного обсягу електричної енергії, відпущеної та проданої суб'єктом господарювання на ринку "на добу наперед", внутрішньодобовому ринку та за двосторонніми договорами, та різниці між розміром "зеленого" тарифу або аукціонної ціни з урахуванням надбавки до нього (неї), встановленого (визначеної) для об'єкта електроенергетики або черги його будівництва (пускового комплексу) відповідно до [Закону України "Про альтернативні джерела енергії"](#), і середньозваженої ціни на ринку "на добу наперед" за відповідну годину за розрахунковий місяць та місяць, який йому передує, у торговій зоні "ОЕС України";

{Абзац п'ятий частини четвертої статті 65 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3764-IX від 04.06.2024}

3) якщо за результатом визначення розрахункової ціни згідно з пунктом 1 цієї частини максимальним значенням виявиться середньозважене значення індексів ціни за двосторонніми договорами, що укладаються на виконання [пунктів 6 і 6¹](#) частини другої статті 66 цього Закону, крім договорів, що укладаються для виконання спеціальних обов'язків для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії, за розрахунковий місяць та місяць, який йому передує, для періоду базового навантаження в торговій зоні "ОЕС України", то вартість послуги за механізмом ринкової премії за розрахунковий період (місяць) для кожного об'єкта електроенергетики або черги його будівництва (пускового комплексу) визначається як сума за розрахунковий період (місяць) добутків погодинного обсягу електричної енергії, відпущеної та проданої суб'єктом господарювання на ринку "на добу наперед", внутрішньодобовому ринку та за двосторонніми договорами, та різниці між розміром "зеленого" тарифу або аукціонної ціни з урахуванням надбавки до нього (неї), встановленого (визначеної) для об'єкта електроенергетики або черги його будівництва (пускового комплексу) відповідно до [Закону України "Про альтернативні джерела енергії"](#), і співвідношення середньозваженого значення індексів ціни за двосторонніми договорами, що укладаються на виконання [пунктів 6 і 6¹](#) частини другої статті 66 цього Закону, крім договорів, що укладаються для виконання спеціальних обов'язків для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії, за розрахунковий місяць та місяць, який йому передує, для періоду базового навантаження в торговій зоні "ОЕС України" до середньозваженого значення індексів ціни на ринку "на добу наперед" для періоду базового навантаження в торговій зоні "ОЕС України" за розрахунковий місяць та місяць, який йому передує, помноженого на середньозважену ціну на ринку "на добу наперед" за відповідну годину за розрахунковий місяць та місяць, який йому передує, у торговій зоні "ОЕС України".

{Абзац шостий частини четвертої статті 65 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3764-IX від 04.06.2024}

Розрахунок вартості послуги за механізмом ринкової премії, що надається суб'єктами господарювання, яким встановлено "зелений" тариф, якщо об'єкт електроенергетики або черга будівництва (пусковий комплекс) такого виробника не перебуває у балансуючій групі гарантованого покупця, та суб'єктами господарювання, які за результатами аукціону набули право на підтримку, здійснюється гарантованим покупцем відповідно до затвердженого Регулятором порядку визначення вартості та оплати послуги за механізмом ринкової премії, що надається гарантованому покупцю такими суб'єктами господарювання.

{Абзац сьомий частини четвертої статті 65 в редакції Закону № 3764-IX від 04.06.2024}

Розмір вартості послуги за механізмом ринкової премії, що надається суб'єктами господарювання, яким встановлено "зелений" тариф або які за результатами аукціону набули право на підтримку, затверджується Регулятором.

Якщо розмір розрахункової ринкової ціни у встановленому періоді перевищує розмір аукціонної ціни з урахуванням надбавки до нього (неї), встановленого для відповідного об'єкта електроенергетики або черги його будівництва (пускового комплексу), суб'єкт господарювання, що виробляє електричну енергію на такому об'єкті електроенергетики або черзі його будівництва (пусковому комплексі), сплачує гарантованому покупцю вартість послуги за механізмом ринкової премії для відпущеної електричної енергії відповідним об'єктом електроенергетики або чергою його будівництва (пусковим комплексом) у встановленому періоді.

{Статтю 65 доповнено новою частиною згідно із Законом № 2712-VIII від 25.04.2019; із змінами, внесеними згідно із Законом № 3141-IX від 10.06.2023; в редакції Закону № 3220-IX від 30.06.2023}

5. Гарантований покупець здійснює оплату вартості електричної енергії, купленої за "зеленим" тарифом, з урахуванням вимог частини другої цієї статті, на підставі даних комерційного обліку, отриманих від адміністратора комерційного обліку, у порядку та строки, визначені відповідними договорами.

Гарантований покупець здійснює оплату вартості електричної енергії, купленої за "зеленим" тарифом, та вартості послуги за механізмом ринкової премії, пропорційно до вартості куплених обсягів електричної енергії за "зеленим" тарифом та вартості послуги за механізмом ринкової премії.

{Частина п'ята статті 65 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2712-VIII від 25.04.2019; в редакції Закону № 3220-IX від 30.06.2023}

6. Порядок купівлі гарантованим покупцем електричної енергії за "зеленим" тарифом, порядок визначення вартості та сплати послуги за механізмом ринкової премії, що надається гарантованому покупцю суб'єктами господарювання, яким встановлено "зелений" тариф або які за результатами аукціону набули право на підтримку, визначається порядком купівлі гарантованим покупцем електричної енергії, виробленої з альтернативних джерел енергії, що затверджується Регулятором.

Правила функціонування балансуючої групи гарантованого покупця регулюються договором про участь у балансуючій групі гарантованого покупця з урахуванням вимог

цього Закону. Договір про участь у балансуючій групі гарантованого покупця укладається на основі типового договору, форма якого затверджується Регулятором.

Умовою укладання договору про участь у балансуючій групі гарантованого покупця є наявність укладеного договору про надання послуги із зменшення навантаження, у разі якщо необхідність укладення такого договору передбачена [статтею 68](#) цього Закону.

{Абзац третій частини шостої статті 65 в редакції Закону № 3764-IX від 04.06.2024}

Договір про участь у балансуючій групі гарантованого покупця повинен визначати, зокрема:

1) порядок розрахунку сальдованих обсягів та вартості небалансу електричної енергії балансуючої групи гарантованого покупця, спричинений відхиленнями фактичних погодинних обсягів відпуску електричної енергії (які не пов'язані з виконанням команд оператора системи передачі на зменшення навантаження та командами з операційної безпеки) об'єктами електроенергетики або чергами будівництва (пусковими комплексами) виробників генеруючих установок та активних споживачів за "зеленим" тарифом, від їх погодинних графіків відпуску електричної енергії;

2) порядок врахування обсягів невідпущеної електричної енергії в результаті виконання команд оператора системи передачі на зменшення навантаження та команд з операційної безпеки в разі, якщо це зменшить витрати на врегулювання небалансу електричної енергії балансуючої групи гарантованого покупця;

3) порядок розрахунку та відшкодування частки вартості врегулювання небалансу електричної енергії балансуючої групи гарантованого покупця, яка відшкодовується виробниками, об'єкти електроенергетики або черги будівництва (пускові комплекси) яких включені до балансуючої групи гарантованого покупця (включаючи порядок розрахунку та відшкодування вартості відхилення фактичних погодинних обсягів відпуску електричної енергії об'єктом електроенергетики або чергою будівництва (пусковим комплексом) виробника від погодинного графіка відпуску електричної енергії, що надавався виробником гарантованому покупцю, у разі, якщо такі відхилення збільшили витрати гарантованого покупця);

{Абзац сьомий частини шостої статті 65 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3764-IX від 04.06.2024}

4) порядок та умови призупинення дії договору в разі виключення об'єкта електроенергетики або черги його будівництва (пускового комплексу) із балансуючої групи гарантованого покупця;

5) порядок здійснення розрахунків за договором;

6) зобов'язання сторін договору щодо виконання вимог законодавства до учасників ринку електричної енергії;

7) інші права та обов'язки, відповідальність сторін;

8) строк дії договору, підстави та порядок його дострокового припинення.

Гарантований покупець та виробник за "зеленим" тарифом при виникненні взаємної однорідної заборгованості мають право проводити зарахування зустрічних однорідних вимог між собою за взаємною згодою сторін, у тому числі мають право здійснювати зарахування зустрічних однорідних вимог щодо заборгованості за відпущену електричну енергію за "зеленим" тарифом та заборгованості виробників за "зеленим" тарифом з оплати частки відшкодування вартості врегулювання небалансу електричної енергії гарантованого покупця.

{Абзац тринадцятий частини шостої статті 65 в редакції Закону № 3764-IX від 04.06.2024}

{Частина шоста статті 65 в редакції Законів № 2712-VIII від 25.04.2019, № 3220-IX від 30.06.2023}

7. Для забезпечення покриття економічно обґрунтованих витрат гарантованого покупця на виконання спеціальних обов'язків із купівлі електричної енергії за "зеленим" тарифом та із придбання послуги за механізмом ринкової премії, що надається суб'єктами господарювання, яким встановлено "зелений" тариф або які за результатами аукціону набули право на підтримку, гарантований покупець надає оператору системи передачі послугу із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії.

Така послуга надається гарантованим покупцем протягом строку дії "зеленого" тарифу та строку дії підтримки виробників, які за результатами аукціону набули право на таку підтримку, відповідно до типового договору про надання послуг із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії, форма якого затверджується Регулятором.

Така послуга надається гарантованим покупцем на обсяги відпущеної виробниками електричної енергії за "зеленим" тарифом, визначені відповідно до частини другої цієї статті, та на обсяги придбаної послуги за механізмом ринкової премії, що надається суб'єктами господарювання, яким встановлено "зелений" тариф або які за результатами аукціону набули право на підтримку, визначені відповідно до частини четвертої цієї статті.

Вартість послуги із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел, яка надається оператору системи передачі гарантованим покупцем, визначається у відповідному розрахунковому періоді як:

різниця між вартістю електричної енергії, купленої ним відповідно до частини другої цієї статті, та її вартістю під час продажу за двосторонніми договорами, на ринку "на добу наперед", внутрішньодобовому ринку, балансуєчному ринку;

витрати, пов'язані з придбанням послуги за механізмом ринкової премії;

витрати, пов'язані з придбанням електричної енергії на внутрішньодобовому ринку для зменшення небалансів електричної енергії гарантованого покупця;

витрати, пов'язані із врегулюванням небалансу електричної енергії гарантованого покупця (включаючи витрати, пов'язані з виконанням виробниками, які здійснюють продаж електричної енергії за "зеленим" тарифом, команд оператора системи передачі на зменшення навантаження та команд з операційної безпеки), крім частки вартості

врегулювання небалансу електричної енергії балансуючої групи гарантованого покупця, яка відшкодовується виробниками, об'єкти електроенергетики або черги будівництва (пускові комплекси) яких включені до балансуючої групи гарантованого покупця, та активними споживачами, генеруючі установки яких включені до балансуючої групи гарантованого покупця;

витрати, передбачені кошторисом гарантованого покупця на його діяльність.

Вартість послуги із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел, яка надається оператору системи передачі гарантованим покупцем, визначається за відповідний розрахунковий період і зменшується на:

дохід від продажу гарантій походження електричної енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії (у тому числі за зовнішньоекономічними договорами (контрактами), зменшений на суму видатків, пов'язаних із продажем таких гарантій походження;

дохід від продажу електричної енергії за договорами експорту електричної енергії, зменшений на суму видатків, пов'язаних із отриманням доступу до пропускної спроможності міждержавних перетинів, податків, зборів та інших обов'язкових платежів, пов'язаних із продажем електричної енергії за договорами експорту електричної енергії;

суму отриманої фінансової підтримки з державного бюджету для виконання спеціальних обов'язків із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії.

Коригування розміру вартості послуги із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії здійснюється відповідно до порядку купівлі гарантованим покупцем електричної енергії, виробленої з альтернативних джерел енергії.

Розрахунок вартості послуги із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії, яка надається оператору системи передачі гарантованим покупцем, здійснюється гарантованим покупцем відповідно до порядку купівлі гарантованим покупцем електричної енергії, виробленої з альтернативних джерел енергії. Розмір вартості послуги із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії, яка надається оператору системи передачі гарантованим покупцем, затверджується Регулятором.

Гарантований покупець зобов'язаний спрямовувати різницю між доходами та витратами, що виникла під час виконання ним спеціальних обов'язків, на забезпечення покриття власних витрат на виконання спеціальних обов'язків із купівлі електричної енергії за "зеленим" тарифом у суб'єктів господарювання, об'єкти електроенергетики або черги будівництва (пускові комплекси) яких включені до балансуючої групи гарантованого покупця, та із придбання послуги за механізмом ринкової премії у суб'єктів господарювання, яким встановлено "зелений" тариф або які за результатами аукціону набули право на підтримку, або інших спеціальних обов'язків.

{Частина сьома статті 65 в редакції Закону № 2712-VIII від 25.04.2019; із змінами, внесеними згідно із Законами № 330-IX від 04.12.2019, № 810-IX від 21.07.2020, № 3141-IX від 10.06.2023; в редакції Закону № 3220-IX від 30.06.2023}

8. Гарантований покупець має право на:

1) своєчасне та в повному обсязі отримання коштів за продану електричну енергію відповідно до укладених договорів;

2) отримання від виробників, у яких він купує електричну енергію, їх добових графіків відпуску електричної енергії у порядку та формі, визначених відповідними договорами;

3) отримання від адміністратора комерційного обліку даних про фактичні обсяги відпуску електричної енергії виробниками, у яких гарантований покупець купує електричну енергію або придбаває послуги за механізмом ринкової премії;

4) доступ до інформації про діяльність на ринку електричної енергії у порядку та обсягах, визначених правилами ринку та іншими нормативно-правовими актами, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;

5) здійснення експорту електричної енергії відповідно до [порядку](#), визначеного Кабінетом Міністрів України та умови якого передбачають вимоги до формування мінімальної ціни продажу такої електричної енергії, а також порядку визначення розміру прибутку від експорту електричної енергії гарантованого покупця, який враховується у вартості послуги із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії, яка надається гарантованим покупцем;

6) здійснення експорту електричної енергії;

7) здійснення продажу гарантій походження електричної енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії, які не були передані при продажу електричної енергії за двосторонніми договорами та за договорами експорту;

8) інші права, передбачені нормативно-правовими актами, що регулюють функціонування ринку електричної енергії, та умовами укладених договорів на ринку електричної енергії.

{Частина восьма статті 65 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 2712-VIII від 25.04.2019](#); в редакції Закону [№ 3220-IX від 30.06.2023](#)}

9. Гарантований покупець зобов'язаний:

1) дотримуватися ліцензійних умов під час здійснення функцій гарантованого покупця та інших нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;

2) укласти договори, обов'язкові для провадження діяльності на ринку електричної енергії, та виконувати умови цих договорів;

3) купувати у виробників, яким встановлено "зелений" тариф, весь обсяг відпущеної електричної енергії в порядку, передбаченому частиною другою цієї статті, якщо об'єкти електроенергетики або черги будівництва (пускові комплекси) таких виробників включені до балансувальної групи гарантованого покупця;

{Пункт 3 частини дев'ятої статті 65 в редакції Закону [№ 3220-IX від 30.06.2023](#)}

4) придбавати у виробників, яким встановлено "зелений" тариф, якщо об'єкти електроенергетики або черги їх будівництва (пускові комплекси) не перебувають у балансуючій групі гарантованого покупця та щодо таких об'єктів укладено договір про надання послуги за механізмом ринкової премії, та виробників, які за результатами аукціону набули право на підтримку, послугу за механізмом ринкової премії із забезпечення збільшення частки виробництва енергії з альтернативних джерел енергії, якщо такі виробники уклали з ним договір про надання послуги за механізмом ринкової премії;

{Пункт 4 частини дев'ятої статті 65 в редакції Законів № 3220-IX від 30.06.2023, № 3764-IX від 04.06.2024}

5) купувати електричну енергію, вироблену генеруючими установками активних споживачів, встановлена потужність яких не перевищує 150 кВт, за умови що встановлена потужність таких генеруючих установок не перевищує потужність, дозволена до споживання за договором про приєднання;

{Пункт 5 частини дев'ятої статті 65 в редакції Закону № 3220-IX від 30.06.2023}

6) стати стороною, відповідальною за баланс балансуючої групи гарантованого покупця;

{Пункт 6 частини дев'ятої статті 65 в редакції Законів № 3141-IX від 10.06.2023, № 3220-IX від 30.06.2023}

7) надавати повідомлення про договірні обсяги купівлі-продажу електричної енергії за двосторонніми договорами у порядку, визначеному правилами ринку;

{Пункт 7 частини дев'ятої статті 65 в редакції Закону № 3220-IX від 30.06.2023}

8) сплачувати своєчасно та в повному обсязі за електричну енергію, куплену у виробників та активних споживачів, яким встановлено "зелений" тариф;

{Пункт 8 частини дев'ятої статті 65 в редакції Закону № 3220-IX від 30.06.2023}

9) надавати учасникам ринку інформацію, необхідну для виконання ними функцій на ринку електричної енергії, в обсязі та порядку, визначених нормативно-правовими актами, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;

10) організовувати проведення аукціонів з розподілу квот підтримки відповідно до статті 9³ Закону України "Про альтернативні джерела енергії";

11) продавати електричну енергію, куплену у виробників та активних споживачів, яким встановлено "зелений" тариф та об'єкти електроенергетики або черги будівництва (пускові комплекси) яких включені до балансуючої групи гарантованого покупця, на ринку "на добу наперед", внутрішньодобовому ринку, балансуючому ринку та за двосторонніми договорами;

{Пункт 11 частини дев'ятої статті 65 в редакції Законів № 810-IX від 21.07.2020, № 3220-IX від 30.06.2023}

12) здійснювати своєчасно та в повному обсязі оплату затвердженої Регулятором послуги за механізмом ринкової премії, що надається виробниками, яким встановлено "зелений" тариф або які за результатами аукціону набули право на підтримку;

{Частина дев'яту статті 65 доповнено пунктом 12 згідно із Законом № 3220-IX від 30.06.2023}

13) продавати гарантії походження електричної енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії, які не були передані при продажу електричної енергії за двосторонніми договорами, за зовнішньоекономічними договорами (контрактами);

{Частина дев'яту статті 65 доповнено пунктом 13 згідно із Законом № 3220-IX від 30.06.2023}

14) реєструвати у реєстрі гарантій походження електричної енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії, генеруючі установки активних споживачів, у тому числі енергетичних кооперативів, у яких він придбаває електричну енергію за "зеленим" тарифом;

{Частина дев'яту статті 65 доповнено пунктом 14 згідно із Законом № 3220-IX від 30.06.2023}

15) надавати оператору системи передачі інформацію, необхідну для здійснення перевірки розрахунків вартості послуги із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел, та інформацію щодо укладених додаткових угод про призупинення/поновлення дії договорів купівлі-продажу електричної енергії за "зеленим" тарифом у порядку, визначеному цим Законом, правилами ринку та порядком купівлі гарантованим покупцем електричної енергії, виробленої з альтернативних джерел енергії.

{Частина дев'яту статті 65 доповнено пунктом 15 згідно із Законом № 3220-IX від 30.06.2023}

{Частина дев'ята статті 65 в редакції Закону № 2712-VIII від 25.04.2019}

10. Гарантований покупець забезпечує конфіденційність інформації, отриманої від учасників ринку електричної енергії, що використовується ним для виконання своїх функцій на ринку електричної енергії та становить комерційну таємницю, відповідно до вимог законодавства.

Гарантований покупець також забезпечує конфіденційність інформації стосовно своєї діяльності, розкриття якої може надавати комерційні переваги учасникам ринку.

11. Електрична енергія, спожита з електричних мереж виробника електричної енергії з альтернативних джерел енергії (а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями) електроустановками власного споживання або пов'язаними особами відповідно до статті 25 цього Закону, у відносинах із гарантованим покупцем вважається спожитою на власні потреби такого виробника. У кожному розрахунковому періоді (місяці) обсяг відпуску електричної енергії, виробленої на об'єкті електроенергетики з альтернативних джерел енергії (а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями), до електричних мереж внутрішнього електрозабезпечення якого приєднано електроустановки власного споживання або пов'язаних осіб відповідно до статті 25 цього Закону, визначається за вирахуванням обсягу витрат електричної енергії на власні потреби в електричній енергії відповідного об'єкта електроенергетики згідно з показниками приладів обліку на власні потреби. Обсяг відпуску

або споживання виробниками, що виробляють електричну енергію з альтернативних джерел енергії (а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями), до електричних мереж внутрішнього електрозабезпечення яких приєднано електроустановки власного споживання або пов'язаних осіб відповідно до [статті 25](#) цього Закону, у кожному розрахунковому періоді (годині) визначається згідно з даними комерційного обліку. Ціна електричної енергії, спожитої об'єктами виробників, що виробляють електричну енергію з альтернативних джерел енергії (а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями), до технологічних електричних мереж яких приєднано електроустановки власного споживання або пов'язаних осіб, за умови придбання такої електричної енергії у гарантованого покупця, визначається як вище із значень "зеленого" тарифу (аукціонної ціни), встановленого (визначеної) такому об'єкту, або ціни, що склалася на ринку "на добу наперед" у відповідному розрахунковому періоді, або ціни негативного небалансу електричної енергії у відповідному розрахунковому періоді.

{Статтю 65 доповнено частиною одинадцятю згідно із Законом № 3220-IX від 30.06.2023}

Розділ XIV

РИНОК ЕЛЕКТРИЧНОЇ ЕНЕРГІЇ

Стаття 66. Двосторонні договори

{Стаття 66 набирає чинності з 1 липня 2019 року - див. [пункт 1](#) розділу XVII Закону № 2019-VIII від 13.04.2017}

1. Купівлю-продаж електричної енергії за двосторонніми договорами здійснюють виробники, електропостачальники, оператор системи передачі, оператори систем розподілу, трейдери, гарантований покупець, оператори установок зберігання енергії та споживачі.

{Частина перша статті 66 в редакції Закону № 2046-IX від 15.02.2022}

2. Учасники ринку мають право вільно обирати контрагентів за двосторонніми договорами, укладати ці договори у довільній формі та на умовах, що визначаються за домовленістю сторін з урахуванням таких обмежень:

1) виробники мають право продавати електричну енергію за двосторонніми договорами, крім обсягів, які відповідно до норм цього Закону підлягають обов'язковому продажу на ринку "на добу наперед";

2) учасники ринку мають право продавати імпортовану електричну енергію за двосторонніми договорами, крім обсягів, які відповідно до норм цього Закону підлягають обов'язковому продажу на ринку "на добу наперед";

3) оператор системи передачі та оператори систем розподілу не мають права продавати електричну енергію за двосторонніми договорами;

4) оператор системи передачі та оператори систем розподілу мають право купувати електричну енергію за двосторонніми договорами з метою компенсації технологічних витрат електричної енергії на її передачу та розподіл електричними мережами відповідно,

крім обсягів, які з цією метою відповідно до норм цього Закону підлягають обов'язковій купівлі на ринку "на добу наперед";

5) виробники, що здійснюють виробництво електричної енергії на гідроакумуючих станціях, мають право купувати електричну енергію за двосторонніми договорами з метою покриття технологічних потреб гідроакумуючих станцій, крім обсягів, які з цією метою відповідно до норм цього Закону підлягають обов'язковій купівлі на ринку "на добу наперед";

6) виробники електричної енергії (крім виробників електричної енергії з альтернативних джерел енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні- та малі гідроелектростанції) здійснюють продаж електричної енергії за двосторонніми договорами виключно на електронних аукціонах, порядок проведення яких затверджується Кабінетом Міністрів України. Виробники електричної енергії з альтернативних джерел енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні- та малі гідроелектростанції) мають право здійснювати продаж електричної енергії за двосторонніми договорами на електронних аукціонах на добровільних засадах;

{Пункт 6 частини другої статті 66 в редакції Законів № 1396-IX від 15.04.2021, № 2371-IX від 08.07.2022, № 3220-IX від 30.06.2023}

6¹) гарантований покупець здійснює продаж електричної енергії за двосторонніми договорами на електронних аукціонах, порядок проведення яких затверджується Кабінетом Міністрів України;

{Частину другу статті 66 доповнено пунктом 6¹ згідно із Законом № 810-IX від 21.07.2020}

7) розрахунки за двосторонніми договорами здійснюються виключно у грошовій формі, у тому числі шляхом клірингу (неттінгу).

{Пункт 7 частини другої статті 66 в редакції Закону № 1639-IX від 14.07.2021}

3. Відповідний двосторонній договір має встановлювати:

1) предмет договору;

2) ціну електричної енергії, визначену у грошових одиницях;

{Пункт 2 частини третьої статті 66 в редакції Закону № 1639-IX від 14.07.2021}

3) обсяг електричної енергії та графіки погодинного обсягу купівлі-продажу електричної енергії;

4) строки та порядок постачання електричної енергії;

5) порядок повідомлення про договірні обсяги купівлі-продажу електричної енергії за укладеним двостороннім договором;

6) порядок та форму розрахунків;

7) строки та порядок оформлення актів приймання-передачі обсягів купівлі-продажу електричної енергії;

8) права, обов'язки та відповідальність сторін;

9) строк дії договору.

4. Регулятор має право встановлювати максимальний строк дії двосторонніх договорів (крім договорів, які укладаються виробниками електричної енергії з альтернативних джерел енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні- та малі гідроелектростанції), який не може бути меншим за шість місяців.

{Абзац перший частини четвертої статті 63 в редакції Закону № 3220-IX від 30.06.2023}

Сторони двостороннього договору відповідно до правил ринку інформують про договірні обсяги купівлі-продажу електричної енергії за укладеним договором. Таке повідомлення є підставою для внесення зазначених обсягів до добових графіків електричної енергії відповідних учасників ринку відповідно до правил ринку.

Сторони двостороннього договору, що входять до складу одного вертикально інтегрованого суб'єкта або є афілійованими між собою, протягом трьох робочих днів після укладення двостороннього договору інформують Регулятора про предмет договору, ціну електричної енергії та/або порядок її розрахунку (формування), обсяг електричної енергії та графіки погодинного обсягу купівлі-продажу електричної енергії, строки та порядок постачання електричної енергії.

{Частину четверту статті 66 доповнено абзацом третім згідно із Законом № 832-IX від 01.09.2020}

Регулятор з метою забезпечення достатнього рівня ліквідності на ринку електричної енергії має право встановлювати обмеження щодо місячного обсягу продажу електричної енергії за двосторонніми договорами між виробниками та іншими учасниками ринку електричної енергії, що входять до складу одного вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання або є афілійованими між собою. Таке обмеження не може бути більшим 50 відсотків їх місячного обсягу продажу електричної енергії.

{Частину четверту статті 66 доповнено абзацом четвертим згідно із Законом № 832-IX від 01.09.2020}

5. Особа, яка професійно організовує операції з оптовими енергетичними продуктами, зобов'язана невідкладно, але не пізніше наступного робочого дня після виявлення, повідомляти Регулятора про операції, щодо яких існують обґрунтовані підстави вважати, що вони здійснені з порушенням встановлених обмежень щодо поводження з інсайдерською інформацією або мають ознаки маніпулювання чи спроби маніпулювання на ринку електричної енергії. У зв'язку з цим особа, яка професійно організовує операції з оптовими енергетичними продуктами на ринку електричної енергії зобов'язана мати систему спостереження та процедури для виявлення порушень на організованому торговельному майданчику.

Регулятор встановлює вимоги до обсягу інформації про операції, пов'язані з оптовими енергетичними продуктами, які здійснюються на організованих торговельних майданчиках, товарних біржах, електронних торговельних майданчиках, та порядок її оприлюднення

особами, які професійно організовують операції з оптовими енергетичними продуктами на ринку електричної енергії.

{Статтю 66 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом № 3141-IX від 10.06.2023}

Стаття 67. Ринок "на добу наперед" та внутрішньодобовий ринок

{Стаття 67 набирає чинності з 1 липня 2019 року - див. пункт 1 розділу XVII Закону № 2019-VIII від 13.04.2017}

1. В Україні функціонує єдиний ринок "на добу наперед" та внутрішньодобовий ринок.

Для участі на ринку "на добу наперед" та внутрішньодобовому ринку учасники ринку укладають з оператором ринку договір про участь у ринку "на добу наперед" та внутрішньодобовому ринку, типова форма якого є невід'ємною частиною правил ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку.

Оператор ринку не має права відмовити в укладенні договору про участь у ринку "на добу наперед" та внутрішньодобовому ринку, якщо учасник ринку належним чином виконав усі умови правил ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку щодо доступу до ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку.

2. Купівля-продаж електричної енергії на ринку "на добу наперед" та внутрішньодобовому ринку здійснюється за правилами ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку.

3. Регулятор з метою забезпечення достатнього рівня ліквідності на ринку "на добу наперед" має право встановлювати:

1) виробникам (крім мікро-, міні-, малих гідроелектростанцій та електричних станцій, що виробляють електричну енергію з альтернативних джерел енергії) та імпортерам - граничну нижню межу обов'язкового місячного обсягу продажу електричної енергії на ринку "на добу наперед", але не більше 30 відсотків їхнього місячного обсягу продажу електричної енергії відповідно до правил ринку;

{Пункт 1 частини третьої статті 67 в редакції Закону № 330-IX від 04.12.2019}

2) оператору системи передачі та операторам систем розподілу - граничну нижню межу обов'язкової купівлі електричної енергії на ринку "на добу наперед" з метою компенсації технологічних втрат електричної енергії на її передачу та розподіл електричними мережами відповідно;

3) виробникам, що здійснюють виробництво електричної енергії на гідроакumuлюючих станціях, - граничну нижню межу обов'язкової купівлі електричної енергії на ринку "на добу наперед" для покриття технологічних потреб гідроакumuлюючих станцій.

4. З метою продажу/купівлі електричної енергії на ринку "на добу наперед" та внутрішньодобовому ринку учасники цього ринку подають оператору ринку свої пропозиції (заявки). Форма та порядок подання пропозицій (заявок) визначаються правилами ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку.

До торгів допускаються учасники ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку, які відповідно до вимог правил ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового

ринку надали гарантії виконання фінансових зобов'язань за договорами на ринку "на добу наперед" та внутрішньодобовому ринку. Види та порядок надання гарантій визначаються правилами ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку.

5. Ціна купівлі-продажу електричної енергії на ринку "на добу наперед" визначається для кожного розрахункового періоду оператором ринку за принципом граничного ціноутворення на основі балансу сукупного попиту на електричну енергію та її сукупної пропозиції, а на внутрішньодобовому ринку - за принципом ціноутворення "по заявленій (пропонованій) ціні" відповідно до правил ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку.

Ціни на ринку "на добу наперед" та внутрішньодобовому ринку є вільними (ринковими) цінами.

6. За результатами торгів відповідно до правил ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку оприлюднюються ціна та обсяги купівлі-продажу електричної енергії для кожного розрахункового періоду та інші показники.

{Частина шоста статті 67 в редакції Закону № 1639-IX від 14.07.2021}

7. Купівля та продаж електричної енергії на ринку "на добу наперед" та внутрішньодобовому ринку здійснюються на підставі відповідних договорів між учасником цього ринку та оператором ринку, укладених за правилами ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку.

{Частина восьму статті 67 виключено на підставі Закону № 107-IX від 18.09.2019}

8. Забороняється продаж та/або постачання електричної енергії, імпортованої з Російської Федерації, за двосторонніми договорами та на внутрішньодобовому ринку.

З метою уникнення надзвичайної ситуації в об'єднаній енергетичній системі України Кабінет Міністрів України має право скасовувати заборону, встановлену **абзацом першим** цієї частини, визначивши термін поновлення дії такої заборони.

{До статті 67 включено частину восьму згідно із Законом № 330-IX від 04.12.2019}

9. Оператор ринку у порядку та формі, визначених правилами ринку, інформує про договірні обсяги купівлі-продажу електричної енергії учасниками ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку для кожного розрахункового періоду.

Стаття 68. Балансуючий ринок

{Стаття 68 набирає чинності з 1 липня 2019 року - див. пункт 1 розділу XVII Закону № 2019-VIII від 13.04.2017}

1. В Україні функціонує єдиний балансуєчий ринок.

На балансуєчому ринку оператором системи передачі здійснюються:

1) купівля та продаж електричної енергії для балансування обсягів попиту та пропозиції електричної енергії у межах поточної доби;

2) купівля та продаж електричної енергії з метою врегулювання небалансів електричної енергії сторін, відповідальних за баланс.

Оператор системи передачі для забезпечення операційної безпеки має право за межами балансуючого ринку придбавати послуги із зменшення навантаження виробником, який здійснює продаж електричної енергії за "зеленим" тарифом. Договір про надання послуг із зменшення навантаження є публічним договором приєднання та укладається на основі типового договору, форма якого затверджується Регулятором.

{Частина першу статті 68 доповнено абзацом п'ятим згідно із Законом № 810-IX від 21.07.2020; в редакції Закону № 3220-IX від 30.06.2023}

2. Виробники зобов'язані надавати послуги з балансування в обсягах та випадках, визначених цим Законом та правилами ринку. Виробники, які здійснюють виробництво електричної енергії з альтернативних джерел енергії, зобов'язані подавати пропозиції на розвантаження та мають право подавати пропозиції на завантаження відповідно до правил ринку. Оператори установок зберігання енергії та споживачі мають право надавати послуги з балансування у порядку, передбаченому правилами ринку. Агрегатор надає послуги з балансування у порядку, визначеному правилами ринку. Постачальник послуг з балансування має відповідати вимогам правил ринку щодо постачальників послуг з балансування.

{Частина друга статті 68 в редакції Законів № 2046-IX від 15.02.2022, № 3220-IX від 30.06.2023}

3. Для надання послуг з балансування учасники ринку укладають з оператором системи передачі договір на основі типового договору про участь у балансуючому ринку.

Постачальники послуг з балансування реєструються адміністратором розрахунків у порядку, визначеному правилами ринку.

Типовий договір про участь у балансуючому ринку затверджується Регулятором.

4. Постачальник послуг з балансування подає оператору системи передачі свої пропозиції (заявки) щодо збільшення (зменшення) свого навантаження з метою продажу/купівлі електричної енергії на балансуючому ринку відповідно до правил ринку.

5. Оператор системи передачі з метою балансування обсягів виробництва та споживання електричної енергії та/або врегулювання системних перевантажень надає постачальникам послуг з балансування команди на збільшення (зменшення) їхнього навантаження, здійснюючи на ринкових засадах відбір відповідних пропозицій (заявок) постачальників послуг з балансування у порядку, визначеному правилами ринку.

Відбір відповідних пропозицій (заявок) постачальників послуг з балансування здійснюється з урахуванням необхідності забезпечення сталої та надійної роботи ОЕС України та мінімізації витрат на балансування обсягів виробництва та споживання електричної енергії.

Оператор системи передачі за межами балансуючого ринку має право надавати команди на зменшення навантаження виробникам, які здійснюють виробництво електричної енергії на об'єктах електроенергетики, включених до балансуючої групи гарантованого покупця, яким встановлено "зелений" тариф.

Виробники, які здійснюють виробництво електричної енергії на об'єктах електроенергетики або чергах їх будівництва (пускових комплексах) встановленою потужністю від 1 МВт, включених до балансувальної групи гарантованого покупця (крім виробників, що відповідно до правил ринку не зобов'язані укладати договір про надання послуги із зменшення навантаження), зобов'язані надавати оператору системи передачі пропозиції (заявки) щодо надання послуги із зменшення навантаження виробником, який здійснює продаж електричної енергії за "зеленим" тарифом, в обсягах, що відповідають добовому графіку виробництва електричної енергії на відповідних об'єктах виробників.

{Абзац четвертий частини п'ятої статті 68 в редакції Закону № 3764-IX від 04.06.2024}

Команда оператора системи передачі на зменшення навантаження виробникам, які здійснюють виробництво електричної енергії на об'єктах електроенергетики, включених до балансувальної групи гарантованого покупця, яким встановлено "зелений" тариф, є прийняттям пропозиції (заявки) таких виробників зменшити обсяг відпуску електричної енергії на відповідному об'єкті до рівня, визначеного оператором системи передачі на весь період дії такої диспетчерської команди.

Відбір пропозицій (заявок) щодо надання послуг із зменшення навантаження об'єктами електроенергетики або чергами їх будівництва (пусковими комплексами) виробників, які здійснюють продаж електричної енергії за "зеленим" тарифом, що включені до балансувальної групи гарантованого покупця, здійснюється відповідно до порядку надання таких послуг.

Розрахунок обсягу не відпущеної виробником, який здійснює продаж електричної енергії за "зеленим" тарифом, електричної енергії в результаті виконання команд оператора системи передачі здійснюється відповідно до затвердженої Регулятором методики, що є невід'ємною частиною правил ринку. Якщо об'єкт електроенергетики, що виробляє електричну енергію з альтернативних джерел енергії, має у складі установку зберігання енергії, то обсяг електричної енергії, не відпущеної виробником, який здійснює продаж електричної енергії за "зеленим" тарифом, в результаті виконання команд оператора системи передачі із зменшення навантаження, зменшується на обсяг відбору електричної енергії установкою зберігання енергії протягом часу надання послуги із зменшення навантаження. Методика повинна ґрунтуватися на об'єктивних показниках виробництва електричної енергії на відповідних об'єктах електроенергетики. Порядок надання послуг із зменшення навантаження виробником, який здійснює продаж електричної енергії за "зеленим" тарифом, визначається правилами ринку.

Вартість послуги із зменшення навантаження виробником, який здійснює продаж електричної енергії за "зеленим" тарифом, наданої в результаті виконання команди оператора системи передачі, дорівнює вартості електричної енергії, не відпущеної таким виробником за "зеленим" тарифом.

{Частина п'ята статті 68 із змінами, внесеними згідно із Законами № 2712-VIII від 25.04.2019, № 810-IX від 21.07.2020, № 1396-IX від 15.04.2021, № 2046-IX від 15.02.2022, № 3141-IX від 10.06.2023; в редакції Закону № 3220-IX від 30.06.2023}

6. Команда оператора системи передачі постачальнику послуг з балансування на збільшення (зменшення) навантаження для відповідного постачальника послуг з балансування є прийняттям (акцептом) його відповідної пропозиції (заявки) на

балансуючому ринку оператором системи передачі, зміною його акцептованого добового графіка електричної енергії та визначає взаємні зобов'язання оператора системи передачі та постачальника послуг з балансування з купівлі-продажу відповідного обсягу електричної енергії на балансуючому ринку за ціною, визначеною відповідно до правил ринку.

7. За результатами роботи балансуючого ринку за відповідну добу на підставі даних оператора системи передачі та адміністратора комерційного обліку адміністратор розрахунків розраховує платежі оператора системи передачі та постачальників послуг з балансування за електричну енергію, ціни небалансу електричної енергії, а також обсяги небалансів електричної енергії учасників ринку і відповідні платежі за них та виставляє відповідні рахунки у порядку, визначеному правилами ринку.

Стаття 69. Ринок допоміжних послуг

{Стаття 69 набирає чинності з 1 липня 2019 року - див. пункт 1 розділу XVII Закону № 2019-VIII від 13.04.2017}

1. В Україні функціонує єдиний ринок допоміжних послуг.

На ринку допоміжних послуг оператор системи передачі купує на ринкових та прозорих засадах допоміжні послуги для забезпечення надійної роботи ОЕС України та належної якості електричної енергії.

2. Учасниками ринку допоміжних послуг є:

- 1) оператор системи передачі, який купує та/або використовує допоміжні послуги;
- 2) постачальники допоміжних послуг, які пропонують та/або надають допоміжні послуги.

3. На ринку допоміжних послуг можуть придбаватися/надаватися допоміжні послуги для забезпечення:

- 1) регулювання частоти та активної потужності в ОЕС України, а саме забезпечення:
 - резервів підтримки частоти (первинне регулювання);
 - резервів відновлення частоти (вторинне регулювання);
 - резервів заміщення (третинне регулювання);
- 2) підтримання параметрів надійності та якості електричної енергії в ОЕС України, а саме:
 - послуги з регулювання напруги та реактивної потужності;
 - послуги із забезпечення відновлення функціонування ОЕС України після системних аварій.

Правилами ринку можуть бути передбачені інші допоміжні послуги для забезпечення регулювання частоти та активної потужності, підтримання балансу потужності та енергії в ОЕС України та підтримання параметрів надійності та якості електричної енергії в ОЕС України.

4. Функціонування ринку допоміжних послуг здійснюється за правилами ринку, які, зокрема, визначають:

- 1) види допоміжних послуг;
- 2) вимоги до учасників ринку щодо надання допоміжних послуг та порядок підтвердження відповідності учасників зазначеним вимогам;
- 3) порядок реєстрації постачальників допоміжних послуг;
- 4) порядок оприлюднення інформації, пов'язаної з придбанням допоміжних послуг;
- 5) порядок придбання/використання допоміжних послуг, у тому числі порядок ціноутворення щодо кожної допоміжної послуги;
- 6) відповідальність за ненадання/неналежне надання допоміжних послуг;
- 7) порядок визначення обсягів наданих допоміжних послуг та проведення розрахунків за допоміжні послуги;
- 8) порядок моніторингу виконання постачальниками допоміжних послуг зобов'язань з надання допоміжних послуг.

5. Вимоги до постачальників допоміжних послуг, у тому числі вимоги до електроенергетичного обладнання, необхідні для забезпечення належного надання відповідних допоміжних послуг, визначаються оператором системи передачі на основі кодексу системи передачі, правил ринку та інших нормативно-правових актів. Інформація про вимоги до постачальників допоміжних послуг підлягає оприлюдненню оператором системи передачі у порядку, визначеному правилами ринку.

Порядок перевірки та порядок проведення випробувань електроустановок постачальника допоміжних послуг з метою підтвердження їх відповідності вимогам оператора системи передачі визначаються кодексом системи передачі.

6. Перелік допоміжних послуг, що мають в обов'язковому порядку пропонуватися та надаватися оператору системи передачі постачальником допоміжних послуг, визначається правилами ринку.

Виробники зобов'язані брати участь у ринку допоміжних послуг та надавати допоміжні послуги у випадках, визначених правилами ринку.

Оператори установок зберігання енергії мають право надавати допоміжні послуги у порядку, передбаченому правилами ринку.

{Частина шосту статті 69 доповнено абзацом третім згідно із Законом № 2046-IX від 15.02.2022}

Постачальник допоміжних послуг має відповідати вимогам правил ринку та кодексу системи передачі щодо надання допоміжних послуг.

{Частина шосту статті 69 доповнено абзацом четвертим згідно із Законом № 2046-IX від 15.02.2022}

Агрегатори надають допоміжні послуги у порядку, передбаченому правилами ринку.

{Частина шосту статті 69 доповнено абзацом п'ятим згідно із Законом № 3220-IX від 30.06.2023}

7. Залежно від виду допоміжної послуги та потреби оператора системи передачі придбання допоміжної послуги може здійснюватися на відповідний строк (доба, тиждень, місяць, квартал, рік/роки).

Купівля допоміжних послуг здійснюється на підставі договорів про надання допоміжних послуг, що укладаються на підставі типових договорів про надання допоміжних послуг.

Типові договори про надання допоміжних послуг затверджуються Регулятором.

8. Оператор системи передачі відповідно до кодексу системи передачі та інших нормативно-технічних документів визначає необхідні обсяги допоміжних послуг на певний період. Інформація про необхідні допоміжні послуги, їх обсяги та строки придбання/надання підлягає оприлюдненню оператором системи передачі у порядку, визначеному правилами ринку.

9. Допоміжні послуги придбаваються оператором системи передачі на конкурентних засадах, крім випадків, передбачених цим Законом.

10. У разі якщо обсяг запропонованої допоміжної послуги менший, ніж потреба оператора системи передачі у цій послугі, або якщо допоміжна послуга надається постачальниками допоміжних послуг, частка яких на ринку цих послуг або окремої частини ОЕС України з наявними системними обмеженнями перевищує встановлену Регулятором величину, Регулятор має право зобов'язати постачальника допоміжних послуг надавати допоміжну послугу за ціною, розрахованою за затвердженою Регулятором методикою.

Ціни на допоміжні послуги, розраховані за затвердженою Регулятором методикою, мають забезпечувати:

1) відшкодування економічно обґрунтованих витрат постачальників допоміжних послуг на надання відповідних допоміжних послуг, враховуючи покриття обґрунтованих інвестицій, необхідних для забезпечення надання цих послуг;

2) необхідну для виконання цього виду діяльності норму доходу.

11. Оператор системи передачі надає адміністратору розрахунків інформацію про обсяги та ціни придбаних ним допоміжних послуг, а також про фактично надані допоміжні послуги для розрахунку відповідних платежів. Інформація про обсяги та вартість придбаних допоміжних послуг підлягає оприлюдненню оператором системи передачі у порядку, визначеному правилами ринку.

12. Витрати оператора системи передачі на оплату допоміжних послуг включаються до тарифу на диспетчерське (оперативно-технологічне) управління.

Стаття 70. Врегулювання небалансів електричної енергії

{Стаття 70 набирає чинності з 1 липня 2019 року - див. пункт 1 розділу XVII Закону № 2019-VIII від 13.04.2017}

1. Усі учасники ринку, крім споживачів, які купують електроенергію за договором постачання електричної енергії споживачу, несуть відповідальність за свої небаланси електричної енергії.

2. З метою врегулювання небалансів з оператором системи передачі учасник ринку має стати стороною, відповідальною за баланс, або передати свою відповідальність іншій стороні, відповідальній за баланс, шляхом входження до балансуючої групи. Електропостачальники є сторонами, відповідальними за баланс своїх споживачів.

Сторони, відповідальні за баланс, зобов'язані нести фінансову відповідальність за небаланси електричної енергії перед оператором системи передачі.

3. Об'єднання учасників ринку у балансуючі групи здійснюється на добровільній договірній основі, за умови дотримання ними типових вимог до балансуючої групи, визначених правилами ринку.

Порядок створення, реєстрації та припинення балансуючих груп визначається правилами ринку.

4. Купівля-продаж електричної енергії з метою врегулювання небалансів електричної енергії сторони, відповідальної за баланс, здійснюється між стороною, відповідальною за баланс, та оператором системи передачі за договором про врегулювання небалансів.

5. Оператор системи передачі врегульовує небаланси електричної енергії із сторонами, відповідальними за баланс, у порядку, визначеному цим Законом та правилами ринку.

Врегулюванням небалансів електричної енергії є вчинення стороною, відповідальною за баланс, правочинів щодо купівлі-продажу електричної енергії з оператором системи передачі в обсягах небалансів електричної енергії за цінами небалансів, визначеними відповідно до правил ринку.

Типовий договір про врегулювання небалансів електричної енергії затверджується Регулятором.

Сторони, відповідальні за баланс, зобов'язані надавати гарантії виконання фінансових зобов'язань за договорами про врегулювання небалансів відповідно до правил ринку.

6. Вартість небалансів електричної енергії сторони, відповідальної за баланс, розраховується адміністратором розрахунків для кожного розрахункового періоду доби залежно від обсягу небалансів електричної енергії цієї сторони та цін небалансів, визначених правилами ринку.

Порядок розрахунку обсягів, ціни та вартості небалансів електричної енергії визначається правилами ринку.

Під час визначення обсягів небалансів електричної енергії правила ринку визначають порядок урахування обсягів електричної енергії, відпущеної та/або спожитої постачальником допоміжних послуг у разі фактичного надання допоміжних послуг.

7. У рамках балансуючої групи сторона, відповідальна за баланс балансуючої групи, здійснює купівлю та продаж електричної енергії в обсязі небалансів електричної енергії, обумовлених такими учасниками балансуючої групи, на договірних засадах.

8. Особливості функціонування балансуючої групи гарантованого покупця визначаються [статтею 71](#) цього Закону та правилами функціонування балансуючої групи гарантованого покупця.

Стаття 71. Особливості участі в ринку електричної енергії виробників, що виробляють електричну енергію з альтернативних джерел енергії

1. Виробники електричної енергії, що виробляють електричну енергію з альтернативних джерел енергії, мають право продавати електричну енергію, вироблену на об'єктах електроенергетики або чергах їх будівництва (пускових комплексах), що використовують альтернативні джерела енергії (а з використанням гідроенергії - вироблену лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями), за двосторонніми договорами, на ринку "на добу наперед", на внутрішньодобовому ринку, на балансуючому ринку за цінами, що склалися на відповідних ринках, та за договорами експорту-імпорту електричної енергії або за "зеленим" тарифом, встановленим відповідно до [Закону України "Про альтернативні джерела енергії"](#).

{Частина перша статті 71 в редакції Закону № 3220-IX від 30.06.2023}

2. Виробники електричної енергії, яким встановлено "зелений" тариф, мають право продати електричну енергію, вироблену на об'єктах електроенергетики або чергах їх будівництва (пускових комплексах), що використовують альтернативні джерела енергії (а з використанням гідроенергії - вироблену лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями), гарантованому покупцю відповідно до цього Закону за "зеленим" тарифом з урахуванням надбавки до нього.

{Частина друга статті 71 в редакції Закону № 3220-IX від 30.06.2023}

3. З цією метою виробники, передбачені [частиною другою](#) цієї статті, зобов'язані:

- 1) стати учасником ринку у порядку, визначеному цим Законом;
- 2) укласти з гарантованим покупцем двосторонній договір за типовою формою договору купівлі-продажу електричної енергії за "зеленим" тарифом;

{Пункт 2 частини третьої статті 71 в редакції Закону № 3220-IX від 30.06.2023}

3) укласти з гарантованим покупцем договір про участь у балансуючій групі гарантованого покупця;

{Пункт 3 частини третьої статті 71 в редакції Законів № 3141-IX від 10.06.2023, № 3220-IX від 30.06.2023}

4) на підставі договору купівлі-продажу електричної енергії за "зеленим" тарифом та договору про участь у балансуючій групі гарантованого покупця включити до балансуючої групи гарантованого покупця об'єкти електроенергетики або черги їх будівництва (пускові комплекси).

{Пункт 4 частини третьої статті 71 в редакції Закону № 3220-IX від 30.06.2023}

4. За бажанням суб'єкта господарювання, який має намір продавати за "зеленим" тарифом електричну енергію, вироблену з альтернативних джерел енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні- та малими

гідроелектростанціями), гарантований покупець зобов'язаний укласти договір купівлі-продажу електричної енергії за "зеленим" тарифом у будь-який час до початку будівництва та/або введення в експлуатацію відповідного об'єкта електроенергетики або черги будівництва електричної станції (пускового комплексу) для виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями) і встановлення "зеленого" тарифу Регулятором. Договір укладається між гарантованим покупцем і суб'єктом господарювання незалежно від наявності інших договорів купівлі-продажу електричної енергії за "зеленим" тарифом, укладених щодо інших об'єктів електроенергетики такого суб'єкта господарювання.

Зазначений суб'єкт господарювання подає гарантованому покупцю заяву довільної форми, до якої додаються:

1) копія документа, що посвідчує право власності чи користування земельною ділянкою, або копія договору суперфіції для будівництва об'єкта електроенергетики для виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями), у тому числі відповідної черги будівництва електричної станції (пускового комплексу);

2) копія зареєстрованої декларації про початок виконання будівельних робіт або дозволу на виконання будівельних робіт щодо об'єкта електроенергетики для виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями);

3) копія укладеного договору про приєднання об'єкта електроенергетики для виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями) до електричних мереж.

Підставою для відмови в укладенні договору купівлі-продажу електричної енергії може бути неподання документів, передбачених цією частиною, або надання суб'єктом господарювання недостовірної інформації у поданих документах.

Договір купівлі-продажу електричної енергії за "зеленим" тарифом між гарантованим покупцем та суб'єктом господарювання, який має намір виробляти електричну енергію з альтернативних джерел енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями), укладається на підставі типового договору купівлі-продажу електричної енергії за "зеленим" тарифом, затвердженого Регулятором після проведення консультацій із Секретаріатом Енергетичного Співтовариства, на строк дії "зеленого" тарифу, встановленого [Законом України "Про альтернативні джерела енергії"](#).

Договір купівлі-продажу електричної енергії за "зеленим" тарифом повинен передбачати зобов'язання суб'єкта господарювання щодо будівництва та введення в експлуатацію об'єкта електроенергетики або черги будівництва електричної станції (пускового комплексу) протягом двох років з дня укладення договору - для об'єкта, що виробляє електричну енергію з енергії сонячного випромінювання, та до 31 грудня 2023

року - для об'єкта, що виробляє електричну енергію з інших видів альтернативних джерел енергії.

{Абзац восьмий частини четвертої статті 71 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3141-IX від 10.06.2023 - щодо набрання чинності змін див. абзац другий пункту 1 розділу II Закону; зміни до абзацу восьмого частини четвертої статті 71 див. в Законі № 3220-IX від 30.06.2023; в редакції Закону № 3484-IX від 21.11.2023}

У разі якщо об'єкт електроенергетики або черга будівництва електричної станції (пусковий комплекс), щодо якого укладено договір купівлі-продажу електричної енергії за "зеленим" тарифом, не введено в експлуатацію протягом двох років з дня укладення зазначеного договору - для об'єкта, що виробляє електричну енергію з енергії сонячного випромінювання, та до 31 грудня 2023 року - для об'єкта, що виробляє електричну енергію з інших видів альтернативних джерел енергії, такий договір припиняється.

{Абзац дев'ятий частини четвертої статті 71 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3141-IX від 10.06.2023 - щодо набрання чинності змін див. абзац другий пункту 1 розділу II Закону; зміни до абзацу дев'ятого частини четвертої статті 71 див. в Законі № 3220-IX від 30.06.2023; в редакції Закону № 3484-IX від 21.11.2023}

4¹. Суб'єкти господарювання, які виробляють електричну енергію з альтернативних джерел енергії на об'єктах електроенергетики або чергах їх будівництва (пускових комплексах) та здійснюють її продаж за "зеленим" тарифом, мають право виключити з балансуєної групи гарантованого покупця об'єкт (об'єкти) електроенергетики або черги його (їх) будівництва (пускові комплекси) шляхом призупинення дії договору купівлі-продажу електричної енергії за "зеленим" тарифом щодо такого об'єкта та договору про участь у балансуєній групі гарантованого покупця.

У разі виключення з балансуєної групи гарантованого покупця всіх об'єктів електроенергетики або черг їх будівництва (пускових комплексів) суб'єкт господарювання приймає рішення про призупинення дії договору купівлі-продажу електричної енергії за "зеленим" тарифом у цілому або його припинення (розірвання).

Суб'єкти господарювання, які виробляють електричну енергію з альтернативних джерел енергії на об'єкті (об'єктах) електроенергетики або черзі (чергах) його (їх) будівництва (пускових комплексах) та яким встановлено "зелений" тариф, мають право укласти з гарантованим покупцем договір про надання послуги за механізмом ринкової премії щодо такого об'єкта (таких об'єктів), за умови що такий об'єкт (такі об'єкти) не перебуває (не перебувають) у балансуєній групі гарантованого покупця.

{Абзац третій частини 4¹ статті 71 в редакції Закону № 3764-IX від 04.06.2024}

Договір про надання послуги за механізмом ринкової премії укладається на підставі типового договору про надання послуги за механізмом ринкової премії, форма якого затверджується Регулятором. Договір про надання послуги за механізмом ринкової премії укладається на строк дії "зеленого" тарифу, встановленого Законом України "Про альтернативні джерела енергії", за умови що об'єкт (об'єкти) електроенергетики або черги його (їх) будівництва (пускові комплекси) не перебуває (не перебувають) у балансуєній групі гарантованого покупця.

{Абзац четвертий частини 4¹ статті 71 в редакції Закону № 3764-IX від 04.06.2024}

Виключення та включення об'єктів електроенергетики або черг їх будівництва (пускових комплексів), яким встановлено "зелений" тариф, з/до балансуєної групи гарантованого покупця здійснюється в порядку, визначеному правилами ринку, та з урахуванням вимог, визначених порядком купівлі гарантованим покупцем електричної енергії, виробленої з альтернативних джерел енергії, та правилами функціонування балансуєної групи гарантованого покупця, шляхом укладення додаткової угоди про призупинення або поновлення дії договорів між гарантованим покупцем та виробником, якому встановлено "зелений" тариф, або їх припинення (розірвання).

У разі подання суб'єктом господарювання гарантованому покупцю заяви про виключення з балансуєної групи гарантованого покупця об'єкта (об'єктів) електроенергетики або черги його (їх) будівництва (пускового комплексу) шляхом призупинення дії договору між гарантованим покупцем та виробником, якому встановлено "зелений" тариф, тимчасово призупиняються дія договору про участь у балансуєній групі гарантованого покупця в частині взаємовідносин щодо такого об'єкта (об'єктів), включаючи, але не виключно, оплати частки вартості врегулювання небалансу електричної енергії балансуєної групи гарантованого покупця, та дія договору купівлі-продажу електричної енергії за "зеленим" тарифом у частині виконання сторонами зобов'язань з купівлі-продажу електричної енергії, виробленої таким об'єктом (об'єктами), та оплати внесків для створення спеціального фонду гарантованого покупця щодо такого об'єкта.

При повторному включенні об'єкта (об'єктів) електроенергетики або черг його (їх) будівництва (пускових комплексів), якому встановлено "зелений" тариф, до балансуєної групи гарантованого покупця дія договору купівлі-продажу електричної енергії за "зеленим" тарифом та договору про участь в балансуєній групі гарантованого покупця поновлюється щодо такого об'єкта.

Призупинення дії договору купівлі-продажу електричної енергії за "зеленим" тарифом та договору про участь в балансуєній групі гарантованого покупця здійснюється з першого дня календарного місяця, але не раніше ніж через 20 календарних днів з дня подання гарантованому покупцю суб'єктом господарювання заяви про призупинення дії договорів щодо об'єкта (об'єктів) електроенергетики або черг його (їх) будівництва (пускового комплексу).

Поновлення дії договору купівлі-продажу електричної енергії за "зеленим" тарифом та договору про участь у балансуєній групі гарантованого покупця здійснюється з першого дня календарного місяця, але не раніше ніж через 60 календарних днів з дня подання гарантованому покупцю суб'єктом господарювання заяви про поновлення дії договорів щодо об'єкта (об'єктів) електроенергетики або черг його (їх) будівництва (пускового комплексу).

Призупинення дії або припинення (розірвання) договору купівлі-продажу електричної енергії за "зеленим" тарифом та договору про участь у балансуєній групі гарантованого покупця та виключення з балансуєної групи гарантованого покупця об'єкта (об'єктів) електроенергетики або черг його (їх) будівництва (пускових комплексів) не є підставою для припинення дії "зеленого" тарифу та визнання такою, що втратила чинність (скасування), постанови про затвердження "зеленого" тарифу для відповідних об'єктів електроенергетики або черг їх будівництва (пускових комплексів) для суб'єкта господарювання, який виробляє електричну енергію з альтернативних джерел енергії (крім

доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії - вироблену лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями), або продовження строку дії відповідного "зеленого" тарифу.

Суб'єкт господарювання, який виключив з балансуєючої групи гарантованого покупця об'єкт (об'єкти) електроенергетики або черги його (їх) будівництва (пускові комплекси) шляхом припинення (розірвання) договору купівлі-продажу електричної енергії за "зеленим" тарифом, має право звернутися до гарантованого покупця із заявою про повторне укладення (поновлення) договору купівлі-продажу електричної енергії за "зеленим" тарифом. Гарантований покупець не має права відмовити такому суб'єкту господарювання в укладенні (поновленні) зазначеного договору.

Призупинення дії або припинення (розірвання) договору купівлі-продажу електричної енергії за "зеленим" тарифом та договору про участь у балансуєючій групі гарантованого покупця не звільняє сторони від належного виконання зобов'язань протягом періоду перебування в балансуєючій групі гарантованого покупця, зокрема щодо здійснення гарантованим покупцем розрахунків перед виробниками, а також виконання суб'єктом господарювання зобов'язань щодо купівлі та оплати частки відшкодування вартості врегулювання небалансу електричної енергії гарантованого покупця/відшкодування частки вартості врегулювання небалансу електричної енергії гарантованого покупця відповідно до норм цього Закону за всі розрахункові періоди протягом періоду перебування в балансуєючій групі гарантованого покупця.

{Частина 4¹ статті 71 в редакції Законів № 3141-IX від 10.06.2023, № 3220-IX від 30.06.2023}

5. Суб'єкти господарювання, які мають намір виробляти електричну енергію з альтернативних джерел енергії та за результатами аукціону набули право на підтримку відповідно до [статті 9³](#) Закону України "Про альтернативні джерела енергії", укладають з гарантованим покупцем договір про надання послуги за механізмом ринкової премії.

Договір повинен передбачати зобов'язання суб'єкта господарювання, який за результатами аукціону набув право на підтримку, щодо будівництва та введення об'єкта електроенергетики або черги його будівництва (пускового комплексу) в експлуатацію протягом 18 місяців - для об'єктів електроенергетики, що виробляють електричну енергію з енергії сонячного випромінювання, та протягом 36 місяців - для об'єктів електроенергетики, що виробляють електричну енергію з інших видів альтернативних джерел енергії, з урахуванням особливостей, визначених [статтею 9³](#) Закону України "Про альтернативні джерела енергії".

Суб'єкт господарювання надає гарантованому покупцю документ, що підтверджує факт надання послуги з приєднання об'єкта електроенергетики чи черги його будівництва (пускового комплексу) до системи передачі або розподілу, виданий відповідно до вимог кодексу системи передачі або кодексу систем розподілу, та сертифікат, що підтверджує готовність об'єкта до експлуатації, або декларацію про готовність об'єкта до експлуатації. Зобов'язання гарантованого покупця за договором про надання послуги за механізмом ринкової премії виникають з першого числа місяця, наступного за місяцем, у якому суб'єктом господарювання було надано гарантованому покупцю зазначені документи.

У разі якщо суб'єкт господарювання не надав документи, передбачені абзацом п'ятим цієї частини, протягом строку, передбаченого [статтею 9³](#) Закону України "Про альтернативні джерела енергії", укладений договір є недійсним.

Типовий договір купівлі-продажу електричної енергії за "зеленим" тарифом та типовий договір про надання послуги за механізмом ринкової премії мають передбачати право суб'єкта господарювання, якому встановлено "зелений" тариф, та суб'єкта господарювання, який за результатами аукціону набув право на підтримку, під час укладення договору обрати порядок вирішення спорів, що виникають між сторонами договору у зв'язку з договором купівлі-продажу електричної енергії за "зеленим" тарифом або договором про надання послуги за механізмом ринкової премії чи на його підставі, в арбітражі за Арбітражним регламентом Міжнародної торгової палати (ICC) з місцем арбітражу у місті Парижі (Французька Республіка), за умови що такий суб'єкт господарювання, якому встановлено "зелений" тариф, та суб'єкт господарювання, який за результатами аукціону набув право на підтримку, є підприємством з іноземними інвестиціями в розумінні [Господарського кодексу України](#).

У разі обрання зазначеного порядку вирішення спорів суб'єкт господарювання, якому встановлено "зелений" тариф, або суб'єкт господарювання, який за результатами аукціону набув право на підтримку, під час укладення договору купівлі-продажу електричної енергії за "зеленим" тарифом або договору про надання послуги за механізмом ринкової премії одночасно зобов'язується сплачувати на користь гарантованого покупця внески для створення спеціального (цільового) фонду, призначеного для покриття арбітражних витрат гарантованого покупця.

Внески для створення спеціального фонду гарантованого покупця сплачуються протягом дії договору купівлі-продажу електричної енергії за "зеленим" тарифом або договору про надання послуги за механізмом ринкової премії. Незалежно від використання суб'єктом господарювання, якому встановлено "зелений" тариф, або суб'єктом господарювання, який за результатами аукціону набув право на підтримку, права на вирішення спорів у міжнародному арбітражі сплачені внески платнику не повертаються.

Внески для створення спеціального фонду гарантованого покупця сплачуються платниками періодично, але не менше одного разу на квартал, у строки та в розмірі, що затверджуються Регулятором.

Розмір внесків визначається Регулятором як частина чистого доходу платника внесків від його діяльності з виробництва електричної енергії на об'єкті електроенергетики або черзі будівництва (пусковому комплексі) об'єкта електроенергетики, щодо якого укладений відповідний договір купівлі-продажу електричної енергії за "зеленим" тарифом або договір про надання послуги за механізмом ринкової премії, та не може перевищувати 1 відсотка чистого доходу платника внеску від його діяльності на відповідному об'єкті за попередній звітний період.

Кошти спеціального фонду гарантованого покупця мають цільовий характер та можуть використовуватися виключно для здійснення витрат гарантованого покупця на вирішення спорів в арбітражі. Контроль за використанням коштів спеціального фонду гарантованого покупця здійснює Регулятор.

{Частина п'ята статті 71 в редакції Закону № 3220-IX від 30.06.2023}

6. За відхилення фактичних погодинних обсягів відпуску електричної енергії (які не пов'язані з виконанням команд оператора системи передачі на зменшення навантаження та командами по операційній безпеці) об'єкта (об'єктів) електроенергетики або черг його (їх) будівництва (пускових комплексів), які включені до балансуючої групи гарантованого покупця, від їхніх погодинних графіків відпуску електричної енергії виробниками, об'єкти електроенергетики або черги будівництва (пускові комплекси) яких включені до балансуючої групи гарантованого покупця, відшкодовується частка вартості врегулювання небалансу електричної енергії балансуючої групи гарантованого покупця відповідно до цього Закону та договору про участь у балансуючій групі гарантованого покупця.

{Частина шоста статті 71 в редакції Законів № 3141-IX від 10.06.2023, № 3220-IX від 30.06.2023}

7. З метою мінімізації ризиків, пов'язаних із коливанням цін на ринку електричної енергії для виробника електричної енергії з альтернативних джерел енергії, який здійснює діяльність на ринку без застосування стимулювання, передбаченого статтями 91, 92, 93 Закону України "Про альтернативні джерела енергії", крім виробників, об'єкти електроенергетики або черги будівництва (пускові комплекси) яких виключені з балансуючої групи гарантованого покупця відповідно до частини 4¹ статті 71 цього Закону, суб'єкт господарювання, який має намір продавати електричну енергію, вироблену на об'єкті електроенергетики або черзі його будівництва (пусковому комплексі), що використовує альтернативні джерела енергії, у будь-який час до початку будівництва та/або введення в експлуатацію відповідного об'єкта електроенергетики або черги його будівництва (пускового комплексу), або виробник електричної енергії у період експлуатації об'єкта електроенергетики або черги його будівництва (пускового комплексу), що використовує альтернативні джерела енергії, може укласти із споживачем, електропостачальником або трейдером договір про надання послуги із забезпечення стабільності ціни на електричну енергію, вироблену з альтернативних джерел енергії.

Укладення договору про надання послуги із забезпечення стабільності ціни на електричну енергію, вироблену з альтернативних джерел енергії, та його виконання не впливає на операції з купівлі-продажу та/або постачання електричної енергії, що здійснюються сторонами договору на ринку електричної енергії.

Не дозволяється укладення договору про надання послуги із забезпечення стабільності ціни на електричну енергію, вироблену з альтернативних джерел енергії, суб'єктом господарювання, який має намір продавати електричну енергію, вироблену на об'єкті електроенергетики або черзі його будівництва (пусковому комплексі), що використовує альтернативні джерела енергії, або виробником електричної енергії з альтернативних джерел енергії, до яких застосовується стимулювання, передбачене статтями 91, 92, 93 Закону України "Про альтернативні джерела енергії", крім виробників, об'єкти електроенергетики або черги будівництва (пускові комплекси) яких виключені з балансуючої групи гарантованого покупця відповідно до частини 4¹ статті 71 цього Закону.

Договір про надання послуги із забезпечення стабільності ціни на електричну енергію, вироблену з альтернативних джерел енергії, повинен визначати:

1) об'єкт електроенергетики або чергу будівництва електричної станції (пусковий комплекс) об'єкта електроенергетики, щодо якого укладається договір суб'єктом

господарювання, який має намір продавати електричну енергію з альтернативних джерел, або виробником електричної енергії з альтернативних джерел;

2) індикативний показник ціни на електричну енергію на ринку електричної енергії України;

3) допустимі верхній та нижній граничні рівні можливого коливання значень індикативного показника ціни на електричну енергію, в межах якого послуга не надається;

4) порядок узгодження сторонами обсягу електричної енергії, щодо якого надається послуга;

5) періодичність надання послуги;

6) порядок визначення вартості послуги;

7) порядок здійснення оплати послуг за договором;

8) зобов'язання суб'єкта господарювання, який має намір продавати електричну енергію, вироблену на об'єкті електроенергетики або черзі його будівництва (пусковому комплексу), щодо будівництва та введення в експлуатацію такого об'єкта електроенергетики або черги будівництва електричної станції (пускового комплексу) об'єкта електроенергетики у термін, встановлений договором;

9) зобов'язання сторін договору щодо виконання вимог законодавства до учасників ринку електричної енергії;

10) інші права та обов'язки, відповідальність сторін;

11) дату початку надання послуги за договором;

12) строк дії договору, підстави та порядок його дострокового припинення;

13) інші умови за згодою сторін договору.

Договір про надання послуги із забезпечення стабільності ціни на електричну енергію, вироблену з альтернативних джерел енергії, додатково може передбачати умови передачі виробником електричної енергії з альтернативних джерел енергії гарантій походження електричної енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії.

Загальний обсяг електричної енергії за одним об'єктом електроенергетики або чергою його будівництва (пусковим комплексом), щодо якого надається послуга із забезпечення стабільності ціни на електричну енергію, вироблену з альтернативних джерел енергії, незалежно від кількості укладених із споживачами, електропостачальниками або трейдерами договорів про надання послуги із забезпечення стабільності ціни на електричну енергію, вироблену з альтернативних джерел енергії, щодо такого об'єкта, не може перевищувати обсяг електричної енергії, відпущений у відповідному періоді таким об'єктом електроенергетики або чергою його будівництва (пусковим комплексом).

Зобов'язання з надання послуги із забезпечення стабільності ціни на електричну енергію, вироблену з альтернативних джерел енергії, виникають у сторін договору з дати, визначеної у договорі, але не раніше дати здійснення виробником електричної енергії першої операції з продажу на ринку електричної енергії, виробленої на об'єкті

електроенергетики або черзі його будівництва (пусковому комплексу), щодо якого укладено договір про надання послуги із забезпечення стабільності ціни на електричну енергію, вироблену з альтернативних джерел енергії. Договір про надання послуги із забезпечення стабільності ціни на електричну енергію, вироблену з альтернативних джерел енергії, укладається на строк не менше одного року з дати початку надання послуги за договором.

Про укладення, внесення змін або припинення договору про надання послуги із забезпечення стабільності ціни на електричну енергію, вироблену з альтернативних джерел енергії, сторони самостійно повідомляють оператора системи передачі та Регулятора протягом п'яти робочих днів з дати укладення, внесення змін або припинення договору.

Повідомлення повинно містити інформацію про:

дату укладення, внесення змін або припинення договору;

сторони договору та їх реквізити;

об'єкт електроенергетики або чергу його будівництва (пусковий комплекс), щодо якого укладається, змінюється або припиняється договір;

індикативний показник ціни на електричну енергію на ринку електричної енергії України, визначений сторонами у договорі;

допустимі верхній та нижній граничні рівні можливого коливання значень індикативного показника ціни на електричну енергію, в межах якого послуга не надається;

порядок узгодження сторонами обсягу електричної енергії, щодо якого надається послуга;

умови передачі виробником електричної енергії з альтернативних джерел енергії гарантій походження електричної енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії (у разі їх наявності);

дату початку надання послуги за договором;

строк дії договору.

Регулятор вносить відповідну інформацію до реєстру об'єктів електроенергетики та генеруючих установок активних споживачів, що використовують альтернативні джерела енергії для виробництва електричної енергії.

{Частина сьома статті 71 в редакції Закону № 3220-IX від 30.06.2023}

8. Виробникам електричної енергії, яким встановлено "зелений" тариф або які за результатами аукціону набули право на підтримку, дозволяється зберігати енергію, вироблену на власних електроустановках, що використовують альтернативні джерела енергії, без отримання ліцензії на провадження господарської діяльності із зберігання енергії, за умови відбору електричної енергії установкою зберігання енергії виключно від власних генеруючих установок, якщо в будь-який момент у часі потужність, з якою здійснюється відпуск електричної енергії, не перевищує встановлену потужність електроустановок такого виробника відповідно до ліцензії на провадження господарської діяльності з виробництва електричної енергії та за наявності окремого комерційного обліку

електричної енергії, перетікання якої здійснено як до, так і з установки зберігання енергії відповідно до вимог кодексу комерційного обліку.

9. Встановлення установки зберігання енергії виробниками електричної енергії, яким встановлено "зелений" тариф або які за результатами аукціону отримали право на підтримку, не є підставою для перегляду встановленого "зеленого" тарифу або аукціонної ціни, якщо виконуються всі умови, визначені частиною восьмою цієї статті.

{Частина дев'ята статті 71 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3220-IX від 30.06.2023}

10. Будівництво, капітальний ремонт, реконструкція, реставрація, технічне переоснащення об'єктів електроенергетики або черг їх будівництва (пускових комплексів) суб'єктами господарювання, які виробляють електричну енергію з альтернативних джерел енергії, без збільшення встановленої потужності об'єкта електроенергетики та яким встановлено "зелений" тариф, не є підставою для зміни розміру "зеленого" тарифу, скасування або припинення дії "зеленого" тарифу для таких об'єктів електроенергетики або черг будівництва електричної станції (пускового комплексу).

{Статтю 71 доповнено частиною десятою згідно із Законом № 3220-IX від 30.06.2023}

{Стаття 71 із змінами, внесеними згідно із Законами № 2712-VIII від 25.04.2019, № 810-IX від 21.07.2020, № 2046-IX від 15.02.2022; в редакції Закону № 2479-IX від 29.07.2022}

Стаття 72. Роздрібний ринок

1. Роздрібний ринок функціонує для задоволення потреб споживачів у електричній енергії та пов'язаних з цим послуг.

Учасниками роздрібного ринку електричної енергії є споживачі, електропостачальники, оператор системи передачі, оператори систем розподілу, інші учасники ринку, які надають послуги, пов'язані з постачанням електричної енергії споживачам.

2. Постачання електричної енергії споживачу здійснюється електропостачальником за відповідним договором постачання електричної енергії споживачу, укладеним відповідно до правил роздрібного ринку.

Оператор системи передачі та оператори систем розподілу забезпечують приєднання електроустановок споживачів до електричних мереж у порядку, встановленому [статтею 21](#) цього Закону.

3. Передачу та розподіл електричної енергії, що постачається споживачам, здійснюють оператор системи передачі та оператори систем розподілу відповідно до договорів, що укладаються із споживачем та/або постачальником електричної енергії відповідно до кодексу системи передачі, кодексу систем розподілу та правил роздрібного ринку.

Облік спожитої споживачем електричної енергії здійснюється постачальником послуг комерційного обліку.

4. Відносини між учасниками роздрібного ринку регулюються правилами роздрібного ринку та договорами між його учасниками. Правила роздрібного ринку оприлюднюються на офіційних веб-сайтах Регулятора та електропостачальників.

5. Споживачі мають право вільно обирати електропостачальників.

Споживачі одночасно можуть мати більше одного укладеного договору про постачання електричної енергії, за умови дотримання правил роздрібного ринку, кодексу комерційного обліку.

Постачання електричної енергії побутовим та малим непобутовим споживачам здійснюється постачальниками універсальної послуги відповідно до **статті 63** цього Закону або іншими електропостачальниками.

У разі банкрутства, ліквідації попереднього електропостачальника або закінчення строку дії ліцензії електропостачальника на провадження діяльності з постачання електричної енергії, її зупинення або припинення дії, а також в інших випадках, передбачених цим Законом, на період зміни електропостачальника постачання електричної енергії споживачам здійснюється електропостачальниками "останньої надії" відповідно до **статті 64** цього Закону.

6. Постачання електричної енергії споживачам, а також надання послуг, пов'язаних з постачанням електричної енергії, здійснюються за вільними цінами, крім випадків, встановлених цим Законом.

7. Оператор системи передачі та оператори систем розподілу забезпечують якість електричної енергії відповідно до укладених договорів.

8. Споживач отримує електричну енергію на межі балансової належності його мереж.

9. Споживач сплачує за поставлену йому електричну енергію та надані послуги згідно з умовами договорів, укладених відповідно до правил роздрібного ринку.

Стаття 73. Збереження та надання інформації

{Назва статті 73 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3141-IX від 10.06.2023}

1. Учасники ринку зберігають усі відомості про укладені двосторонні договори та договори купівлі-продажу електричної енергії на організованих сегментах ринку, а також про надання/придбання допоміжних послуг протягом не менше п'яти років.

2. Такі відомості мають містити інформацію про умови договорів, зокрема строк дії, умови купівлі-продажу та розрахунків, строки постачання, обсяги та ціни, реквізити сторін, у тому числі відповідну інформацію за договорами, виконання зобов'язань за якими не завершено.

3. Учасники ринку надають зазначену інформацію на запит Регулятора та Антимонопольного комітету України.

4. Регулятор має право прийняти рішення про повне чи часткове розкриття цієї інформації, за умови що це не призведе до розголошення інформації, що містить комерційну таємницю про учасників ринку, та інформації про конкретні правочини.

5. Учасники оптового енергетичного ринку, особи, які професійно організовують операції з оптовими енергетичними продуктами, та торгові репозиторії зобов'язані надавати Регулятору інформацію щодо господарсько-торговельних операцій на оптовому енергетичному ринку, які стосуються оптових енергетичних продуктів, включаючи пропозиції (заявки). Учасник оптового енергетичного ринку надає таку інформацію через адміністратора передачі даних та/або самостійно, якщо такий учасник набув статусу адміністратора передачі даних у порядку, встановленому Регулятором. У разі надання такої інформації адміністратору передачі даних та/або торговому репозиторию зобов'язання учасника оптового енергетичного ринку щодо подання такої інформації вважається виконаним.

Учасники оптового енергетичного ринку зобов'язані надавати Регулятору інформацію про потужність та використання установок для виробництва, зберігання, передачі або споживання електроенергії, включаючи планову та позапланову недоступність таких установок.

{Статтю 73 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом № 3141-IX від 10.06.2023}

6. Регулятор визначає порядок, зміст, обсяг та періодичність надання та оприлюднення інформації, визначеної цією статтею.

{Статтю 73 доповнено частиною шостою згідно із Законом № 3141-IX від 10.06.2023}

Стаття 73¹. Професійна таємниця

1. Будь-яка конфіденційна інформація, отримана, передана або якою здійснювався обмін відповідно до цього Закону, підпадає під режим збереження професійної таємниці, встановлений цією статтею.

2. Обов'язок дотримання професійної таємниці поширюється на:

1) голову та членів Регулятора, працівників центрального апарату і територіальних органів Регулятора, інших осіб, які працюють або працювали в Регуляторі, Голову та державних уповноважених Антимонопольного комітету України, працівників Антимонопольного комітету України та його територіальних відділень, працівників апарату Антимонопольного комітету України, інших осіб, які працюють або працювали в системі органів Антимонопольного комітету України, Голову та членів Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, працівників її центрального апарату та територіальних органів, інших осіб, які працюють або працювали в системі органів Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, працівників інших органів державної влади та державних установ, що отримують конфіденційну інформацію відповідно до положень цього Закону;

2) аудиторів, експертів, спеціалістів, які призначені та/або залучаються у будь-який спосіб Регулятором, Антимонопольним комітетом України, Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку, що отримують конфіденційну інформацію відповідно до положень цього Закону.

3. Конфіденційна інформація, яка була отримана особами, зазначеними в **частині другій** цієї статті, у зв'язку з виконанням своїх обов'язків, не може бути передана будь-яким іншим

особам або органам, крім випадків, якщо така передача здійснюється з метою виконання такими особами їхніх законних повноважень.

4. Регулятор, Антимонопольний комітет України, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, інші органи чи особи, які отримують конфіденційну інформацію відповідно до положень цього Закону, можуть використовувати таку інформацію лише для виконання своїх повноважень, передбачених законом. Інші органи та особи можуть використовувати таку інформацію для виконання своїх повноважень у рамках розгляду адміністративних чи судових справ. Органи, що отримують таку інформацію, можуть використовувати її для інших цілей, за умови отримання відповідної згоди Регулятора, Антимонопольного комітету України, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, органів та осіб, які її надали.

5. Положення цієї статті не позбавляють органи державної влади можливості обмінюватися конфіденційною інформацією або передавати її відповідно до вимог законодавства, за умови що така інформація не була отримана від регулюючих органів іноземних держав, установ Енергетичного Співтовариства, Агентства з питань співробітництва енергетичних регуляторів.

{Закон доповнено статтею 73¹ згідно із Законом № 3141-IX від 10.06.2023}

Стаття 74. Організація комерційного обліку на ринку електричної енергії

1. Комерційний облік на ринку електричної енергії організовується адміністратором комерційного обліку та здійснюється постачальниками послуг комерційного обліку відповідно до вимог цього Закону, кодексу комерційного обліку та правил ринку.

2. Метою організації комерційного обліку електричної енергії на ринку електричної енергії є надання учасникам ринку повної та достовірної інформації про обсяги виробленої, відпущеної, переданої, розподіленої, імпортованої та експортованої, а також спожитої електричної енергії у певний проміжок часу з метою її подальшого використання для здійснення розрахунків між учасниками ринку.

3. Надання послуг комерційного обліку здійснюється постачальниками послуг комерційного обліку на конкурентних засадах, за умови реєстрації постачальника послуг комерційного обліку та реєстрації його автоматизованих систем комерційного обліку електричної енергії адміністратором комерційного обліку у порядку, встановленому кодексом комерційного обліку.

4. До послуг комерційного обліку електричної енергії належить:

1) установлення, налаштування, заміна, модернізація, введення та виведення з експлуатації, а також технічна підтримка та обслуговування засобів комерційного обліку, допоміжного обладнання та автоматизованих систем, що використовуються для комерційного обліку електричної енергії, їх програмного та апаратного забезпечення;

2) збір, керування та адміністрування даних щодо комерційного обліку відповідно до кодексу комерційного обліку.

5. Учасники ринку мають право вільного вибору постачальника послуг комерційного обліку. Послуги комерційного обліку надаються на договірних засадах.

6. Оператор системи передачі та оператори систем розподілу мають зареєструватися в адміністратора комерційного обліку як постачальники послуг комерційного обліку електричної енергії.

Оператор системи передачі та оператори систем розподілу можуть залучати для забезпечення комерційного обліку інших постачальників послуг комерційного обліку електричної енергії.

Оператор системи розподілу не має права відмовити учасникам ринку у наданні послуг комерційного обліку електричної енергії на території здійснення своєї ліцензованої діяльності.

Плата за послуги комерційного обліку, що надаються оператором системи розподілу на території здійснення його ліцензованої діяльності, розраховується відповідно до методики, затвердженої Регулятором.

7. Учасники ринку зобов'язані забезпечити безперешкодний доступ до засобів та систем комерційного обліку електричної енергії, а також даних комерційного обліку електричної енергії у порядку та межах, визначених кодексом комерційного обліку.

Стаття 75. Розрахунки на ринку електричної енергії

1. Розрахунки за електричну енергію та послуги, що надаються на ринку електричної енергії, між учасниками цього ринку здійснюються в грошовій формі, у тому числі шляхом клірингу (нетінгу), відповідно до укладених договорів у порядку, визначеному цим Законом, правилами ринку, правилами ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку.

{Частина перша статті 75 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1639-IX від 14.07.2021}

2. Покупці електричної енергії, які купують електричну енергію в електропостачальників, вносять плату за отриману електричну енергію виключно на поточний рахунок із спеціальним режимом використання електропостачальника в одному з уповноважених банків.

3. Учасники ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку, які купують електричну енергію на цих ринках, вносять плату за куплену електричну енергію виключно на поточний рахунок із спеціальним режимом використання оператора ринку в одному з уповноважених банків.

Кошти оператора ринку з поточного рахунку із спеціальним режимом використання перераховуються в повному обсязі, у тому числі з урахуванням операцій клірингу (нетінгу), відповідно до правил ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку на:

{Абзац другий частини третьої статті 75 в редакції Закону № 1639-IX від 14.07.2021}

1) поточні рахунки учасників ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку, крім електропостачальників, за продану електричну енергію на ринку "на добу наперед" та внутрішньодобовому ринку;

2) поточні рахунки із спеціальним режимом використання електропостачальників за продану ними електричну енергію на ринку "на добу наперед" та внутрішньодобовому ринку.

4. Постачальники послуг з балансування та сторони, відповідальні за баланс, в яких виникли зобов'язання перед оператором системи передачі в результаті діяльності на балансуєчому ринку, вносять плату за електричну енергію виключно на поточні рахунки із спеціальним режимом використання оператора системи передачі в уповноважених банках.

Кошти з поточного рахунку із спеціальним режимом використання оператора системи передачі перераховуються відповідно до правил ринку на:

- 1) поточні рахунки постачальників послуг з балансування та сторін, відповідальних за баланс, крім електропостачальників;
- 2) поточні рахунки із спеціальним режимом використання електропостачальників;
- 3) поточний рахунок оператора системи передачі.

З метою здійснення розрахунків з постачальниками послуг з балансування під час врегулювання системних обмежень оператор системи передачі може вносити на свій поточний рахунок із спеціальним режимом використання кошти з власного поточного рахунка.

{Частина четверта статті 75 в редакції Закону № 1396-IX від 15.04.2021}

5. Кошти з поточних рахунків із спеціальним режимом використання електропостачальника перераховуються згідно з алгоритмом, який встановлюється Регулятором.

Такий алгоритм розподілу коштів з поточного рахунка із спеціальним режимом використання електропостачальника передбачає, за звичайних умов, перерахування всіх коштів, що надходять від покупців на поточний рахунок із спеціальним режимом використання електропостачальника, у повному обсязі на поточні рахунки електропостачальника.

Внесення змін до зазначеного алгоритму здійснюється виключно у разі прострочення електропостачальником у строки та порядку, що визначені правилами ринку, оплати вартості його небалансів електричної енергії. Такі зміни до алгоритму діють до повного погашення заборгованості електропостачальника перед оператором системи передачі. Зміни до алгоритму вносяться на підставі подання оператора системи передачі у разі виникнення заборгованості електропостачальника перед оператором системи передачі. Зміни до алгоритму мають передбачати, що кошти з поточного рахунка із спеціальним режимом використання електропостачальника перераховуються на поточний рахунок із спеціальним режимом використання оператора системи передачі до повного погашення недоплати за куплений електропостачальником небаланс електричної енергії.

6. Перелік поточних рахунків із спеціальним режимом використання електропостачальників, оператора системи передачі та оператора ринку затверджується та оприлюднюється Регулятором.

7. На кошти, що знаходяться на поточних рахунках із спеціальним режимом використання електропостачальників, оператора системи передачі та оператора ринку, не може бути звернено стягнення за зобов'язаннями цих учасників ринку.

Операції за поточними рахунками із спеціальним режимом використання електропостачальників, оператора системи передачі та оператора ринку не підлягають зупиненню.

8. У разі перерахування коштів за електричну енергію та послуги на інші рахунки, ніж поточні рахунки із спеціальним режимом використання, у випадках, визначених цією статтею, отримувачі повинні повернути ці кошти у триденний строк з моменту їх отримання.

У разі неповернення у цей строк коштів, сплачених на інші рахунки, ніж поточні рахунки із спеціальним режимом використання, ці суми підлягають стягненню до державного бюджету як санкція за вчинене правопорушення. Зарахування коштів до державного бюджету не звільняє їхніх отримувачів від повернення цих коштів відповідному учаснику ринку.

9. При здійсненні розрахунків на ринку електричної енергії може застосовуватися кліринг. Порядок застосування клірингу затверджується Регулятором та включає, зокрема, умови залучення клірингової установи.

{Статтю 75 доповнено частиною дев'ятою згідно із Законом № 738-IX від 19.06.2020}

Розділ XV

ПОРЯДОК ВРЕГУЛЮВАННЯ СПОРІВ

Стаття 76. Порядок розгляду скарг та вирішення спорів

1. Регулятор забезпечує розгляд скарг на дії учасників ринку (крім скарг на дії споживачів) і вирішення спорів між учасниками ринку в порядку, затвердженому Регулятором.

2. Відповідно до порядку розгляду скарг та вирішення спорів Регулятор протягом визначеного строку приймає рішення, обов'язкові для виконання учасниками ринку, яких воно стосується.

3. Такі рішення підлягають оприлюдненню на офіційному веб-сайті Регулятора, крім тих частин рішення, що містять конфіденційну інформацію. Зміст конфіденційної інформації, що не підлягає розголошенню, визначається Регулятором на підставі клопотання заінтересованих осіб.

4. Рішення Регулятора, визначене частиною другою цієї статті, може бути оскаржено у судовому порядку.

5. Розгляд скарг побутових та малих непобутових споживачів на дії чи бездіяльність електропостачальників та операторів систем розподілу, вирішення спорів між ними здійснюються також енергетичним омбудсменом.

Правовий статус, порядок та умови діяльності енергетичного омбудсмена визначаються законом.

Розділ XVI

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ УЧАСНИКІВ РИНКУ

Стаття 77. Відповідальність за порушення законодавства, що регулює функціонування ринку електричної енергії

1. Учасники ринку, які порушили нормативно-правові акти, що регулюють функціонування ринку електричної енергії, несуть відповідальність згідно із законом.

2. Правопорушеннями на ринку електричної енергії є:

1) порушення ліцензіатами відповідних ліцензійних умов провадження господарської діяльності;

2) недотримання вимог нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;

3) порушення вимог нормативно-правових актів, нормативно-технічних документів з питань технічної експлуатації електричних станцій і мереж, енергетичного обладнання і мереж електроенергетичних підприємств та споживачів, виготовлення, монтажу, налагодження та випробування енергоустановок і мереж, виконання проектних робіт на енергоустановках і мережах;

4) крадіжка електричної енергії, самовільне підключення до об'єктів електроенергетики, споживання електричної енергії без приладів обліку;

5) розкомплектування та пошкодження об'єктів електроенергетики, розкрадання майна таких об'єктів;

6) пошкодження приладів обліку, використання приладів обліку електричної енергії, неповіднених або неатестованих в установленому порядку;

7) неподання або несвоєчасне подання звітності, передбаченої цим Законом, а також надання недостовірної інформації у такій звітності;

8) необґрунтована відмова в доступі до системи передачі або системи розподілу або у приєднанні до системи передачі або системи розподілу, відмова в приєднанні електроустановок замовника до системи передачі або системи розподілу з підстав, не передбачених Законом України "Про ринок електричної енергії", залишення оператором системи передачі або оператором системи розподілу заяви про приєднання електроустановки замовника до системи передачі або системи розподілу з будь-яких підстав без розгляду, повернення такої заяви, залишення її без руху, відмова у її прийнятті;

{Пункт 8 частини другої статті 77 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1657-IX від 15.07.2021}

8¹) неопритулення інформації або опритулення недостовірної інформації про величину коефіцієнтів завантаження трансформаторних підстанцій основної мережі оператора систем розподілу напругою 35-110(154) кВ (для кожної територіальної одиниці оператора систем розподілу) інформації про лінії електропередавання та трансформаторні підстанції напругою 150(110)-35(20)-10(6)/0,4 кВ (із зазначенням інформації про завантаження геоінформаційної системи;

{Частина другу статті 77 доповнено пунктом 8¹ згідно із Законом № 1657-IX від 15.07.2021}

- 9) створення перешкод у здійсненні державного енергетичного нагляду (контролю);
- 10) порушення правил охорони об'єктів електроенергетики;
- 11) дії, що перешкоджають оперативному персоналу та посадовим особам об'єктів електроенергетики виконувати свої службові обов'язки;
- 12) припинення постачання електричної енергії споживачам, що не допускають порушень своїх договірних зобов'язань перед оператором системи передачі та/або оператором системи розподілу та/або електропостачальником;
- 13) неукладення договорів відповідно до вимог цього Закону та інших нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;
- 14) пошкодження цілісності пломб, повірочного тавра тощо;
- 15) відмова у доступі уповноважених працівників постачальників послуг комерційного обліку до приміщень, де розташовані лічильники електричної енергії, якщо обов'язок надання такого доступу встановлений законодавством;
- 16) невиконання постанов, розпоряджень, наказів, рішень та приписів суб'єктів владних повноважень на ринку електричної енергії, а також створення перешкод для виконання службових обов'язків посадовими особами таких суб'єктів;
- 17) неподання, несвоєчасне подання або подання завідомо недостовірної інформації оператору системи передачі, оператору системи розподілу та суб'єктам владних повноважень на ринку електричної енергії, якщо обов'язковість подання такої інформації встановлена законом, а також неподання копій документів, пояснень та іншої інформації на законну вимогу Регулятора;

- 18) несанкціоноване втручання в роботу об'єктів електроенергетики;
- 19) зловживання на оптовому енергетичному ринку, а саме:
 - порушення встановлених обмежень щодо використання інсайдерської інформації;
 - маніпулювання та спроби маніпулювання на ринку електричної енергії;
 - нерозкриття або розкриття інсайдерської інформації з порушенням встановлених для розкриття такої інформації вимог;

{Частина другу статті 77 доповнено пунктом 19 згідно із Законом № 3141-IX від 10.06.2023}

- 20) здійснення операцій відповідно до оптових енергетичних продуктів без реєстрації як учасника оптового енергетичного ринку.

{Частина другу статті 77 доповнено пунктом 20 згідно із Законом № 3141-IX від 10.06.2023}

- 3. У разі скоєння правопорушення на ринку електричної енергії до відповідних учасників ринку можуть застосовуватися санкції у виді:

- 1) попередження про необхідність усунення порушень;
- 2) штрафу;
- 3) зупинення дії ліцензії;
- 4) припинення дії ліцензії.

4. Регулятор у разі вчинення правопорушення на ринку електричної енергії приймає у межах своїх повноважень рішення про накладення штрафів на учасників ринку (крім споживачів, що не є учасниками оптового енергетичного ринку), беручи до уваги характер, тривалість та серйозність порушення, розмір заподіяної шкоди та розмір потенційного доходу, який міг бути отриманий внаслідок порушення, у таких розмірах:

{Абзац перший частини четвертої статті 77 в редакції Закону № 3141-IX від 10.06.2023}

1) до 10 відсотків річного доходу (виручки) вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання, що визначається як сумарна вартість доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) всіх електроенергетичних підприємств, що входять до складу такого вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання, - на вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання за порушення вимог щодо відокремлення і незалежності оператора системи передачі, передбачених цим Законом;

2) до 10 відсотків річного доходу (виручки) оператора системи передачі - на оператора системи передачі за порушення вимог щодо відокремлення і незалежності оператора системи передачі, передбачених цим Законом;

3) до 10 відсотків річного доходу (виручки) оператора системи розподілу - на оператора системи розподілу за порушення вимог щодо відокремлення і незалежності оператора системи розподілу, передбачених цим Законом;

3¹) до 10 відсотків від річного доходу (виручки) власника системи передачі - на власника системи передачі за порушення вимог про відокремлення і незалежність оператора системи передачі, передбачених цим Законом;

{Частину четверту статті 77 доповнено пунктом 3¹ згідно із Законом № 1396-IX від 15.04.2021}

4) від 5 тисяч до 100 тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян - на суб'єктів господарювання, що провадять господарську діяльність на ринку електричної енергії, що підлягає ліцензуванню:

а) за провадження господарської діяльності на ринку електричної енергії за відсутності остаточного рішення про сертифікацію, прийнятого щодо відповідного суб'єкта;

б) за порушення ліцензійних умов провадження відповідного виду господарської діяльності на ринку електричної енергії, що підлягає ліцензуванню;

в) за недотримання вимог нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;

г) за відмову в доступі до системи передачі або системи розподілу в непередбачених законом випадках, відмову у приєднанні електроустановок замовника до системи передачі або системи розподілу з підстав, не передбачених [Законом України "Про ринок електричної енергії"](#), залишення оператором системи передачі, оператором системи розподілу або оператором малої системи розподілу заяви про приєднання електроустановки замовника до системи передачі, системи розподілу або малої системи розподілу з будь-яких підстав без розгляду, повернення такої заяви, залишення її без руху, відмову у її прийнятті;

{Підпункт "г" пункту 4 частини четвертої статті 77 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 1657-IX від 15.07.2021](#); в редакції Закону [№ 3220-IX від 30.06.2023](#)}

г) за неоприлюднення інформації або оприлюднення недостовірної інформації про величину коефіцієнтів завантаження трансформаторних підстанцій основної мережі оператора систем розподілу напругою 35-110(154) кВ (для кожної територіальної одиниці оператора систем розподілу) інформації про лінії електропередачі та трансформаторні підстанції напругою 150(110)-35(20)-10(6)/0,4 кВ (із зазначенням інформації про завантаження підстанцій та резерву потужності) з прив'язкою до географічних даних геоінформаційної системи;

{Пункт 4 частини четвертої статті 77 доповнено підпунктом "г" згідно із Законом [№ 1657-IX від 15.07.2021](#)}

5) від 1 тисячі до 10 тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян - на суб'єктів господарювання, що проводять господарську діяльність на ринку електричної енергії, що підлягає ліцензуванню:

а) за невиконання або несвоєчасне виконання рішень Регулятора, прийнятих у межах його повноважень;

б) за неподання, несвоєчасне подання або подання завідомо недостовірної інформації Регулятору, оператору системи передачі, оператору системи розподілу, якщо обов'язковість подання такої інформації встановлена законодавством, а також за неподання копій документів, пояснень та іншої інформації на законну вимогу Регулятора;

5¹) до 27000000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян - на учасників ринку (крім побутових споживачів):

а) за порушення встановлених обмежень щодо використання інсайдерської інформації;

{Абзац другий пункту 5¹ частини четвертої статті 77 в редакції Закону [№ 3484-IX від 21.11.2023](#)}

б) за маніпулювання та/або спробу маніпулювання на оптовому енергетичному ринку;

{Абзац третій пункту 5¹ частини четвертої статті 77 в редакції Закону [№ 3484-IX від 21.11.2023](#)}

{Частину четверту статті 77 доповнено пунктом 5¹ згідно із Законом [№ 3141-IX від 10.06.2023](#)} {Щодо застосування пункту 5¹ частини четвертої статті 77 див. пункт 7 розділу II Закону [№ 3141-IX від 10.06.2023](#)}

5²) до 2700000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян - на учасників ринку (крім побутових споживачів) - за нерозкриття або розкриття інсайдерської інформації з порушенням встановлених для розкриття такої інформації вимог;

{Частина четверту статті 77 доповнено пунктом 5² згідно із Законом № 3141-IX від 10.06.2023} {Щодо застосування пункту 5² частини четвертої статті 77 див. пункт 7 розділу II Закону № 3141-IX від 10.06.2023}

б) центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в галузі електроенергетики, у разі виявлення правопорушення на ринку електричної енергії приймає у межах своїх повноважень рішення про накладення штрафів на учасників ринку (крім споживачів, що не є учасниками оптового енергетичного ринку) у таких розмірах:

{Абзац перший пункту 6 частини четвертої статті 77 в редакції Закону № 3141-IX від 10.06.2023}

а) за ухилення від виконання або несвоєчасне виконання приписів - до 5 тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

б) за неподання інформації або подання завідомо недостовірної інформації, передбаченої нормативно-правовими актами, що регулюють засади функціонування об'єднаної енергетичної системи України і постачання електричної енергії, - до 1 тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Незалежно від граничного розміру штрафу, передбаченого **пунктами 5¹ і 5²** цієї частини, розмір штрафу, який накладається на учасника оптового енергетичного ринку, не може перевищувати 10 відсотків його річного доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) на ринку електричної енергії.

{Пункт 6 частини четвертої статті 77 доповнено абзацом четвертим згідно із Законом № 3141-IX від 10.06.2023}

5. При визначенні санкцій за порушення, передбачені цією статтею, Регулятор та центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в галузі електроенергетики, враховують серйозність і тривалість правопорушення, наслідки правопорушення для інтересів ринку електричної енергії та учасників ринку, пом'якшуючі та обтяжуючі обставини.

Поведінка правопорушника, спрямована на зменшення негативних наслідків правопорушення, негайне припинення правопорушення після його виявлення, сприяння виявленню правопорушення Регулятором та центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в галузі електроенергетики, під час перевірки вважаються пом'якшуючими обставинами.

Поведінка правопорушника, спрямована на приховування правопорушення та його негативних наслідків, на продовження вчинення правопорушення, а також повторне вчинення правопорушення на ринку електричної енергії вважаються обтяжуючими обставинами.

6. Рішення Регулятора про застосування санкцій за правопорушення, передбачені цією статтею, приймається у 30-денний строк з дня складення акта перевірки чи висновку про результати розслідування зловживань на оптовому енергетичному ринку.

{Абзац перший частини шостої статті 77 із змінами, внесеними згідно із Законом № 394-IX від 19.12.2019; в редакції Закону № 3141-IX від 10.06.2023}

Застосування санкцій, передбачених цією статтею, не допускається, якщо правопорушення було виявлено через п'ять або більше років після його скоєння (у разі триваючого порушення - його припинення) або виявлення його наслідків.

{Абзац другий частини шостої статті 77 із змінами, внесеними згідно із Законом № 394-IX від 19.12.2019}

7. За одне правопорушення на ринку електричної енергії може застосуватися лише один вид санкцій або штраф разом із зупиненням дії ліцензії.

8. Рішення про застосування санкцій Регулятором та штрафних санкцій центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в галузі електроенергетики, може бути оскаржено в судовому порядку.

9. Суми стягнених штрафів зараховуються до Державного бюджету України.

Суми штрафів, у разі їх несплати, стягуються у судовому порядку.

{Частину десяту статті 77 виключено на підставі Закону № 394-IX від 19.12.2019}

Розділ XVII ПРИКІНЦЕВІ ТА ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування, крім:
статті 21, яка набирає чинності через дев'ять місяців з дня опублікування цього Закону;
статей 32, 34-36, які набирають чинності через шість місяців з дня опублікування цього Закону;

частин першої, третьої - одинадцятої статті 47, статті 48, частини другої статті 56, які набирають чинності через вісімнадцять місяців з дня опублікування цього Закону;

частини другої статті 47, яка набирає чинності через тридцять шість місяців з дня опублікування цього Закону;

статей 54-55, 66-71, 73, які набирають чинності з 1 липня 2019 року;

статей 63, 64, які набирають чинності через дванадцять місяців з дня опублікування цього Закону;

підпункту 9 пункту 24 цього розділу, який набирає чинності з дати початку дії нового ринку електричної енергії.

Установити, що:

{Пункт 1 розділу XVII доповнено новим абзацом згідно із Законом № 1639-IX від 14.07.2021}

положення абзаців сімнадцятого і вісімнадцятого частини п'ятої статті 33 цього Закону не застосовуються з 1 квітня 2022 року;

{Пункт 1 розділу XVII доповнено новим абзацом згідно із Законом № 1639-IX від 14.07.2021}

положення абзацу дев'ятнадцятого частини п'ятої статті 33 цього Закону не застосовуються до 1 квітня 2022 року.

{Пункт 1 розділу XVII доповнено новим абзацом згідно із Законом № 1639-IX від 14.07.2021}

Аукціони з розподілу вільної пропускної спроможності міждержавних перетинів із застосуванням положень статей 38-41, 42 цього Закону проводяться з відповідних дат, визначених Регулятором, але не пізніше аукціонів з розподілу вільної пропускної спроможності міждержавних перетинів на 2019 рік.

До цієї дати аукціони з розподілу вільної пропускної спроможності міждержавних перетинів проводяться відповідно до порядку, затвердженого Регулятором.

За наявності обмежень доступ до пропускної спроможності надається за принципом першочергового задоволення заявок учасників ринку, які пропонують найвищу ціну. У разі відсутності обмежень пропускної спроможності оператор системи передачі приймає усі комерційні обміни щодо експорту-імпорту електричної енергії в повному обсязі та надає доступ до пропускної спроможності міждержавних перетинів на безоплатній основі.

У разі довготривалих, частих обмежень оператором системи передачі застосовуються заздалегідь визначені та узгоджені методи управління обмеженнями. Управління обмеженнями має здійснюватися із застосуванням недискримінаційних ринкових механізмів, що забезпечують ефективні економічні сигнали учасникам ринку і оператору системи передачі та сприяють міждержавній торгівлі електричною енергією.

Процедура управління перевантаженнями та розподіл пропускної спроможності для імпорту та експорту електричної енергії застосовуються незалежно від функціонування оптового ринку електричної енергії України.

Методи управління обмеженнями мають забезпечити відповідність перетоків електричної енергії, що виникають внаслідок розподілу пропускної спроможності, стандартам операційної безпеки. При управлінні обмеженнями не допускається дискримінація між комерційними обмінами.

Оператор системи передачі може відмовити учаснику ринку в доступі до пропускної спроможності міждержавних перетинів при одночасному виникненні таких умов:

1) збільшення перетоків електричної енергії за результатами надання такого доступу призводить до порушення операційної безпеки;

2) запропонована учасником ринку ціна за доступ до пропускної спроможності є нижчою за ціни, запропоновані учасниками ринку, доступ до пропускної спроможності яким буде надано.

Оператор системи передачі може обмежувати міждержавну пропускну спроможність з метою недопущення порушення операційної безпеки в ОЕС України. Оператор системи передачі повинен інформувати учасників ринку про обмеження пропускну спроможності та про причини таких обмежень. При здійсненні балансування ОЕС України шляхом оперативних заходів та передиспетчеризації, оператор системи передачі має враховувати вплив таких заходів на енергосистеми суміжних держав.

Обмеження комерційних обмінів повинні мати недискримінаційний характер. Учасникам ринку, які отримали доступ до пропускну спроможності, оператор системи передачі має повернути кошти за обмеження прав використання розподіленої пропускну спроможності. Обсяг коштів, які підлягають поверненню, розраховується відповідно до порядку розподілу пропускну спроможності міждержавних перетинів.

{Абзац двадцять другий пункту 1 розділу XVII із змінами, внесеними згідно із Законом № 3141-IX від 10.06.2023}

Вся доступна пропускну спроможність міждержавних перетинів має бути запропонована у процесі розподілу учасникам ринку з урахуванням дотримання стандартів операційної безпеки.

Оператор системи передачі визначає величину доступної пропускну спроможності для всіх напрямків згідно з методикою, яка розробляється оператором системи передачі відповідно до досвіду (практики) ENTSO-E та затверджується Регулятором.

До затвердження цієї методики оператор системи передачі повинен керуватися чинною на день набрання чинності цим Законом методикою розрахунку доступної пропускну спроможності.

Вільна пропускну спроможність міждержавних перетинів має розподілятися на явному та/або неявному аукціонах, які проводяться за процедурою електронного аукціону з використанням електронного документообігу та електронного цифрового підпису. Обидва аукціони можуть проводитися для одного й того самого міждержавного перетину.

Механізми управління обмеженнями мають застосовуватися для короткострокового, середньострокового та довгострокового періодів розподілу пропускну спроможності.

Тимчасово, до 31 грудня 2021 року, Регулятор має повноваження обмежувати доступну пропускну спроможність, що розподіляється на добових та місячних аукціонах на 2021 рік, у частині міждержавних перетинів між Україною та державами, які не є сторонами Енергетичного Співтовариства.

{Пункт 1 розділу XVII доповнено новим абзацом згідно із Законом № 330-IX від 04.12.2019; в редакції Закону № 1396-IX від 15.04.2021}

Регулятор має право анулювати результати річного аукціону, на якому розподілено пропускну спроможність на 2020 та 2021 роки у частині міждержавних перетинів між Україною та державами, які не є сторонами Енергетичного Співтовариства. У такому разі здійснюється відшкодування коштів, сплачених за розподілену пропускну спроможність.

{Пункт 1 розділу XVII доповнено новим абзацом згідно із Законом № 330-IX від 04.12.2019; із змінами, внесеними згідно із Законом № 1396-IX від 15.04.2021}

Під час розподілу пропускної спроможності не може допускатися дискримінація між учасниками ринку, які бажають отримати доступ до пропускної спроможності у будь-якому напрямку. Усі учасники ринку мають право брати участь у процесі розподілу пропускної спроможності, за умови що вони зареєстровані відповідно до порядку розподілу пропускної спроможності міждержавних перетинів.

Встановлення цінових обмежень під час процедур розподілу пропускної спроможності забороняється, крім випадків нових міждержавних ліній електропередачі, які підлягають звільненню відповідно до статті 24 цього Закону.

На кожному аукціоні розподіляється частина доступної пропускної спроможності, запланована для розподілу на цьому аукціоні, а також пропускна спроможність, що не була раніше розподілена, та невикористана величина пропускної спроможності, розподіленої на попередніх аукціонах.

Учасники ринку, які отримали доступ до пропускної спроможності на річному та місячному аукціоні, мають право передати або продати іншим учасникам ринку електричної енергії доступ до пропускної спроможності, повідомивши про це оператора системи передачі у встановленому порядку. У разі відмови у передачі або продажу пропускної спроможності одним учасником ринку іншому оператор системи передачі повинен чітко та прозоро пояснити причини такої відмови відповідним учасникам ринку та Регулятору. Перелік підстав, за яких оператор системи передачі може відмовити у передачі або продажу пропускної спроможності одним учасником ринку іншому, визначається порядком розподілу пропускної спроможності міждержавних перетинів.

Перед кожним розподілом пропускної спроможності оператор системи передачі має оприлюднити обсяг пропускної спроможності, яка буде розподілятися, а також періоди часу, протягом яких пропускна спроможність буде скорочена або недоступна згідно з порядком розподілу пропускної спроможності міждержавних перетинів.

Учасники ринку мають у встановлені строки надавати оператору системи передачі повідомлення про використання придбаної ними пропускної спроможності відповідно до порядку розподілу пропускної спроможності міждержавних перетинів.

Оператор системи передачі розподіляє невикористану пропускну спроможність на аукціонах для наступних періодів розподілу. Оператор системи передачі визначає структуру розподілу пропускної спроможності для різних часових періодів, яка може включати резервування частки пропускної спроможності для розподілу на добу наперед. Структура розподілу погоджується Регулятором. При складанні структури розподілу пропускної спроможності оператор системи передачі має враховувати операційні умови та рівень узгодженості часток пропускної спроможності та часових періодів, визначених для різних механізмів розподілу пропускної спроможності.

Оператор системи передачі електроенергії оприлюднює, зокрема:

- 1) дані щодо спроможності мережі, доступу до мережі та використання мережі, враховуючи інформацію про наявність обмежень пропускної спроможності, методи управління обмеженнями та плани щодо їх усунення у подальшому;

- 2) дані щодо пропускної спроможності міждержавних перетинів та функціонування енергосистеми, зокрема:

а) інформацію про довгострокові перспективи розвитку інфраструктури системи передачі та вплив такого розвитку на пропускну спроможність міждержавних перетинів - щороку;

б) прогноз вільної пропускної спроможності міждержавних перетинів на ринку електричної енергії на наступний тиждень, враховуючи всю наявну відповідну інформацію, - щотижня;

в) інформацію про розподілену пропускну спроможність міждержавних перетинів на кожний розрахунковий період та відповідні умови використання пропускної спроможності з метою визначення обсягів вільної пропускної спроможності;

г) інформацію про розподілену пропускну спроможність міждержавних перетинів після кожного розподілу та її ціну;

г) інформацію про усю використану пропускну спроможність міждержавних перетинів для кожного розрахункового періоду - невідкладно після отримання повідомлень про її використання;

д) реальний опис дій щодо обмеження пропускної спроможності міждержавних перетинів, прийнятих оператором системи передачі з метою вирішення проблемних питань під час експлуатації мережі та/або системи;

е) інформацію про планові та фактичні відключення на міждержавних лініях;

є) позапланові та/або аварійні відключення енергоблоків, встановлена потужність яких перевищує 100 МВт;

3) дані щодо узагальненого прогнозного та фактичного попиту, доступності та фактичного використання генеруючих потужностей та електроустановок споживання, здатних до регулювання, доступності та використання мережі та перетинів, балансуєної електричної енергії та резервів потужності;

4) процедури управління обмеженнями та розподілу пропускної спроможності міждержавних перетинів, які застосовуються оператором системи передачі.

Оператором системи передачі мають бути оприлюднені відповідні фактичні дані.

До всієї інформації, що оприлюднюється оператором системи передачі, забезпечується вільний доступ. Усі дані мають містити інформацію за останні два роки.

Оператор системи передачі має забезпечити механізми координації та обміну даними для забезпечення безпеки мережі в частині управління обмеженнями. Оператор системи передачі має регулярно обмінюватися даними щодо параметрів мережі з операторами систем передачі суміжних держав. За відповідним запитом ці дані надаються Регулятору. При підготовці до експлуатації мережі на наступну добу оператор системи передачі обмінюється інформацією з операторами систем передачі суміжних держав, зокрема щодо запланованої топології мережі, доступних та планованих навантажень енергоблоків та перетоків електричної енергії для оптимізації експлуатації мережі.

Учасники ринку надають оператору системи передачі дані, необхідні для проведення обміну інформацією щодо пропускної спроможності міждержавних перетинів, відповідно

до цього Закону, правил ринку та інших нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії. Учасники ринку не мають зобов'язань щодо інформування оператора системи передачі стосовно їхніх комерційних контрактів із купівлі та продажу електричної енергії.

Розподіл пропускної спроможності міждержавних перетинів здійснюється у координації з оператором системи передачі відповідного міждержавного перетину. Координація розподілу пропускної спроможності має включати, зокрема, перевірку перетоків на відповідність вимогам безпеки мережі при оперативному плануванні та веденні режиму в реальному часі, порядок обміну інформацією між операторами систем передачі.

Для здійснення експорту електричної енергії її необхідний обсяг закуповується на оптовому ринку електричної енергії України, що функціонує відповідно до [Закону України "Про електроенергетику"](#), за оптовою ринковою ціною, що визначається за правилами оптового ринку електричної енергії України.

Передача електричної енергії здійснюється на підставі договору з оператором системи передачі. Оператор системи передачі укладає з переможцем аукціону договір про доступ до пропускної спроможності міждержавних електричних мереж України, включаючи технічні умови забезпечення експорту та імпорту електричної енергії. Примірний договір про доступ до пропускної спроможності міждержавних електричних мереж України затверджується Регулятором.

2. Балансуючий ринок та ринок допоміжних послуг, ринок "на добу наперед" та внутрішньодобовий ринок, двосторонні договори (далі - новий ринок електричної енергії) починають діяти з 1 липня 2019 року. При цьому балансуючий ринок, ринок "на добу наперед", внутрішньодобовий ринок та двосторонні договори запроваджуються одночасно.

3. Регулятору до дати початку дії нового ринку електричної енергії забезпечити відсутність перехресного субсидіювання між різними категоріями споживачів.

{Абзац другий пункту 3 розділу XVII виключено на підставі Закону № 2712-VIII від 25.04.2019}

{Абзац третій пункту 3 розділу XVII виключено на підставі Закону № 2712-VIII від 25.04.2019}

{Абзац четвертий пункту 3 розділу XVII виключено на підставі Закону № 2712-VIII від 25.04.2019}

{Абзац п'ятий пункту 3 розділу XVII виключено на підставі Закону № 2712-VIII від 25.04.2019}

{Абзац шостий пункту 3 розділу XVII виключено на підставі Закону № 2712-VIII від 25.04.2019}

{Абзац сьомий пункту 3 розділу XVII виключено на підставі Закону № 2712-VIII від 25.04.2019}

4. Права та обов'язки учасників ринку електричної енергії, передбачені [статтями 30, 33, 46, 51, 57 та 65](#) цього Закону, які стосуються купівлі-продажу електричної енергії за

двосторонніми договорами, участі на ринку "на добу наперед", внутрішньодобовому ринку та/або на балансуєчому ринку, виникають з дати початку дії нового ринку електричної енергії.

5. До початку діяльності сертифікованого оператора системи передачі функції, права та обов'язки оператора системи передачі відповідно до цього Закону виконує державне підприємство, що здійснює централізоване диспетчерське (оперативно-технологічне) управління ОЕС України, або акціонерне товариство, утворене в процесі перетворення державного підприємства, яке має ліцензію на провадження господарської діяльності з передачі електричної енергії магістральними та міждержавними електромережами.

{Абзац перший пункту 5 розділу XVII в редакції Закону № 330-IX від 04.12.2019}

До набрання чинності **статтею 68** цього Закону оператор системи передачі (до початку його діяльності - державне підприємство, що здійснює централізоване диспетчерське (оперативно-технологічне) управління ОЕС України) здійснює балансування з метою надання/отримання аварійної допомоги операторам систем передачі суміжних держав відповідно до контрактів про надання/отримання аварійної допомоги, укладених між відповідними операторами систем передачі, на умовах, погоджених Регулятором. Купівля/продаж електричної енергії з цією метою здійснюється на оптовому ринку електричної енергії України.

6. До початку діяльності Регулятора, що має бути утворений з дотриманням вимог щодо самостійності та незалежності на підставі окремого закону, функції, права та обов'язки Регулятора відповідно до цього Закону виконує діюча на день набрання чинності цим Законом Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг.

7. Координація роботи із запровадження нового ринку електричної енергії, передбаченого цим Законом, та контроль за виконанням необхідних організаційних та нормативно-правових заходів здійснюються координаційним центром із забезпечення запровадження нового ринку електричної енергії (далі - Координаційний центр). Координаційний центр є консультативно-дорадчим органом при Кабінеті Міністрів України, основними завданнями якого, зокрема, є:

координація роботи державних органів, установ, організацій та суб'єктів господарювання з питань запровадження нового ринку електричної енергії;

підготовка пропозицій та рекомендацій щодо заходів, пов'язаних із впровадженням нового ринку електричної енергії;

контроль за виконанням заходів щодо запровадження нового ринку електричної енергії.

Координаційний центр функціонує до запровадження нового ринку електричної енергії. Рішення Координаційного центру не можуть впливати на незалежність Регулятора.

8. Ліцензія на провадження господарської діяльності з передачі електричної енергії, видана до дня набрання чинності цим Законом, діє до прийняття остаточного рішення про сертифікацію оператора системи передачі та видачі відповідної ліцензії оператору системи передачі згідно з цим Законом.

{Абзац перший пункту 8 розділу XVII в редакції Закону № 330-IX від 04.12.2019}

До видачі відповідної ліцензії оператору системи передачі функції оператора системи передачі, визначені цим Законом, виконує державне підприємство, що здійснює централізоване диспетчерське (оперативно-технологічне) управління ОЕС України, або акціонерне товариство, утворене в процесі перетворення державного підприємства, на підставі ліцензії на провадження господарської діяльності з передачі електричної енергії магістральними та міждержавними електромережами, виданої до дня набрання чинності цим Законом.

{Абзац другий пункту 8 розділу XVII в редакції Закону № 330-IX від 04.12.2019}

Діяльність з виробництва електричної енергії здійснюється на підставі чинних ліцензій, виданих до дня набрання чинності цим Законом, до дати, з якої починає діяти новий ринок електричної енергії.

9. З дня початку функціонування ринку "на добу наперед" до 31 грудня 2019 року включно гранична нижня межа обов'язкового продажу електричної енергії виробниками на ринку "на добу наперед" (крім виробників, що здійснюють виробництво електричної енергії з альтернативних джерел енергії) не може бути меншою 10 відсотків їхнього місячного обсягу продажу електричної енергії відповідно до правил ринку.

Гранична нижня межа обов'язкового місячного обсягу продажу електричної енергії виробниками (крім виробників, які здійснюють виробництво електричної енергії з альтернативних джерел енергії) та імпортерами на ринку "на добу наперед" не може бути меншою 10 відсотків їхнього місячного обсягу продажу електричної енергії відповідно до правил ринку.

{Абзац другий пункту 9 розділу XVII в редакції Закону № 810-IX від 21.07.2020}

Тимчасово, до 1 січня 2024 року, положення абзацу другого цього пункту щодо обов'язкового місячного обсягу продажу електричної енергії на ринку "на добу наперед" не застосовується до імпортерів.

{Пункт 9 розділу XVII доповнено новим абзацом згідно із Законом № 3220-IX від 30.06.2023}

Тимчасово, до 1 листопада 2021 року загальний (максимальний) обсяг продажу електричної енергії електропостачальниками та/або трейдерами на ринку "на добу наперед" у розрахунковому періоді (місяці) не може перевищувати 10 відсотків від зареєстрованого обсягу купівлі електричної енергії за двосторонніми договорами у виробників електричної енергії та/або гарантованого покупця такими електропостачальниками та/або трейдерами на такий розрахунковий період (місяць). У разі здійснення імпорту електричної енергії постачальником та/або трейдером обсяг електричної енергії, що може бути проданий таким електропостачальником та/або трейдером на ринку "на добу наперед", збільшується на обсяг такої імпортованої електричної енергії.

{Пункт 9 розділу XVII доповнено новим абзацом згідно із Законом № 1639-IX від 14.07.2021}

З метою забезпечення прозорості та рівних умов для виробників електричної енергії державної, комунальної та приватної форм власності на ринку електричної енергії, тимчасово, до 1 квітня 2023 року, виробники електричної енергії (крім тих виробників, яким встановлено "зелений" тариф, та виробників електричної енергії, які за результатами аукціону набули право на підтримку) здійснюють продаж електричної енергії за двосторонніми договорами виключно на електронних аукціонах, порядок проведення яких затверджується Кабінетом Міністрів України. У період з 1 вересня 2021 року до 1 квітня 2023 року відпуск електричної енергії відповідно до укладених виробниками електричної енергії двосторонніх договорів (крім тих виробників, яким встановлено "зелений" тариф та виробників електричної енергії, які за результатами аукціону набули право на підтримку) може здійснюватися виключно у разі, якщо такі двосторонні договори були укладені за результатом проведення електронних аукціонів, **порядок** проведення яких затверджується Кабінетом Міністрів України.

{Пункт 9 розділу XVII доповнено новим абзацом згідно із Законом № 1639-IX від 14.07.2021; із змінами, внесеними згідно із Законом № 2479-IX від 29.07.2022}

У випадках, встановлених правилами ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку, Регулятор має право приймати рішення про обов'язковість продажу електричної енергії на ринку "на добу наперед" з урахуванням вимог цього Закону.

У разі істотного коливання цін на ринку "на добу наперед", внутрішньодобовому ринку та балансуєчому ринку відповідно до методики, визначеної Регулятором, Регулятор має право встановлювати граничні ціни (тимчасові мінімальні та/або максимальні цінові межі) на ринку "на добу наперед", внутрішньодобовому ринку та балансуєчому ринку для кожної торгової зони з відповідним обґрунтуванням. Рівень граничних цін має впливати на формування вільної (ринкової) ціни у мінімальний спосіб. Доцільність встановлення і рівень граничних цін у разі їх встановлення мають переглядатися Регулятором не менше одного разу на шість місяців. Граничні ціни встановлюються Регулятором після консультацій з Антимонопольним комітетом України.

{Абзац пункту 9 розділу XVII в редакції Закону № 1639-IX від 14.07.2021}

{Абзац пункту 9 розділу XVII виключено на підставі Закону № 1639-IX від 14.07.2021}

{Пункт 9 розділу XVII в редакції Закону № 330-IX від 04.12.2019}

9¹. До 1 липня 2024 року вартість послуги із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел, яка надається гарантованим покупцем, визначається з урахуванням різниці між доходами та витратами, що виникла під час виконання гарантованим покупцем покладених на нього Кабінетом Міністрів України спеціальних обов'язків для забезпечення загальносуспільних інтересів (крім спеціальних обов'язків для забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії), відповідно до цього Закону.

{Розділ XVII доповнено пунктом 9¹ згідно із Законом № 330-IX від 04.12.2019; із змінами, внесеними згідно із Законом № 3220-IX від 30.06.2023}

10. Максимальний строк дії двосторонніх договорів, укладених з дати початку дії нового ринку електричної енергії до 31 грудня 2020 року, не може перевищувати одного року, крім договорів з виробниками електричної енергії за "зеленим" тарифом.

11. Частка відшкодування гарантованому покупцю суб'єктами господарювання, об'єкт (об'єкти) електроенергетики або черги будівництва (пускові комплекси) яких включені до балансуєної групи гарантованого покупця та здійснюють продаж електричної енергії, виробленої з альтернативних джерел енергії, встановлена потужність яких не перевищує 1 МВт, за "зеленим" тарифом, вартості врегулювання небалансу електричної енергії балансуєної групи гарантованого покупця становить:

до 31 грудня 2020 року - 0 відсотків;

з 1 січня 2021 року - 10 відсотків;

з 1 січня 2022 року - 20 відсотків;

з 1 січня 2023 року - 30 відсотків;

з 1 січня 2024 року - 40 відсотків;

з 1 січня 2025 року - 50 відсотків;

з 1 січня 2026 року - 60 відсотків;

з 1 січня 2027 року - 70 відсотків;

з 1 січня 2028 року - 80 відсотків;

з 1 січня 2029 року - 90 відсотків;

з 1 січня 2030 року - 100 відсотків.

Частка відшкодування гарантованому покупцю суб'єктами господарювання, об'єкт (об'єкти) електроенергетики або черги будівництва (пускові комплекси) яких включені до балансуєної групи гарантованого покупця та здійснюють продаж електричної енергії, виробленої з альтернативних джерел енергії, встановлена потужність яких перевищує 1 МВт, за "зеленим" тарифом, вартості врегулювання небалансу електричної енергії балансуєної групи гарантованого покупця становить:

до 31 грудня 2020 року - 0 відсотків;

з 1 січня 2021 року - 50 відсотків;

з 1 січня 2022 року - 100 відсотків.

До 31 грудня 2029 року відшкодування суб'єктом господарювання, який виробляє електричну енергію на об'єктах електроенергетики або чергах їх будівництва (пускових комплексах), що використовують енергію вітру та включені до складу балансуєної групи гарантованого покупця, вартості врегулювання небалансу електричної енергії балансуєної групи гарантованого покупця гарантованому покупцю здійснюється у разі відхилення фактичних погодинних обсягів відпуску електричної енергії такого об'єкта (об'єктів) електроенергетики або черг його (їх) будівництва (пускових комплексів) від його погодинного графіка відпуску електричної енергії більш як на 10 відсотків.

До 31 грудня 2029 року відшкодування суб'єктом господарювання, який виробляє електричну енергію на об'єктах електроенергетики або чергах їх будівництва (пускових комплексах), що використовують енергію сонячного випромінювання та включені до

складу балансуючої групи гарантованого покупця, вартості врегулювання небалансу електричної енергії балансуючої групи гарантованого покупця гарантованому покупцю здійснюється у разі відхилення фактичних погодинних обсягів відпуску електричної енергії такого об'єкта (об'єктів) електроенергетики або черг його (їх) будівництва (пускових комплексів) від його погодинного графіка відпуску електричної енергії більш як на 5 відсотків.

{Пункт 11 розділу XVII із змінами, внесеними згідно із Законом № 2712-VIII від 25.04.2019; в редакції Законів № 810-IX від 21.07.2020, № 3141-IX від 10.06.2023, № 3220-IX від 30.06.2023}

11¹. Установити, що тимчасово, у зв'язку з карантинном, встановленим Кабінетом Міністрів України на всій території України з метою запобігання поширенню на території України коронавірусної хвороби (COVID-19), кошти, отримані оператором системи передачі від розподілу пропускної спроможності міждержавного перетину станом на 1 липня 2020 року, використовуються для таких цілей:

30 відсотків - на гарантування фактичної наявності розподіленої пропускної спроможності, технічного обслуговування та збільшення пропускної спроможності шляхом здійснення інвестицій у систему передачі, зокрема в будівництво нових міждержавних ліній електропередачі, сплату платежів до Державного бюджету України, зобов'язання за якими виникають при визнанні доходів, отриманих від розподілу пропускної спроможності міждержавного перетину, погашення заборгованості за договорами з доступу до пропускної спроможності міждержавного перетину;

70 відсотків - на погашення заборгованості перед гарантованим покупцем за надані послуги із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел. Гарантований покупець зобов'язаний перерахувати кошти, отримані відповідно до цього абзацу, в розмірі 50 відсотків суб'єкту господарювання, який здійснює виробництво електричної енергії на атомних електростанціях, а 50 відсотків - на оплату електричної енергії, виробленої на об'єктах електроенергетики, що використовують альтернативні джерела енергії (а з використанням гідроенергії - вироблену лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями), за встановленим "зеленим" тарифом або за аукціонною ціною.

{Розділ XVII доповнено пунктом 11¹ згідно із Законом № 810-IX від 21.07.2020}

11². Зупинити на 2022 рік дію **частин першої - п'ятої** статті 43 цього Закону.

Установити, що тимчасово, у зв'язку з введенням воєнного стану в Україні:

1) кошти, отримані оператором системи передачі від розподілу пропускної спроможності міждержавного перетину станом на 31 липня 2022 року, використовуються для таких цілей:

10 відсотків - на гарантування фактичної наявності розподіленої пропускної спроможності, технічного обслуговування та збільшення пропускної спроможності шляхом здійснення інвестицій у систему передачі, погашення заборгованості за договорами з доступу до пропускної спроможності міждержавного перетину;

45 відсотків - на погашення заборгованості оператора системи передачі, що сформувалася на балансуєчому ринку, із забезпеченням оплати кожному постачальнику послуг з балансування та кожній стороні, відповідальній за баланс, пропорційно до заборгованості, що існує перед ними. При цьому суб'єкти господарювання, які здійснюють господарську діяльність з виробництва електричної енергії на теплових електростанціях або теплоелектроцентралях, зобов'язані спрямувати кошти, отримані відповідно до цього абзацу, на закупівлю вугільної продукції та/або природного газу, та/або мазуту чи на проведення ремонтних робіт генеруючих потужностей з метою забезпечення опалювального сезону 2022/23 років;

45 відсотків - на погашення заборгованості оператора системи передачі перед гарантованим покупцем за надані послуги із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел. Гарантований покупець зобов'язаний перерахувати кошти, отримані відповідно до цього абзацу, суб'єкту господарювання, який здійснює виробництво електричної енергії на атомних електростанціях, та суб'єктам господарювання, що входять або входили у попередні періоди до складу балансуєчої групи гарантованого покупця, пропорційно до заборгованості, що існує перед ними;

2) кошти, які будуть отримані оператором системи передачі від розподілу пропускнує спроможності міждержавного перетину з 1 серпня 2022 року до 1 січня 2023 року, використовуються для таких цілей:

50 відсотків - на погашення заборгованості оператора системи передачі, що сформувалася на балансуєчому ринку, із забезпеченням оплати кожному постачальнику послуг з балансування та кожній стороні, відповідальній за баланс, пропорційно до заборгованості, що існує перед ними. При цьому суб'єкти господарювання, які здійснюють господарську діяльність з виробництва електричної енергії на теплових електростанціях або теплоелектроцентралях, зобов'язані спрямувати кошти, отримані відповідно до цього абзацу, на закупівлю вугільної продукції та/або природного газу, та/або мазуту чи на проведення ремонтних робіт генеруючих потужностей з метою забезпечення опалювального сезону 2022/23 років;

50 відсотків - на погашення заборгованості оператора системи передачі перед гарантованим покупцем за надані послуги із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел. Гарантований покупець зобов'язаний перерахувати кошти, отримані відповідно до цього абзацу, суб'єкту господарювання, який здійснює виробництво електричної енергії на атомних електростанціях, та суб'єктам господарювання, що входять або входили у попередні періоди до складу балансуєчої групи гарантованого покупця, пропорційно до заборгованості, що існує перед ними.

{Розділ XVII доповнено пунктом 11² згідно із Законом № 2479-IX від 29.07.2022}

11³. Зупинити на 2023 рік дію **частин першої - п'ятої** статті 43 цього Закону.

Установити, що тимчасово, у зв'язку з введенням Указом Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24 лютого 2022 року № 64/2022, затвердженого Законом України "Про затвердження Указу Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24 лютого 2022 року № 2102-IX, воєнного стану в Україні, кошти, отримані оператором системи передачі від розподілу пропускнує спроможності

міждержавного перетину, крім коштів, передбачених **абзацом шостим** цього пункту, у період з 1 січня 2023 року по 31 грудня 2023 року, використовуються для таких цілей:

10 відсотків - на гарантування фактичної наявності розподіленої пропускної спроможності, технічного обслуговування та збільшення пропускної спроможності шляхом здійснення інвестицій у систему передачі, погашення заборгованості за договорами з доступу до пропускної спроможності міждержавного перетину. Кошти, не використані на визначені цілі, можуть бути використані для погашення заборгованості з послуг із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії, що надається постачальником універсальних послуг (витрати на виконання спеціальних обов'язків для забезпечення загальносуспільних інтересів із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел для приватних домогосподарств);

45 відсотків - на погашення заборгованості оператора системи передачі, що сформувалася на балансуєчому ринку, із забезпеченням оплати кожному постачальнику послуг з балансування та кожній стороні, відповідальній за баланс, пропорційно до заборгованості, що існує перед ними. При цьому суб'єкти господарювання, які здійснюють господарську діяльність з виробництва електричної енергії на теплових електростанціях або теплоелектроцентралях, зобов'язані спрямувати кошти, отримані відповідно до цього абзацу, на закупівлю вугільної продукції та/або природного газу, та/або мазуту чи на проведення ремонтних робіт генеруючих потужностей з метою забезпечення опалювального сезону 2023/2024 років;

45 відсотків - на погашення заборгованості оператора системи передачі перед гарантованим покупцем за надані послуги із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел. Гарантований покупець зобов'язаний перерахувати кошти, отримані відповідно до цього абзацу, суб'єкту господарювання, який здійснює виробництво електричної енергії на атомних електростанціях, та суб'єктам господарювання, що входять або входили у попередні періоди до складу балансуєчої групи гарантованого покупця, пропорційно до заборгованості, що існує перед ними.

Розподіл доходів від управління обмеженнями, у тому числі в разі відсутності спільної скоординованої процедури розподілу пропускної спроможності, узгоджується оператором системи передачі із заінтересованими операторами енергосистем суміжних держав та погоджується Регулятором. Сума доходу від управління обмеженнями, у тому числі в разі відсутності спільної скоординованої процедури розподілу пропускної спроможності, що може бути розподілена на користь оператора системи передачі суміжної держави, не може перевищувати 50 відсотків коштів, отриманих оператором системи передачі від розподілу пропускної спроможності відповідних напрямів міждержавного перетину суміжної держави.

{Розділ XVII доповнено пунктом 11³ згідно із Законом № 3141-IX від 10.06.2023}

11⁴. Зупинити на 2024 рік дію **частин першої - п'ятої** статті 43 цього Закону.

Установити, що тимчасово, на час воєнного стану в Україні, введеного Указом Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24 лютого 2022 року № 64/2022, затвердженим Законом України "Про затвердження Указу Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24 лютого 2022 року № 2102-IX, кошти,

отримані оператором системи передачі від розподілу пропускної спроможності міждержавного перетину, крім коштів, передбачених **абзацом п'ятим** цього пункту, у період з 1 січня 2024 року по 31 грудня 2024 року використовуються на такі цілі:

50 відсотків - на погашення заборгованості оператора системи передачі, що сформувалася на балансуєчому ринку, із забезпеченням оплати кожному постачальнику послуг з балансування та кожній стороні, відповідальній за баланс, пропорційно до заборгованості, що існує перед ними;

50 відсотків - на погашення заборгованості оператора системи передачі перед гарантованим покупцем за надані послуги із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії та перед постачальниками універсальних послуг за надані послуги із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії пропорційно до заборгованості, що існує перед ними на день такого погашення. Гарантований покупець зобов'язаний перерахувати кошти, отримані відповідно до цього абзацу, на оплату електричної енергії, виробленої на об'єктах електроенергетики, що використовують альтернативні джерела енергії (а з використанням гідроенергії - виробленої лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями), за встановленим "зеленим" тарифом або за аукціонною ціною. Постачальники універсальних послуг зобов'язані перерахувати кошти, отримані відповідно до цього абзацу, на оплату електричної енергії, виробленої генеруючими установками приватних домогосподарств з альтернативних джерел енергії.

Розподіл доходів від управління обмеженнями, у тому числі в разі відсутності спільної скоординованої процедури розподілу пропускної спроможності, узгоджується оператором системи передачі із заінтересованими операторами енергосистем суміжних держав та погоджується Регулятором. Сума доходу від управління обмеженнями, у тому числі в разі відсутності спільної скоординованої процедури розподілу пропускної спроможності, що може бути розподілена на користь оператора системи передачі суміжної держави, не може перевищувати 50 відсотків коштів, отриманих оператором системи передачі від розподілу пропускної спроможності відповідних напрямів міждержавного перетину суміжної держави.

{Розділ XVII доповнено пунктом 11⁴ згідно із Законом № 3915-IX від 21.08.2024}

12. З метою забезпечення надійного та безперебійного централізованого теплопостачання населення Кабінет Міністрів України може прийняти рішення про тимчасову підтримку деяких виробників, що здійснюють комбіноване виробництво електричної та теплової енергії на теплоелектроцентралях, для проведення їх реконструкції та/або модернізації.

12.1. **Порядок надання підтримки виробникам, що здійснюють комбіноване виробництво електричної та теплової енергії на теплоелектроцентралях**, затверджується Кабінетом Міністрів України та повинен містити:

вимоги до аудиту технічного стану теплоелектроцентралі;

вимоги до техніко-економічного обґрунтування доцільності їх реконструкції та/або модернізації;

зобов'язання виробника щодо реконструкції та/або модернізації теплоелектроцентралі;

умови придбання послуги з підвищення ефективності комбінованого виробництва електричної та теплової енергії.

12.2. Рішення про тимчасову підтримку приймається індивідуально для кожного виробника, що здійснює комбіноване виробництво електричної та теплової енергії на теплоелектроцентралі, у разі:

вищої за ринкову ціну собівартості виробництва електричної енергії теплоелектроцентраллю без проведення реконструкції та/або модернізації;

відсутності альтернативних джерел теплової енергії на території теплопостачання теплоелектроцентралі;

наявності техніко-економічного обґрунтування, розробленого за результатами аудиту технічного стану теплоелектроцентралі, щодо доцільності реконструкції та/або модернізації теплоелектроцентралі порівняно з будівництвом нових альтернативних джерел теплопостачання;

наявності техніко-економічного обґрунтування щодо доцільності реконструкції та/або модернізації теплоелектроцентралі для ОЕС України.

12.3. Рішення про тимчасову підтримку виробника, що здійснює комбіноване виробництво електричної та теплової енергії на теплоелектроцентралі, або про відмову в підтримці приймається протягом трьох місяців з дня звернення такого виробника на підставі висновку комісії, склад якої визначається Кабінетом Міністрів України. До складу комісії входять посадові (службові) особи:

центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі;

Регулятора;

центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері будівництва, архітектури, містобудування, житлово-комунального господарства;

центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в галузі електроенергетики;

центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері забезпечення енергетичної ефективності;

{Абзац шостий пункту 12.3 розділу XVII із змінами, внесеними згідно із Законом № 3764-IX від 04.06.2024}

органів місцевого самоврядування, повноваження яких поширюються на територію теплопостачання теплоелектроцентралі;

відповідного виробника, що здійснює комбіноване виробництво електричної та теплової енергії на теплоелектроцентралі;

інших органів державної влади, проектних, наукових установ, галузевих громадських організацій (за згодою).

12.4. Вимоги до техніко-економічного обґрунтування доцільності реконструкції та/або модернізації теплоелектроцентралі мають стосуватися, зокрема:

типу основного палива до та після реконструкції та/або модернізації;

зміни електричної та теплової потужності у результаті реконструкції та/або модернізації;

співвідношення теплової та електричної потужності при реконструкції та/або модернізації;

рівня питомих витрат палива на виробництво електричної та теплової енергії;

рівня викидів шкідливих речовин;

використання при заміні основних елементів обладнання новітніх технологій, що забезпечить підвищення коефіцієнта корисної дії об'єкта реконструкції та/або модернізації.

12.5. Реконструкція та/або модернізація теплоелектроцентралі здійснюється за рахунок коштів виробника, що здійснює комбіноване виробництво електричної та теплової енергії на теплоелектроцентралі, та/або власника такої теплоелектроцентралі.

12.6. Тимчасова підтримка виробника, що здійснює комбіноване виробництво електричної та теплової енергії на теплоелектроцентралі, надається шляхом запровадження державної регульованої ціни на електричну енергію, вироблену на такій теплоелектроцентралі, на строк реконструкції та/або модернізації та повернення залучених з цією метою коштів, але не більше граничного строку, встановленого підпунктом 12.9 цього пункту.

12.7. Державна регульована ціна закупівлі електричної енергії, виробленої на теплоелектроцентралях, встановлюється Регулятором для кожної окремої теплоелектроцентралі на обсяг відпуску електричної енергії, визначений на підставі графіка виробництва теплової енергії. Методика розрахунку державної регульованої ціни на електричну енергію для виробників, що здійснюють комбіноване виробництво електричної та теплової енергії на теплоелектроцентралях, затверджується Регулятором та має забезпечувати відшкодування економічно обґрунтованих витрат, у тому числі покриття обґрунтованих інвестицій, та отримання прибутку з урахуванням справедливого розподілу витрат між діяльністю з виробництва електричної та теплової енергії.

12.8. Відповідна тимчасова підтримка діє за умови дотримання виробником зобов'язань щодо виконання робіт з реконструкції та/або модернізації теплоелектроцентралі та строків реалізації етапів проекту реконструкції та/або модернізації.

Моніторинг виконання зобов'язань щодо реконструкції та/або модернізації теплоелектроцентралі, у тому числі строків реалізації етапів виконання проекту, здійснює центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в галузі електроенергетики, щонайменше один раз на рік.

За результатами моніторингу Кабінет Міністрів України може переглянути рішення про тимчасову підтримку виробника, що здійснює комбіноване виробництво електричної та теплової енергії на теплоелектроцентралі.

12.9. Виробники, стосовно яких прийнято рішення про тимчасову підтримку, надають оператору системи передачі послугу з підвищення ефективності комбінованого виробництва електричної та теплової енергії до 1 липня 2024 року.

Оператор системи передачі укладає договори про надання послуги з підвищення ефективності комбінованого виробництва електричної та теплової енергії.

Вартість послуги з підвищення ефективності комбінованого виробництва електричної та теплової енергії повинна забезпечувати теплоелектроцентралям покриття різниці між вартістю електричної енергії за державною регульованою ціною та вартістю цієї електричної енергії за цінами ринку "на добу наперед".

Зобов'язання щодо оплати послуги з підвищення ефективності комбінованого виробництва електричної та теплової енергії виникають у оператора системи передачі після укладення договору про надання відповідної послуги. Типовий договір про надання послуги з підвищення ефективності комбінованого виробництва електричної та теплової енергії затверджується Регулятором та передбачає порядок зміни умов тимчасової підтримки виробників або скасування придбання відповідної послуги у разі невиконання виробником зобов'язань щодо реконструкції та/або модернізації теплоелектроцентралі.

12.10. Регулятор щороку встановлює граничні показники обсягу та вартості послуг з підвищення ефективності комбінованого виробництва електричної та теплової енергії, в межах яких оператор системи передачі здійснює придбання таких послуг.

Джерелом фінансування послуг з підвищення ефективності комбінованого виробництва електричної та теплової енергії є тариф оператора системи передачі.

12.11. До 1 квітня 2020 року Регулятор має право встановлювати на рівні не нижче собівартості тариф на відпуск електричної енергії виробникам, що здійснюють комбіноване виробництво електричної та теплової енергії на теплоелектроцентралях, у випадках, передбачених рішенням Кабінету Міністрів України про покладання спеціальних обов'язків за зверненням такого виробника.

{Розділ XVII доповнено пунктом 12.11 згідно із Законом № 330-IX від 04.12.2019}

13. Під час здійснення заходів з відокремлення оператора системи розподілу вертикально інтегрований суб'єкт господарювання повинен до 1 січня 2019 року вжити заходів для відокремлення оператора системи розподілу від виробництва, передачі, постачання електричної енергії шляхом створення відповідних суб'єктів господарювання.

{Абзац перший пункту 13 розділу XVII із змінами, внесеними згідно із Законом № 2628-VIII від 23.11.2018}

З метою забезпечення надійного та безперервного постачання електричної енергії побутовим та малим непобутовим споживачам відокремлення оператора системи розподілу, кількість приєднаних споживачів до системи розподілу якого перевищує 100 тисяч, здійснюється з урахуванням вимог цього пункту, а саме:

суб'єкт господарювання, створений у результаті здійснення заходів з відокремлення з метою забезпечення постачання електричної енергії споживачам, у строк не пізніше ніж 12 місяців з дня набрання чинності цим Законом зобов'язаний в установленому порядку

отримати ліцензію на провадження господарської діяльності з постачання електричної енергії;

упродовж семи років з 1 січня 2019 року такий електропостачальник, який отримав ліцензію на провадження господарської діяльності з постачання електричної енергії, виконує функції постачальника універсальних послуг на закріпленій території, яка визначається як область, міста Київ та Севастополь, Автономна Республіка Крим, на якій до відокремлення провадив свою діяльність з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами та постачання електричної енергії за регульованим тарифом вертикально інтегрований суб'єкт господарювання;

{Абзац четвертий пункту 13 розділу XVII із змінами, внесеними згідно із Законами № 2628-VIII від 23.11.2018, № 810-IX від 21.07.2020, № 1396-IX від 15.04.2021, № 2479-IX від 29.07.2022; зміни до абзацу четвертого пункту 13 розділу XVII див. в Законі № 3141-IX від 10.06.2023; в редакції Закону № 3484-IX від 21.11.2023; із змінами, внесеними згідно із Законом № 3764-IX від 04.06.2024}

фактом приєднання споживача до умов договору постачання універсальних послуг (акцептування договору) є вчинення споживачем будь-яких дій, що засвідчують його бажання укласти договір, зокрема надання підписаної заяви про приєднання, оплата рахунка постачальника універсальної послуги та/або факт споживання електричної енергії.

{Пункт 13 розділу XVII доповнено новим абзацом згідно із Законом № 2628-VIII від 23.11.2018}

Упродовж строку виконання електропостачальником, створеним у результаті здійснення заходів з відокремлення, функцій постачальника універсальних послуг:

тариф на послуги постачальника універсальних послуг встановлюється Регулятором відповідно до затвердженої ним методики;

надання універсальних послуг здійснюється з дотриманням умов щодо виконання спеціальних обов'язків для забезпечення загальносупільних інтересів, передбачених [статтею 62](#) цього Закону.

До дати запровадження двосторонніх договорів, ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку, балансуючого ринку постачальник універсальних послуг купує електричну енергію для постачання споживачам відповідно до [Закону України "Про електроенергетику"](#), а ціни, за якими постачальник універсальних послуг здійснює постачання електричної енергії побутовим споживачам, встановлюються Регулятором.

Електрична енергія, що купується у постачальника універсальних послуг та споживається:

{Пункт 13 розділу XVII доповнено новим абзацом згідно із Законом № 832-IX від 01.09.2020}

у багатоквартирних житлових будинках на технічні цілі (аварійне та евакуаційне освітлення, роботу індивідуальних теплових пунктів, котелень, ліфтів, насосів, замково-переговорних пристроїв, протипожежних систем, систем вентиляції, димовидалення та кондиціонування, систем сигналізації, авіаційних маяків, що належать власникам квартир

багатоквартирного будинку на праві спільної власності) та освітлення дворів, східців і номерних знаків;

{Пункт 13 розділу XVII доповнено новим абзацом згідно із Законом № 832-IX від 01.09.2020; в редакції Закону № 2486-IX від 29.07.2022}

у дачних та дачно-будівельних кооперативах, садових товариствах, гаражно-будівельних кооперативах на технічні цілі (роботу насосів) та освітлення території;

{Пункт 13 розділу XVII доповнено новим абзацом згідно із Законом № 832-IX від 01.09.2020}

юридичними особами, які є власниками (балансоутримувачами) майна, що використовується для компактного поселення внутрішньо переміщених осіб (містечок із збірних модулів, гуртожитків, оздоровчих таборів, будинків відпочинку, санаторіїв, пансіонатів, готелів тощо), у частині задоволення власних побутових потреб внутрішньо переміщених осіб;

{Пункт 13 розділу XVII доповнено новим абзацом згідно із Законом № 832-IX від 01.09.2020}

релігійними організаціями в частині споживання електричної енергії на комунально-побутові потреби,

{Пункт 13 розділу XVII доповнено новим абзацом згідно із Законом № 832-IX від 01.09.2020}

оплачується за цінами, за якими постачальник універсальних послуг здійснює постачання електричної енергії побутовим споживачам.

{Пункт 13 розділу XVII доповнено новим абзацом згідно із Законом № 832-IX від 01.09.2020}

Споживачі (крім побутових та малих непобутових споживачів), яким на день набрання чинності цим Законом здійснював постачання електричної енергії постачальник за регульованим тарифом, мають обрати собі електропостачальника та укласти з ним договір постачання електричної енергії споживачу до 1 січня 2019 року. Оператор системи розподілу за згодою відповідного споживача повинен надати електропостачальнику інформацію про споживача, необхідну для зміни електропостачальника.

{Абзац пункту 13 розділу XVII із змінами, внесеними згідно із Законом № 2628-VIII від 23.11.2018}

Тимчасово, на період з 1 січня 2019 року по 31 грудня 2020 року, універсальні послуги, крім побутових та малих непобутових споживачів, надаються постачальником таких послуг також бюджетним установам незалежно від розміру договірної потужності та іншим споживачам, електроустановки яких приєднані до електричних мереж з договірною потужністю до 150 кВт. У зазначений період на бюджетні установи незалежно від розміру договірної потужності та на інших споживачів, електроустановки яких приєднані до електричних мереж з договірною потужністю до 150 кВт, поширюються всі права та обов'язки, передбачені Законом України "Про ринок електричної енергії" для малих

непобутових споживачів щодо отримання універсальних послуг, передбачених [статтею 63](#) цього Закону.

{Пункт 13 розділу XVII доповнено новим абзацом згідно із Законом № 2628-VIII від 23.11.2018}

Передача постачальнику універсальних послуг персональних даних побутових та малих непобутових споживачів під час здійснення заходів з відокремлення оператора системи розподілу не потребує отримання згоди та повідомлення таких споживачів про передачу персональних даних і вважається такою, що здійснена в загальносуспільних інтересах з метою забезпечення постачання електричної енергії споживачам.

До обрання споживачами (крім побутових та малих непобутових споживачів) електропостачальника постачання електричної енергії таким споживачам здійснюється постачальником за регульованим тарифом за роздрібними тарифами, що регулюються Регулятором відповідно до затвердженої ним методики.

У разі необрання споживачем (крім побутового та малого непобутового споживача) нового електропостачальника до 1 січня 2019 року постачання електричної енергії такому споживачу здійснюється постачальником "останньої надії" відповідно до [статті 64](#) цього Закону.

{Абзац пункту 13 розділу XVII із змінами, внесеними згідно із Законом № 2628-VIII від 23.11.2018}

Ліцензії на провадження господарської діяльності з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами та постачання електричної енергії за регульованим тарифом підлягають анулюванню з 1 січня 2019 року. До припинення дії зазначених ліцензій діяльність з розподілу та постачання електричної енергії провадиться на підставі чинних ліцензій, що були видані до дня набрання чинності цим Законом.

{Абзац пункту 13 розділу XVII із змінами, внесеними згідно із Законом № 2628-VIII від 23.11.2018}

Діяльність з розподілу електричної енергії з 1 січня 2019 року здійснюється на підставі нових ліцензій на провадження діяльності з розподілу електричної енергії.

{Абзац пункту 13 розділу XVII із змінами, внесеними згідно із Законом № 2628-VIII від 23.11.2018}

Вертикально інтегрований суб'єкт господарювання повинен не пізніше ніж через сім місяців з дня набрання чинності цим Законом надати Регулятору інформацію про здійснення заходів з відокремлення та інформувати Регулятора про їх виконання.

Вертикально інтегрований суб'єкт господарювання повинен забезпечити інформування споживачів про здійснення заходів з відокремлення оператора системи розподілу, зокрема щодо умов постачання електричної енергії під час та після відокремлення, шляхом розміщення відповідної інформації на офіційному веб-сайті постачальника за регульованим тарифом та на платіжних документах.

За відсутності електропостачальника для здійснення функцій постачальника універсальних послуг на закріпленій території до 1 грудня 2018 року Кабінет Міністрів

України проводить конкурс на визначення постачальника універсальної послуги відповідно до [статті 63](#) цього Закону.

{Абзац пункту 13 розділу XVII із змінами, внесеними згідно із Законом № 2628-VIII від 23.11.2018}

Виконання вертикально інтегрованим суб'єктом господарювання вимог щодо відокремлення оператора системи розподілу, передбачених цим Законом, не є порушенням зобов'язань, які випливають з умов договорів (контрактів) купівлі-продажу об'єктів приватизації (акцій, часток), у тому числі умов продажу об'єктів приватизації (акцій, часток), і не потребує надання згоди Фонду державного майна України або інших органів приватизації.

Прийняття інвестором (покупцем) об'єктів приватизації (акцій, часток) рішень про відокремлення оператора системи розподілу на виконання вимог цього Закону не є порушенням зобов'язань, які випливають з умов договорів (контрактів) купівлі-продажу об'єктів приватизації (акцій, часток), у тому числі умов продажу об'єктів приватизації (акцій, часток).

У разі відокремлення оператора системи розподілу є правонаступником в частині прав та обов'язків:

пов'язаних із провадженням діяльності з постачання електричної енергії за регульованим тарифом та із провадженням діяльності з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електромережами за договорами на постачання електричної енергії та про користування електричною енергією;

за укладеними договорами про приєднання до електричних мереж;

за укладеними договорами спільного використання технологічних електричних мереж;

за договорами, укладеними з державним підприємством, що провадить діяльність з оптового постачання електричної енергії, судовими рішеннями, прийнятими у справах щодо цього підприємства;

за кредитними договорами, договорами застави, поруки, обумовленими провадженням діяльності з постачання електричної енергії за регульованим тарифом та провадженням діяльності з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електромережами;

за зобов'язаннями, пов'язаними з купівлею-продажем, ремонтом, будівництвом та іншими операціями з майном, яке забезпечує діяльність оператора системи розподілу;

за зобов'язаннями, пов'язаними з емісією, володінням цінними паперами та іншими зобов'язаннями, пов'язаними з власними або придбаними цінними паперами.

Вимоги щодо порядку відокремлення оператора системи розподілу, встановлені цим пунктом, не є обов'язковими для оператора системи розподілу, кількість приєднаних споживачів до системи розподілу якого не перевищує 100 тисяч.

13¹. Тимчасово, на період дії воєнного стану в Україні та протягом одного року після його припинення чи скасування, електрична енергія, що купується у постачальника універсальних послуг та споживається у прийнятому в експлуатацію закінченому

будівництвом багатоквартирному будинку (черзі, пусковому комплексі), щодо якого наявні чинні технічні умови, але не завершена процедура приєднання до електричних мереж, на обслуговування закінченого будівництвом об'єкта, у тому числі на комунально-побутові потреби мешканців та на цілі, визначені **абзацом одинадцятим** пункту 13 цього розділу, оплачується замовником, управителем, об'єднанням співвласників багатоквартирного будинку чи житлово-будівельним кооперативом за ціною, за якою постачальник універсальних послуг здійснює постачання електричної енергії колективним побутовим споживачам. Обов'язковими умовами для застосування такої ціни є забезпечення замовником, управителем, об'єднанням співвласників багатоквартирного будинку чи житлово-будівельним кооперативом:

обліку електроенергії (окремими площадками вимірювання на технічні цілі будинку та на побутові потреби власників житлових приміщень);

оформлення паспорта точки розподілу, укладення (у разі відсутності) договорів про тимчасове надання послуг з розподілу/постачання електричної енергії між замовником, управителем, об'єднанням співвласників багатоквартирного будинку чи житлово-будівельним кооперативом та оператором систем розподілу/постачальником універсальних послуг.

У разі виконання цих умов замовник, управитель, об'єднання співвласників багатоквартирного будинку чи житлово-будівельний кооператив вважається колективним побутовим споживачем.

Протягом одного року після припинення чи скасування воєнного стану в Україні замовник будівництва об'єкта зобов'язаний передати підключений (приєднаний) до інженерних мереж багатоквартирний житловий будинок власнику, об'єднанню співвласників багатоквартирного будинку або управителю.

{Розділ XVII доповнено пунктом 13¹ згідно із Законом № 2486-IX від 29.07.2022}

13². Тимчасово, на період дії воєнного стану в Україні та протягом одного року після його припинення чи скасування, електрична енергія, що купується у постачальника універсальних послуг та споживається у тимчасових спорудах для життєзабезпечення населення, розміщених відповідно до **пункту 9²** розділу V "Прикінцеві положення" Закону України "Про регулювання містобудівної діяльності", оплачується за цінами, за якими постачальник універсальних послуг здійснює постачання електричної енергії побутовим споживачам.

{Розділ XVII доповнено пунктом 13² згідно із Законом № 2486-IX від 29.07.2022}

13³. Тимчасово, на період дії воєнного стану в Україні та протягом одного року після його припинення чи скасування, замовник послуги з нестандартного приєднання має право бути замовником робіт з проектування електричних мереж лінійної частини приєднання, будівельно-монтажних та пусконаладжувальних робіт. У такому разі замовник на підставі отриманих технічних умов на нестандартне приєднання забезпечує розроблення та узгодження з оператором системи розподілу проектної документації на будівництво електричних мереж лінійної частини приєднання, забезпечує виконання будівельно-монтажних та пусконаладжувальних робіт щодо будівництва електричних мереж лінійної частини приєднання. При цьому закупівля товарів, робіт і послуг з проектування,

будівництва, реконструкції мереж лінійної частини приєднання під час надання послуг з приєднання здійснюється без дотримання вимог частини дев'ятої статті 21 цього Закону.

{Розділ XVII доповнено пунктом 13³ згідно із Законом № 2486-IX від 29.07.2022}

13⁴. У зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, що спричинила пошкодження об'єктів електроенергетики, в межах заходів, що вживаються для уникнення ризику порушення безпеки постачання електричної енергії, тимчасово, на період до 1 січня 2027 року, суб'єкт господарювання, що здійснює функції оператора газотранспортної системи відповідно до Закону України "Про ринок природного газу", має право отримати ліцензію на провадження діяльності з виробництва електричної енергії та стати виробником електричної енергії з природного газу на електроустановках, які є об'єктами газотранспортної системи або які передані йому в тимчасове управління (користування) відповідно до рішення Кабінету Міністрів України.

Діяльність з виробництва електричної енергії, у тому числі операції із закупівлі природного газу для виробництва електричної енергії, має бути відокремлена від іншої діяльності оператора газотранспортної системи. Оператор газотранспортної системи зобов'язаний вести окремий від інших видів діяльності облік витрат та доходів щодо діяльності з виробництва електричної енергії.

Витрати та доходи, пов'язані із здійсненням діяльності з виробництва електричної енергії, не враховуються при розрахунку тарифу оператора газотранспортної системи на послуги транспортування природного газу.

Закупівля природного газу для виробництва електричної енергії здійснюється оператором газотранспортної системи на конкурентних ринкових засадах або відповідно до умов реалізації природного газу, визначених Кабінетом Міністрів України при покладенні спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу.

На оператора газотранспортної системи як виробника електричної енергії за рішенням Кабінету Міністрів України можуть бути покладені спеціальні обов'язки для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії.

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, після видачі ліцензії оператору газотранспортної системи на провадження діяльності з виробництва електричної енергії невідкладно повідомляє Секретаріат Енергетичного Співтовариства про надання оператору газотранспортної системи такого права та про виключний (що не може бути продовжений) строк дії такої ліцензії.

{Розділ XVII доповнено пунктом 13⁴ згідно із Законом № 3293-IX від 28.07.2023}

14. Оператору системи передачі та оператору ринку не пізніше 18 місяців з дня набрання чинності цим Законом розпочати здійснення тестових операцій з купівлі-продажу електричної енергії на відповідних сегментах нового ринку електричної енергії.

15. Оптовий постачальник електричної енергії провадить діяльність до повного погашення своєї кредиторської та дебіторської заборгованості за електричну енергію.

15¹. Положення [статті 75](#) цього Закону в частині оплати сторонам, відповідальним за баланс, та постачальникам послуг з балансування з поточного рахунку із спеціальним режимом використання оператора системи передачі не застосовуються до сторін, відповідальних за баланс, та постачальників послуг з балансування у разі проведення з ними розрахунків за рахунок коштів, спрямованих на погашення заборгованості з різниці в тарифах відповідно до [Закону України](#) "Про заходи, спрямовані на врегулювання заборгованості теплопостачальних та теплогенеруючих організацій та підприємств централізованого водопостачання і водовідведення", що проводяться за рахунок видатків спеціального фонду державного бюджету, передбачених [Законом України](#) "Про Державний бюджет України на 2021 рік", із застосуванням поточних рахунків учасників розрахунків, відкритих в органах Державної казначейської служби України, в порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України.

Перелік сторін, відповідальних за баланс, та постачальників послуг з балансування, їх казначейські рахунки та періоди, які не підлягають оплаті сторонам, відповідальним за баланс, та постачальникам послуг з балансування з поточного рахунку із спеціальним режимом використання оператора системи передачі у разі проведення з ними розрахунків за рахунок коштів, спрямованих на погашення заборгованості з різниці в тарифах, що проводяться за рахунок видатків спеціального фонду державного бюджету, передбачених [Законом України](#) "Про Державний бюджет України на 2021 рік", із застосуванням поточних рахунків учасників розрахунків, відкритих в органах Державної казначейської служби України, в порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України, погоджуються з оператором системи передачі.

{Розділ XVII доповнено пунктом 15¹ згідно із Законом № 1931-IX від 02.12.2021}

16. Кабінету Міністрів України:

протягом шести місяців з дня набрання чинності цим Законом провести реорганізацію підприємства, що провадить діяльність з оптового постачання електричної енергії, шляхом виділу з його складу структурних підрозділів (філій) оператора ринку та гарантованого покупця та протягом 24 місяців створити на їх базі підприємства, що будуть виконувати відповідні функції. При цьому з дати початку дії нового ринку електричної енергії гарантований покупець є правонаступником оптового постачальника електричної енергії за договорами купівлі-продажу електричної енергії за "зеленим" тарифом (у тому числі за договорами, укладеними відповідно до [частини четвертої статті 71](#) Закону України "Про ринок електричної енергії"), договорами купівлі-продажу електричної енергії між гарантованим покупцем та суб'єктом господарювання, який за результатами аукціону набув право на підтримку, укладеними оптовим постачальником електричної енергії відповідно до цього Закону;

{Абзац другий пункту 16 розділу XVII із змінами, внесеними згідно із Законом № 2712-VIII від 25.04.2019}

протягом шести місяців з дня набрання чинності цим Законом провести корпоратизацію підприємства, що здійснює диспетчерське управління ОЕС України та передачу електричної енергії магістральними та міждержавними електричними мережами, з урахуванням вимог цього Закону щодо відокремлення оператора системи передачі;

протягом дев'яти місяців з дня набрання чинності цим Законом забезпечити подання оператором системи передачі запиту на сертифікацію до Регулятора;

протягом 12 місяців з дня набрання чинності цим Законом провести реорганізацію Державної інспекції з експлуатації електричних станцій і мереж та Державної інспекції з енергетичного нагляду за режимами споживання електричної і теплової енергії шляхом утворення центрального органу виконавчої влади, що здійснює державний нагляд (контроль) в галузі електроенергетики;

без проведення конкурсу, передбаченого **частиною другою** статті 64 цього Закону, визначити електропостачальника (електропостачальників) державної форми власності, на якого з 1 січня 2019 року без застосування положень **частини четвертої** статті 64 цього Закону тимчасово, до 31 грудня 2026 року, покласти функції постачальника "останньої надії", одночасно визначивши територію здійснення діяльності такого електропостачальника (електропостачальників);

{Пункт 16 розділу XVII доповнено новим абзацом згідно із Законом № 2628-VIII від 23.11.2018; в редакції Закону № 810-IX від 21.07.2020; із змінами, внесеними згідно із Законами № 1396-IX від 15.04.2021, № 2479-IX від 29.07.2022, № 3141-IX від 10.06.2023, № 3764-IX від 04.06.2024}

до 1 липня 2025 року провести конкурс з вибору постачальників універсальних послуг відповідно до цього Закону;

{Абзац сьомий пункту 16 розділу XVII із змінами, внесеними згідно із Законами № 810-IX від 21.07.2020, № 1396-IX від 15.04.2021, № 2479-IX від 29.07.2022, № 3141-IX від 10.06.2023, № 3764-IX від 04.06.2024}

протягом 18 місяців з дня набрання чинності цим Законом забезпечити проведення підприємством, що провадить діяльність з оптового постачання електричної енергії, та державним підприємством, що здійснює централізоване диспетчерське (оперативно-технологічне) управління ОЕС України, закупівлі та впровадження в експлуатацію програмного та технічного забезпечення, товарів та послуг, необхідних для забезпечення функціонування ринку "на добу наперед", внутрішньодобового ринку та балансуючого ринку, виконання функцій оператора системи передачі, адміністратора розрахунків, адміністратора комерційного обліку, гарантованого покупця;

забезпечити виконання Фондом державного майна України таких положень:

вжити заходів для виконання електропостачальними компаніями, у статутному капіталі яких частка держави перевищує 50 відсотків та функції з управління якими передані Фонду державного майна України, вимог щодо відокремлення та незалежності оператора системи розподілу, встановлених цим Законом,

сприяти прийняттю інвестором (покупцем) об'єктів приватизації (акцій, часток) електропостачальних компаній рішень про відокремлення видів діяльності на виконання вимог цього Закону з дотриманням умов договорів (контрактів) купівлі-продажу об'єктів приватизації (акцій, часток) таких електропостачальних компаній, зокрема умов продажу об'єктів приватизації (акцій, часток),

у процесі приватизації енергопостачальних компаній (акцій, часток) за рекомендацією конкурсної комісії включати до умов продажу та умов договорів купівлі-продажу таких компаній зобов'язання інвестора (покупця) щодо здійснення юридичного та організаційного відокремлення діяльності з розподілу від інших видів діяльності;

протягом трьох місяців з дня набрання чинності цим Законом затвердити порядок надання підтримки виробникам, що здійснюють комбіноване виробництво електричної та теплової енергії на теплоелектроцентралях;

протягом 12 місяців з дня набрання чинності цим Законом затвердити необхідні нормативно-правові акти, передбачені цим Законом;

протягом трьох місяців з дня набрання чинності цим Законом розробити та внести на розгляд Верховної Ради України законопроект щодо особливостей погашення заборгованості за електричну енергію, що утворилася на оптовому ринку електричної енергії;

протягом 12 місяців з дня набрання чинності цим Законом розробити та внести на розгляд Верховної Ради України законопроект про внесення змін до [Податкового кодексу України](#) щодо забезпечення функціонування нового ринку електричної енергії;

у шестимісячний строк з дня набрання чинності цим Законом внести на розгляд Верховної Ради України проекти змін до законодавчих актів України, що впливають із цього Закону.

17. Регулятору:

затвердити такі документи:

протягом дев'яти місяців з дня набрання чинності цим Законом - правила ринку, правила ринку "на добу наперед", порядок розподілу пропускну́ї спроможності міждержавних перетинів, кодекс комерційного обліку, кодекс системи передачі, кодекс систем розподілу, методику (порядок) формування плати за приєднання до системи передачі та систем розподілу, правила роздрібного ринку;

{Абзац третій пункту 17 розділу XVII із змінами, внесеними згідно із Законом № 1396-IX від 15.04.2021}

{Абзац четвертий пункту 17 розділу XVII виключено на підставі Закону № 2712-VIII від 25.04.2019}

протягом шести місяців з дня набрання чинності цим Законом - нормативно-правові акти, необхідні для забезпечення відокремлення діяльності з розподілу та постачання електричної енергії;

протягом двох місяців з дня набрання чинності цим Законом - порядок здійснення сертифікації оператора системи передачі;

протягом шести місяців з дня набрання чинності цим Законом - ліцензійні умови провадження господарської діяльності із здійснення функцій оператора ринку, гарантованого покупця, з виробництва електричної енергії, з трейдерської діяльності;

протягом 12 місяців з дня набрання чинності цим Законом забезпечити прийняття та затвердження інших нормативно-правових актів, передбачених цим Законом;

до 1 січня 2019 року затвердити примірні форми договорів купівлі-продажу електричної енергії, що укладаються на оптовому ринку електричної енергії підприємством, що провадить діяльність з оптового постачання електричної енергії, з оператором системи розподілу, постачальником електричної енергії споживачам, постачальником універсальної послуги, постачальником "останньої надії".

{Пункт 17 розділу XVII доповнено абзацом дев'ятим згідно із Законом № 2628-VIII від 23.11.2018}

18. Виробникам електричної енергії, яким на день набрання чинності цим Законом встановлена інвестиційна складова до тарифу на електричну енергію та нарахування якої розпочато, завершити реалізацію проєктів, схвалених розпорядженням Кабінету Міністрів України від 8 вересня 2004 року № 648, у строк, визначений центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, за умови досягнення техніко-економічних показників, передбачених проєктною документацією, затвердженою або схваленою в установленому порядку.

Регулятору забезпечити нарахування до 1 липня 2019 року інвестиційної складової до тарифу на електричну енергію виробників, визначених в абзаці першому цього пункту.

Кабінету Міністрів України забезпечити завершення виплати величини інвестиційної складової до 1 липня 2020 року відповідно до статті 62 цього Закону.

19. Державному підприємству, що здійснює діяльність з оптового постачання електричної енергії:

у шестимісячний строк з дня набрання чинності цим Законом розробити та подати Регулятору проєкт правил ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку;

до початку діяльності гарантованого покупця як окремого підприємства виконувати функції, права та обов'язки гарантованого покупця, зокрема щодо укладення відповідно до цього Закону договорів купівлі-продажу електричної енергії за "зеленим" тарифом (у тому числі договорів, укладених відповідно до частини четвертої статті 71 Закону України "Про ринок електричної енергії"), організації проведення аукціонів з розподілу квот підтримки та укладення договорів з переможцями аукціонів.

{Пункт 19 розділу XVII в редакції Закону № 2712-VIII від 25.04.2019}

20. Державному підприємству, що здійснює централізоване диспетчерське (оперативно-технологічне) управління ОЕС України та передачу електричної енергії магістральними та міждержавними електричними мережами, у шестимісячний строк з дня набрання чинності цим Законом:

розробити та подати на затвердження Регулятору проєкти правил ринку, проєкт кодексу системи передачі, проєкт кодексу комерційного обліку, проєкт порядку розподілу пропускнуєї спроможності міждержавних електричних мереж;

{Абзац другий пункту 20 розділу XVII із змінами, внесеними згідно із Законом № 1396-IX від 15.04.2021}

розробити та подати на погодження Регулятору програму заходів з недопущення конфлікту інтересів, передбачену [статтею 33](#) цього Закону;

розробити проекти нормативно-правових актів, необхідних для впровадження надання допоміжних послуг.

21. Кабінету Міністрів України, центральним органам виконавчої влади, Регулятору протягом дев'яти місяців з дня набрання чинності цим Законом привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом.

22. Нормативно-правові акти, прийняті на виконання [Закону України](#) "Про електроенергетику", діють до набрання чинності нормативно-правовими актами, затвердженими на виконання цього Закону.

22¹. Договори про приєднання до електричних мереж, укладені до набрання чинності цим Законом, продовжують свою дію до завершення терміну дії. У разі якщо договором не було передбачено терміну його дії, сторони не пізніше ніж до 1 січня 2024 року повинні врегулювати свої договірні відносини щодо визначення терміну дії таких договорів або їх розірвання шляхом підписання відповідної додаткової угоди. У разі якщо сторонами не будуть врегульовані договірні відносини у спосіб, визначений цим пунктом, такі договори припиняють свою дію з 1 січня 2024 року.

{Розділ XVII доповнено пунктом 22¹ згідно із Законом № 1657-IX від 15.07.2021}

22². Оператори системи розподілу, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) прямо чи опосередковано належать державі, які мають у власності корпоративні права (частки у статутному капіталі) суб'єкта господарювання, що є електропостачальником, який виконує функції постачальника універсальних послуг на закріпленій території, зобов'язані здійснити відчуження таких корпоративних прав (часток у статутному капіталі).

Оператор системи розподілу, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) прямо чи опосередковано належать державі, протягом трьох місяців з дня набрання чинності [Законом України](#) "Про внесення змін до деяких законів України щодо врегулювання повноважень центральних органів виконавчої влади у сфері забезпечення енергетичної ефективності" здійснює продаж корпоративних прав (часток у статутному капіталі) суб'єкта господарювання, що є електропостачальником, який виконує функції постачальника універсальних послуг на закріпленій території, що відповідають розміру частки, якою прямо чи опосередковано володіє держава у корпоративних правах такого оператора системи розподілу. Продаж зазначених корпоративних прав (часток) здійснюється визначеному Кабінетом Міністрів України акціонерному товариству, 100 відсотків акцій якого належать державі, за поданням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі. Таке акціонерне товариство повинно мати ліцензію на постачання електричної енергії споживачу і не бути збитковим за останній звітний період. Продаж зазначених корпоративних прав (часток) здійснюється за номінальною вартістю корпоративних прав (часток у статутному капіталі).

Під час продажу корпоративних прав (часток у статутному капіталі) оператор системи розподілу, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) прямо чи опосередковано належать державі, зобов'язаний запропонувати продаж корпоративних прав (часток у статутному капіталі) електропостачальника, який виконує функції постачальника універсальних послуг на закріпленій території, що відповідають часткам власності інших акціонерів такого оператора системи розподілу, таким акціонерам. Запропонована ціна продажу корпоративних прав (часток у статутному капіталі) має дорівнювати номінальній вартості таких корпоративних прав (часток у статутному капіталі).

Оператори системи розподілу, зазначені в цьому пункті, протягом п'яти днів з дня проведення загальних зборів, на яких прийнято рішення про продаж корпоративних прав (часток у статутному капіталі), мають повідомити акціонерів про можливість купівлі частки, пропорційної належним їм простим акціям, відповідно до абзацу третього цього пункту. Повідомлення вважається врученим належним чином, якщо воно надіслано за адресою (місцезнаходженням) акціонера рекомендованим листом з повідомленням про вручення або особисто вручено акціонеру (його представнику). У разі якщо повідомлення неможливо вручити у зв'язку з відсутністю акціонера за місцезнаходженням, відмовою акціонера (його представника) прийняти повідомлення, незнаходженням фактичного місця розташування (місцезнаходження) акціонера або з інших причин, документ вважається врученим акціонеру у день, зазначений в повідомленні про вручення із зазначенням причини невручення. Протягом 30 днів з дня вручення повідомлення акціонер повинен звернутися до оператора системи розподілу щодо купівлі корпоративних прав (часток у статутному капіталі). У разі ненадходження від акціонерів звернень протягом зазначеного строку оператор системи розподілу повідомляє акціонерів про продаж корпоративних прав (часток у статутному капіталі) шляхом здійснення публікації на його офіційному веб-сайті. Протягом 30 днів з дня розміщення оператором системи розподілу на офіційному веб-сайті відповідного повідомлення акціонери мають звернутися до оператора системи розподілу щодо купівлі корпоративних прав (часток у статутному капіталі). Акціонери, яким запропоновано купити корпоративні права (частки у статутному капіталі), мають здійснити їх викуп протягом трьох місяців з дня проведення загальних зборів, на яких прийнято рішення про продаж корпоративних прав (часток у статутному капіталі). У разі відсутності звернень акціонерів про намір купівлі корпоративних прав (часток у статутному капіталі) зазначені корпоративні права (частки у статутному капіталі) відчужуються шляхом проведення аукціону. При проведенні аукціону стартова ціна продажу корпоративних прав (часток у статутному капіталі) має дорівнювати номінальній вартості таких корпоративних прав (часток у статутному капіталі).

Загальний строк проведення продажу корпоративних прав (часток у статутному капіталі), з урахуванням строку проведення аукціону, не може становити більше чотирьох місяців з дня проведення загальних зборів, на яких прийнято рішення про продаж корпоративних прав (часток у статутному капіталі).

Укладення та виконання правочинів, передбачених цим пунктом, здійснюються з дотриманням таких умов:

подання заяви про державну реєстрацію змін до відомостей Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань (далі -

Єдиний державний реєстр), пов'язаних із зміною засновників (учасників) юридичної особи у зв'язку із зміною частки засновника (учасника) у статутному (складеному) капіталі (пайовому фонді) юридичної особи, щодо засновника (учасника), який на дату подання заяви внесений до Єдиного реєстру боржників, не є підставою для відмови у державній реєстрації змін до відомостей про юридичну особу, що містяться в Єдиному державному реєстрі, у зв'язку із зміною частки засновника (учасника) у статутному (складеному) капіталі (пайовому фонді) юридичної особи;

наявність зареєстрованих обтяжень щодо відповідної частки засновника (учасника) у статутному (складеному) капіталі (пайовому фонді) юридичної особи відповідно до Державного реєстру обтяжень рухомого майна, встановлена державним реєстратором під час проведення державної реєстрації змін до відомостей про юридичну особу, що містяться в Єдиному державному реєстрі, у зв'язку із зміною частки засновника (учасника) у статутному (складеному) капіталі (пайовому фонді) юридичної особи в результаті відчуження її таким засновником (учасником) на підставі правочину не є підставою для відмови у державній реєстрації змін до відомостей про юридичну особу, що містяться в Єдиному державному реєстрі, у зв'язку із зміною частки засновника (учасника) у статутному (складеному) капіталі (пайовому фонді) юридичної особи;

дозвіл (попередній дозвіл) Антимонопольного комітету України не потребується.

{Розділ XVII доповнено пунктом 22² згідно із Законом № 3764-IX від 04.06.2024}

23. Визнати такими, що втратили чинність:

Закон України "Про електроенергетику" (Відомості Верховної Ради України, 1998 р., № 1, ст. 1 із наступними змінами), крім:

визначення термінів "енергогенеруючі компанії", "енергопостачальники", "оптовий ринок електричної енергії України", "учасники оптового ринку електричної енергії України", "граничні показники", "поточні рахунки із спеціальним режимом використання оптового ринку електричної енергії", "алгоритм оптового ринку електричної енергії", "оптове постачання електричної енергії", "уповноважений банк", передбачених статтею 1, які втрачають чинність з дати початку дії нового ринку електричної енергії;

статті 9, яка втрачає чинність через 12 місяців з дня набрання чинності цим Законом;

абзаців [першого](#) і [другого](#) частини другої статті 12, які втрачають чинність з дати початку дії нового ринку електричної енергії;

[статей 15, 15¹, 17](#), які втрачають чинність з дати початку дії нового ринку електричної енергії;

Закон України "Про засади функціонування ринку електричної енергії України" (Відомості Верховної Ради України, 2014 р., № 22, ст. 781 із наступними змінами).

24. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1) у [Господарському кодексі України](#) (Відомості Верховної Ради України, 2003 р., №№ 18-22, ст. 144):

у [статті 275](#):

абзац другий частини першої викласти в такій редакції:

"Окремим видом договору енергопостачання є договір постачання електричної енергії споживачу. Особливості постачання електричної енергії споживачам та вимоги до договору постачання електричної енергії споживачу встановлюються Законом України "Про ринок електричної енергії";

частину четверту виключити;

статтю 276 доповнити частиною дев'ятою такого змісту:

"9. Особливості визначення кількості (обсягів), якості, строків, ціни та порядку розрахунків за договором постачання електричної енергії споживачу встановлюються Законом України "Про ринок електричної енергії";

статтю 277 виключити;

частину третю статті 278 викласти в такій редакції:

"3. Правові умови організації та здійснення купівлі-продажу електричної енергії встановлюються Законом України "Про ринок електричної енергії";

2) у **Законі України "Про електроенергетику"** (Відомості Верховної Ради України, 1998 р., № 1, ст. 1 із наступними змінами):

у **статті 15**:

у **частині першій**:

перше речення доповнити словами і цифрами "крім електричної енергії, що купується (продається) відповідно до розділу XVII Закону України "Про ринок електричної енергії";

друге речення виключити;

частину другу викласти в такій редакції:

"До прийняття рішення про запровадження нового ринку електричної енергії, передбаченого Законом України "Про ринок електричної енергії", функціонування оптового ринку електричної енергії України здійснюється з урахуванням особливостей, визначених розділом XVII Закону України "Про ринок електричної енергії";

{Підпункт 3 пункту 24 розділу XVII втратив чинність на підставі Закону № 145-IX від 02.10.2019}

4) **частину четверту** статті 14 Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" (Відомості Верховної Ради України, 1999 р., № 40, ст. 365; 2011 р., № 45, ст. 484; 2016 р., № 28, ст. 533) доповнити абзацом п'ятим такого змісту:

"Електроенергетичні підприємства, які не зобов'язані публікувати фінансову звітність відповідно до цієї статті, забезпечують доступність своєї фінансової звітності для ознайомлення громадськості за місцезнаходженням виконавчого органу підприємства";

5) у **Законі України "Про природні монополії"** (Відомості Верховної Ради України, 2000 р., № 30, ст. 238 із наступними змінами):

частину першу статті 3 викласти в такій редакції:

"1. Законодавство України про природні монополії складається з цього Закону, Повітряного кодексу України, Кодексу торговельного мореплавства України, законів України "Про захист економічної конкуренції", "Про транспорт", "Про трубопровідний транспорт", "Про залізничний транспорт", "Про ринок електричної енергії", "Про державне регулювання у сфері комунальних послуг", "Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг", "Про ринок природного газу", "Про питну воду та питне водопостачання", "Про теплопостачання", інших законів України, що встановлюють особливості здійснення господарської діяльності у сферах природних монополій";

в абзаці сьомому частини першої статті 5 слова "магістральними та міждержавними електричними мережами" виключити;

абзац шостий частини першої статті 6 викласти в такій редакції:

"постачання електричної енергії споживачам";

абзац п'ятий частини першої статті 15 після слів "щодо встановлення тарифів" доповнити словами "та інших рішень, передбачених законом";

в абзаці шостому частини першої статті 17 слова "Про електроенергетику" замінити словами "Про ринок електричної енергії";

6) у Законі України "Про альтернативні джерела енергії" (Відомості Верховної Ради України, 2003 р., № 24, ст. 155 із наступними змінами):

у статті 1:

доповнити абзацами десятим - дев'ятнадцятим такого змісту:

"відновлювані джерела енергії - відновлювані невикопні джерела енергії, а саме енергія сонячна, вітрова, аеротермальна, геотермальна, гідротермальна, енергія хвиль та припливів, гідроенергія, енергія біомаси, газу з органічних відходів, газу каналізаційно-очисних станцій, біогазів;

вітрова електростанція - група вітрових електричних установок або окрема вітрова електроустановка, устаткування і споруди, розташовані на певній території, які функціонально пов'язані між собою і становлять єдиний комплекс, призначений для виробництва електричної енергії шляхом перетворення кінетичної енергії вітру в електричну енергію;

вітрова електроустановка - електрична установка, що перетворює кінетичну енергію вітру в електричну енергію;

виробництво елементів обладнання об'єкта електроенергетики - діяльність, пов'язана з випуском продукції, яка включає виконання достатнього рівня виробничих та технологічних операцій, за результатами яких змінюється класифікаційний код товару згідно з УКТ ЗЕД на рівні будь-якого з перших чотирьох знаків, при цьому операції, що здійснюються в процесі виробництва, не повинні бути простими складальними операціями згідно з положеннями митного законодавства;

гарантія походження електричної енергії - документ, виданий суб'єктом, уповноваженим Кабінетом Міністрів України, на запит виробника електричної енергії, який підтверджує, що частка або визначена кількість електричної енергії вироблена з відновлюваних джерел енергії (а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями);

"зелений" тариф - спеціальний тариф, за яким закуповується електрична енергія, вироблена на об'єктах електроенергетики, зокрема на введених в експлуатацію чергах будівництва електричних станцій (пускових комплексів), з альтернативних джерел енергії (а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями);

мікрогідроелектростанція - електрична станція, що виробляє електричну енергію за рахунок використання гідроенергії, встановлена потужність якої не перевищує 200 кВт;

мінігідроелектростанція - електрична станція, що виробляє електричну енергію за рахунок використання гідроенергії, встановлена потужність якої становить більше 200 кВт, але не перевищує 1 МВт;

мала гідроелектростанція - електрична станція, що виробляє електричну енергію за рахунок використання гідроенергії, встановлена потужність якої становить більше 1 МВт, але не перевищує 10 МВт;

черга будівництва електричної станції - група електричних установок або окрема установка, устаткування і споруди, розташовані на певній території, які функціонально пов'язані між собою і становлять єдиний комплекс, призначений для виробництва електричної енергії, що відповідно до проектною документації на будівництво є частиною об'єкта електроенергетики. Черга будівництва електричної станції може складатися з пускових комплексів";

розділ II доповнити статтями 9¹ і 9² такого змісту:

"Стаття 9¹. Стимулювання виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії

"Зелений" тариф встановлюється Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, на електричну енергію, вироблену на об'єктах електроенергетики, у тому числі на введених в експлуатацію чергах будівництва електричних станцій (пускових комплексів), з альтернативних джерел енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії - вироблену лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями).

"Зелений" тариф встановлюється для кожного суб'єкта господарювання, який виробляє електричну енергію з альтернативних джерел енергії, за кожним видом альтернативної енергії та для кожного об'єкта електроенергетики або для кожної черги будівництва електростанції (пускового комплексу).

"Зелений" тариф на електричну енергію, вироблену генеруючими установками приватних домогосподарств, встановлюється єдиним для кожного виду альтернативного джерела енергії.

"Зелений" тариф для суб'єктів господарювання, які виробляють електричну енергію з енергії вітру, встановлюється на рівні роздрібного тарифу для споживачів другого класу напруги на січень 2009 року, помноженого на коефіцієнт "зеленого" тарифу для електричної енергії, виробленої з енергії вітру.

"Зелений" тариф для суб'єктів господарювання, які виробляють електричну енергію з біомаси, встановлюється на рівні роздрібного тарифу для споживачів другого класу напруги на січень 2009 року, помноженого на коефіцієнт "зеленого" тарифу для електричної енергії, виробленої з біомаси. Для цілей цього Закону біомасою вважається невикопна біологічно відновлювана речовина органічного походження, здатна до біологічного розкладу, у вигляді продуктів, відходів та залишків лісового та сільського господарства (рослинництва і тваринництва), рибного господарства і технологічно пов'язаних з ними галузей промисловості, а також складова промислових або побутових відходів, здатна до біологічного розкладу.

"Зелений" тариф для суб'єктів господарювання, які виробляють електричну енергію з біогазу, утвореного з біомаси в результаті біологічного розкладу, біогазу, отриманого шляхом примусової газифікації біомаси, біогазу, отриманого з відведених місць чи об'єктів, на яких здійснюються операції із зберігання та/або захоронення відходів, утвореного з біомаси як складової промислових або побутових відходів, встановлюється на рівні роздрібного тарифу для споживачів другого класу напруги на січень 2009 року, помноженого на коефіцієнт "зеленого" тарифу для електричної енергії, виробленої з біогазу. Для цілей цього Закону біогазом вважається газ з біомаси.

"Зелений" тариф для суб'єктів господарювання, які виробляють електричну енергію з енергії сонячного випромінювання, встановлюється на рівні роздрібного тарифу для споживачів другого класу напруги на січень 2009 року, помноженого на коефіцієнт "зеленого" тарифу для електричної енергії, виробленої з енергії сонячного випромінювання.

"Зелений" тариф для приватних домогосподарств, які виробляють електричну енергію з енергії сонячного випромінювання, встановлюється на рівні роздрібного тарифу для споживачів другого класу напруги на січень 2009 року, помноженого на коефіцієнт "зеленого" тарифу для електричної енергії, виробленої з енергії сонячного випромінювання, для приватних домогосподарств.

"Зелений" тариф для приватних домогосподарств, які виробляють електричну енергію з енергії вітру, встановлюється на рівні роздрібного тарифу для споживачів другого класу напруги на січень 2009 року, помноженого на коефіцієнт "зеленого" тарифу для електричної енергії, виробленої з енергії вітру, для приватних домогосподарств.

"Зелений" тариф для суб'єктів господарювання, які експлуатують мікро-, міні- або малі гідроелектростанції, встановлюється на рівні роздрібного тарифу для споживачів другого класу напруги на січень 2009 року, помноженого на коефіцієнт "зеленого" тарифу для електричної енергії, виробленої відповідно мікро-, міні- або малими гідроелектростанціями.

"Зелений" тариф для суб'єктів господарювання, які виробляють електричну енергію з геотермальної енергії, встановлюється на рівні роздрібного тарифу для споживачів другого класу напруги на січень 2009 року, помноженого на коефіцієнт "зеленого" тарифу для електричної енергії, виробленої з геотермальної енергії.

Коефіцієнт "зеленого" тарифу для електричної енергії, виробленої з використанням альтернативних джерел енергії, встановлюється на рівні:

Категорії об'єктів електроенергетики, для яких застосовується "зелений" тариф	Коефіцієнт "зеленого" тарифу для об'єктів або його черг / пускових комплексів, введених в експлуатацію							
	по 31.03.2013 включно	з 01.04.2013 по 31.12.2014	з 01.01.2015 по 30.06.2015	з 01.07.2015 по 31.12.2015	з 01.01.2016 по 31.12.2016	з 01.01.2017 по 31.12.2019	з 01.01.2020 по 31.12.2024	з 01.01.2025 по 31.12.2029
для електричної енергії, виробленої з енергії вітру об'єктами електроенергетики, величина встановленої потужності яких не перевищує 600 кВт	1,20	-	-	-	-	-	-	-
для електричної енергії, виробленої з енергії вітру об'єктами електроенергетики, величина встановленої потужності яких більша за 600 кВт, але не перевищує 2000 кВт	1,40	-	-	-	-	-	-	-
для електричної енергії, виробленої з енергії вітру об'єктами електроенергетики, величина встановленої потужності яких перевищує 2000 кВт	2,10	-	-	-	-	-	-	-

для електричної енергії, виробленої з енергії вітру вітроелектростанціям и, які складаються з вітроустановок одиничною встановленою потужністю, що не перевищує 600 кВт	-	1,20	1,08	1,08			0,96	0,84
для електричної енергії, виробленої з енергії вітру вітроелектростанціям и, які складаються з вітроустановок одиничною встановленою потужністю від 600 кВт, але не більше 2000 кВт	-	1,40	1,26	1,26			1,12	0,98
для електричної енергії, виробленої з енергії вітру вітроелектростанціям и, які складаються з вітроустановок одиничною встановленою потужністю більше 2000 кВт	-	2,10	1,89	1,89			1,68	1,47
для електричної енергії, виробленої з біомаси	2,30	2,30	2,07	2,30			2,07	1,84
для електричної енергії, виробленої з біогазу	-	2,30	2,07	2,30			2,07	1,84
для електричної енергії, виробленої з	8,64	6,30	5,67	3,15	2,97	2,79	2,51	2,23

енергії сонячного випромінювання наземними об'єктами електроенергетики, величина встановленої потужності яких не перевищує 10 МВт								
для електричної енергії, виробленої з енергії сонячного випромінювання наземними об'єктами електроенергетики, величина встановленої потужності яких перевищує 10 МВт	4,80	3,50	3,15		2,97	2,79	2,51	2,23
для електричної енергії, виробленої з енергії сонячного випромінювання об'єктами електроенергетики, які вмонтовані (встановлені) на дахах та/або фасадах будинків, будівель та споруд, величина встановленої потужності яких перевищує 100 кВт	8,28	6,48	5,83	-			-	-
для електричної енергії, виробленої з енергії сонячного випромінювання об'єктами електроенергетики, які вмонтовані (встановлені) на дахах та/або фасадах будинків, будівель та	7,92	6,66	5,99	-			-	-

споруд, величина встановленої потужності яких не перевищує 100 кВт								
для електричної енергії, виробленої з енергії сонячного випромінювання об'єктами електроенергетики, які вмонтовані (встановлені) на дахах та/або фасадах будинків, будівель та споруд	-	-	-	3,35	3,20	3,04	2,74	2,43
для електричної енергії, виробленої мікрогідроелектростанціями	2,16	3,60	3,24	3,24			2,92	2,59
для електричної енергії, виробленої мінігідроелектростанціями	2,16	2,88	2,59	2,59			2,33	2,07
для електричної енергії, виробленої малими гідроелектростанціями	2,16	2,16	1,94	1,94			1,75	1,55
для електричної енергії, виробленої з геотермальної енергії	-	-	-	2,79			2,51	2,23

Коефіцієнт "зеленого" тарифу для електричної енергії, виробленої генеруючими установками приватних домогосподарств з використанням альтернативних джерел енергії, встановлюється на рівні:

Категорії генеруючих установок	Коефіцієнт "зеленого" тарифу для приватних домогосподарств, заяв-повідомлення про встановлення генеруючих установок яких зареєстрована енергопостачальником
--------------------------------	---

приватних домогосподарств, для яких застосовується "зелений" тариф	по 31.03.2013 включно	з 01.04.2013 по 31.12.2014	з 01.01.2015 по 30.06.2015	з 01.07.2015 по 31.12.2015	з 01.01.2016 по 31.12.2016	з 01.01.2017 по 31.12.2019	з 01.01.2020 по 31.12.2024	з 01.01.2025 по 31.12.2029
для електричної енергії, виробленої з енергії сонячного випромінювання генеруючими установками приватних домогосподарств, величина встановленої потужності яких не перевищує 30 кВт	-	6,66	5,99	3,72	3,53	3,36	3,02	2,69
для електричної енергії, виробленої з енергії вітру генеруючими установками приватних домогосподарств, величина встановленої потужності яких не перевищує 30 кВт	-	-	-	2,16			1,94	1,73

Підтвердженням факту та дати введення в експлуатацію об'єкта електроенергетики, у тому числі черги будівництва електричної станції (пускового комплексу), що виробляє електричну енергію з альтернативних джерел енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями), є

виданий уповноваженим органом сертифікат, що засвідчує відповідність закінченого будівництвом об'єкта проектній документації та підтверджує його готовність до експлуатації, або зареєстрована відповідно до законодавства декларація про готовність об'єкта до експлуатації.

У разі якщо на об'єкті електроенергетики, у тому числі на введених в експлуатацію чергах будівництва електричних станцій (пускових комплексах), що виробляє електричну енергію з альтернативних джерел енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями), відповідно до цієї статті мають застосовуватися різні коефіцієнти "зеленого" тарифу, на такому об'єкті має бути встановлений окремий комерційний облік за кожною чергою (пусковим комплексом) та/або установкою, для яких застосовується окремий коефіцієнт "зеленого" тарифу.

Для суб'єктів господарювання та приватних домогосподарств, які виробляють електричну енергію з використанням альтернативних джерел енергії, "зелений" тариф встановлюється до 1 січня 2030 року. Фіксований мінімальний розмір "зеленого" тарифу для суб'єктів господарювання та приватних домогосподарств встановлюється шляхом перерахування в євро "зеленого" тарифу, розрахованого за правилами цього Закону, станом на 1 січня 2009 року за офіційним валютним курсом Національного банку України на зазначену дату.

"Зелений" тариф для об'єктів електроенергетики, введених в експлуатацію до 31 грудня 2024 року, та приватних домогосподарств, договір про купівлю-продаж електричної енергії з якими укладено до 31 грудня 2024 року, не може бути меншим за фіксований мінімальний розмір "зеленого" тарифу, який на дату останнього у кожному кварталі засідання Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, перераховується у національну валюту за середнім офіційним валютним курсом Національного банку України за останніх 30 календарних днів, що передують даті такого засідання.

До "зеленого" тарифу на електричну енергію, вироблену з альтернативних джерел енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями) на об'єктах електроенергетики, у тому числі на чергах будівництва електричних станцій (пускових комплексах), введених в експлуатацію з 1 липня 2015 року по 31 грудня 2024 року, Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, встановлюється надбавка за дотримання на відповідних об'єктах визначеного статтею 9² цього Закону рівня використання обладнання українського виробництва. Надбавка до "зеленого" тарифу за дотримання рівня використання обладнання українського виробництва встановлюється та підлягає застосуванню на весь строк дії "зеленого" тарифу. Надбавка за дотримання рівня використання обладнання українського виробництва не встановлюється до "зеленого" тарифу на електричну енергію, вироблену об'єктами електроенергетики (генеруючими установками) приватних домогосподарств.

Держава гарантує, що для суб'єктів господарювання, які виробляють електричну енергію з альтернативних джерел енергії на введених в експлуатацію об'єктах електроенергетики, буде застосовуватися порядок стимулювання виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії, встановлений відповідно до положень цієї статті

на дату введення в експлуатацію об'єктів електроенергетики, у тому числі введених в експлуатацію черг будівництва електричних станцій (пускових комплексів), які виробляють електричну енергію з альтернативних джерел енергії. У разі внесення змін до законодавства, що регулює порядок стимулювання виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії, суб'єкти господарювання можуть обрати новий порядок стимулювання.

Держава гарантує закріплення на законодавчому рівні на весь строк застосування "зеленого" тарифу вимог щодо закупівлі у кожному розрахунковому періоді електричної енергії, виробленої на об'єктах електроенергетики, у тому числі на введених в експлуатацію чергах будівництва електричних станцій (пускових комплексах), що використовують альтернативні джерела енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями) і не проданої за договорами безпосередньо споживачам або енергопостачальним компаніям, за встановленим "зеленим" тарифом з урахуванням надбавки до нього, встановленої відповідно до статті 9² цього Закону, в обсягах та порядку, визначених [статтею 15](#) Закону України "Про електроенергетику", а з дати початку дії нового ринку електричної енергії - в обсягах та порядку, визначених статтею 65 Закону України "Про ринок електричної енергії", а також щодо розрахунків за таку електричну енергію у повному обсязі, у встановлені строки та грошовими коштами.

Стаття 9². Надбавка до "зеленого" тарифу за дотримання рівня використання обладнання українського виробництва

Для введених в експлуатацію з 1 липня 2015 року по 31 грудня 2024 року об'єктів електроенергетики, у тому числі черг будівництва електричних станцій (пускових комплексів), які виробляють електричну енергію з альтернативних джерел енергії (а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями), до "зеленого" тарифу встановлюється надбавка за дотримання рівня використання обладнання українського виробництва.

Надбавка за дотримання рівня використання обладнання українського виробництва є фіксованою у визначених цим Законом відсотках доплатою до "зеленого" тарифу, пропорційною до рівня використання суб'єктом господарювання на відповідному об'єкті електроенергетики обладнання українського виробництва.

Розмір надбавки до "зеленого" тарифу, %	Рівень використання обладнання українського виробництва, %
5	30 та більше, але менше 50
10	50 та більше

Надбавка за дотримання рівня використання обладнання українського виробництва для відповідного об'єкта електроенергетики встановлюється у грошовому виразі Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, на кожен дату перерахунку фіксованого мінімального розміру "зеленого" тарифу.

Порядок визначення рівня використання обладнання українського виробництва на об'єктах електроенергетики, у тому числі на введених в експлуатацію чергах будівництва електричних станцій (пускових комплексах), що виробляють електричну енергію з альтернативних джерел енергії (а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями), та встановлення відповідної надбавки до "зеленого" тарифу затверджується Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг.

Відповідність рівня використання обладнання українського виробництва вимогам, встановленим цим Законом, визначається Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, на підставі поданого суб'єктом господарювання розрахунку та підтвердних документів.

Рівень використання обладнання українського виробництва на об'єктах електроенергетики, у тому числі на введених в експлуатацію чергах будівництва електричних станцій (пускових комплексах), що виробляють електричну енергію з альтернативних джерел енергії (а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями), визначається як сума відповідних питомих відсоткових показників елементів обладнання. У разі наявності декількох однакових елементів обладнання на відповідному об'єкті електроенергетики (черзі/пусковому комплексі) питомий відсотковий показник такого елемента обладнання приймається до розрахунку рівня використання обладнання українського виробництва лише за умови українського походження кожного з таких однакових елементів. Питомі відсоткові показники елементів обладнання становлять:

а) на об'єктах електроенергетики, у тому числі введених в експлуатацію чергах будівництва електричних станцій (пускових комплексах), які виробляють електричну енергію з енергії вітру:

Елементи обладнання	Питомий відсотковий показник, %
Лопаті	30
Башта	30
Гондола	20
Головна рама	20
Разом по об'єкту	100;

б) на об'єктах електроенергетики, у тому числі введених в експлуатацію чергах будівництва електричних станцій (пускових комплексах), які виробляють електричну енергію з енергії сонячного випромінювання:

Елементи обладнання	Питомий відсотковий показник, %
---------------------	---------------------------------

Фотоелектричні модулі	40
Металоконструкції під фотоелектричні модулі	15
Комплектна трансформаторна підстанція КТПБ-інверторна	15
Системи акумуляції енергії	15
Трекерні системи	15
Разом по об'єкту	100;

в) на об'єктах електроенергетики, у тому числі введених в експлуатацію чергах будівництва електричних станцій (пускових комплексах), які виробляють електричну енергію з біомаси:

Елементи обладнання	Питомий відсотковий показник, %
Котел	25
Турбогенератор	25
Мережеві насоси/водопідігрівачі	10
Система подачі палива (конвеєри безперервної дії для подачі палива)	10
Обладнання для фільтрування або очищення газів	15
Система водопідготовки	5
Градірні/конденсатори пари	5
Станції очистки господарсько-побутових стічних вод, дощових та виробничих вод, шнекові дегідратори осаду та аналогічне устаткування	5
Разом по об'єкту	100;

г) на об'єктах електроенергетики, у тому числі введених в експлуатацію чергах будівництва електричних станцій (пускових комплексах), які виробляють електричну енергію з біогазу:

Елементи обладнання	Питомий відсотковий показник, %
Металоконструкції/залізобетонні/сталеві конструкції, з яких побудований генератор газу (газгольдер/реактор анаеробного зброджування/газифікатор і т.п.)	35
Міксери підготовки та подачі біомаси і двигуни до них	10
Газові компресори/газодувки	5
Обладнання для фільтрування або очищення газів	15
Когенераційні установки (модулі)/ електрогенераторні установки з поршнеvim двигуном з іскровим запалюванням	35
Разом по об'єкту	100;

г) на об'єктах електроенергетики, у тому числі введених в експлуатацію чергах будівництва електричних станцій (пускових комплексах), які виробляють електричну енергію з біогазу, видобутого з відведених місць чи об'єктів, на яких здійснюються операції із зберігання та захоронення відходів:

Елементи обладнання	Питомий відсотковий показник, %
Труби для видобутку та збору газу	15
Газові компресори/газодувки	15
Система збору конденсату	5
Обладнання для фільтрування або очищення газів	10
Когенераційні установки (модулі)/ електрогенераторні установки з поршнеvim двигуном з іскровим запалюванням	45

Системи утилізації газу/факельні установки	10
Разом по об'єкту	100;

д) на об'єктах електроенергетики, у тому числі введених в експлуатацію чергах будівництва електричних станцій (пускових комплексах), які виробляють електричну енергію з біогазу, отриманого шляхом примусової газифікації біомаси:

Елементи обладнання	Питомий відсотковий показник, %
Система підготовки та подачі палива (конвеєри безперервної дії для подачі палива тощо)	15
Газифікатори та інфраструктура функціонування	35
Обладнання для фільтрування або очищення газів	10
Когенераційні установки (модулі)/ електрогенераторні установки з поршнеvim двигуном з іскровим запалюванням	40
Разом по об'єкту	100;

е) на об'єктах електроенергетики, у тому числі введених в експлуатацію чергах будівництва електричних станцій (пускових комплексах), які виробляють електричну енергію з використанням гідроенергії на мікро-, міні- та малих гідроелектростанціях:

Елементи обладнання	Питомий відсотковий показник, %
Турбіна гідравлічна	30
Генератор електричний	30
Головний щит управління генератора (розподільні щити, пульти та панелі)	15
Системи збудження генератора (машини та апарати електричні, що мають індивідуальні функції)	10
Регулятор до турбіни гідравлічної	10

Системи автоматичного регулювання (цифрові апарати керування)	5
Разом по об'єкту	100;

є) на об'єктах електроенергетики, у тому числі введених в експлуатацію чергах будівництва електричних станцій (пускових комплексах), які виробляють електричну енергію з використанням геотермальної енергії:

Елементи обладнання	Питомий відсотковий показник, %
Гирлове обладнання свердловин	30
Турбогенератор	40
Головний щит управління генератором	5
Насоси подачі теплового носія в зону утворення пари	10
Теплообмінник охолодження теплового носія	10
Система автомагнітного регулювання	5
Разом по об'єкту	100.

Виробництво наявних на об'єкті електроенергетики елементів обладнання на території України підтверджується сертифікатом (сертифікатами) походження, виданим (виданими) у встановленому порядку Торгово-промисловою палатою України (її регіональними представництвами) на такі елементи.

Держава гарантує закріплення на законодавчому рівні на весь строк застосування "зеленого" тарифу вимог щодо закупівлі у кожному розрахунковому періоді електричної енергії, виробленої на об'єктах електроенергетики, у тому числі на введених в експлуатацію чергах будівництва електричних станцій (пускових комплексах), що використовують альтернативні джерела енергії (а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями), за встановленим "зеленим" тарифом з урахуванням надбавки до нього, встановленої відповідно до цієї статті, в обсягах та порядку, визначених статтями 68 і 74 Закону України "Про ринок електричної енергії", а також щодо розрахунків за таку електричну енергію у повному обсязі, у встановлені строки та грошовими коштами";

7) **частину першу** статті 8 Закону України "Про впорядкування питань, пов'язаних із забезпеченням ядерної безпеки" (Відомості Верховної Ради України, 2004 р., № 46, ст. 511; 2014 р., № 23, ст. 41) викласти в такій редакції:

"Розмір відрахувань експлуатуючої організації (оператора) на спеціальний рахунок встановлюється та затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики в ядерно-промисловому комплексі, за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної фінансової політики, з моменту введення ядерної установки в експлуатацію";

{Підпункт 8 пункту 24 розділу XVII втратив чинність на підставі Закону № 2189-VIII від 09.11.2017}

9) у Законі України "Про комбіноване виробництво теплової та електричної енергії (когенерацію) та використання скидного енергопотенціалу" (Відомості Верховної Ради України, 2005 р., № 20, ст. 278; 2011 р., № 29, ст. 272):

частину першу статті 2 викласти в такій редакції:

"Цей Закон регулює відносини, що виникають у сфері енергозбереження між власниками когенераційних установок і операторами систем розподілу незалежно від форми власності";

текст статті 3 викласти в такій редакції:

"Відносини у сфері комбінованого виробництва теплової та електричної енергії регулюються [Законом України](#) "Про енергозбереження", цим Законом та іншими нормативно-правовими актами";

в абзаці четвертому частини другої та частині третій статті 8 слова "електричну та" виключити;

частини другу і третю статті 9 виключити;

у тексті [Закону](#) слова "власник когенераційної установки" в усіх відмінках замінити словами "власник (користувач) когенераційної установки" у відповідному відмінку;

10) [частину другу](#) статті 2 Закону України "Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності" (Відомості Верховної Ради України, 2005 р., № 48, ст. 483 із наступними змінами) після слів "захисту економічної конкуренції" доповнити словами "на відносини щодо сертифікації оператора системи передачі відповідно до Закону України "Про ринок електричної енергії";

{Підпункт 11 пункту 24 розділу XVII втратив чинність на підставі Закону № 2465-IX від 27.07.2022}

12) [частину другу](#) статті 2 Закону України "Про адміністративні послуги" (Відомості Верховної Ради України, 2013 р., № 32, ст. 409; 2016 р., № 51, ст. 833) доповнити пунктом 15 такого змісту:

"15) сертифікації оператора системи передачі відповідно до Закону України "Про ринок електричної енергії";

13) у Законі України "Про ліцензування видів господарської діяльності" (Відомості Верховної Ради України, 2015 р., № 23, ст. 158; 2016 р., № 51, ст. 833):

абзац другий частини п'ятої статті 2 після слів "Кабінет Міністрів України" доповнити словами "або інший орган державної влади у випадках, встановлених законом";

пункт 5 частини першої статті 7 викласти в такій редакції:

"5) діяльність у сфері електроенергетики, яка ліцензується з урахуванням особливостей, визначених Законом України "Про ринок електричної енергії", і діяльність у сфері використання ядерної енергії, яка ліцензується з урахуванням особливостей, визначених **Законом України** "Про дозвільну діяльність у сфері використання ядерної енергії";

у статті 9:

абзац перший частини другої доповнити словами "крім випадків, визначених законом";

пункт 5 частини дев'ятої після абзацу другого доповнити новим абзацом такого змісту:

"виконання передбачених законом вимог щодо відокремлення і незалежності".

У зв'язку з цим абзаци третій - п'ятий вважати відповідно абзацами четвертим - шостим;

статтю 21 доповнити пунктом 7¹ такого змісту:

"7¹. Положення частин першої і третьої статті 8 цього Закону застосовуються з урахуванням вимог Закону України "Про ринок електричної енергії";

14) у **Законі України "Про публічні закупівлі"** (Відомості Верховної Ради України, 2016 р., № 9, ст. 89):

абзац одинадцятий пункту 4 частини першої статті 1 викласти в такій редакції:

"забезпечення функціонування ринку електричної енергії, ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку, балансуючого ринку, ринку допоміжних послуг, а також надання послуг адміністратора розрахунків, адміністратора комерційного обліку, оператора ринку, гарантованого покупця відповідно до Закону України "Про ринок електричної енергії", надання допоміжних послуг на ринку допоміжних послуг та послуг із забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії відповідно до Закону України "Про ринок електричної енергії";

пункти 7-10 частини четвертої статті 2 викласти в такій редакції:

"7) товари і послуги на ринку "на добу наперед" та внутрішньодобовому ринку, балансуючому ринку та ринку допоміжних послуг відповідно до Закону України "Про ринок електричної енергії";

8) електрична енергія, що купується та продається на ринку електричної енергії гарантованим покупцем, оператором ринку, оператором системи передачі, стороною, відповідальною за баланс балансуючої групи, відповідно до Закону України "Про ринок електричної енергії";

9) послуги адміністратора розрахунків, адміністратора комерційного обліку, оператора ринку, гарантованого покупця відповідно до Закону України "Про ринок електричної енергії";

10) послуги із забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії відповідно до Закону України "Про ринок електричної енергії";

15) у Законі України "Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг" (Відомості Верховної Ради України, 2016 р., № 51, ст. 833):

у частині другій статті 2 слова "Про електроенергетику" виключити, а слова "Про засади функціонування ринку електричної енергії України" замінити словами "Про ринок електричної енергії";

у статті 22:

в абзаці першому частини першої слова "Про електроенергетику" виключити, а слова "Про засади функціонування ринку електричної енергії України" замінити словами "Про ринок електричної енергії";

в абзаці першому частини четвертої слова "Про електроенергетику" замінити словами "Про ринок електричної енергії".

Президент України

П.ПОРОШЕНКО

м. Київ
13 квітня 2017 року
№ 2019-VIII

Про ринок електричної енергії
Закон України від 13.04.2017 № 2019-VIII
Редакція від 15.11.2024, підстава — 4017-IX
Постійна адреса:
<https://zakon.rada.gov.ua/go/2019-19>

Законодавство України
станом на 03.01.2025
чинний

2019-19

Публікації документа

- **Голос України** від 10.06.2017 — / № 104-105 /
- **Офіційний вісник України** від 23.06.2017 — 2017 р., № 49, стор. 9, стаття 1506, код акта 86261/2017
- **Відомості Верховної Ради України** від 14.07.2017 — 2017 р., / 27-28 /, стор. 5, стаття 312
- **Урядовий кур'єр** від 09.08.2017 — № 147